edea
association for research in literature, language and education

Ardahan Provincial Directorate of National Education

unesco Turkish National Commission

yaz publications

21-23 May 2026

ARDAHAN

Knowledge is Power.

III. INTERNATIONAL

SYMPOSIUM ON LITERATURE, LANGUAGE AND EDUCATION RESEARCH

ABSTRACT BOOK

III. Uluslararası Edebiyat, Dil ve Eğitim Araştırmaları Sempozyumu

Edebiyat, Dil ve Eğitim Araştırmaları Sempozyumu

Bildiri Özet Metinleri

3nd International Literature, Language and Educational Research Symposium
EDEA 2026

"Knowledge is power"

20-22 May 2026 Ardahan University

Organized by Literature, Language and Education Research Association - EDEA and Ardahan University

3nd International Literature, Language and Educational Research Symposium Abstract Book
ISBN: 978-625-93463-2-8

Abstracts
in Turkish and English

Honor Board
Prof. Dr. Öztürk EMİROĞLU
Rector of Ardahan University
Prof. Dr. M. Öcal OĞUZ
Chairman of the UNESCO Turkish National Commission
Yusuf UZANTI
Ardahan Provincial Director of National Education

Organizing Committee Chairman
Prof. Dr. Ömer SOLAK
Faculty Member, Çanakkale Onsekiz Mart University

Organizing Committee
Prof. Dr. Ömer SOLAK
Faculty Member, Çanakkale Onsekiz Mart University
Prof. Dr. Aliye USLU ÜSTTEN
Faculty Member, Gazi University
Prof. Dr. Badırkhan AHMEDOV
Faculty Member, Azerbaijan National Academy of Sciences
Assoc. Prof. Dr. Gürhan Çopur
Faculty Member, Ardahan University
Dr. Ferhat Uzunkaya
Faculty Member, Ardahan University
Dr. Okan Özkara
Faculty Member, Ardahan University
Dr. Samet DOYKUN
Faculty Member, Çanakkale Onsekiz Mart University
Dr. Süleyman ÜNLÜ
Research Assistant, Uşak University

Symposium Secretariat
Beyda KÜÇÜK
Çanakkale Onsekiz Mart University
Erkam KÜÇÜK
Lecturer, Uşak University TÖMER
Devrim Sıla KARA
Lecturer, Uşak University TÖMER
Halil ALAKUŞ
Kütahya Dumlupınar University

Science Committe

Prof. Dr. Abdulmecit CANATAK - Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Adem BALKAYA - Kafkas Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Akmatali ALİMBEKOV - Türkiye Manas Üniversitesi - KIRGIZİSTAN
Prof. Dr. Ali YAKICI - Gazi Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Aliye USLU ÜSTTEN - Gazi Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Atilla ELÇİ - Hasan Kalyoncu Üniversitesi (Emekli), TÜRKİYE
Prof. Dr. Barış USLU - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Badirhan AHMEDOV - Azerbaycan Milli İlimler Akademi, AZERBAYCAN
Prof. Dr. Canser KARDAŞ - Muş Alparslan Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Erdoğan ALTINKAYNAK - Ardahan Üniversitesi,TÜRKİYE
Prof. Dr. Erkan SALAN - Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Evdokiya BORISOVA - Konstantin Preslavsky University of Shumen, BULGARİSTAN
Prof. Dr. Fatih SAKALLI - Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Fulya TOPÇUOĞLU ÜNAL - Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Fatih TEPEBAŞILI - Necmettin Erbakan Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Hatice ŞAHİN - Bursa Uludağ Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Hilary JANKS - Witwatersrand Üniversitesi, GÜNEY AFRİKA
Prof. Dr. Hülya PİLANCİ - Anadolu Üniversitesi,TÜRKİYE
Prof. Dr. Hülya ERAYDIN ARGUNŞAH - Erciyes Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. İbrahim COŞKUN - Trakya Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. İbrahim GÜLTEKİN - İstanbul Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Kürşad YILMAZ - Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Mayrambek ORZOBAYEV - Ardahan Üniversitesi,TÜRKİYE
Prof. Dr. Mehmet Ali YOLCU - Çanakkale Onsekiz Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Mehmet KARA - Gazi Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Mitat DURMUŞ, Kafkas Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Murat ELMALI - İstanbul Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Mustafa ALTUN - Sakarya Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Mustafa APAYDIN - Çukurova Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Mustafa DURMUŞ - Hacettepe Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Mustafa ÖZSARI - Balıkesir Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Mustafa ŞENEL - Ardahan Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Nazım Hikmet POLAT - Emekli Öğretim Üyesi
Prof. Dr. Nevin AKKAYA - Dokuz Eylül Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Nesime CEYHAN AKÇA - Çankırı Karetekin Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Nurettin DEMİR - Hacettepe Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Nurşat BİÇER - Amasya Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Oktay YİVLİ - Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Ömer SOLAK - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Öztürk EMİROĞLU - Ardahan Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Ramazan KAPLAN - Emekli Öğretim Üyesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Ramazan KORKMAZ - Emekli Öğretim Üyesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Saim SAKAOĞLU - Emekli, TÜRKİYE
Prof. Dr. Şahika KARACA - Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Şengül İLGAR - İstanbul Üniversitesi, TÜRKİYE

Prof. Dr. Şükrü Halûk AKALIN - Hacettepe Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Yakup ÇELİK - Yıldız Teknik Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Yayat SUDARYAT - Univesitas Pendidikan Indonesia, ENDONEZYA
Prof. Dr. Zekerya BATUR - Uşak Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Zeki TAŞTAN - Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Zühal ÖLMEZ - Yıldız Teknik Üniversitesi, TÜRKİYE
Prof. Dr. Zongjie WU - Zhejiang Üniversitesi (Emekli), ÇİN
Doç. Dr. Banu ÖĞÜNÇ - Aksaray Üniversitesi, TÜRKİYE
Doç. Dr. Bilgin GÜNGÖR - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, TÜRKİYE
Doç. Dr. Cenan İŞCİ KARAMEŞE - Dokuz Eylül Üniversitesi, TÜRKİYE
Doç. Dr. Kenan BOZKURT - Batman Üniversitesi, TÜRKİYE
Doç. Dr. Matkulieva Marg'uba Farxodovna - Urganch RANCH Texnologiya Universiteti, Özbekistan.
Doç. Dr. Mehtap GÜNEŞ ÖZDEN - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, TÜRKİYE
Doç. Dr. Mustafa DİNÇ - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, TÜRKİYE
Doç. Dr. Mustafa ULUTAŞ - Uşak Üniversitesi, TÜRKİYE
Doç. Dr. Necati TONGA - MEB, TÜRKİYE
Doç. Dr. Ömer İNCE - Emekli Öğretim Üyesi, TÜRKİYE
Doç. Dr. Ömer ÖĞÜNÇ - Aksaray Üniversitesi, TÜRKİYE
Doç. Dr. Sema NOYAN - Karabük Üniversitesi, TÜRKİYE
Doç. Dr. Sylwia FILIPOWSKA - Jagiellonian University, POLONYA
Doç. Dr. Yasemin UZUN - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, TÜRKİYE
Doç. Dr. Xhemile ABDIU - Tiran Üniversitesi, ARNAVUTLUK
Dr. Ertuğrul AYDIN - Doğu Akdeniz Üniversitesi, KUZEY KIBRIS
Dr. Hakan ÇIVĞIN - Bağımsız Araştırmacı, TÜRKİYE
Dr. H. Aytuğ TOKUR - Atatürk Araştırma Merkezi Başkanlığı, TÜRKİYE
Dr. Jaspal SINGH - Desh Bhagat College, HİNDİSTAN
Dr. Mehmet GÜRBÜZ - Uşak Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Musa AKSOY - Sakarya Üniversitesi (Emekli), TÜRKİYE
Dr. Nihal COŞKUN - Milli Eğitim Bakanlığı, TÜRKİYE
Dr. Samet DOYKUN - Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Süleyman ÜNLÜ - Uşak Üniversitesi, TÜRKİYE
Dr. Zehra GÜNDAR - Sivas Cumhuriyet Üniversitesi, TÜRKİYE
Edit TASNADİ - Çevirmen, MACARİSTAN
Sebastián S. SANABRIA - Universidad Nacional de Colombia, KOLOMBİYA

III. Uluslararası Edebiyat, Dil ve Eğitim Araştırmaları Sempozyumu 1
Mekânın tanıklığında bir şehir: Hür Şehrin İnsanları 19
A city through the testimony of space: The People of the Free City 20
Mahir Ünsal Eriş'in Öbürküler romanında hayal-gerçek çatışması 21
The conflict between imagination and reality in Mahir Ünsal Eriş's novel Öbürküler 22
Doğum ve ölüm arasında Anayurt Oteli'nde mekânın dönüşümü 23
Between birth and death: The transformation of space in Anayurt Oteli 24
Yavuz Bülent Bakiler'in "Antepli Şahin" adlı şiirinde Millî Mücadele'nin görünümleri 25
Aspects of the National Struggle in Yavuz Bülent Bakiler's poem "Antepli Şahin" 26
Erkek yazarların baba yasını anlatıya dönüştürme biçimleri: Georgi Gospodinov'un Bahçıvan ve Ölüm romanı ile Onur Caymaz'ın Nokta öyküsü üzerine karşılaştırmalı bir inceleme 27
The ways male writers transform the mourning of a father into narrative: A comparative study on Georgi Gospodinov's novel The Gardener and Death and Onur Caymaz's short story Point 28
Sırça Köşk'te estetik otorite, maddi zaaflar ve iktidarın antropomorfizmi 29
Aesthetic authority, material vulnerability, and the anthropomorphism of power in The Glass Palace 30
Ardahan, Kars ve Iğdır illerinin basın tarihi 31
Press history of the provinces of Ardahan, Kars, and Iğdır 32
Hasan Ali Toptaş'ın "Beni kör kuyularda" romanına psikanalitik bir yaklaşım 33
A psychoanalytic approach to Hasan Ali Toptaş's novel Beni Kör Kuyularda 34
Hilmi Yavuz'un Ah Kadınlar adlı deneme kitabında kadına bakış 35
Hilmi Yavuz's view of women in his essay book Ah Kadınlar (Oh Women) 36
Mehmed Muzaffer Mecmuası'nı üst kurmaca örneği olarak okumak 37
Reading the Mehmed Muzaffer Mecmuası as an example of metafiction 38
Dilaver Cebeci'nin şiirlerinde millî ruh: vatan, kahramanlık, bayrak ve Turancılık perspektifi 39
The National Spirit in Dilaver Cebeci's Poems: A Perspective on Homeland, Heroism, Flag and Turanism 40
Tayyib Atmaca'nın "Bir İçten Bakıştır Gözün Özeti" şiiri üzerine bir tahlil denemesi 41
"An Analytical Essay on Tayyip Atmaca's Poem 'Bir İçten Bakıştır Gözün Özeti'" 42
Hanımlara Mahsus Gazete'de bir erkek yazar: Ali Muzaffer 43
A male writer in the Hanımlara Mahsus Gazete: Ali Muzaffer 44
Göç ve hemşehrilik bağlamında Kafamda Bir Tuhaflık 45
The novel A Strangeness in My Mind in the context of migration and fellow-townsmanship 46
Rus ve Osmanlı modernleşmesinin iki doktoru: Yevgeny Bazarov ve Selahattin Darvınoğlu 47
Two doctors of Russian and Ottoman modernization: Yevgeny Bazarov and Selahattin Darvınoğlu 48
Orhan Veli Kanık'ın "Rüya" şiirinde metinlerarasılık 49

Intertextuality in Orhan Veli Kanık's poem “Rüya” 50
Sinek Isırıklarının Müellifi romanında anlam arayışı 51
The search for meaning in the novel *The Author of Mosquito Bites* 52
Cemil Süleyman'ın Siyah Gözler romanı üzerine psikanalitik bir inceleme 53
A psychoanalytic analysis of Cemil Süleyman's novel Siyah Gözler 54
Gecekondulaşma ile ilişkili olarak 1980 sonrası Türk romanında çocuk işçiler 55
Child Laborers in Post-1980 Turkish Novels in the Context of Squatter Settlements 56
Metin Celâl'in Gitmek Zamanı adlı romanının tematik açıdan incelenmesi 57
A thematic study of Metin Celâl's novel Gitmek Zamanı 58
Kış Güneşi romanında bir figür olarak kadın: Güneş Hatun 59
Woman as a figure in the novel Kış Güneşi: Güneş Hatun 60
Halil Oğlu Ali'nin Yusuf ile Züleyha'sında Züleyha'nın manevî dönüşümü 61
Halil Oğlu Ali’s Yusuf and Züleyha: Züleyha’s spiritual transformation 62
Mücevherlerle süslenmiş bir eser: Bâkî Divanı 63
A work adorned with jewels: Bâkî’s Divan 64
El yazmalarında yaşayan Leyla Hanım’ın İrsi 65
The legacy of Leyla Khanım, as depicted in the manuscripts. 66
Tezkiretü’ş-şu’arâ ve Tabsıratü’n-nuzamâ’da atasözleri ve deyimlerin kullanımı 67
The use of proverbs and idioms in “Tezkiretü’ş-Şu‘arâ ve Tabsıratü’n-Nüzamâ” 68
Ebu'l-Hasan Harakânî'nin Divan-ı Kebir'deki manevi gölgesi 69
The spiritual shadow of Abu'l-Hasan Kharaqani in the Divan-ı Kebir 70
Âşık Paşa'nın poetikası 71
The poetics of Âşık Pasha 72
Klasik Türk şiirinde riyâ ve mürâyî 73
Hypocrisy and hypocrite in classical Turkish poetry 74
Klasik Osmanlı siyaset düşüncesinin estetik inşası: Kasidelerde adalet ve iktidar söylemi 75
The aesthetic construction of classical Ottoman political thought: Discourses of justice and power in the qasida 76
Meşâ’irü’ş-şu’arâ’da ayet ve hadis iktibasları 77
Qur’anic and Hadith Quotations in Meşâ‘irü’ş-Şu‘arâ 78
Gölgede kalmış şair: Mecruh Muğanî 79
The overlooked poet: Majruh Mughani 80
Unutulmuş eserlerimizden: XVIII. yüzyıl şairlerinden Vesîm ve Dîvânı 81
From our forgotten works: An 18th-century poet, Vesim, and his Divan 82
Gencine-i Râz'da teşbih sanatının nasihata dönüşmesi 83
The transmutation of metaphor into moral instruction in Taşlıcalı Yahya’s Gencîne-i Râz 84
Türk Edebiyatında Ferâset-nâme ve Kıyafet-nâme 85

Ferâset-nâme and Kıyâfet-nâme İn Turkish Literature 86
Klâsik Türk şiirinde İslâm estetiği ve kadın söylemi: Mihrî Hatun örneği 87
Islamic aesthetics and the female voice in classical Turkish poetry: The case of Mihrî Hatun 88
Türk İslam şiirinde çintemani, monçuk ve ant kadehinin mitolojik izleri 89
Mythological Traces of the Chintamani, Monçuk, and the Oath Cup in Turkish Islamic Poetry 90
Yapay zekâ araçlarıyla divan şiirini görselleştirmek üzerine 91
On visualizing divan poetry with artificial intelligence tools 92
Türk ve dünya folklorunda "mucizevî doğum" motifi 93
The motif of "miraculous birth" in Turkish and world folklore. 94
Toplumsal değişim bağlamında Mersin yayla kültürü 95
Mersin plateau culture in the context of social change 96
Halk metinlerinde mekânsal görüntüler ve yaratılış sembolizmi (Nahçıvan halk metinlerine dayanarak) 97
Spatial images in folklore texts and their creation symbolism (Based on Nakhchivan folklore texts) 98
Cumhuriyetin ilk yıllarında Karagöz'ün kimliği hakkında bir tartışma 99
A debate on the identity of Karagöz in the early years of the republic 100
Kazak kültüründe geçiş törenleri: Düğün toylar 101
Rites of passage in Kazakh culture: Wedding celebrations 102
Bir cem evinin sosyo-kültürel bağlamı: Kemer Cem Evi 103
The socio-cultural context of a cem house: The Kemer Cem House 104
Millî Mücadele kahramanı Edip Dinç'in Murgul'daki misyonerlik hareketlerini engelleme çabası 105
The efforts of National Struggle hero Edip Dinç to prevent missionary activities in Murgul 106
Geçmişten günümüze Malatya'da ölüm: Dijitalleşmenin geleneksel ritüellere etkisi 107
Death in Malatya from past to present: The impact of digitalization on traditional rituals 108
Malatya yöresinde doğum ritüelleri ve geleneksel uygulamalar 109
Birth rituals and traditional practices in the Malatya region 110
Erciş'te evlilik süreci ve düğün gelenekleri üzerine bir alan araştırması 111
A field study on the marriage process and wedding traditions in Erciş 112
Ezogelin çorbası ve kültürel bellek: Zöhre Bozgeyik'in hikâyesi üzerinden bir okuma 113
Ezogelin soup and cultural memory: A reading through the story of Zöhre Bozgeyik 114
Artvin-Yusufeli kültüründe bıçak, ona bağlı inanış ve uygulamalar 115
Knives, beliefs and practices related to them in Artvin-Yusufeli culture 116
Iğdır Azerilerinde düğün adetleri: Gelenek, kültür ve değişim 117
Wedding customs among the Azeris of Iğdır: Tradition, culture and change 118

Anadolu'nun kadim ritüeli: Gaziantep halk kültüründe kurşun dökme 119
Ancient ritual of Anatolia: Lead pouring in Gaziantep folk culture 120
Karakalpak atasözlerinde eğitim kavramının etnopedagojik tahlili 121
An ethnopedagogical analysis of the concept of education in Karakalpak proverbs 122
Sibiryadan adlı eserde kurban törenleri 123
Sacrificial rituals in the work titled Sibiryadan 124
Ankara Gölbaşı halk kültüründe sevgi çiçeği (Centaurea tchihatcheffii) 125
The love flower (Centaurea tchihatcheffii) in the folk culture of Gölbaşı, Ankara 126
Azerbaycan folklorunda zoomorfik triksterler: Teorik-tipolojik bir inceleme 127
Zoomorphic tricksters in Azerbaijani folklore: A theoretical-typological analysis 128
Elhan Zal Karahanlı'nın şiirlerinde güneş ve ay motifi 129
The sun and moon motif in Elhan Zal Karahanlı's poems 130
İkincil sözlü kültürde anlatıcı tipolojisi ve performans: Âşık Veysel'in ayakkabı hikâyesi örneği 131
Narrator typology and performance in secondary oral culture: The example of Âşık Veysel's shoe story 132
Borçka kültüründe Makar sofrası geleneği 133
The tradition of the Makar table in Borçka culture 134
Âşık tarzı şiir geleneğinde coğrafya merkezli okuma ve Murat Çobanoğlu şiirleri 135
Geography-centered reading in the tradition of minstrel poetry and the poems of Murat Çobanoğlu 136
Iğdır halk kültüründe su kültü 137
The water cult in Iğdır folk culture 138
“Dede Korkut” destanında doğa ile diyalog: Ritüel kodlar ve ekolojik düzen 139
Dialogue with nature in the Book of Dada Gorgud: Ritual codes and ecological order 140
Kağızman kültüründe toplumsal cinsiyet bağlamında ağıtlar 141
Laments in the context of gender in Kağızman culture 142
Türk kozmogonisinin evrensel mit yapıları içerisindeki yeri: Campbell metodu perspektifi 143
The place of Turkish cosmogony within universal mythic structures: The Campbell method perspective 144
Suyun folklorik anlam dünyasının Melen Çayı örneği üzerinden değerlendirilmesi 145
An evaluation of the folkloric meaning of water through the example of the Melen River. 146
Yazılı metinden sözlü icraya Toroslar'da bir hakikat arayışı: Arslanköy Kadınlar Tiyatro Topluluğu ve Kraliçe Lear performansı üzerine bir inceleme 147
From written text to oral performance: A search for truth in the Taurus Mountains: A study of the Arslanköy Women's Theatre Company and the performance of Queen Lear 148
Bahtiyar Vahabzade şiirlerindeki doğa tasvirlerinin vatanseverlik ve millilik bağlamındaki anlamsal yükü 149

The semantic load of nature descriptions in Bakhtiyar Vahabzade*s poems in the context of patriotizm and identity 150
1960'lı yıllar kitap dünyasını Kitap Belleten aracılığıyla izlemek 151
Observing the book world of the 1960s through Kitap Belleten 152
Nahçıvan âşık şiirinin kökleri: Folklor ve millî-manevî değerler 153
The roots of Nakhchivan ashik poetry: Folklore and national-spiritual values 154
Huvaydo'nun eserlerinde Rabia El-Adeviyye imgesinin sanatsal yorumu 155
Artistic interpretation of the image of Robiya Adaviya in the work of Huvaydo 156
Bir Cumhuriyet Aydını Ali Yusif (Yusifzade) 157
A Republican Intellectual: Ali Yusif (Yusifzade) 158
Eldar Baxış yaratıcılığında epistolyar üslubun sanatsal-estetik özellikleri (“Mektuplar” eseri temelinde) 159
Artistic and Aesthetic Features of the Epistolary Style in the Works of Eldar Baxısh (Based on the Work “Letters”) 160
Hayatın anlam arayışı: Dante and the Lobster'da varoluşçuluk 161
The search for the meaning of life: Existentialism in Dante and the Lobster 162
Franz Kafka'nın Şato'su ve Nikolay Gogol'un Palto'sunda Max Weber'in "statü grubu" yaklaşımı bağlamında statü yozlaşması 163
Corruption of status in Franz Kafka’s The Castle and Nikolai Gogol’s The Overcoat in the light of Max Weber’s “status group” approach 164
Edebiyat eleştirisinin bilimsel-teorik fikir ve yaratıcı özellikleri. 165
The scientific-theoretical ideas and creative characteristics of literary criticism. 166
Fuzûlî’nin “Su” ve “Hançer” Kasidelerinin Benzer ve Farklı Yönleri 167
Similar and Different Aspects of Fuzuli’s “Su” and “Khanjar” Qasidas 168
Köpek adam çizgi-roman serisinde karakter güçlerinin belirlenmesi 169
Determining character strength in the Dog Man comic series 170
Nardaniye Hanım masalının değerler eğitimi açısından incelenmesi 171
An analysis of the tale of Nardaniye Hanım in terms of values education 172
Türk çocuk edebiyatında iklimkurgu 173
Climate fiction in Turkish children's literature 174
Abbas Şahhat'ın çocuk edebiyatında aile değerleri 175
Family values in the children's literature of Abbas Shahhat 176
Abbas Şahat'ın edebî mirasında çocuk yetiştirme üzerine 177
On the role of child-raising in the literary heritage of Abbas Sahhat 178
Puldan Taştan Lahanadan adlı eserin değer ve batıl inanç ekseninde değerlendirilmesi 179
An Evaluation of the Work Puldan Taştan Lahanadan within the Framework of Values and Superstitions 180
C. S. Lewis'in Narnia Günlükleri: Büyücünün Yeğeni adlı eserinde deyim ve atasözleri 181
Idioms and proverbs in C. S. Lewis's The Chronicles of Narnia: The Magician's Nephew 182

Çağdaş bir yaklaşımla toplumsal gerçekliğin bellek üzerindeki izleri: Annie Ernaux'nun Babamın Yeri adlı eserinde soy anlatısı ve otobiyografi 183
A contemporary approach to the traces of social reality on memory: filiation narrative and autobiography in Annie Ernaux's A Man's Place 184
Borges'in "Averroes'in Arayışı" öyküsünde tarihsel ufuk ve anlama 185
Historical horizon and understanding in Borges's "Averroes's Search" 186
Jacques Prévert şiirinde hayvan imgelerinin poetik tasviri 187
Poetic Depiction of Animal Images in the Poetry of Jacques Prévert 188
La Tresse (Saç Örgüsü) romanında Smita'nın dönüşümü: Kadercilikten özgürlüğe 189
The transformation of Smita in La Tresse: From fatalism to freedom 190
Anlatı örnekleri üzerinden arketiplerin bilinç düzeyine göre dinamik dönüşümü: Jungcu bir bakış açısı 191
The dynamic transformation of archetypes across levels of consciousness through narrative examples: A Jungian perspective 192
Johnson'ın Rasselas eserinde mekân, güç ve toplumsal cinsiyet: Mutlu Vadi'ye ziyaret 193
Space, Power, and Gender in Johnson's Rasselas: Visiting the Happy Valley 194
Viktorya dönemi İngiltere'sinde ahlaklı ahlaksızlığın resmiliği 195
The official moral of immorality in Victorian England 196
Gazap Üzümleri'nde büyük buhran ve dağılan aileler 197
The Great Depression and Families Dispersed in Grapes of Wrath 198
Sömürgecilik, kölelik ve demokratik bir zihnin olgunlaşması: Hucleberry Finn'in Maceraları 199
Colonialism, slavery and the maturation of a democratic mind: the Adventures of Huckleberry Finn 200
Percy Bysshe Shelley'nin Kraliçe Mab'inde baskılayıcı bir merkezden özgür bir içkinlik ütopyasına doğru 201
Stepping out of a totalizing center into a non-totalized utopia of immanence in Percy Bysshe Shelley's Queen Mab 202
İngiliz edebiyatında ada faktörünün tezahürü ve ulusal kimlik sorunu 203
The reflection of the island factor and the problem of national identity in English literature 204
Stefan Zweig'ın Korku novellasının mekânsal okuması: Panoptik mekân ve korku 205
A spatial reading of Stefan Zweig's novella Fear: Panoptic space and fear 206
Ez Râbi'a Tâ Pervîn adlı tezkire üzerine bir değerlendirme 207
An evaluation of the tadhkirah titled Az Rabi'a Ta Parvin 208
18. yüzyıl Rus Aydınlanması'nda dil ve kültürel inşa: İmparatoriçe II. Katerina ve Prenses Yekaterina Daşkova 209
Language and cultural construction in the 18th-century Russian Enlightenment: Empress Catherine II and Princess Yekaterina Dashkova 210
Burhâneddîn-i Belhî'nin Hâfız-ı Şîrâzî'ye yazdığı tahmisler: Bazı örneklerin incelenmesi 211

The tahmises written by Burhâneddîn-i Belhî on Hâfız-ı Şîrâzî: Analysis of selected examples 212
Arnavutluk'ta ideolojik tahkimattan kültürel diplomasiye: Edebiyat, dil ve eğitimde paradigma dönüşümü 213
From ideological fortification to cultural diplomacy in Albania: Paradigm shifts in literature, language, and education 214
No hero, unheard story of "you and I": A selected study of Frederick Barthelme's Moon Deluxe 215
Rönesans edebiyatının Türkiye'deki ortaöğretim ders materyallerindeki temsili: 9-12. Sınıf ders ve beceri temelli etkinlik kitapları bağlamında eleştirel bir çözümleme 216
The representation of Renaissance Literature in Turkish secondary education ınstructional materials: a critical analysis of grade 9-12 textbooks and skill-based activity books 217
Rus edebiyatının Türkiye'deki ortaöğretim ders materyallerindeki temsili: 9-12. sınıf ders ve beceri temelli etkinlik kitapları bağlamında eleştirel bir çözümleme 218
The representation of Russian literature in secondary education course materials in Türkiye: a critical analysis in the context of grades 9-12 textbooks and skill-based activity books 219
Post-Sovyet döneminde taşrada toplumsal çöküş: Roman Sençin'in Yeltışevı (Yeltışevler) romanında ailenin çözülüşü ve yaşamın anlamsızlaşması 220
Social collapse in post-Soviet rural Russia: The dissolution of the family and the meaninglessness of life in Roman Senchin's Yeltyshevs 221
The Curious Incident of the Dog in the Night-Time romanında kendini gerçekleştirme ve psikolojik gelişim: Modern bir Bildungsroman incelemesi 222
The search for self-actualization and psychological development in The Curious Incident of the Dog in the Night-Time: A modern Bildungsroman study 223
Persepolis eserinde feminizm, küreselleşme ve kültürel kimlik 224
Feminism, globalization, and cultural identity in Persepolis 225
Türkiye bilim çevresinde Hakani Şirvani 226
Khagani Shirvani in Turkish scientific circles 227
Uyumsuz tiyatronun anti-kahramanları: Memet Baydur'un Kamyon ve Tom Stoppard'ın Rosencrantz ve Guildenstern Öldüler adlı oyunlarının metinlerarası incelemesi 228
The anti-heroes of the Theatre of the Absurd: An intertextual analysis of Memet Baydur's Kamyon and Tom Stoppard's Rosencrantz and Guildenstern Are Dead 229
Martyna Majok'un Cost of Living (2016) adlı eserinde engellilik ve ekonomik güvencesizliğe karşı direniş 230
Challenging disability and economic precarity in Martyna Majok's Cost of Living (2016) 231
Ulusal tiyatronun oluşumunda dramaturjinin rolü 232
The role of dramaturgy in the formation of the national theater 233
Dijital Çağda Okur Olmak: Sosyal Medyada Etkileşim ve Okur Tipolojileri 234
Being a Reader in the Digital Age: Social Media Interaction and Reader Typologies 235
Azerbaijan da Veri gazeteciliği Ekosistemini oluşturmak 236
Building a Data Journalism ecosystem in Azerbaijan 237

Türk destanlarında motiflerin tahlili 238
Analysis of motifs in Turkish epics 239
Parçalanmış dil ve donmuş özne: Lukacsçı şeyleşme perspektifinden Oblomov'un ontolojik sessizliği Notlar: 240
Fragmented language and the frozen subject: Ontological silence of Oblomov through the lens of Lukácsian reification 241
Çağdaş Azerbaycan ve dünya kadın öykülerinde kronotopun psikolojik ve toplumsal işlevleri 242
Psychological and social functions of the chronotope in contemporary Azerbaijani and global women’s short fiction 243
Edebi bir mekân olarak Ankara: Ankara ve Berci Kristin Çöp Masalları üzerine karşılaştırmalı bir okuma 244
Ankara as a literary space: A comparative reading of Ankara and Berji Kristin: Tales from the Garbage Hills 245
Milli Mücadele ve savaşların Türk ve Azerbaycan şiiri üzerindeki etkisi 246
The impact of the National Struggle and wars on Turkish and Azerbaijani poetry 247
Özbek ve dünya hikâyeciliği: Edebî etki ve özgünlük 248
Uzbek and world storytelling: Literary influence and originality 249
Hurafe ile gerçeklik arasında: Ahmed Hâlid Tevfik, Yusuf İdris ve Hüseyin Rahmi Gürpınar’da edebi motif olarak Neddahe ve Gulyabani 250
Superstition vs. Reality: Al-Naddaha and Gulyabani as Literary Motifs in Ahmed Khaled Tawfik, Yusuf Idris, and Hüseyin Rahmi Gürpınar 251
Şakir Muhammediyev’in Karçıga dergisi ve İdil-Ural bölgesindeki etkileri 252
Şakir Muhammediyev’s Karçıga magazine and its impact on the Volga-Ural region 253
Deyimlerin bilimsel sırları 254
The scientific secrets of idioms 255
Rasyonalitenin distopyası: Zamyatin'in Biz romanında matematiksel metaforlar ve insan 256
The dystopia of rationality: Mathematical metaphors and the human in Yevgeny Zamyatin's We 257
Səfər Alışarlının "Maestro" romanında yabancılaşma sorununun sanatsal ve felsefi analizi 258
Səfər Alışarlının "Maestro" romanında yabancılaşma sorunın sanat ve felsefi analiz 259
Tasavvuf edebiyatında nefs ve insan eğitimi 260
Nafs and human education in Sufi literature 261
Gece Açan Çiçekler adlı eserde tasavvuf ve Mevlevilik: Kavramsal ve metaforik bir çözümleme 262
Sufism and the Mevlevi order in Gece Açan Çiçekler: A conceptual and metaphorical analysis 263
Bir adlandırma meselesi üzerine 264
On a question of nomenclature 265
Kısasü'l Enbiyâ'da geçen din ve inançla ilgili söz varlığı 266

The vocabulary related to religion and belief in Kısasü'l Enbiyâ 267
TDK 2023 Türkçe Sözlük'te yer alan türemiş fiiller üzerine 268
On derived verbs featured in the TDK 2023 Turkish Dictionary 269
“Ayrım” etnonimi ve “Ayrım” unsurlu etnotoponimler 270
“Ayrım” ethnonym and ethnotoponyms with the “Ayrım” component 271
Azerbaycan Çocuk Matbuatında "Mekteb" Dergisi (1911-1920) 272
The Magazine "Mekteb" in the Azerbaijani Children's Press (1911–1920) 273
Turizm terminlerinin çevrilmesiyle ilgili sorunlar 274
Translation issues of tourism terms 275
Cumhuriyet'in kültürel inşasında dil, çeviri ve tiyatro 276
Language, translation, and theatre in the cultural construction of the Republic 277
Erken Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatında adaptasyon: Tarihsel-betimleyici bir inceleme 278
Adaptation in early Republican Turkish literature: A historical-descriptive study 279
Türkçede zamanın dar kalıpları: Anlamsal ve işlevsel bir inceleme 280
Narrow time forms in Turkish: A semantic and functional analysis 281
Van ağzında "baş" sözcüğünün geçtiği kalıp ifadeler üzerine bir inceleme 282
A study of fixed expressions containing the word “baş” in the Van dialect 283
Türkçe ve Hint-Avrupa dillerinin sözdiziminin karşılaştırmalı dilsel ve kültürel bir çalışması 284
A comparative linguocultural study of Turkic and Indo-European syntax 285
Adana yöresel ağızda kullanılan sözcüklerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin sözcük edinim düzeylerinin sosyodilsel yetenekleri açısından belirlenmesi üzerine bir çalışma: Çukurova Üniversitesi örneği 286
A study on determining the vocabulary acqusition levels of students learning Turkish as a foreign language in terms of sociolinguistic competence of the words used in Adana regional dialect: The case of Çukurova University 287
Dijital iletişim ortamında Azerbaycan dilinin yazım (ortoğrafik) normu: “Facebook” ve “Instagram” verileri üzerine bir inceleme 288
Orthographic norms of the Azerbaijani language in the digital communication environment: A study based on Facebook and Instagram data 289
Türk ve İngiliz atasözlerinde ses estetiği: Aliterasyon, asonans ve kafiye bağlamında bir çalışma 290
The aesthetics of sound in Turkish and English proverbs: A study in the context of alliteration, assonance, and rhyme 291
Rusça ve Türkçe atasözlerinde kader ve talih kavramlarının söz edimi kuramıyla karşılaştırılması 292
Comparative analysis of the concepts of fate and fortune in Russian and Turkish proverbs through speech act theory 293
Celil Memmedkuluzade eserlerinin dilinde ev eşyalarını ifade eden leksik diyalektizmler 294

Lexical dialectisms denoting household items in the language of the works of Jalil Mammadguluzadeh 295
Yabancı öğrencilerin Türkiye'ye sosyo-kültürel uyumu: Endonezyalı öğrenciler 296
Socio-cultural integration of foreign students in Turkey: Indonesian students 297
Bulgaristan Türkleri tarafından söylenen mânilerde giyim-kuşam, süs ve ev eşyalarına ilişkin söz varlığı Notlar: 298
The vocabulary related to clothing, adornment, and household items in the mânis sung by the Turks of Bulgaria 299
Sürdürülebilir çevre arayışında dilin gücü 300
The Power of Language in the Search for a Sustainable Environment 301
Etnotoponimlerin semantik sınıflandırılması ve incelenmesine dair bazı meseleler üzerine 302
On certain issues regarding the semantic classification and investigation of ethnotoponyms 303
Türk polisiye romanında polis sorgusu söyleminin adli dilbilim açısından çözümlenmesi: Patasana ve Beyoğlu'nun En Güzel Abisi 304
A forensic linguistic analysis of police interrogation discourse in the Turkish crime novel: The cases of Patasana and Beyoğlu'nun En Güzel Abisi 305
Beşerî aşktan ilahî sevgiye: Kaʿb b. Zuheyr ve İmam Bûsîrî'nin kasidelerinde nesîb geleneğinin tematik ve belâgatsal dönüşümü 306
From human love to divine devotion: Thematic and rhetorical transformation of the nasīb tradition in the qasidas of Kaʿb b. Zuhayr and Imam Būṣayrī 307
Birinci Türkoloji Kurultayı ve terminoloji: Uluslararası terim konusu 308
The first Turkological Congress and terminology: The issue of international terms 309
Karabağ onomastiğinde Hankendi birimi ve onun tarihsel-dilbilimsel analizi 310
The Khankendi unit in Karabakh onomastics and its historical-linguistic analysis 311
Klasik Arap lugatlerinde 'lisân' kavramının anlam alanı 312
The semantic field of the concept of 'lisân' in classical Arabic lexicons 313
Klasik gelenek ve modernlik: M. T. Sıdgi'nin nesirlerinde fiil çekim yapılarının dinamikleri 314
Classical tradition and modernity: The dynamics of verb conjugation structures in M. T. Sidgi's prose 315
Türkçe öğretmeni adaylarının iletişim kavramına yönelik metaforik algıları ve bilişsel yapılarının analizi 316
An analysis of pre-service Turkish language teachers' metaphorical perceptions and cognitive structures regarding the concept of communication 317
Okulöncesi öğretmenlerinin inovatif düşünme eğilimleri ile öğrencilerin sorumlu davranma düzeyleri ve bağımsız öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi 318
Examining the relationships between preschool teachers' innovative thinking tendencies and students' levels of responsible behavior and independent learning tendencies 319
Ardahan'daki birleştirilmiş sınıflı ilkokulların eğitim-öğretim ortamları ve eğitim faaliyetlerinin denetim raporları doğrultusunda incelenmesi 320

An examination of educational environments and instructional activities in multi-grade primary schools in Ardahan based on inspection reports 321
Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde farklı anlamları ile görülen “yoksa” sözü 322
“Yoksa” and its different meanings in teaching Turkish as a foreign language 323
Yedi İklim Türkçe C1 ders kitabında değerler ve inançların kültürlerarası iletişimsel yeterlik gelişimi bağlamında incelenmesi: Bir içerik analizi çalışması 324
An analysis of values and beliefs in the Yedi İklim Turkish C1 Coursebook within the framework of intercultural communicative competence development: A content analysis study 325
Yaratıcı yazma etkinliklerinin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin yazma kaygısına etkisi 326
The effect of creative writing activities on writing anxiety of students learning Turkish as a foreign language 327
Sözlü iletişimde bağlam temelli savunma stratejileri ve belirsiz söz eylemlerin edimbilimsel işlevleri 328
Pragmatic functions of ambiguous speech acts and context-based defense strategies in oral communication 329
Yabancılara Türkçe Öğretiminde Aracılık Becerileri: Yeni İstanbul B1–B2 Ders Kitapları Üzerine Bir İnceleme 330
Mediator Skills in Teaching Turkish to Foreigners: A Review of the New Istanbul B1–B2 Textbooks 331
2015-2025 yılları arasındaki “okuduğunu anlama” konusundaki Türkiye'de çalışılmış olan Türkçe ve İngilizce doktora tezleri üzerine bir inceleme 332
A review of Turkish- and English-language doctoral dissertations on reading comprehension completed in Türkiye between 2015 and 2025 333
6. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazma etkinlikleri üzerine bir inceleme 334
An analysis of the writing activities in the 6th grade Turkish textbook 335
Yapay zekâ uygulamalarının dil becerilerine etkisi: Bir metasentez çalışması 336
Effects of artificial intelligence applications on language skills: A meta-synthesis study 337
“Masal ve Destanlarımız” seçmeli ders kitaplarında yer alan doğal destanların söz varlığı kazandırmaya yönelik potansiyelinin incelenmesi 338
An analysis of the potential of natural epics in the Our Tales and Epics elective course books for vocabulary enrichment 339
7. sınıf Türkçe ders kitaplarında görsellerin işlevselliği ve metinle uyumu 340
The functionality of visuals in 7th-grade Turkish language textbooks and their relationship with texts 341
Türkçe öğretiminde alternatif bir dinleme metni olarak radyo tiyatrosu 342
Radio drama as an alternative listening text in Turkish language teaching 343
Türkçe öğretmen adaylarının popüler kültür etkisiyle kullandığı kelimeler 344
Words used by pre-service Turkish language teachers under the influence of popular culture 345

Hibrit eğitim modelinde Türkçe öğretmeni olmak: Teknoloji kullanım kaygısı ve çözüm önerileri 346
Being a Turkish language teacher in the hybrid education model: Technology use anxiety and solution proposals 347
Ardahan ilinde özel gereksinimli bireylerin tanı dağılımı ve eğitim ortamlarının doküman incelemesi yoluyla analizi 348
Diagnostic distribution and educational settings of individuals with special needs in Ardahan Province: A document analysis 349
Ana dili İngilizce olan ve Türk üniversite öğrencilerinin yazılı metinlerinde ayrık cümle yapılarının derlem temelli karşılaştırılması 350
A Corpus-Based Comparison of It-Cleft Constructions in the Writing of Native English and Turkish University Students 351
Erken yaşta ikinci dil olarak Türkçe öğrenen farklı yaş gruplarındaki öğrencilerin kelime hazinelerinin belirlenmesi 352
Determining the vocabulary of students from different age groups who learned Turkish as a second language at an early age 353
İngiliz dili ve edebiyatı öğrencilerinin öğretim elemanlarına ilişkin metaforik algıları: Ardahan Üniversitesi örneği 354
Metaphorical perceptions of English language and literature students regarding their instructors: The case of Ardahan University 355
Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma metinlerinin işlevselliği: Hitit 3'te “Doğrucu Beden Dili” örneği 356
The functionality of reading texts in teaching Turkish as a foreign language: The example of “Doğrucu Beden Dili” in Hitit 3 357
Uluslararası öğrencilerin Türkçe öğrenme motivasyonları, yaşam boyu öğrenme eğilimleri ve öğrenme kaygıları arasındaki ilişkilerin incelenmesi 358
Investigating the relationships between international students' Turkish learning motivation, lifelong learning tendencies, and learning anxiety 359
Down sendromlu çocuklarda erken müdahale programlarının dil gelişimine etkisi 360
The impact of early intervention programs on language development in children with Down syndrome: An observation-based study 361
Dijital eğitim araçlarının dil beceri alanlarına yönelik sınıflandırılması ve değerlendirilmesi 362
Classification and evaluation of digital educational tools according to language skill areas 363
İhvân-ı Safâ'da ilâhî ve beşerî aşk 364
Divine and human love in the Ikhwan al-Safa 365
Bakara Suresi’nin ilk beş ayeti bağlamında muttakilerin özellikleri 366
The characteristics of the god-fearing (muttaqīn) in the context of the first five verses of Surah Al-Baqarah 367
Tasarım eğitiminde veri görselleştirme: Bir veri okuryazarlığı perspektifi 368
Data visualization in design education: A data literacy perspective 369
Mirza Alekber Sabir'in eserlerinde millî, ahlakî ve İslâmî değerler 370

National, moral and Islamic values in the works of Mirza Alekber Sabir 371
Türkçe öğretmeni adaylarının karakter ve değerler eğitimine yönelik metaforlarının incelenmesi 372
An examination of pre-service Turkish language teachers' metaphors regarding character and values education 373
Amélie Nothomb'un Kıran Kırana (Stupeur et tremblements) romanında kadın bireyin Japon kültüründeki konumu ve itaat yoluyla direnişi 374
The position of the female individual in Japanese culture and resistance through obedience in Amélie Nothomb’s Stupeur et tremblements 375
Ardahan ilinde eğitim öğretim çağındaki çocukların uygulanan risk haritasına göre mevcut risk durum ve düzeylerinin doküman incelemesi yöntemi ile analizi 376
Analysis of the current risk status and levels of school-age children in Ardahan Province according to the applied risk map through the document analysis method 377
Ebüzziyâ Tevfik'ten Madam de Lebedef'e (Gülnar Hanım'a) mektup 378
A letter from Ebüzziyâ Tevfik to Madame de Lebedef (Gülnar Hanım) 379
Bahtiyar Vahabzade poemaları üzerine eleştirel bir okuma 380
A critical reading of Bakhtiyar Vahabzade's poems 381

Mekânın tanıklığında bir şehir: Hür Şehrin İnsanları

Murat Korkutan

Türk Dili ve Edebiyatı Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
muratberfusx@gmail.com

Özet

Bu bildiri, Türk edebiyatının Cumhuriyet dönemi roman ve hikâye türünde başarılı eserler kaleme almış olan Kemal Tahir(1910- 1973)'in "Hür Şehrin İnsanları" adlı romanında mekânın katmanlı işlevini incelemeyi amaçlamaktadır. Romanda istanbul esas mekân olarak yalnızca olayların gerçekleştiği bir ortam değil; toplumsal değişimin izlerini taşıyan, kültürel atmosferi ve sembolik hafızayı barındıran değişken bir anlatı alanı olarak kurgulanır. Bildiride mekân unsuru dört başlıkta değerlendirilecektir. İlk olarak fiziki atmosferi belirleyen şehrin mekânları, döneminin tarihsel ve toplumsal panoramasının değişimini ortaya çıkaran somut alanlar olarak ele alınacaktır. İkinci kısım, mekânların karakterlerin ruh halleri üzerindeki etkisi incelenecektir. Bu kısımda mekânlar; labirentleşen genişleyen ya da bulanıklaşan alanların karakterlerin psikolojisine etkisi açıklanacaktır. Üçüncü kısım kültürel mekânları temsel eden İstanbul üzerindeki toplumsal değişim ortaya konulacaktır. Son kısımda ise sembolik anlam görevi üstelenen mekânlar üzerinde değişim, umut gibi kavramlar etrafında temaların nasıl somutlaştırıldığı analiz edilecektir. Çalışmanın kuramsal çerçevesini Gaston Bachleard, Ramazan Korkmaz, Şerif Aktaş ve Ferda Zambak'ın mekân teorisi üzerine yaptığı çalışmalar oluşturacaktır. Sonuç olarak Kemal Tahir, İstanbul'u tarihsel bir sahne olmanın ötesine taşıyarak onu anlatının tanığı, hafızası ve hatta kimi zaman yönlendirici öznesi hâline getirmekte; böylece mekân aracılığıyla bir devrin toplumsal ruhunu ortaya koyar. Bu yönüyle eser, Cumhuriyet dönemi Türk romanında mekân merkezli okumalar için önemli ve zengin bir örnek teşkil eder.

Anahtar Kelimeler: Kemal Tahir, Hür Şehrin İnsanları ,mekân, İstanbul, Türk romanı

A city through the testimony of space: The People of the Free City

Abstract

This paper aims to examine the multilayered function of space in *The People of the Free City* by Kemal Tahir (1910–1973), one of the prominent novelists and short story writers of the Republican period of Turkish literature. In the novel, Istanbul, as the primary setting, is constructed not merely as a backdrop where events take place, but as a dynamic narrative space that embodies the traces of social transformation, cultural atmosphere, and symbolic memory.The paper analyzes the spatial element under four main headings. First, the physical spaces of the city are discussed as concrete settings that reveal the historical and social panorama of the period. Second, the impact of space on the psychological states of the characters is examined, focusing on how labyrinthine, expanding, or blurred spaces shape and reflect their inner worlds. Third, the study explores the social transformation manifested through Istanbul as a representation of cultural space. Finally, it analyzes how spaces endowed with symbolic meaning concretize themes such as change and hope within the narrative structure. The theoretical framework of the study is based on the spatial theories of Gaston Bachelard, Ramazan Korkmaz, Şerif Aktaş, and Ferda Zambak.In conclusion, Kemal Tahir moves Istanbul beyond being a mere historical stage and transforms it into a witnessing, remembering, and at times guiding presence within the narrative. Through space, he reveals the social spirit of an era. In this respect, the novel constitutes a significant and rich example for spatially oriented readings in the Republican-period Turkish novel.

Keywords: Kemal Tahir, The People of the Free City, space, Istanbul, Turkish novel

Mahir Ünsal Eriş'in Öbürküler romanında hayal-gerçek çatışması

Dilan Yamaç

Türk Dili ve Edebiyatı Milli Eğitim Bakanlığı
dilanyamac@gmail.com

Özet

1980 yılında Çanakkale'de doğan Mahir Ünsal Eriş, çağdaş Türk edebiyatında ön plana çıkan kurmaca metin yazarları arasında yer alır. 2014 yılında Sait Faik Öykü Armağanı'na layık görülen yazar, öykü ve roman türlerinde yapıtlar kaleme almıştır. Eriş'in anlatılarında gündelik yaşam içerisinde varlık gösteren tabakaları, küçük kentlerde yaşayan insanları ve onların kullandığı eşyayı ayrıntılarıyla bulmak mümkündür. Bunun yanı sıra eserlerinde absürt ögeler ve ironi de sıkça göze çarpar. Sanatçının, 2017'de ilk baskısını yapan Öbürküler adlı romanı, fantastik ögelerin ve gerçekçiliğin ortak paydada buluştuğu bir eserdir. Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın olağanüstü ile gerçek arasında kurduğu roman geleneğinden etkilenen eser iki bölüme ayrılır. "Bu Yarısı" ve "Öbür Yarısı" olmak üzere iki ana başlıktan oluşan romanın ilk kısmında 1960'lı yıllarda Niğde'den İstanbul'a göçen bir memur ailesinin hikâyesine ele alınır. Evangelidis Aslanoğlu adlı bir Rum vatandaşın evine yerleşen bu ailenin fertleri önce evde bulunan doğaüstü varlıklar hakkında söylentiler duyar, ikinci kısımda ise bu söylentilerin niteliği anlaşılır. Böylece romanda toplumun zihninde binlerce yıldır hakikat olarak kavranan çeşitli unsurların aslında gerçeğe uygun temelleri olduğu vurgusu yapılır. Bu çalışmada realizm akımının ana unsurları ve tarihî temelleri özetlendikten sonra Mahir Ünsal Eriş'in Öbürküler adlı romanı yapısal olarak çözümlenerek metindeki hayal-gerçek çatışması irdelenecek, böylece Öbürküler örneği üzerinden realist roman geleneğinin çağdaş edebiyatımızdaki yansımalarına dair tespitlerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Realizm, roman, hayal, hakikat, Mahir Ünsal Eriş

The conflict between imagination and reality in Mahir Ünsal Eriş's novel Öbürküler

Abstract

Mahir Ünsal Eriş is one of the prominent writers of contemporary Turkish literature. He was awarded the Sait Faik Short Story Prize in 2014. In his novels and stories, he describes daily life, ordinary people, and objects in great detail. Furthermore, the author's works feature a distinct ironic style. In his book *Öbürküler*, first published in 2017, the conflict between fantastic and realistic elements is explored. The work, which is influenced by the literary style of Hüseyin Rahmi Gürpınar, consists of two main sections. The first part of the novel tells the story of a civil servant and his family who migrated from Niğde to Istanbul in the 1960s. After moving into a house owned by a person named Evangelidis Aslanoğlu, the family members hear rumors about supernatural entities in the house. In the second part, the truth behind these rumors is revealed, showing that these supernatural events were not real but were actually exaggerated. In this study, after explaining the movement of realism and its historical development, Mahir Ünsal Eriş's novel *Öbürküler* will be analyzed, and the conflict between imagination and reality in the book will be examined. Consequently, the reflections of realism on modern Turkish literature will be identified.

Keywords: Realism, novel, imagination, reality, Mahir Ünsal Eriş

Doğum ve ölüm arasında Anayurt Oteli'nde mekânın dönüşümü

Ilker Aslan

Sosyoloji Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
ilkeraaslan@gmail.com

Özet

Bu bildiri, Yi-Fu Tuan'ın topofili ve topofobi kavramlarını analitik çerçeve olarak benimseyerek Yusuf Atılgan'ın Anayurt Oteli (1973) romanındaki başkarakter Zebercet'in otel ile kurduğu mekânsal ilişkinin aşamalı dönüşümünü incelemeyi amaçlamaktadır. Tuan'a göre topofili, bireyin mekânla kurduğu sevgi, aidiyet ve güven temelli duygusal bağı tanımlarken topofobi bu bağın tersine dönüşünü yani mekâna duyulan korku, yabancılaşma ve huzursuzluk duygularını ifade etmektedir. Çalışma, söz konusu iki kavramın salt bir karşıtlık çifti olmadığını ve aynı mekânda, aynı birey üzerinde eş zamanlı ve birbiri içinde geçişken biçimde var olabileceğini öne sürmektedir. Bildirinin temel iddiası Zebercet'in otel ile kurduğu ilişkinin, çizgisel bir dönüşüm izlemediği üzerinedir. Tuan'ın betimlediği topofilik bağ daha başından itibaren içinde kırılganlıklarını barındırmaktadır. Romanın belirleyici karakterlerinden olan gecikmeli Ankara treniyle gelen kadının otele bir daha uğramaması Zebercet'in kırılganlıklarını gün yüzüne çıkaran bir katalizör işlevi görmektedir. Dolayısıyla otelin Zebercet için "yuva"dan "mezar"a dönüşümü, dışarıdan gelen bir darbenin ani sonucu değil, mekânsal bağın kuruluş biçiminden kaynaklanan içkin bir yıkımın açığa çıkışıdır. Bildiri bu dönüşümü dört aşamada ele alacaktır: (1) topofilik bağın güven ve düzen üzerinden kurulması üzerinden kurgulanan rutinin mekânı, (2) gecikmeli Ankara treniyle gelen kadının gelişinin otel ile kurulan ilişkide açtığı gedik etrafında şekillenen beklentinin mekânı, (3) topofilik bağın içten çöküşünü simgeleyen hayal kırıklığının mekânı ve (4) otelin Zebercet'in gözünde topofobik bir alana, nihayetinde bir mezara dönüşmesi olarak kimlik kazanan ölümün mekânı. Bu çerçeve, Tuan'ın kavramsal aparatının edebî metin analizindeki üretkenliğini Anayurt Oteli üzerinden somutlaştırmayı ve Türk romanında mekân temsillerinin incelenmesine yönelik bir okuma modeli önermeyi hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Topofili, topofobi, Yi-Fu Tuan, Anayurt Oteli, Yusuf Atılgan, Türk romanı

Between birth and death: The transformation of space in Anayurt Oteli

Abstract

By adopting Yi-Fu Tuan's concepts of topophilia and topophobia as an analytical framework, this paper aims to examine the gradual transformation of the spatial relationship established between the protagonist, Zebercet, and the hotel in Yusuf Atılgan's novel *Anayurt Oteli* (1973). According to Tuan, while topophilia describes the emotional bond based on love, belonging, and trust that an individual establishes with a space, topophobia expresses the reversal of this bond, namely the feelings of fear, alienation, and uneasiness felt toward a space. The study posits that these two concepts are not merely a binary opposition but can exist simultaneously and in a fluid manner within the same space and upon the same individual. The central argument of this paper is that Zebercet's relationship with the hotel does not follow a linear transformation. The topophilic bond described by Tuan harbors its own fragilities from the very beginning. The failure of the woman who came on the delayed Ankara train (one of the novel's defining characters) to ever return to the hotel serves as a catalyst that brings Zebercet's fragilities to the surface. Therefore, the transformation of the hotel from a "home" to a "tomb" for Zebercet is not the sudden result of an external blow, but rather the manifestation of an inherent destruction stemming from the way the spatial bond was established. The paper will address this transformation in four stages: (1) the space of routine, constructed upon the establishment of the topophilic bond through trust and order, (2) the space of expectation, shaped around the breach opened in the relationship with the hotel by the arrival of the woman on the delayed Ankara train, (3) the space of disappointment, symbolizing the internal collapse of the topophilic bond, and (4) the space of death, finding its identity as the hotel turns into a topophobic realm, and ultimately a tomb, in Zebercet's eyes. This framework aims to concretize the productivity of Tuan's conceptual apparatus in literary text analysis through *Anayurt Oteli*, and to propose a reading model for the examination of spatial representations in the Turkish novel.

Keywords: Topophilia, topophobia, Yi-Fu Tuan, Anayurt Oteli, Yusuf Atılgan, Turkish novel

Yavuz Bülent Bakiler'in "Antepli Şahin" adlı şiirinde Millî Mücadele'nin görünümleri

Sema Canpolat

Türk Dili ve Edebiyatı Ardahan Üniversitesi
semacnplt27@gmail.com

Özet

Çalışmada, Yavuz Bülent Bakiler'in kaleme almış olduğu "Antepli Şahin" adlı şiiri detaylı olarak analiz edilmiştir. Şairin Antep halkının kahramanlık değerlerine ve bağımsızlık mücadelesine yaptığı göndermeleri, derin bir bakış açısıyla incelenip okuyuculara sunulmuştur. Yapılan çalışma, Yavuz Bülent Bakiler'in Şahin Bey'i ve Antep halkını şiir içinde nasıl kullandığını ve bu edebî metinde yer alan sembollerin altında yatan derin anlamları ortaya çıkartarak gözler önüne sermeyi amaçlar. İncelenen şiirde, ağırlıklı olarak hürriyet ve mücadele temalarının hâkim olduğu tespit edilir. Bağımsızlık mücadelesinin anlatıldığı eser, millî mücadele döneminde halk arasında efsaneleşen, direnişin ete kemiğe bürünmüş hâli olan Antepli Şahin Bey'in mücadlesini ve efsaneleşen bu figürün ön plana çıkmasının yanı sıra Antep halkının direnişini konu edinir. Şahin Bey şiirde, kahramanlığı ve vatanseverliği ile okuyucuların karşısına çıkarak milletinin ve memleketinin savunucusu şeklinde sembolize edilen bir kahraman olarak resmedilir. Antepli Şahin Bey, sadece anlatılan bir kahraman değil aynı zamanda Anadolu halkının vatanlarına olan bağlılıklarının ve kararlılığın sembolüdür. Yavuz Bülent Bakiler "Antepli Şahin" Adlı Şiirinde, sade üslubu ile şiirsel bir haz uyandırarak okurları tarihî bir bilinç ile buluşturmayı başarmıştır. Şiir bütününde, Antep halkının ve Şahin Bey'in savaşta gösterdikleri cesaret, pes etmeyiş, ve haysiyet olgularını yansıtır. Çalışmanın konusu olan bu şiir, Antep milletinin direniş ve mücadeleci ruhunu yansıtan bir eser olarak önemli yere sahiptir. Bununla birlikte şiirin, millî hafızayı diri tutması bakımından dikkat çeken bir yanının olduğu görülür. Eser, geçmişte yaşanmış tarihsel olayı şiirsel dille geleceğe aktararak bir milletin belleğini canlı tutan ve tarihi tozlu raflardan çıkartan bir edebî belge niteliği gösterir. Sonuç olarak, yapılan çözümleme çalışmasıyla bu şiirin sadece edebî değil, kültürel ve tarihsel bir metin olarak da değerlendirilebileceği ortaya konur.

Anahtar Kelimeler: Yavuz Bülent Bakiler, Antepli Şahin, Millî Mücadele, savaş, direniş.

Aspects of the National Struggle in Yavuz Bülent Bakiler's poem "Antepli Şahin"

Abstract

This study provides a detailed analysis of the poem "Antepli Şahin" by Yavuz Bülent Bakiler. The poet's references to the heroic values and the struggle for independence of the people of Antep are examined from a profound perspective and presented to the reader. The study aims to reveal how Yavuz Bülent Bakiler uses Şahin Bey and the people of Antep in the poem, and to uncover the deep meanings underlying the symbols in this literary text. The poem is predominantly dominated by themes of freedom and struggle. The work, which recounts the struggle for independence, focuses on the fight of Şahin Bey of Antep, a legendary figure who embodied resistance during the national struggle, and highlights the resistance of the people of Antep alongside this legendary figure. In the poem, Şahin Bey is portrayed as a heroic and patriotic figure, symbolized as a defender of his nation and homeland. Şahin Bey of Antep is not only a heroic figure but also a symbol of the Anatolian people's devotion and determination to their country.In his poem "Şahin of Antep," Yavuz Bülent Bakiler, with his simple style, evokes poetic pleasure while successfully connecting readers with a historical consciousness. The poem as a whole reflects the courage, unwavering spirit, and dignity displayed by the people of Antep and Şahin Bey in battle. This poem, the subject of this study, holds an important place as a work reflecting the resistance and fighting spirit of the Antep people. Furthermore, it is noteworthy that the poem also contributes to keeping national memory alive. The work serves as a literary document that keeps a nation's memory alive and brings history out from dusty shelves by conveying a historical event from the past to the future in a poetic language. Consequently, the analysis reveals that this poem can be considered not only a literary text but also a cultural and historical one.

Keywords: Yavuz Bülent Bakiler, Antepli Şahin, National Struggle, war, resistance.

Erkek yazarların baba yasını anlatıya dönüştürme biçimleri: Georgi Gospodinov'un Bahçıvan ve Ölüm romanı ile Onur Caymaz'ın Nokta öyküsü üzerine karşılaştırmalı bir inceleme

Sıla Çadırcıoğlu Yalçıntaş

Türk Dili ve Edebiyatı Yeditepe Üniversitesi
silacyalcintas@gmail.com

Özet

Bir erkek evlat için babanın ölümü, bir ebeveyn kaybı olmanın ötesinde, otorite figürünün yitirilmesi, soy ve erkeklik kimliğinin yeniden tesisi gibi dönüşümleri gerektiren bir hayati tecrübedir. Georgi Gospodinov, *Bahçıvan ve Ölüm* isimli romanında, babasının hastalığı ve vefatına giden süreci, babasının emek emek oluşturduğu bahçeyi metaforlaştırarak bunun etrafında kurguladığı bir anlatımla söze döker. Benzer şekilde, Onur Caymaz da *Nokta* isimli öyküsünde, babasının hastalığı ve ölümü sürecini, bir rakı kapağı ile başlayan Yeşilçam sineması, İstanbul'un semtleri, meyhaneler, bulmaca sözcükleri, hastane anları gibi çağrışımlar zinciri üzerinden aktarır. Bu çalışma, postmodern anlatım tekniklerinin kullanıldığı iki metindeki anlatı biçimlerini inceleyerek, erkek yazarların baba kaybını 'söze dökülebilir' kılmak için nasıl bir yol izlediklerini tespit etmeye çalışır. Baba kaybının erkeğin kendi yas tecrübesini aktarış biçimine bakarken, iki farklı kültüre ait bu iki erkek yazarın ait oldukları (Bulgar ve Türk) kültürel-tarihsel bağlamların bu süreci farklılaştırıp farklılaştırmadığına da bakar. Bu çalışmaya konu her iki metin, üç başlıkta incelenecektir: Metin odaklı bakış ile her iki metinde kullanılan postmodern anlatım teknikleri tespit edilecek (Metinlerarasılık, montaj, kolaj, fragmantasyon); erkeklerin yas tecrübesi üzerinden deneyimledikleri türlü duyguları maskelemek için; bir erkek olarak hegemonik erkeklik kodlarının (R.W.Connell) yasakladığı kırılganlıklarını gizlemek için ve yasın yarattığı duygusal yükü aşmak için savunma mekanizması olarak yazıya-sanata (Apolloncu sanat kalkanı Camille Paglia) sığınmış oldukları tespit edilecektir. Yazar odaklı bakış ile-Psikanalitik ve sosyolojik kuramlar bağlamında (Jacques Lacan'ın *Babanın Adı*, Jale Parla'nın *Epistemolojik Baba* ve Dorothy Dinnerstein'ın *Minotor* metaforu) -erkeklik algısı, yasın yaşanma biçimleri ve kaybedilen otorite figürünün metin aracılığıyla nasıl yeniden inşa edildiği incelenecektir. Aynı zamanda, ataerkil kodlarla duygusallığı reddedip kendini katı bir zırhın/labirentin ardına hapseden erkeğin (Minotor) yas sürecindeki sarsıntısı ile bu yaşam deneyimlerinin yazıya dökülme süreci arasındaki bağlantı saptanacaktır. Okuyucu merkezli bir bakış açısıyla, Alımlama Estetiği teorisine odaklanarak, Bulgar, Türk veya diğer kültürlerden okuyucuların bu iki yas anlatısı metnini nasıl yorumlayabilecekleri karşılaştırmalı olarak tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gospodinov, Onur Caymaz, erkeklik , yas anlatısı

The ways male writers transform the mourning of a father into narrative: A comparative study on Georgi Gospodinov's novel The Gardener and Death and Onur Caymaz's short story Point

Abstract

For a male child, the death of a father is a vital experience that goes beyond the loss of a parent; it requires transformations such as the loss of an authority figure and the reestablishment of lineage and masculine identity. In his novel The Gardener and Death, Georgi Gospodinov narrates the process of his father's illness and passing through an expression that metaphorizes his father's painstakingly cultivated garden and structures the story around it. Similarly, Onur Caymaz, in his short story Point, conveys the process of his father's illness and death through a chain of associations beginning with a rakı bottle cap, and including Yeşilçam cinema, the neighborhoods of Istanbul, taverns, crossword puzzle words, and moments in hospitals. This study aims to examine the narrative forms in these two texts, which employ postmodern narrative techniques, to determine the path male authors follow to make the loss of a father 'articulable.' This study aims to examine the narrative forms in two texts that employ postmodern narrative techniques, in order to identify the approach male authors take to make the experience of paternal loss 'expressible.' While looking at how paternal loss is conveyed through a man's own mourning experience, it also considers whether the cultural-historical contexts of these two male authors from different cultures (Bulgarian and Turkish) affect this process in different ways. Both texts subject to this study will be examined under three headings: With a text-focused approach, the postmodern narrative techniques used in both texts will be identified (Intertextuality, montage, collage, fragmentation); it will be determined that they sought refuge in writing-art (the Apollonian artistic shield, Camille Paglia) as a defense mechanism to mask the various emotions they experienced through men's mourning experiences, to hide the vulnerabilities prohibited by the codes of hegemonic masculinity (R.W. Connell) as men, and to overcome the emotional burden created by mourning. From an author-centered perspective—within the context of psychoanalytic and sociological theories (Jacques Lacan's Name-of-the-Father, Jale Parla's Epistemological Father, and Dorothy Dinnerstein's Minotaur metaphor)—the perception of masculinity, the ways grief is experienced, and how the lost authority figure is reconstructed through the text will be examined. At the same time, the connection between the upheaval of the man (Minotaur), who rejects emotions under patriarchal codes and traps himself behind a rigid armor/labyrinth, during the grieving process, and the process of writing down these life experiences will be determined. From a reader-centered perspective, focusing on the Aesthetics of Reception theory, it will be comparatively discussed how readers from Bulgarian, Turkish, or other cultures might interpret both of these grief narrative texts

Keywords: Gospodinov, Onur Caymaz, masculinity, the narrative of mourning

Sırça Köşk'te estetik otorite, maddi zaaflar ve iktidarın antropomorfizmi

Menekşe Yavuz

Türk Dili ve Edebiyatı Haliç Üniversitesi
nhryvz2012@gmail.com

Özet

Bu çalışmada amaç, Sabahattin Ali'nin alegorik hikâyesi Sırça Köşk'ü, geleneksel siyasî hiciv ve sömürü eleştirisi sınırlarının ötesine taşıyarak iktidarın sembolik ve estetik inşası bağlamında analiz etmektir. Metin analizinin ana çerçevesi, Köşk'ün yapıldığı sırça (cam) maddesinin alegorik işlevselliğidir. Bu değerlendirme üzerinden, estetik cazibenin (estetik otorite), halkın rızasını pasifize etme ve hegemonik düzeni sürdürmedeki kritik rolü araştırılmaktadır. Çalışmadaki temel sav, otoritenin gerçek gücünün maddi sağlamlıkta, yani taş veya demirde değil; yarattığı göz alıcı, ancak temelsiz yanılsamada yattığıdır. Sırça Köşk, bu bağlamda, iktidarı, büyüleyici bir varlık olarak sunar ve halkın akılcı sorgulamasını engeller. Ancak, sırça aynı zamanda iktidarın tamahkârlığını da temsil eder. Bir fiziksel tepkiyle (kelle fırlatma) parçalanabilme özelliği (maddi tamahkârlık), otoritenin temelden kırılgan ve geçici olduğunu çarpıcı biçimde imler. Ayrıca öyküde, Köşk'ün insanlaştırılması (antropomorfizm) söz konudur. Yöneticiler, bireysel ve ahlâki sorumluluklarını, Köşk'ün zorunlu ihtiyaçları perdesi arkasına saklayarak, kötülüğü kişiselleştirilmiş bir sisteme yüklerler. Roland Barthes'ın mit ve gösterge kavramları bağlamında yapılan incelemede, halkın uyanışının yalnızca fiziksel bir direnişten ibaret olmadığını; aynı zamanda mistikleştirilmiş, estetik bir otorite figürünün akılcı biçimde ifşası ve bozuluşu anlamına geldiği görünür kılınır. Öykünün analiziyle, hikâyenin evrensel iktidar mekanizmalarına dair sunduğu güçlü ve zamansız eleştiri, güncel bir perspektifle ele alınmaktadır.

Anahtar Kelimeler: yeni Türk edebiyatı, Sırça Köşk, Sabahattin Ali, hegemonya, antropomorfizm. Notlar:

Aesthetic authority, material vulnerability, and the anthropomorphism of power in The Glass Palace

Abstract

This study aims to analyze Sabahattin Ali's allegorical story, *The Glass Palace*, by moving beyond the boundaries of traditional political satire and exploitation critique to focus on the symbolic and aesthetic construction of power. The main framework of the textual analysis centers on the allegorical function of *sırça* (glass), the material from which the Palace is constructed. Through this assessment, the critical role of aesthetic appeal (Aesthetic Authority) in pacifying public consent and sustaining the hegemonic order is investigated. The core argument of this study is that the true power of authority does not lie in its material solidity, such as stone or iron, but rather in the dazzling, yet baseless, illusion it creates. In this context, *The Glass Palace* presents the ruling power as a mesmerizing entity, effectively curbing the public's rational scrutiny. However, the glass material simultaneously signifies the regime's fundamental material flaw. Its capacity to shatter in response to a physical act (the throwing of a head) (Material Vulnerability/Flaw) dramatically implies that the authority is fundamentally fragile and temporary. Furthermore, the narrative employs the anthropomorphism of the Palace. The administrators, by concealing their individual and moral responsibility behind the veil of the Palace's essential needs, project their malice onto a personalized system. Grounded in the concepts of myth and sign by Roland Barthes, the analysis reveals that the public's awakening is not merely an act of physical resistance; it also signifies the rational exposure and subsequent breakdown of a mystified, aesthetic authority figure. By analyzing the narrative, the study brings the story's powerful and timeless critique of universal power mechanisms into a contemporary perspective.

Keywords: new Turkish literature, The Glass Palace, Sabahattin Ali, hegemony, anthropomorphism.

Ardahan, Kars ve Iğdır illerinin basın tarihi

Ertuğrul Aydın

Türkçe Öğretmenliği Doğu Akdeniz Üniversitesi
ertugrulaydin@gmail.com

Özet

Ardahan, Kars ve Iğdır illerinde yerel basının tarihi, Cumhuriyet öncesine kadar uzanmaktadır. 25 Ağustos 1921'de Kars'ta çıkarılan Varlık gazetesi ile 1 Ağustos 1922'de yayın hayatına Artvin'de başlayan, iki sayı çıktıktan sonra da Ardahan'a nakledilen Yeşil Yuva dergisi Cumhuriyet öncesinde Kuzey Doğu Anadolu'da dikkat çeken iki önemli yayın organıdır. Eski harflerle basılan bu iki yayın organının, Ardahan, Kars ve Iğdır'da gelişen basın tarihi ve hayatı da, XX. yüzyılın başlarından itibaren kendi dönemine ve bugüne ışık tutmuştur diyebiliriz. Kars'ta 1929'da yayına başlayan ve 1980 yılına kadar yayın hayatını sürdüren vilayete bağlı "Kars" gazetesi ise, bu yöredeki Latin harfli ilk yayın organıdır. 1950'lerden itibaren Kars ve çevresinde gazetecilik hayatının iyice oturduğunu ve sayıca basın-yayın organlarının arttığını görmekteyiz. Bu dönemde Ardahan'da, Ardahan, Ardahan'ın Sesi, Serhat Ardahan, Meşale ve Işık gazeteleri çıkmıştır. Kars'ta ise, Ekinci, Gazi Yurt, Serhat, Ayhavar, Birlik, Meşale, Hürriyet, Demokrat Kars ve Bugün gazeteleri yayın hayatına katılmıştır. Yine bu dönemde Iğdır'da da, Iğdır, Fırıldak, Dil, Şarkın Dili ve Yeşil Iğdır gazeteleri çıkmıştır. Bu çalışmamızda, hem Kars basın tarihi, hem de 1992'de Kars'tan ayrılan Ardahan ve Iğdır illerinin basın tarihini ele alacağız. Ayrıca, Anadolu basınının basın tarihimiz içindeki önemine ışık tutarak; Ardahan-Kars-Iğdır örneklerinden hareketle Anadolu basın-yayın organlarının yöre, kasaba, ilçe ve küçük şehirlerin uzak kalan seslerine kulak vereceğiz. Böylece, Anadolu basınının, yerelden evrensel uzanan çizgideki rolünü ortaya çıkararak; Ardahan-Kars-Iğdır yerel basını üzerinden kültür tarihimize yeni bilgiler kazandırmaya çalışacağız.

Anahtar Kelimeler: Basın tarihi, yerel basın, gazetecilik, Ardahan-Kars-Iğdır basını.

Press history of the provinces of Ardahan, Kars, and Iğdır

Abstract

The history of the local press in the provinces of Ardahan, Kars, and Iğdır dates back to the pre-Republican period. The newspaper *Varlık*, published in Kars on August 25, 1921, and the magazine *Yeşil Yuva*, which began its publication life in Artvin on August 1, 1922 and, after two issues, was moved to Ardahan, are two significant publications that stood out in Northeastern Anatolia before the Republic. We can say that these two publications, printed in the old script, have shed light on the development and life of the press in Ardahan, Kars, and Iğdır from the beginning of the 20th century to their own period and even to the present day. The newspaper *Kars*, affiliated with the province and first published in 1929 in Kars, continued its publication life until 1980 and is the first publication in this region printed in the Latin alphabet. From the 1950s onward, we observe that journalism in Kars and its surroundings became well established and that the number of press and media outlets increased. During this period, newspapers such as *Ardahan*, *Ardahan'ın Sesi*, *Serhat Ardahan*, *Meşale*, and *Işık* were published in Ardahan. In Kars, newspapers including *Ekinci*, *Gazi Yurt*, *Serhat*, *Ayhavar*, *Birlik*, *Meşale*, *Hürriyet*, *Demokrat Kars*, and *Bugün* joined the press landscape. Likewise, in the same period, newspapers such as *Iğdır*, *Fırıldak*, *Dil*, *Şarkın Dili*, and *Yeşil Iğdır* were published in Iğdır. In this study, we will examine both the press history of Kars and that of the provinces of Ardahan and Iğdır, which separated from Kars in 1992. In addition, by shedding light on the importance of the Anatolian press within our press history, we will, based on the examples of Ardahan-Kars-Iğdır, listen to the distant voices of regions, towns, districts, and small cities through Anatolian media outlets. Thus, by revealing the role of the Anatolian press along the line extending from the local to the universal, we aim to contribute new insights to our cultural history through the local press of Ardahan-Kars-Iğdır.

Keywords: Press history, local press, journalism, Ardahan-Kars-Iğdır press.

Hasan Ali Toptaş'ın "Beni kör kuyularda" romanına psikanalitik bir yaklaşım

Fevzi Dayan

Yeni Türk Edebiyatı Milli Eğitim Bakanlığı
fevzidayan11@gmail.com

Özet

Sigmund Freud'un (1856-1939) çalışmaları neticesinde 19. yüzyılın sonu ile 20. yüzyılın başlarında ortaya çıkan psikanaliz, sanat ve edebiyat alanında kullanılan önemli eleştiri kuramlarından biridir. Bu kuram, bireyin davranışlarının temelinde bilinçaltının yer aldığını savunmakta ve edebî eserlerin çözümlenmesinde yazarın psikolojik dünyasını merkeze almaktadır. Hasan Ali Toptaş, postmodern anlatım teknikleriyle kaleme aldığı eserleriyle modern Türk edebiyatının hatırı sayılır romancıları arasında yer alır. Yazarın eserlerinde bilinçaltı, bireysel yalnızlık, yabancılaşma ve psikolojik çözülmelerin belirgin bir şekilde yer alması, söz konusu metinlerin psikanalitik edebiyat eleştirisi bağlamında incelenmesine imkân sağlamaktadır. Bu doğrultuda, Toptaş'ın bu yöntemle incelenmeye uygun eserlerinden biri de Beni Kör Kuyularda adlı romandır. Romanda, değerler yozlaşmasının da etkisiyle bireyin yalnızlığı, kaçış arzusu, hayal kırıklığı ve bunalım gibi temaların yanı sıra duygusal ve fiziksel şiddet ile parçalanmış ruh hâli dikkat çekmektedir. Eserin başlığında yer alan "kör kuyular" ifadesinin çağrışım alanı ile oluşturulan karanlık ve bunaltıcı atmosfer, metnin psikanalitik bir çerçevede değerlendirilmesini destekleyen önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Bu çalışma, roman kişilerinin yaşadıkları durumlar ve bu durumlar karşısında geliştirdikleri tutumlar ekseninde Beni Kör Kuyularda romanını psikanalitik edebiyat kuramı çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Bu doğrultuda araştırmada nitel yöntem kullanılmış olup metin çözümlemesine dayalı bir inceleme gerçekleştirilmiştir. Elde edilen bulgular, romanda bireyin iç dünyasının ve bilinçaltı süreçlerinin belirleyici olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Hasan Ali Toptaş, Beni Kör Kuyularda, psikanaliz, bilinçaltı, yalnızlık

A psychoanalytic approach to Hasan Ali Toptaş's novel Beni Kör Kuyularda

Abstract

Psychoanalysis, developed by Sigmund Freud at the end of the nineteenth and the beginning of the twentieth century, is one of the significant critical approaches used in the fields of art and literature. This theory argues that human behavior is fundamentally shaped by the unconscious and places the psychological world of the author at the center of literary analysis. In this respect, the artist's life, childhood, social environment, and personal experiences play a decisive role in the formation of literary works. Hasan Ali Toptaş is among the notable novelists of modern Turkish literature with his works written in a postmodern style. The presence of the unconscious, individual loneliness, alienation, and psychological disintegration in his works makes them suitable for examination within the framework of psychoanalytic literary criticism. In this context, one of Toptaş's works that can be analyzed through this approach is the novel *Beni Kör Kuyularda*. In the novel, themes such as individual loneliness, the desire for escape, disappointment, and psychological distress come to the fore, along with emotional and physical violence and a fragmented mental state. The dark and oppressive atmosphere created by the expression "blind wells" in the title also supports the evaluation of the text within a psychoanalytic framework. The aim of this study is to analyze the psychological processes experienced by the characters and the reflections of these processes on their behaviors. A qualitative method is employed, and the analysis is based on textual interpretation. The findings indicate that the inner world of the individual and unconscious processes are decisive in the novel.

Keywords: Hasan Ali Toptaş, Beni Kör Kuyularda, psychoanalysis, unconscious, loneliness

Hilmi Yavuz'un Ah Kadınlar adlı deneme kitabında kadına bakış

Farız Yıldırım

Türk Dili ve Edebiyah Bingöl Üniversitesi
farizyildirim@hotmail.com

Özet

Bir yazı türü olarak deneme, yazarın herhangi bir konudaki özgün görüş ve düşüncelerini ispat kaygısı gütmeksizin yansıttığı belagat biçimlerini ifade eder. Serbest düşünce ve söyleme olanak tanıyan deneme türü, farklı edebî yahut edebiyat dışı türlerde temayüz etmiş yazarlar için alternatif bir yazı mecrasıdır. Tefekkürü önceleyen öğretici yanı, eleştirel tavrı gibi kimi özellikleri yazı karakterini tartışmalı kılsa da belirli bir söylem karakteristiği ve belagat biçimi taşıması, edebî tür kategorisinde değerlendirilmesini sağlamıştır. Türk edebiyatında ilk örneklerini 1940'lardan itibaren gördüğümüz Batılı tarzdaki deneme türü, aynı zamanda insan düşüncesiyle mütenasip şekilde geniş bir konu çeşitliliğine sahiptir. Bilimsel bir yazı disiplininden uzaklaşmak yahut edebî eseri zaafiyete uğratacak derecede fikir ve düşünceyi önceleme kaygısı güttüklerinde yazarlar çoğunlukla denemeye yönelmiştir. Denemenin okuyucu için cazibe teşkil eden yönü ise daha çok öğretici ve bakış açısı kazandıran sanatsal üslubunda belirginleşir. Kadın konusundaki teffekkürünün mahsulü olan Ah Kadınlar, Hilmi Yavuz'un feminist düşünce ve yerleşik kadın algısına aykırılık teşkil eden kimi düşüncelerini yansıttığı denemelerini ihtiva eder. Kadın düşmanlığı ile suçlandığını iddia eden Yavuz, Ah Kadınlar'da topladığı kadın konulu denemeleri ile anlaşılabileceğini düşünmüştür. Kadın sorununu eğlenceli ve ironik bir yaklaşımla ele alan Yavuz, kadın konusunda ileri sürülmüş başka yaklaşımlardan da istifade ederek dikkat çekici çıkarımlar yapmıştır. Bu çalışma söz konusu eserde, kadın konusunda ileri sürülen görüş ve düşünceleri deneme karateristiği açısından incelemeyi amaçlamıştır. Yazarın söz konusu kitabı, feniminizm ve deneme türüyle ile ilgili literatür çalışmanın temel veri kaynakları olmuştur.

Anahtar Kelimeler: Hilmi Yavuz, Ah Kadınlar, deneme, kadın, feminizm

Hilmi Yavuz's view of women in his essay book Ah Kadınlar (Oh Women)

Abstract

As a literary genre, the essay refers to forms of eloquence through which an author reflects their original views and thoughts on any given subject without the concern for providing proof. The essay genre, which allows for free thought and expression, serves as an alternative medium for writers who have distinguished themselves in various literary or non-literary genres. Although certain features, such as its didactic quality that prioritizes contemplation and its critical stance, might render its textual character debatable, its possession of a specific discursive characteristic and form of eloquence has secured its classification within the category of literary genres. The Western-style essay genre, whose first examples we encounter in Turkish literature from the 1940s onwards, also possesses a wide diversity of subjects, proportionate to human thought. Writers have often turned to the essay when they wish to distance themselves from the discipline of scientific writing, or when they are concerned with prioritizing ideas and thoughts to such a degree that it might undermine the literary work. The aspect of the essay that constitutes an appeal for the reader becomes more evident in its artistic style, which is instructive and provides a perspective. Ah Kadınlar, the product of his contemplation on the subject of women, contains essays in which Hilmi Yavuz reflects certain thoughts that are contrary to feminist thought and the established perception of women. Claiming to be accused of misogyny, Yavuz believed that he could be understood through his essays on women collected in Ah Kadınlar. Approaching the issue of women with an entertaining and ironic approach, Yavuz also benefitted from other approaches put forward on the subject of women, making remarkable inferences. This study aims to examine the views and thoughts put forward regarding women in the aforementioned work in terms of the characteristics of the essay. The author's aforementioned book has served as the primary data source for the literature review on feminism and the essay genre.

Keywords: Hilmi Yavuz, Oh Woman, essay, woman, feminism

Mehmed Muzaffer Mecmuası'nı üst kurmaca örneği olarak okumak

Asıye Sezgin Tüylü

Türk Dili Ortak Dersler Sinop Üniversitesi
asezgin@sinop.edu.tr

Özet

Muallim Naci tarafından kaleme alınan Mehmed Muzaffer Mecmuası 1887 yılında Saadet Gazetesi'nde tefrika edilmiştir. Eser; Ezhâr-ı Efkâr, Ezhâr-ı Efkâr'ın Menşei, Ezhâr-ı Efkâr'ın Güşâyişi bölümlerinden oluşmaktadır. Muallim Naci, ifâde-i mahsusada Mehmed Muzaffer Mecmuası'nı Mehmet Muzaffer imzası bulunduğunu fakat bu eserin sahibi olması anlamına gelmediğini belirtir. Mehmed Muzaffer Mecmuası romanın yazılma hikayesini de eser içinde anlatan bir romandır. Tanzimat dönemi romanlarından olmasının yanında farklı bir anlatı denemesi olarak karşımıza çıkar. Eserdeki en dikkat çekici taraf bir yandan Şeyh Gâlib ve Âzâde Gâlib gibi şahsiyetlerin biyografilerine yer verilirken diğer yandan eserin yazılış sürecinin kurgunun bir parçası yapılmasıdır. Mehmet Muzaffer Mecmuası, bu özelliği ile Tanzimat dönemi romanlarından ayrılarak üst kurmaca özelliğini ihtiva eder. Ayrıca iç içe geçmiş çoklu anlatı katmanı ile Muallim Naci eserin gerçek yazarı ile ilgili belirsizliği kurgular ve esere müdahale ettiğini açıkça dile getirir. Okur böylelikle yalnızca eserin yapı ve temasına hâkim olmaz aynı zamanda eserin nasıl kurgulandığıyla ilgili bilgiye de ulaşır. Eserde dönemin dikkat çekici konularından biri olan yanlış Batılılaşma eleştirilir ayrıca edebiyat ve eğitim üzerine yapılmış tartışmalara yer verilir. Sonuç olarak Mehmed Muzaffer Mecmuası, hem döneminin edebî tartışmalarına yer verir hem de döneminin anlatı tekniklerini aşarak üst kurmacanın imkanları ile Tanzimat dönemi romanları arasında farklı bir yer edinir. Bu bildiride Mehmed Muzaffer Mecmuası'nın üst kurmaca örneği olarak incelenmesi yapılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Muallim Naci, Mehmed Muzaffer Mecmuası, roman, üst kurmaca.

Reading the Mehmed Muzaffer Mecmuası as an example of metafiction

Abstract

The *Mehmed Muzaffer Mecmuası*, written by Muallim Naci, was serialised in the Saadet Newspaper in 1887. The work consists of the sections Ezhâr-ı Efkâr, The Origin of Ezhâr-ı Efkâr, and The Decline of Ezhâr-ı Efkâr. In a specific statement, Muallim Naci notes that the *Mehmed Muzaffer Mecmuası* bears the signature of Mehmed Muzaffer, but this does not imply that he is the author of the work. The *Mehmed Muzaffer Mecmuası* is a novel that also recounts the story of the novel's own composition within its pages. Alongside being one of the novels of the Tanzimat period, it presents itself as a distinct narrative experiment. The most striking aspect of the work is that, whilst it includes biographies of figures such as Şeyh Gâlib and Âzâde Gâlib, it also incorporates the writing process of the work itself into the narrative. With this feature, *Mehmed Muzaffer Mecmuası* distinguishes itself from other novels of the Tanzimat period by incorporating metafiction. Furthermore, through its interwoven multi-layered narrative, Muallim Naci creates ambiguity regarding the work's true author and explicitly states that he has intervened in the text. Consequently, the reader not only gains mastery over the work's structure and theme but also acquires insight into how the work was constructed. The work critiques the misguided Westernisation a prominent issue of the era and also addresses debates concerning literature and education. Consequently, the *Mehmed Muzaffer Mecmuası* both engages with the literary debates of its time and, by transcending the narrative techniques of the period, explores the possibilities of metafiction within the context of Tanzimat era novels.

Keywords: Muallim Naci, Mehmed Muzaffer Mecmuası, novel, metafiction.

Dilaver Cebeci'nin şiirlerinde millî ruh: vatan, kahramanlık, bayrak ve Turancılık perspektifi

Nafiye Kızılkuş

Türk Dili ve Edebiyatı Ardahan Üniversitesi
nfy850362@gmail.com

Özet

Cumhuriyet Dönemi temsilcilerinden ve Türk edebiyatında Türkçü milliyetçi şair olarak bilinen Dilaver Cebeci, şiirlerinde bireyselliğin yanı sıra Türk tarihini ele alan eserleriyle ön plana çıkar. Cebeci; vatan, bayrak, kahramanlık ve Turancılık gibi toplumsal konuları millî çerçeve doğrultusunda ele alıp işler. Aynı zamanda halkı bilinçlendirerek millî şuuru ön planda tutar. Onun şiirlerinde fedakârlığın ve köklü bir kültürün vurgusu vardır. Şair, Anadolu'yu berrak bir anlatımla bağlılığa ve bir sahiplenme duygusuna dikkat çeker. Şiirlerinde kullandığı dilin açık ve anlaşılır olmasının yanı sıra kullandığı kelimeler de anlamca yoğundur. Dolayısıyla bu durum, onun şiirlerinin hem kolay bir şekilde okunmasını sağlar hem de anlamında derinlik sağlar. Öte yandan şiirleri içerik ve biçim bakımından bütünlüklü ve güçlü bir yapıya sahiptir. Bu çalışmada vatan, bayrak, kahramanlık ve Turancılık gibi temaların Dilaver Cebeci'nin şiirlerinde ele alınışı incelenmiştir. Ayrıca şiirlerinde millî manevî duyguları sentezleyerek geçmiş ile gelecek arasında anlamlı ve süreklilik taşıyan bir bağ kurmayı amaçladığı anlaşılır. Bu bağlamda şairin şiirleri, sadece estetik bir ifade aracı olarak değil; kültürel, ahlaki ve ideolojik duruşun yansıması olarak da önem arz etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Dilaver Cebeci, Şiir, Vatan, Bayrak, Kahramanlık, Turancılık

The National Spirit in Dilaver Cebeci's Poems: A Perspective on Homeland, Heroism, Flag and Turanism

Abstract

Dilaver Cebeci, a representative of the Republican era and known as a Turkist nationalist poet in Turkish literature, stands out with his works that address Turkish history alongside individuality. Cebeci deals with social issues such as homeland, flag, heroism, and Turanism within a national framework. He also prioritizes national consciousness by raising public awareness. His poems emphasize self-sacrifice and a deeply rooted culture. The poet draws attention to Anatolia with a clear narrative, highlighting a sense of belonging and ownership. The language he uses in his poems is clear and understandable, while the words he employs are rich in meaning. This makes his poems both easy to read and provides depth in meaning. On the other hand, his poems have a holistic and strong structure in terms of content and form. This study examines how themes such as homeland, flag, heroism, and Turanism are addressed in Dilaver Cebeci's poems. It also reveals that he aims to synthesize national and spiritual feelings in his poems, establishing a meaningful and continuous link between the past and the future. In this context, the poet's poems are significant not only as a means of aesthetic expression but also as a reflection of cultural, moral, and ideological stances.

Keywords: Dilaver Cebeci, Poetry, Homeland, Flag, Heroism, Turanism

Tayyib Atmaca'nın "Bir İçten Bakıştır Gözün Özeti" şiiri üzerine bir tahlil denemesi

Buse Sıla Kemik [1,*] & Selami Çakmakcı [2]

[1] Türk Dili ve Edebiyatı Kahramanmaraş Sütçü Imam Üniversitesi
[2] Türk Dili ve Edebiyah Kahramanmaraş Sütçü Imam Üniversitesi
kemikbusesila@gmail.com

Özet

Bu çalışma, Tayyip Atmaca'nın Döş Defteri adlı eserinde yer alan "Bir İçten Bakıştır Gözün Özeti" şiirinin incelenmesine yöneliktir. Modern Türk şiirinde bireysel algı ve içe yönelim doğrultusunda şekillenen metinler arasında değerlendirilebilecek bu şiir, imgeye dayalı anlatım ve dil kullanımı bakımından incelenmeye elverişli bir örnek oluşturmaktadır. Çalışmanın çıkış noktası, şiirin belirli inceleme başlıkları çerçevesinde sistematik biçimde ele alınmamış olmasıdır. Çalışmada, söz konusu şiir Şerif Aktaş'ın şiir inceleme yöntemi esas alınarak değerlendirilmiştir. Bu doğrultuda metin; zihniyet, dil, yapı, ahenk ve tema başlıkları altında ele alınmıştır. Araştırma nitel yöntemle yürütülmüş, veri toplama sürecinde doküman incelemesi kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini şairin şiirleri oluşturmakta, örneklemi ise ilgili şiir oluşturmaktadır. Veriler, metin çözümleme ve içerik analizi teknikleri kullanılarak incelenmiştir. Elde edilen bulgular, şiirde anlamın doğrudan ifade edilmediğini, imge ve çağrışımlar aracılığıyla kurulduğunu göstermektedir. Dil kullanımında alışılmış söz dizimi yapılarının dışına çıkıldığı ve farklı düzenlemelere yer verildiği tespit edilmiştir. Ahenk unsurlarının metin bütünlüğüyle ilişkili biçimde kullanıldığı belirlenmiştir. Ayrıca metnin belirli bir düşünsel çerçeveye dayandığı görülmektedir. Sonuç olarak şiirin, çok yönlü inceleme başlıklarıyla değerlendirilebilecek bir yapı sunduğu anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tayyip Atmaca, Döş Defteri, şiir incelemesi, modern Türk şiiri.

“An Analytical Essay on Tayyip Atmaca’s Poem ‘Bir İçten Bakıştır Gözün Özeti’”

Abstract

This study aims to analyze the poem “Bir İçten Bakıştır Gözün Özeti” included in Tayyip Atmaca’s work *Döş Defteri*. The poem can be considered among the texts shaped by individual perception and inward orientation in modern Turkish poetry, and it provides a suitable example for analysis in terms of its imagery-based expression and use of language. The starting point of this study is the fact that the poem has not been systematically examined within specific analytical frameworks. In this study, the poem is evaluated based on the poetry analysis method proposed by Şerif Aktaş. Accordingly, the text is examined under the headings of mentality, language, structure, harmony, and theme. The research is conducted using a qualitative method, and document analysis is employed as the data collection technique. While the population of the study consists of the poet’s works, the sample is limited to the poem in question. The data are analyzed through text analysis and content analysis techniques. The findings indicate that meaning in the poem is not expressed directly but is constructed through imagery and associations. It is also observed that conventional syntactic structures are modified and alternative arrangements are employed. Elements of harmony are found to be used in relation to the overall coherence of the text. In addition, the poem appears to be grounded in a particular intellectual framework. As a result, the poem demonstrates a structure that can be evaluated through multiple analytical perspectives.

Keywords: Tayyip Atmaca, Döş Defteri, poetry analysis, modern Turkish poetry

Hanımlara Mahsus Gazete'de bir erkek yazar: Ali Muzaffer

Hanife Sena Yavuz [1,*] & Hülya Eraydın Argunşah [1]

[1] Türk Dili ve Edebiyatı Erciyes Üniversitesi
hanifesenaa@outlook.com

Özet

II. Abdülhamid dönemi kadın basın tarihinin en uzun soluklu yayınlarından biri olan Hanımlara Mahsus Gazete, kadın yazarların yanı sıra dönemin entelektüel erkek yazarlarının da kadınlık ve aile konularını merkeze alarak yazılar yazdığı bir gazete olma niteliği taşır. Gazete'de yazan erkek yazarlar arasında özellikle Ali Muzaffer, gazetede kaleme aldığı birçok yazısı ile ön plana çıkar. Bu çalışmanın amacı, Ali Muzaffer'in Hanımlara Mahsus Gazete'deki fikri ve edebi faaliyetlerini ortaya çıkarmaktır. Çalışmada ilk olarak yazarın gazetede yayımlanan yazıları kronolojik bir dizin oluşturularak tespit edilmiş, ardından yazarın kaleme aldığı yazılardan yola çıkılarak yazarın sanat algısı, kadın eğitimi, kadının sosyal hayattaki konumlanışına dair görüşleri incelenmiştir. Bu noktada yazarın Hanımlara Mahsus Gazete'de daha önce günümüz Türkçesine aktarılmamış olan birçok yazısı çözümlenmiş, özellikle "Kadınlar ve Musiki" başlıklı makalesi ve diğer metinler üzerinden, geç dönem Osmanlı aydınının kadının kültürel ve estetik gelişimi hakkındaki görüşleri incelenmiştir. Bu çalışma, Ali Muzaffer'in Hanımlara Mahsus Gazete'deki yazılarını ilk kez bütüncül bir şekilde değerlendirerek, hem yazarın şahsi bibliyografyasındaki boşluğu doldurmayı hem de dönemin kadın dergiciliği literatüründe erkek yazarların bakış açıları ve katkılarını incelemek üzere literatüre özgün bir katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Ali Muzaffer, Hanımlara Mahsus Gazete, Kadın yazını

A male writer in the Hanımlara Mahsus Gazete: Ali Muzaffer

Abstract

During the reign of Abdulhamid II, *Hanımlara Mahsus Gazete*, one of the longest-running publications in the history of women's press, stands out as a newspaper where, in addition to female writers, intellectual male writers of the period also contributed articles centering on women's issues and the family. Among the male writers contributing to the newspaper, Ali Muzaffer stands out particularly with the many articles he has penned for the paper. The aim of this study is to reveal Ali Muzaffer's intellectual and literary activities in the *Hanımlara Mahsus Gazete*. In this study, first, the author's articles published in the newspaper were identified by creating a chronological index; then, based on the articles the author wrote, the author's perception of art, views on women's education, and women's position in social life were examined. At this point, many of the author's articles that had not previously been translated into contemporary Turkish in the *Hanımlara Mahsus* Gazete were analyzed; in particular, his article titled "Kadın ve Musiki" and other texts were examined to investigate the views of the late Ottoman intellectual on the cultural and aesthetic development of women. This study aims to fill a gap in Ali Muzaffer's personal bibliography by evaluating his articles in the *Hanımlara Mahsus Gazete* in a holistic manner for the first time, and to make an original contribution to the literature by examining the perspectives and contributions of male writers in the women's magazine literature of the period.

Keywords: Ali Muzaffer, Hanımlara Mahsus Gazete, Women's press

Göç ve hemşehrilik bağlamında Kafamda Bir Tuhaflık

Ibrahim Yıldırım

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Milli Eğitim Bakanlığı
babil1979@hotmail.com

Özet

Kutsal kitaplardan günümüz modern dünyasına kadar yazının içinde kendine yer bulan önemli kavramlardan biri olan göç, insanın dünya zeminine ayak bastığı ilk andan itibaren sürekli karşılaştığı bir durumdur. Bir balıktan tutun da bir kuşa kadar hemen hemen her canlı bu süreci yaşamaktadır. Dolayısıyla bütün bilimlerin ilgi odağı olan göç olgusu, insanı ilgilendiren kısmıyla da beşerî ve sosyal bilimlerin de ilgi odağı olmaya devam eder. Bu bilim dallarından olan edebiyat da bu olguyu hem gerçeklik düzleminde hem de kurgusal metinlerde irdelemeye devam eder. Birçok yazar, bizzat yaşadığı veya tanıklık ettiği göç olgusunu eserlerinde geniş bir şekilde ele alır. Özellikle büyük kentlerin cazibe merkezi olması dolayısıyla buraya akın eden insan sayısı da fazla olur. Türkiye özelinden bu durum irdelendiğinde İstanbul, göçmenler için tam da bir cazibe merkezi olacaktır ve İstanbul, zaman içerisinde Türkiye'de en fazla göç alan kent olacaktır. Orhan Pamuk gibi İstanbul'da yaşamış bir sanatçı da bu duruma kayıtsız kalmayacaktır. Neredeyse yazarlık yaşamının tamamını İstanbul'da geçiren Pamuk'un, kendi kenti olan İstanbul'un zamanla yaşadığı bu göç dalgasını eserlerine yansıtmaması elbette düşünülemez. Kafamda Bir Tuhaflık romanı, Beyşehir'den göçen bir bozacının oğlu olan Mevlut üzerinden göç, kimlik, hemşehrilik ilişkilerine ayna tutar. Biz de bu çalışmamızda Kafamda Bir Tuhaflık romanında göç ilişkisini, hemşehrilik ağları üzerinden değerlendirmeyi düşünmekteyiz. Ayrıca kurgusal bir metinde hemşehrilik ağları ve göç olgusunun kullanımını irdeleyerek bu alanda yapılacak çalışmalara bakış açısı kazandırmayı amaçlamaktayız. Çalışmada yöntem olarak nitel araştırma yöntemlerinden doküman inceleme yöntemi kullanıldı. Öncelikle veriler toplanıp ayıklamalar yapılarak değerlendirme aşamasına geçildi, sonrasında bu veriler sentezlenerek çalışmamız oluşturuldu.

Anahtar Kelimeler: Göç, Hemşehrilik, İstanbul, Orhan Pamuk, Kafamda Bir Tuhaflık, Mevlut

The novel A Strangeness in My Mind in the context of migration and fellow-townsmanship

Abstract

Migration, a significant concept that has found its place in literature from sacred texts to the modern world, is a situation that humans have constantly encountered since their first steps onto the earth. Almost every living creature, from a fish to a bird, experiences this process. Therefore, the phenomenon of migration, which is the focus of all sciences, continues to be the focus of the human and social sciences as well. Literature, one of these branches of science, continues to examine this phenomenon both in the realm of reality and in fictional texts. Many writers extensively address the phenomenon of migration, which they have personally experienced or witnessed, in their works. Especially large cities, being centers of attraction, attract a large number of people. When this situation is examined specifically in Turkey, Istanbul becomes a major center of attraction for migrants, and over time, Istanbul becomes the city in Turkey that receives the most migrants. An artist who has lived in Istanbul, such as Orhan Pamuk, would not remain indifferent to this situation. It is unthinkable that Pamuk, who has spent almost his entire writing life in Istanbul, would not reflect this wave of migration that his city has experienced over time in his works. The novel "A Strangeness in My Head" reflects on migration, identity, and the relationship between hometown and community through the story of Mevlut, the son of a boza maker who migrated from Beyşehir. In this study, we intend to evaluate the relationship between migration and hometown through the lens of hometown networks in the novel "A Strangeness in My Head." Furthermore, by examining the use of hometown networks and the phenomenon of migration in a fictional text, we aim to provide a perspective for future studies in this field. The study employs the document analysis method, a qualitative research method. First, data was collected, filtered, and then evaluated. Finally, this data was synthesized to create our study.

Keywords: Migration, Citizenship, İstanbul, Orhan Pamuk, A Strangeness in My Head, Mevlut

Rus ve Osmanlı modernleşmesinin iki doktoru: Yevgeniy Bazarov ve Selahattin Darvınoğlu

Ekrem Güzel

Türk Dili ve Edebiyatı Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
ekrem.guzel@erdogan.edu.tr

Özet

Ivan Turganyev'in *Babalar ve Oğullar* romanının kahramanı **Yevgeny** Bazarov ile Orhan Pamuk'un *Sessiz Ev* romanının kahramanı Selahattin Darvınoğlu, 19. yüzyıl Rusya'sı ile geç Osmanlı modernleşmesi arasında birtakım paralellikler kurmaya imkân tanır. Söz konusu iki kurmaca karakter, onlarla benzerlik gösteren Baha Tevfik, Beşir Fuat ve Abdullah Cevdet gibi münevverlerin fikirleriyle birlikte ele alınarak, Osmanlı-Rus modernleşmesinin romanlara yansımaları karşılaştırmalı bir bakışla ele alınabilir. *Babalar ve Oğullar* romanının kahramanı Bazarov, nihilist bir genç olarak geleneğe, aristokrasiye, inanca ve metafizik değerlere karşı radikal bir reddiye geliştirir. Bilimi ve deneysel bilgiyi tek geçerli gerçeklik olarak gören bu karakter, Rus toplumunun modernleşme hamlelerinin aydınlar üzerinden yarattığı kırılmayı temsil eder. Benzer şekilde *Sessiz Ev* romanın kahramanı Selahattin Darvınoğlu karakteri de pozitivist düşünceye yaslanan, bilimi ve aklı mutlaklaştıran ve Osmanlı toplumunun yerleşik dinî ve geleneksel değerleriyle çatışan bir münevverdir. Selahattin'in özellikle pozitivist düşünceye olan bağlılığı, onun hem epistemolojik hem de kültürel bir kopuş yaşadığını gösterir. Bu iki figür, özellikle aydınlanmacı ve pozitivist Rus ve Osmanlı münevverleri ile birlikte düşünüldüğünde, modernleşme sürecinde ortaya çıkan radikal pozitivist, akılcı ve maddeci aydın tipinin farklı coğrafyalardaki tezahürlerini görünür kılmaktadır. Son dönem Osmanlı aydınlarının materyalist ve pozitivist dünya görüşü, dini kamusal ve bireysel hayattan dışlamaya yönelik tavrı ve Batı medeniyetini bir bütün olarak ithal etme arzusu, hem Bazarov'un nihilizme varan rasyonelliği ile hem de Selahattin Darvınoğlu'nun pozitivist, radikal bilimci yaklaşımıyla ortak bir zeminde buluşur. Bildiri, ikisi de birer doktor olan Bazarov'un ve Selahattin Darvınoğlu'nun bilime olan koşulsuz inançları, toplum karşısında yaşadıkları marjinalleşmeleri, bir trajik son ile toplumla kurdukları çatışmalı ilişkinin yansımaları gibi ortak hususlar üzerinden hareket ederek ortaya çıkan şu temalara odaklanmaktadır: Modernleşmenin epistemolojik temeli olarak bilim ve aklın yüceltilmesi, geleneksel/dinî değerlerle kurulan çatışmalı ilişki ve inançsızlığa yönelim, nesiller arası tartışmalar, toplumdan kopuş, yabancılaşma ve hata nihilizme kayış, Batılılaşmanın getirdiği köklü zihniyet dönüşümünün Rus ve Osmanlı aydınında yarattığı tezahürler.

Anahtar Kelimeler: Turganyev, Orhan Pamuk, Babalar ve Oğullar, Sessiz Ev, Aydın

Two doctors of Russian and Ottoman modernization: Yevgeny Bazarov and Selahattin Darvınoğlu

Abstract

Yevgeny Bazarov, the protagonist of Ivan Turgenev's novel *Fathers and Sons*, and Selahattin Darvınoğlu, the protagonist of Orhan Pamuk's novel *Silent House*, make it possible to draw certain parallels between nineteenth-century Russia and late Ottoman modernization. These two fictional characters alongside intellectuals such as Baha Tevfik, Beşir Fuat and Abdullah Cevdet, who share similarities with them in their ideas, it becomes possible to examine the reflections of Ottoman-Russian modernization in novels from a comparative perspective. Bazarov as a nihilistic young man, develops a radical repudiation of tradition, aristocracy, faith, and metaphysical values. This character, who regards science and empirical knowledge as the only valid realities, represents the rupture in Russian society created by modernization initiatives imposed through its intellectuals. Similarly Selahattin Darvınoğlu, is also an intellectual who relies on positivist thought, absolutizes science and reason, and clashes with the established religious and traditional values of Ottoman society. Selahattin's particular adherence to positivist thought demonstrates that he undergoes both an epistemological and a cultural break. When these two figures are considered, especially in conjunction with Enlightenment and positivist Russian and Ottoman intellectuals, they reveal the manifestations of the radically positivist, rationalist, and materialist type of intellectual emerging in different geographies during the modernization process. This paper focuses on the following themes arising from common aspects such as Bazarov's and Selahattin Darvınoğlu's—both doctors—unconditional faith in science, their marginalization in the face of society, and their conflicted relationships with society ending in tragedy: The exaltation of science and reason as the epistemological foundation of modernization, the conflicting relationship formed with traditional/religious values and the tendency toward disbelief, intergenerational debates, alienation and disconnection from society, leading to nihilism, and the manifestations of the fundamental transformation of mentality brought by Westernization in Russian and Ottoman intellectuals

Keywords: Turgenev, Orhan Pamuk, Fathers and Sons, Silent House, Intellectual

Orhan Veli Kanık'ın "Rüya" şiirinde metinlerarasılık

Mehmet Gül

Türk Dili ve Edebiyatı Bingöl Üniversitesi
mgul@bingol.edu.tr

Özet

Bu çalışmada Orhan Veli Kanık'ın "Rüya" şiiri metinlerarasılık bağlamında tahlil edilmektedir. Metinlerarasılık, 1960'lı yıllarda ortaya çıkan ve her metnin kendisinden önce yazılmış metinlerle ilişki içinde bulunduğu düşüncesine dayanan bir kuramdır. Julia Kristeva tarafından teorize edilen bu yaklaşıma göre bir metin, önceki metinlerden etkilenmekte, onlarla bağlantı kurmakta ya da onları dönüştürerek yeniden üretmektedir. Bu süreçte alıntı, gönderge/anıştırma, pastiş, parodi ve kolaj gibi çeşitli metinlerarasılık tekniklerinden yararlanılmaktadır. Türk edebiyatının önemli şairlerinden Orhan Veli Kanık'ın şiirlerinde de metinlerarasılık unsurlarına sıkça rastlanmaktadır. Bu anlamda "Rüya" şiirinin belirgin metinlerarasılık özellikleri taşıdığı değerlendirilmektedir. Orhan Veli söz konusu şiirde birinci tekil şahıs (ben) anlatımı kullanmasına rağmen metinde yer alan olay, durum ve imgeler onun yaşamıyla doğrudan ilişkilendirilememektedir. Söz konusu olay, durum ve imgeler metinlerarasılık tekniklerinden gönderge ve parodi yoluyla Yahya Kemal Beyatlı'nın yaşamı ve sanatıyla ilişkilendirilmektedir. "Rüya" şiirinde Yahya Kemal'in bir hatırasına, Süleymaniye'de Bayram Sabahı şiirine ve Kendi Gök Kubbemiz eserine yapılan göndermeler dikkati çekmektedir. Bunun yanında Yahya Kemal'in yaşam ve şiir evreninde yer alan imgeler/çağrışımlar kullanılarak şiirinin parodisi yapılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Rüya, metinlerarasılık, Orhan Veli Kanık, Yahya Kemal, anıştırma.

Intertextuality in Orhan Veli Kanık's poem “Rüya”

Abstract

This study analyzes Orhan Veli Kanık's poem "Dream" within the context of intertextuality. Intertextuality is a theory that emerged in the 1960s and is based on the idea that every text is related to texts written before it. According to this approach, theorized by Julia Kristeva, a text is influenced by previous texts, connects with them, or transforms and reproduces them. In this process, various intertextual techniques such as quotation, reference/allusion, pastiche, parody, and collage are used. Intertextual elements are frequently encountered in the poems of Orhan Veli Kanık, one of the important poets of Turkish literature. In this sense, the poem "Dream" is considered to have distinct intertextual characteristics. Although Orhan Veli uses first-person narration in the poem, the events, situations, and images in the text cannot be directly linked to his life. The events, situations, and images in question are linked to the life and art of Yahya Kemal Beyatlı through intertextuality techniques such as reference and parody. In the poem "Dream," references to a memory of Yahya Kemal, his poem "Bayram Morning in Süleymaniye," and his work "Our Own Sky" are noteworthy. Furthermore, the poem is parodied using images and associations found within Yahya Kemal's life and poetic universe.

Keywords: Rüya, intertextuality, Orhan Veli Kanık, Yahya Kemal, allusion.

Sinek Isırıklarının Müellifi romanında anlam arayışı

Dilcan Gültekin Doğan

Türk Dili ve Edebiyatı Iğdır Üniversitesi
edebiyaten@hotmail.com

Özet

Barış Bıçakçı'nın Sinek Isırıklarının Müellifi romanı, bireyin varoluşsal sancıları ve anlam arayışı etrafında kurgulanmış bir eserdir. Romanın ana karakteri, yaşadığı kayıplar ve geçmişin ağırlığıyla anlamı yeniden inşa etmeyi yazma eylemi vasıtasıyla gerçekleştirmektedir. Roman boyunca ana karakter, kendi iç dünyasında ve çevresindeki insanlar aracılığıyla anlamın izini sürmektedir. Bu arayış sürecinde insan, derin ıstıraplar karşısında bile anlam bulabildiği sürece hayata devam edebilmektedir. Sinek Isırıklarının Müellifi' nde de ana karakter, çocuk yaşta yaşadığı travmaları anlamlandırma çabası içindedir ve yazarlık, bu sürecin önemli bir parçası olarak ortaya çıkmaktadır. Roman, klasik anlamda bir "anlam bulma" anlatısından ziyade anlamın sürekli sorgulandığı ve belirsizlikler içinde yeniden inşa edildiği bir yapıya sahiptir. Postmodern bir anlatı olan eser, bireyin modernleşen dünya ile birlikte yalnızlığının eleştirisini de yapmaktadır. Hem bireysel hem toplumsal açıdan yalnızlaşmanın getirdiği derin melankoli, zamanın hızına paralel olarak yapmak zorunda kaldığı rutinleri, bu anlamlandırma sürecini sekteye uğratmaktadır. Durup düşünmeye, yavaşlamaya vakti olmayan birey ve tabii olarak toplum bu sürecin kısır döngüsünden nasibini almaktadır. Barış Bıçakçı bu noktada sistem çarkının dışına çıkarak varlık gayesini inşa etmek çabası içinde bulunan bir anlatı karakteri yaratmaktadır. Günlük hayatın sıradanlığından derin felsefik, psikolojik anlamlar yaratan yazar, hayata dev projeksiyon cihazlarından bakmak ihtiyacı duymamaktadır. Yazar incecik bir çatlaktan bile hayatı anlamlandırmaya, yavaşlamaya ve sıradanlık içinde bir farkındalık oluşturmaya çalışmaktadır. Barış Bıçakçı'nın melankolik ve şiirsel dili, karakterin içsel yolculuğunu derinleştirmektedir. Roman boyunca anlatı kişisinin geçmişiyle yüzleşmesi, edebiyatın ve hatıraların insan yaşamındaki yerini sorgulaması, onun anlam arayışını daha belirgin hâle getirmektedir. Bu bağlamda Sinek Isırıklarının Müellifi, bireyin hem kişisel hem de toplumsal düzlemde anlamı nasıl inşa ettiğine ve kayıplar, belirsizlikler karşısında bu anlamın nasıl değiştiğine odaklanan güçlü bir anlatıdır.

Anahtar Kelimeler: Anlam arayışı, Psikoterapi, Varoluşçuluk, Postmodernizm, Barış Bıçakçı

The search for meaning in the novel *The Author of Mosquito Bites*

Abstract

Barış Bıçakçı's *Sinek Isırıklarının Müellifi* is a work structured around an individual's existential pains and search for meaning. The main character of the novel reconstructs meaning through the losses he has experienced and the weight of the past through the act of writing. Throughout the novel, the main character pursues the path of meaning in his own inner world and through the people around him. During this search, people can continue living as long as they can find meaning even in the face of deep suffering. In *Sinek Isırıklarının Müellifi*, the main character also struggles to make sense of the traumas he experienced in childhood, and writing emerges as an important part of this process. Rather than a "finding meaning" narrative in the classical sense, the novel has a structure in which meaning is constantly questioned and reconstructed within uncertainties. The work, which is a postmodern narrative, also criticizes the loneliness of the individual along with the modernizing world. The deep melancholy brought about by loneliness, both individually and socially, disrupts the routines that one has to do in parallel with the speed of time, this process of making sense of. The individual, who does not have time to stop and think, to slow down, and of course the society, gets its share of the vicious cycle of this process. At this point, Barış Bıçakçı creates a narrative character who goes beyond the wheel of the system and tries to build his purpose of existence. The author, who creates deep philosophical and psychological meanings from the ordinariness of daily life, does not feel the need to look at life through giant projection devices. The author tries to make sense of life, slow down and create an awareness within ordinariness even from a tiny crack. Barış Bıçakçı's melancholic and poetic language deepens the character's inner journey. *Sinek Isırıklarının Müellifi* is a powerful narrative that focuses on how the individual constructs meaning on both a personal and social level, and how this meaning changes in the face of losses and uncertainties.

Keywords: Search for Meaning, Psychotherapy, Existentialism, Postmodernism, Barış Bıçakçı

Cemil Süleyman'ın Siyah Gözler romanı üzerine psikanalitik bir inceleme

Selvinaz Gümüşçay

Türk Dili ve Edebiyatı Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
sgumuscay49@gmail.com

Özet

Zaman içinde sanat anlayışlarında görülen değişimler birtakım yeni inceleme metotlarının doğmasına zemin hazırlamıştır. Ortaya çıkan bu yeni inceleme metotları edebî eserlere farklı yönlerden ve farklı bakış açısıyla inceleme imkânı sunmaktadır. 20. Yüzyılda dünyada psikoloji biliminin gelişim göstermesiyle birlikte edebi metnin görünen yüzünün ötesine geçen; psikanalitik inceleme metodu ortaya çıkmıştır. Psikanalitik eleştiri metodu, edebiyat araştırmacılarına sadece dilsel bir yapıda değil; bilinçaltı süreçleri, bastırılmış arzuların ve sembolik anlatımların dışa vurumu olarak yeni bir bakış açısıyla analiz etme olanağı verir. Edebiyat araştırmacıları psikanalitik eleştiri metodunu; sanatçı, okur, metin merkezli olmak üzere üç farklı şekilde kullanabilir. Eserdeki kişilerin, psikanalitik kuram yardımıyla psikolojilerinin ve davranışlarının çözümlenebilmesi metin odaklı yapılan inceleme yöntemidir. Fecr-i Ati döneminin yazarlarından olan Cemil Süleyman, eserlerinde kişilerin ruhsal durumlarına odaklanmış ve kadın psikolojisi üzerine durmuştur. Bu bağlamda 1911 yılında yayımlanan "Siyah Gözler" romanı karakterlerin ruhsal durumlarının ön planda olduğu eseridir. Roman, ismi belirsiz olan sorunlu 30 'lu yaşlarında dul bir kadının etrafında şekillenmiştir. Romanın başkarakteri olan bu isimsiz kadının genç bir delikanlıyla yaşadığı aşk, bilinçaltında yer edinen travmaları tetikler. Bu durumdan olumsuz etkilen ve psikolojisi bozulan kadın, normal dışı davranışlar sergilemeye başlar. Yaşadığı ruhsal sorunlarla baş edemeyen kadın çareyi ölmekte ararken bir cinnet harbinde sevgilisini boğarak öldürür. Bu çalışmada, Siyah Gözler romanı üzerinden psikanalitik kuram bağlamında metin odaklı bir inceleme yapılması amaçlanmıştır. Romanın kahramanı olan kadın, farklı psikolojik sorunlara sahiptir. Bu sorunlar bağlamında psikanaliz kuramları doğrultusunda roman incelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Cemil Süleyman, Siyah Gözler, Psikanalitik Edebiyat Eleştirisi, Erich Fromm, Öldürme Hazzı

A psychoanalytic analysis of Cemil Süleyman's novel Siyah Gözler

Abstract

Changes in artistic perspectives over time have paved the way for the emergence of new methods of analysis. These new methods offer the opportunity to examine literary works from different angles and through different lenses. In the 20th century, alongside the development of psychology worldwide, the psychoanalytic method of analysis emerged, which goes beyond the surface of the literary text. The psychoanalytic critical method provides literary researchers with the opportunity to analyze works not merely as linguistic structures, but through a new lens that examines them as expressions of unconscious processes, repressed desires, and symbolic representations. Literary researchers can apply the psychoanalytic critical method in three distinct ways: artist-centered, reader-centered, and text-centered. The text-centered approach involves analyzing the psychology and behavior of characters in a work using psychoanalytic theory. Cemil Süleyman, a writer from the Fecr-i Ati period, focused on the mental states of his characters and delved into female psychology in his works. In this context, the novel "*Black Eyes*," published in 1911, is a work in which the characters' mental states take center stage. The novel revolves around an unnamed, troubled, widowed woman in her thirties. The love affair between this nameless woman the novel's protagonist and a young man triggers the traumas embedded in her subconscious**.** Affected negatively by this situation and suffering from psychological distress, the woman begins to exhibit abnormal behavior. Unable to cope with her mental health issues, she seeks a way out in death and, in a fit of madness, strangles her lover to death. This study aims to conduct a text-focused analysis of the novel "*Black Eyes*" within the context of psychoanalytic theory. The female protagonist of the novel suffers from various psychological issues. The study aims to analyze the novel in light of psychoanalytic theories within the context of these issues.

Keywords: Cemil Süleyman, Siyah Gözler, Erich Fromm, Killing Pleasure, Psychoanalytic Literary Criticism

Gecekondulaşma ile ilişkili olarak 1980 sonrası Türk romanında çocuk işçiler

Yağmur Damla Balcı

Türk Dili ve Edebiyatı Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi
yagmurdamlabalci05@gmail.com

Özet

Bu çalışmada dünyada ve Türkiye'de toplumsal ve güncel bir problem olan çocuk işçiliği olgusunun Türk romanında nasıl işlendiği incelenmiştir. Bu problemin en temel sebeplerinden birisi, kırsal kesimde ailelerin sanayileşmenin etkisiyle yoksullaşması ve şehir merkezinde daha iyi şartlarda yaşayacaklarını umut ederek şehir merkezine göç etmeleridir. Şehir merkezinde en baştan kurulan bu düzende aileler iş bulamadıkları ve iş bulsa da yeterli düzeyde ücret alamadıkları için çocukları çalışma hayatına katılmak zorunda kalmıştır. Literatür tarandığında bu problem ile ilgili çalışmaların oldukça sınırlı olduğu tespit edilmiştir. Genel olarak toplumcu gerçekçi anlayışla yazılan eserler ile ilgili bu konuda çalışmalar yapılmış ve postmodern eserler geri planda kalarak incelemeye temel olmamıştır. Bu çalışmada incelenen romanların 1980 sonrası yazılmış olması ve genel olarak postmodern eserlerin seçilmiş olması çalışmayı diğer çalışmalardan ayıran en temel özelliktir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi kullanılmış ve veriler doküman analizi yoluyla toplanmıştır. Çalışmanın amacı, çocuk işçiliği ve istismarının özellikle mekân, aile ve çevrenin etkisiyle nasıl şekillendiğidir. Çalışmada incelemeye esas alınan 7 roman bulunmaktadır. İncelenen romanlarda çocukların yaşadıkları mekân gecekondu ve çevresidir. Çalışmada edebi metinler aracılığıyla çocuk işçiliği ve istismarının temel sebepleri çözümlenmiştir. Edebi metinlerden elde edilen bulgular, edebiyat sosyolojisi bağlamında detaylı şekilde incelenerek eserlerdeki çocuk istismarı ve türlerine yoğunlaşılmıştır. Tüm eserler çözümlendiğinde çocuk işçiliğinin özellikle ailenin yoksulluğundan kaynaklandığı tespit edilmiştir. Çocuk işçiliğinin çocuğu istismara açık hale getirdiği ve bu istismarın genellikle tek boyutlu olmadığı birden fazla istismar türüyle birlikte görüldüğü dikkat çekmektedir. Bu bağlamda gelecek çalışmalarda çocuk işçiliği olgusunun geçmişten günümüze dönemsel farklılıklarıyla ve farklı istismar türleriyle karşılaştırılarak ele alınması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: çocuk işçiler, istismar, aile, yoksulluk, gecekondulaşma

Child Laborers in Post-1980 Turkish Novels in the Context of Squatter Settlements

Abstract

This study examines the representation of child labor—a pressing social issue both in Turkey and globally—within the Turkish novel. One of the primary causes of this phenomenon is the impoverishment of rural families due to industrialization, which drives them to migrate to urban centers in search of better living conditions. Within the newly established urban order, families often struggle to find employment or earn adequate wages, inevitably forcing children into the workforce. A review of the literature indicates that research on this specific issue remains quite limited. Existing studies have predominantly focused on works of socialist realism, whereas postmodern literature has largely been neglected. The fundamental feature distinguishing this study from previous research is its focus on post-1980 novels, primarily selecting postmodern works for analysis. Employing a qualitative research methodology, data were collected through document analysis. The primary aim of this study is to explore how child labor and abuse are shaped, particularly through the dynamics of space, family, and environment. The analysis is based on seven novels, wherein the spatial setting for the children is consistently the squatter settlements (*gecekondu*) and their peripheries. Through these literary texts, the root causes of child labor and abuse are deconstructed. The findings are evaluated in detail within the framework of the sociology of literature, focusing specifically on the manifestations and typologies of child abuse in these works. The analysis concludes that child labor is fundamentally driven by family poverty. Furthermore, it is noteworthy that child labor renders children highly vulnerable to abuse, which is rarely one-dimensional; rather, it manifests through multiple, intersecting forms of exploitation. Consequently, this study recommends that future research investigate the phenomenon of child labor by comparing its historical evolution and various typologies of abuse across different periods.

Keywords: child laborers, abuse, family, poverty, squatter settlements

Metin Celâl'in Gitmek Zamanı adlı romanının tematik açıdan incelenmesi

Mizgin Turgay Güneş

Türk Dili ve Edebiyatı Iğdır Üniversitesi
mizginturgayy.1991@gmail.com

Özet

Metin Celal 1980 sonrası Türk edebiyatının önemli yazarları arasında yer edinmiştir. Türk edebiyatında şiir, roman, deneme, eleştiri yazısı gibi birçok alanda eser vermiştir. Metin Celal şair kimliğiyle bilinse de altı adet romanı bulunmaktadır. Metin Celal bireyin iç dünyasını, yabancılaşma durumunu, modern insanın iç çatışmalarını, kaçış, göç sürgün gibi konuları işlemektedir. Bu seminer çalışmasında metin Celal'in gitmek zamanı romanı üzerine çalışmalar yapılacaktır. Gitmek Zamanı adlı romanını yapı ve tema açısından inceleme amaçlanmaktadır. Söz konusu roman metin Celal'in edebi anlayisini yansıtan önemli bir roman olarak değerlendirilmektedir. Romanda engin karakteri üzerinden 1980 darbesi sonrası insanların yaşadığı travmalar, göç, yalnızlık, aidiyet problemi, ölüm korkusu gibi konular işlenmektedir. 1980 Darbesi, Türk tarihinin siyasi, ekonomik, toplumsal ve kültürel yapısında derin etkiler yaratan önemli bir kırılma noktasıdır. Bu süreçte sadece siyasi ve örgütsel hayat değil, ifade özgürlüğü, akademik çevreler ve edebiyat dünyası da ciddi baskılarla karşı karşıya kalmıştır. Oluşan korku iklimi, bireylerin sosyal hayattan uzaklaşmasına apolitikleşmesine ve psikolojik sorunlar yaşamasına neden olmuştur. Bu atmosfer, edebi ürünlerde doğrudan etkisini göstermiş düşünceler açıkça dile getirilemediği için yazarlar ve şairler kapalı, imgesel ve metaforik anlatımlara yönelmiştir. Darbe sonrası toplumdan kopan bireyin iç dünyası, yabancılaşma, göç, aidiyet gibi temalar edebiyatın merkezine yerleşmiştir. Postmodern anlatım tekniklerinin yaygınlaştığı bu dönemde kapalı anlatım kırık zaman çoklu bakış açısı gibi biçimsel özellikler dikkat çekmiştir. 1980 darbesi sonrası Türk edebiyatında hem içerik hem de biçim açısından yeni bir dönemin kapısı aralanmış edebiyat bastırılan duyguların ve suskun çığlıkların dili haline gelmiştir.

Anahtar Kelimeler: Metin Celâl, Roman, 1980 Darbesi, Göç, Yalnızlık

A thematic study of Metin Celâl's novel Gitmek Zamanı

Abstract

Metin Celal has secured a place among the important writers of Turkish literature after 1980. He has produced works in many fields of Turkish literature, such as poetry, novels, essays, and literary criticism. Although Metin Celal is primarily known for his identity as a poet, he has written six novels. In his works, Metin Celal deals with themes such as the individual's inner world, alienation, the inner conflicts of modern human beings, escape, migration, and exile. This seminar study will focus on Metin Celal's novel *Gitmek Zamanı* (*Time to Leave*). The aim is to analyze the novel in terms of its structure and themes. The novel in question is considered an important work that reflects Metin Celal's literary approach. Through the character Engin, the novel addresses issues such as the traumas experienced by people after the 1980 military coup, migration, loneliness, the problem of belonging, and the fear of death. The 1980 coup was a major turning point in Turkish history, creating profound effects on the country's political, economic, social, and cultural structures. During this period, not only political and organizational life but also freedom of expression, academic circles, and the literary world faced serious pressure. The climate of fear that emerged caused individuals to withdraw from social life, become depoliticized, and experience psychological problems. This atmosphere had a direct impact on literary production; since thoughts could not be expressed openly, writers and poets turned to implicit, imagistic, and metaphorical modes of expression. After the coup, themes such as the inner world of the individual disconnected from society, alienation, migration, and belonging moved to the center of literature. In this period, when postmodern narrative techniques became widespread, formal features such as closed narration, fragmented time, and multiple perspectives drew attention. After the 1980 coup, a new era was opened in Turkish literature in terms of both content and form, and literature became the language of suppressed emotions and silent screams.

Keywords: Metin Celal, Novel, 1980 Coup, Migration, Loneliness

Kış Güneşi romanında bir figür olarak kadın: Güneş Hatun

Zeynep Eşsiz

Türk Dili ve Edebiyatı Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi
essizzeynep179@gmail.com

Özet

Göç, insanlık tarihinin en sancılı ve yoğun duygularının yaşandığı süreçlerden biridir. Göçle birlikte yalnızca mekânsal bir değişim yaşanmaz; bireyler inançlarını, geleneklerini, göreneklerini ve kültürler birikimlerini beraberlerinde taşırlar. Bu nedenle göç, hem maddi hem de manevi açıdan yıpratıcı bir süreç olarak ortaya çıkar. Zorunlu göçler bağlamında ele alınan Kafkas göçleri ise baskı ve zorunluluk sonucu gerçekleştiği için daha yıkıcı sonuçlar doğurmuş ve psikolojik çöküntüye neden olmuştur. Ancak bu göçlerin edebiyata yansıması uzun yıllar sonra mümkün olmuş; özellikle üçüncü kuştan itibaren edebi eserlerde görünür hale gelmiştir. Ümran Dağaşan Özlük'ün *Kış Güneşi* kitabı ise Kafkasya'dan Anadolu'ya göç eden Güneş Hatun ve Durak Bey'in ailesinin yaşadığı zorlukları konu edinmektedir. Göç süreci, kadınlar üzerinde daha derin bir kaygı ve yıpranma yaratmaktadır. Bundan dolayı çalışmada göçün kadın üzerindeki etkisi, romanın baş kadın kahramanı olan Güneş Hatun üzerinden ele alınacaktır. Güneş Hatun'un göç öncesinde mekânla, eşyalarla ve çocukları ile kurduğu bağ ve yaşadığı endişeler romandan alınan örneklerle incelenecektir. Bu çalışmada göçün kadın üzerinde yarattığı endişe, aidiyet duygusu, gelecek endişesi gibi durumlar, kadın figürü olarak ele alınan Güneş Hatun üzerinden anlatılarak değerlendirilecektir.

Anahtar Kelimeler: Göç, Kadın, Kış Güneşi, Güneş Hatun, Aidiyet

Woman as a figure in the novel Kış Güneşi: Güneş Hatun

Abstract

Migration is one of the processes in human history in which the most painful and intense emotions are experienced. Along with migration, not only a spatial change occurs; individuals also carry their beliefs, traditions, customs, and cultural accumulations with them. For this reason, migration emerges as a process that is both materially and spiritually exhausting. The Caucasian migrations, which are considered within the context of forced migration, caused more destructive consequences and psychological collapse since they occurred as a result of pressure and obligation. However, the reflection of these migrations in literature became possible many years later; especially from the third generation onward, they became visible in literary works. Ümran Dağaşan Özlük's book *Kış Güneşi* deals with the hardships experienced by the family of Güneş Hatun and Durak Bey, who migrated from the Caucasus to Anatolia. The migration process creates deeper anxiety and exhaustion for women. Therefore, in this study, the effect of migration on women will be discussed through Güneş Hatun, the main female character of the novel. Güneş Hatun's bond with space, objects, and her children before migration, as well as the anxieties she experiences, will be examined through examples taken from the novel. In this study, situations such as anxiety, sense of belonging, and concern for the future created by migration on women will be evaluated through Günes Hatun, who is addressed as a female figure.

Keywords: Migration, Woman, Kış Güneşi, Güneş Hatun, Belonging

Halil Oğlu Ali'nin Yusuf ile Züleyha'sında Züleyha'nın manevî dönüşümü

Yağmur Sağlam [1,*] & Tuğba Şimşek [2]

[1] Türkçe Öğretmneliği Dokuz Eylül Üniversitesi
[2] Türkçe Eğitimi Dokuz Eylül Üniversitesi
yagmursaglamm05@gmail.com

Özet

Klasik Türk edebiyatında geniş bir anlatı geleneğine sahip olan Yusuf ile Züleyha hikâyesi, yalnızca aşk teması etrafında şekillenen bir anlatı değil, aynı zamanda tasavvufî anlam katmanları barındıran zengin bir metindir. Bu hikâyede Züleyha karakteri, çoğu zaman dünyevî arzunun temsilcisi olarak ele alınmakla birlikte, aynı zamanda manevî arınma ve olgunlaşma sürecini yaşayan bir figür olarak da karşımıza çıkar. Mevcut çalışmalar, kıssanın genel yapısı ve tematik özellikleri üzerine yoğunlaşırken Züleyha'nın nefs mertebeleri bağlamında geçirdiği dönüşüm sürecine odaklanan araştırmalar sınırlıdır. Bu çalışma, Halil Oğlu Ali'nin Yusuf ile Züleyha metni üzerinden Züleyha'nın manevî dönüşümünü nefs mertebeleri çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma, nitel bir yaklaşımla yürütülmüş ve metin merkezli çözümleme yöntemi kullanılmıştır. İnceleme kapsamında Züleyha karakterinin gelişimi, nefs-i emmâre, nefs-i levvâme ve nefs-i mutmainne mertebeleri doğrultusunda değerlendirilmiştir. Metinde yer alan olay örgüsü ve karakter dönüşümü, tasavvufî kavramlar çerçevesinde yorumlanmıştır. Elde edilen bulgular, Züleyha'nın başlangıçta nefs-i emmâre mertebesinde, dünyevî arzu ve tutkularının etkisiyle hareket ettiğini göstermektedir. Yusuf'a duyduğu yoğun arzu, onun hatalı kararlar almasına ve manevî bir düşüş yaşamasına neden olmuştur. Sürecin devamında güzelliğini, servetini ve toplumsal statüsünü kaybetmesi, Züleyha'nın içsel bir sorgulama sürecine girmesine zemin hazırlamış ve bu durum nefs-i levvâme mertebesiyle ilişkilendirilmiştir. Son aşamada ise dünyevî arzularından arınarak ilahî aşka yönelmesi ve teslimiyet göstermesi, nefs-i mutmainne mertebesine ulaştığını ortaya koymaktadır. Sonuç olarak Züleyha karakteri, nefs mücadelesi yaşayan insanın sembolik bir temsili olarak değerlendirilmiştir. Bu yönüyle eser, yalnızca bir aşk hikâyesi değil, aynı zamanda tasavvufî bir dönüşüm anlatısı niteliği taşımaktadır. Çalışma, klasik Türk edebiyatındaki kadın karakterlerin tasavvufî bağlamda yeniden yorumlanmasına katkı sunmayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Yusuf ile Züleyha, Züleyha, manevi dönüşüm, nefs mertebeleri, tasavvuf

Halil Oğlu Ali's Yusuf and Züleyha: Züleyha's spiritual transformation

Abstract

The story of *Yusuf and Züleyha*, which has an extensive narrative tradition in Classical Turkish literature, is not merely a tale shaped around the theme of love but also a rich text containing mystical (*Sufi*) layers of meaning. In this narrative, the character of Züleyha is often handled as a representative of worldly desire; however, she also appears as a figure undergoing a process of spiritual purification and maturation. While existing studies focus on the general structure and thematic features of the parable, research specifically focusing on Züleyha's transformation process within the context of the levels of the soul (*nafs*) is limited. This study aims to examine Züleyha's spiritual transformation within the framework of the levels of the soul through the text of *Yusuf and Züleyha* by Halil Oğlu Ali.The research was conducted using a qualitative approach and a text-centered analysis method. Within the scope of the study, the development of Züleyha's character was evaluated in line with the stages of *nafs al-ammarah* (the commanding self), *nafs al-lawwamah* (the self-reproaching self), and *nafs al-mutma'innah* (the tranquil self). The plot and character transformation in the text were interpreted within the framework of Sufi concepts.The findings indicate that Züleyha initially acted under the influence of worldly desires and passions at the level of *nafs al-ammarah*. Her intense desire for Yusuf caused her to make erroneous decisions and experience a spiritual decline. Subsequently, the loss of her beauty, wealth, and social status paved the way for Züleyha to enter a process of internal questioning, which is associated with the level of *nafs al-lawwamah*. In the final stage, her turning toward divine love by purifying herself from worldly desires and showing submission reveals that she reached the level of *nafs al-mutma'innah*. Consequently, the character of Züleyha is evaluated as a symbolic representation of a human being experiencing the struggle of the soul. In this respect, the work is not only a love story but also a narrative of mystical transformation. This study aims to contribute to the reinterpretation of female characters in Classical Turkish literature within a Sufi context.

Keywords: Yusuf and Züleyha, Züleyha, spiritual transformation, levels of the soul (nafs), Sufism.

Mücevherlerle süslenmiş bir eser: Bâkî Divanı

Şerife Ağarı

Türk Dili ve Edebiyatı Karabük Üniversitesi
serifeagari@karabuk.edu.tr

Özet

Klasik Türk şiiri, zengin hayal dünyası ve sembolik anlatımıyla dikkat çeken bir edebî gelenektir. Bu gelenek içerisinde değerli taşlar, hem maddî kıymetleri hem de kültürel çağrışımları sebebiyle önemli bir yer tutar. Bâkî, şiirlerinde kullandığı mazmunlar ve benzetmelerle klasik şiirin estetik anlayışını başarıyla yansıtan bir şairdir. Onun Divanı'nda değerli taşlar, sevgilinin güzellik unsurlarını tasvir etmede ve soyut kavramları somutlaştırmada sıkça başvurulan imgeler arasında yer alır. Fuad Köprülü'nün de ifade ettiği gibi "Bâkî'nin Divanı baştan aşağı kıymetli madenler ve sanat eşyası ile doludur." Zira onun şiirlerinde değerli taşlar, klasik Türk şiirinin sembolik anlatım gücünü yansıtan önemli unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Şair, inci, lâ'l, yakut ve diğer taşları ustalıkla kullanarak şiirlerine hem estetik bir zenginlik hem de anlam derinliği kazandırmıştır. Değerli taşlar aracılığıyla sevgilinin güzelliği, sözün kıymeti ve âşığın ruh hâli etkili bir biçimde ifade edilmiştir. Bu yönüyle Bâkî'nin şiirleri, klasik Türk edebiyatındaki mazmun geleneğinin başarılı örneklerini sunmakta ve şairin poetik kudretini ortaya koymaktadır. Bu çalışmada Bâkî Divanı'ndaki beyitler taranarak değerli taş adlarının geçtiği örnekler tespit edilmiş, bu örnekler bağlamlarıyla birlikte değerlendirilmiştir. Taşların kullanım biçimleri mazmun geleneği ve dönemin kültürel anlayışı çerçevesinde yorumlanmıştır. İnceleme sonucunda Bâkî'nin şiirlerinde en çok inci ve lâ'l gibi taşlara yer verdiği görülmüştür. İnci genellikle sevgilinin dişleri ve sözleriyle ilişkilendirilirken, lâ'l ve yakut sevgilinin dudaklarını temsil etmektedir. Zümrüt ve firuze ise daha çok renk unsuru üzerinden sevgilinin yüzü, hattı ve tabiat tasvirlerinde kullanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bâkî, Dîvân, mücevher, değerli taşlar.

A work adorned with jewels: Bâkî's Divan

Abstract

Classical Turkish poetry is a literary tradition notable for its rich imagination and symbolic expression. Within this tradition, precious stones hold an important place due to both their material value and cultural connotations. Baki is a poet who successfully reflects the aesthetic understanding of classical poetry through the motifs and metaphors he uses in his poems. In his Divan, precious stones frequently appear among the images employed to depict the beloved's beauty elements and to concretize abstract concepts. As Fuad Köprülü also stated, "Baki's Divan is filled from top to bottom with precious metals and art objects." Indeed, in his poems, precious stones emerge as significant elements reflecting the symbolic expressive power of classical Turkish poetry. The poet skillfully uses pearls, rubies, garnets, and other stones to add both aesthetic richness and depth of meaning to his poems. Through precious stones, the beauty of the beloved, the value of words, and the lover's emotional state are effectively conveyed. In this respect, Bâkî's poems present successful examples of the motif tradition in classical Turkish literature and demonstrate the poet's poetic power. In this study, couplets from Baki's Divan were scanned to identify examples where names of precious stones appear, and these examples were evaluated along with their contexts. The ways stones were used were interpreted within the framework of the motif tradition and the cultural understanding of the period. As a result of the analysis, the stones most frequently found in Baki's poems were pearls and rubies.

Keywords: Bâkî, Divan, jewels, precious stones.

El yazmalarında yaşayan Leyla Hanım'ın İrsi

Lamiya Rahimova

Azerbaycan Türkçesi ve Edebiyatı Amea
lamiarahimova75@gmail.com

Özet

Bu çalışma, Leyla Hanım'ın zengin edebî mirasını, özellikle Azerbaycan Muhammet Fuzuli adına Elyazmaları Enstütüsünde muhafaza edilen el yazmalarının bilimsel ve kültürel önemini incelemeye yöneliktir. Çalışmanın temel amacı, Leyla Hanım'ın edebi kişiliğinin el yazması geleneği bağlamında değerlendirmek ve şiirlerinde öne çıkan temel fikir ve motifleri, özellikle gurbet temasını, analitik bir çerçevede ele almaktır. Araştırma, Bakü nüshasının yalnızca metnin içeriği açısından değil, aynı zamanda dilsel, üslupsal ve metinlerarası özellikleri bakımından da ayrıcalıklı bir konuma sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Söz konusu nüshada tespit edilen farklı okuma biçimleri ve redaksiyon izleri, Leyla Hanım'ın şiirsel düşünce sisteminin ve şiirlerinin oluşum sürecinin daha derinden izlenilmesine imkân sağlamaktadır. Çalışma kapsamında ayrıca Leyla Hanım'ın eserlerindeki gurbet motifi, Azerbaycan edebiyatının önde gelen kadın şairleri Ağabeyim Ağa ve Heyran Hanım'ın şiirleriyle karşılaştırmalı olarak analiz edilmiştir. Bu bağlamda, her üç şairin poetik dünyasında sürgün olgusunun yalnızca fiziksel bir ayrılığı değil, aynı zamanda varoluşsal yalnızlığı, vatan özlemini ve içsel ıstırabı yansıtan çok katmanlı bir ifade biçimi olduğu belirlenmiştir. Bununla birlikte, Leyla Hanım'ın şiirlerinde söz konusu motifin daha belirgin biçimde bireysel-psikolojik boyutlar kazandığı ve özgün bir poetik söylem oluşturduğu gözlemlenmiştir. Ayrıca, el yazmasının paleografik özellikleri, yazım teknikleri ve korunma durumu da değerlendirilmiş, bu unsurların metnin tarihlendirilmesi açısından önemli veriler sunduğu tespit edilmiştir. Sonuç olarak, Bakü nüshasının Leyla Hanım'ın edebî mirasının incelenmesinde temel kaynaklardan biri olduğu ve aynı zamanda Azerbaycan edebiyatında kadın yaratıcılığının gelişim sürecini izlemek bakımından önemli bir materyal teşkil ettiği vurgulanmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Leyla Hanım, Ağabeyim Ağa, Heyran Hanım, el yazmaları, nüsha

The legacy of Leyla Khanım, as depicted in the manuscripts.

Abstract

This study examines the rich literary legacy of Leyla Khanım, with particular emphasis on the scholarly and cultural significance of the manuscripts preserved at the Azerbaijan Muhammad Fuzuli Manuscript Institute. The primary objective is to evaluate Leyla Khanım's literary identity within the framework of the manuscript tradition and to analyze the principal themes and motifs in her poetry, with special focus on the motif of exile, through a systematic and analytical approach. The findings demonstrate that the Baku manuscript occupies a privileged position not only in terms of textual preservation but also with regard to its linguistic, stylistic, and intertextual features. The presence of variant readings and identifiable traces of redaction within this manuscript provides valuable insights into Leyla Khanım's poetic thought and the compositional processes underlying her works. These features allow for a more nuanced understanding of the formation and evolution of her poetic discourse. Furthermore, the study incorporates a comparative analysis of the exile motif in Leyla Khanım's poetry alongside the works of prominent Azerbaijani women poets, namely Agabeyim Aga and Heyran Khanım. This comparison reveals that, in the poetic worlds of all three authors, exile transcends mere physical displacement and emerges as a multilayered construct encompassing existential solitude, longing for the homeland, and inner suffering. However, in Leyla Khanım's poetry, this motif acquires a more pronounced individual-psychological dimension, resulting in a distinctive and original poetic voice. In addition, the manuscript's paleographic characteristics, writing techniques, and state of preservation have been systematically examined. These elements provide significant evidence for the dating and contextualization of the text. In conclusion, the Baku manuscript is identified as a fundamental source for the study of Leyla Khanım's literary heritage and as an important resource for tracing the development of women's literary creativity in Azerbaijani literature.

Keywords: Leyla Khanım, Agabeyim Aga, Heyran Khanım, manuscripts, copy

Tezkiretü'ş-şu'arâ ve Tabsıratü'n-nuzamâ'da atasözleri ve deyimlerin kullanımı

Sinem Sür [1] & Ömer Faruk Güler [2,*]

[1] Türk Dili ve Edebiyatı Atatürk Üniversitesi
[2] Türk Dili ve Edebiyatı Ağrı Ibrahim Çeçen Üniversitesi
ofarukguler07@gmail.com

Özet

Türkçenin tarihsel derinliğini ve estetik gücünü en saf hâliyle yansıtan unsurların başında atasözleri ve deyimler gelmektedir. Türk edebiyatında iz bırakan şair ve yazarlar, eserlerinde anlatımı güçlendirmek ve ifadeyi akıcı hâle getirmek amacıyla bu kalıplaşmış söz varlıklarına sıklıkla başvurmuşlardır. Toplumun ortak tecrübelerini ve hayata bakış açısını yansıtan bu yapılar, metnin anlamsal dokusunu güçlendiren en temel taşlardır. Klasik Türk edebiyatının estetik dünyasında atasözü ve deyimlerin kullanımı, bir şairin dil üzerindeki hakimiyetini, geleneksel söyleyişle ve mahalli unsurlarla olan bağını gösteren önemli bir ölçüttür. Divan edebiyatının temel kaynakları arasında yer alan tezkireler de bu bağlamda önemli bir inceleme alanı sunmaktadır. Tezkire yazarları şairlerin biyografilerini aktarırken anlatımlarını zenginleştirmek amacıyla çeşitli söz varlıklarından faydalanmış, atasözü ve deyimlere de bu çerçevede yer vermişlerdir. Türk edebiyatının önde gelen tezkire yazarlarından biri olan Latîfî, Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsıratü'n-Nüzamâ adlı eseriyle bu alanda önemli bir katkı sunmuştur. Bu çalışma kapsasmında, XVI. yüzyıl tezkire geleneğinin başta gelen simalarından olan Latîfî'nin tezkiresi, barındırdığı atasözü ve deyim varlığı ekseninde tetkik edilmiştir. İnceleme sürecinde tezkire metni baştan sona taranarak atasözü ve deyimler sistematik bir biçimde tespit edilmiştir. Eserin dilsel dokusuna sadık kalınarak yapılan bu tasnifte, Latîfî'nin üslubuna karakteristik bir nitelik kazandıran Arapça ve Farsça kökenli atasözleri, deyimler, vecizeler ve kalıplaşmış ifadeler de örnekleriyle birlikte değerlendirmeye tabi tutulmuştur. Bu bütüncül yaklaşım sayesinde, bu tür kalıplaşmış yapıların metnin anlamsal inşasındaki rolü ve yazarın üslup dünyasına sağladığı katkılar analitik bir bakış açısıyla yorumlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Edebiyatı, tezkire, Latifî, Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsıratü'n-Nüzamâ, atasözü ve deyim.

The use of proverbs and idioms in "Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsıratü'n-Nüzamâ"

Abstract

Proverbs and idioms are among the foremost elements that reflect the historical depth and aesthetic power of Turkish in their purest form. Poets and writers who have left their mark on Turkish literature have frequently drawn on this formulaic lexical repertoire in order to strengthen expression and render discourse more fluent. Reflecting the collective experiences of society and its worldview, these structures constitute the fundamental building blocks that reinforce the semantic texture of texts. In the aesthetic world of Classical Turkish literature, the use of proverbs and idioms is an important criterion that demonstrates a poet's command of language and his connection to traditional modes of expression. Tezkires (biographical dictionaries of poets), which are among the primary sources of Classical Turkish literature, likewise offer a significant field of study in this respect. While conveying the biographies of poets, tezkire authors made use of various lexical resources to enrich their narratives and, within this framework, also incorporated proverbs and idioms. Latîfî, one of the prominent tezkire authors of Turkish literature, made a significant contribution to this field with his work entitled *Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsıratü'n-Nüzamâ*. Within the scope of this study, the tezkire of Latîfî -one of the leading figures of the sixteenth-century tezkire tradition- has been examined with a focus on the proverbs and idioms it contains. In the course of the analysis, the text of the tezkire was examined in its entirety, and proverbs and idioms were systematically identified. In this classification, carried out in fidelity to the linguistic texture of the work, not only Turkish expressions but also proverbs, idioms, aphorisms, and formulaic expressions of Arabic and Persian origin -elements that impart a distinctive character to Latîfî's style- were evaluated together with their examples. Through this holistic approach, the role of such formulaic structures in the semantic construction of the text, as well as their contribution to the author's stylistic world, has been interpreted from an analytical perspective.

Keywords: Classical Turkish Literature, tezkires, Latîfî, Tezkiretü'ş-Şu'arâ ve Tabsıratü'n-Nüzamâ, proverbs and idioms.

Ebu'l-Hasan Harakânî'nin Divan-ı Kebir'deki manevi gölgesi

Gülcan Abbasoğulları

Türk Islam Edebiyatı Kafkas Üniversitesi
gulcan-019@hotmail.com

Özet

Mevlânâ Celâleddin-i Rûmî ve Ebu'l- Hasan Harakânî Anadolu tasavvuf geleneğinin iki önemli kurucu şahsiyetlerindendir. Mevlânâ'nın düşüncesinde, kendinden asırlar önce yaşamış olan ve manevi bir yol gösterici olarak telakki ettiği Harakânî'nin büyük tesirleri bulunmaktadır. Aralarındaki bağ Üveysîlik olarak tanımlanmış, Harakânî'nin düşüncesindeki aşk, fakr, fena, hoşgörü ve fütüvvet gibi kavramlar Mevlânâ'da evrensel bir anlatıma dönüşmüştür.Daha önce yapılan araştırmalarda bilhassa Mevlânâ'nın Mesnevî'sinde Harakânî'nin etkisi konu edilmiştir. Bu çalışmada ise amaç, Mevlânâ'nın Divan-ı Kebir veya Divan-ı Şems olarak adlandırılan eserinde Harakânî'nin izini sürmektir. Bu minvalde nitel araştırma yöntemlerinden doküman taraması kullanılarak tespit edilen içeriklerin analizi yapılmaya çalışılmış ve değerlendirilmiştir.Buna göre, Mevlânâ'nın, Divan-ı Kebir'inde de Harakânî'den söz ettiği ve ona bağlılığını sunduğu ifadeler bulunmaktadır. Her iki sufinin tasavvuf yolları içerisinde aşk, vecd, cezbe ve şevki esas alan "Tarîk-i Şüttâr" olarak bilinen bir meşrebe mensup olduğu bilinmekle beraber ilgili eserde Mevlânâ'nın Harakânî'yi andığı yerlerde bilhassa aşk ve sekr (manevi sarhoşluk) hâlinden bahsettiği görülmektedir. Ayrıca Harakânî ile ilgili menkıbevi anlatımlarda, hem bir hâkimiyet ve keramet anlatısı hem de derin bir sembolizm olarak değerlendirilen aslan metaforuna ilgili eserde de temas edildiğine rastlanılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ebu'l-Hasan Harakânî, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî, Divan-ı Kebir.

The spiritual shadow of Abu'l-Hasan Kharaqani in the Divan-ı Kebir

Abstract

Mawlana Jalal al-Din Rumi and Abu'l-Hasan al-Kharaqani are two foundational figures of the Anatolian Sufi tradition. Kharaqani, whom Rumi regarded as a spiritual guide centuries after his passing, exerted a profound influence on Rumi's thought. Their connection is characterized as Uwaysi, wherein Kharaqani's concepts of love (ishq), poverty (faqr), annihilation (fana), tolerance, and futuwwa (chivalry) attained a universal dimension in Rumi's works.While previous research has primarily focused on Kharaqani's influence within the Masnavi, this study aims to trace his impact on the Divan-i Kebir (also known as Divan-i Shams). Utilizing qualitative document analysis, the identified content is analyzed and evaluated.Findings indicate that Rumi explicitly mentions Kharaqani in the Divan-i Kebir, expressing deep devotion. Both Sufis belong to the "Tarīk-i Şüttār" (Tariq-i Shattari) a path centered on love, ecstasy, and spiritual yearning. Rumi particularly emphasizes states of love and spiritual intoxication (sukr) when referring to Kharaqani. Furthermore, the lion metaphor, which is considered both a narrative of dominion and miracles and a profound symbol in the legendary accounts related to Kharaqani, is also found to be touched upon in the work in question.

Keywords: Abu'l-Hasan Kharaqani, Mawlana Jalal al-Din Rumi, Divan-ı Kebir.

Âşık Paşa'nın poetikası

Levent Sarıçoban

Eski Türk Edebiyatı Türk Dili ve Edebiyatı
leventsaricoban@gmail.com

Özet

Âşık Paşa'nın şairlik ve ediplik sıfatları; fazileti, kâmilliği ve arifliğinin gölgesinde kalmış orada sınırlı fakat dönemin ihtiyacına göre yeterli bir büyüme imkânı bulmuştur. Muasırlarının çoğuna muhalif olarak manzumelerini Türkçe yazan Âşık Paşa'nın şiiri; sade, didaktik, dini, tasavvufi, arifâne ve hikemî özellikleri ile kendini göstermektedir. Şairin kendi şiirini; ölçü ile yazılmış birkaç laf, söz ve manzume gibi sanat açısından nakıs ifadeleri tanımlamasına karşın şiirinin manaları ve hikmetlerinin anlaşılmasıyla çok büyük menfaatlere medar olacağını beyan etmiştir. Bu ise şiir sanatının şairin nezdinde hiçbir zaman amaç olmadığı bir araç olarak kaldığına işaret etmektedir. Her tabaka insanın anlayışına uygun yazılan manzumelerde sanat açısından sadelikle beraber mana açısından bir derinlik de karşımıza çıkmaktadır. Kinaye kabilinden aktarılan hikâyelerin kendileri değil işaret ettiği manaların esas olduğunu şair "hikâyet nitedir" diye açıkça vurgulanmış. Hikâye, kıssa ve misaller ile asıl anlatılmak istenen öğüt ve hakikatler okuyucuya bütünlük içinde yaklaştırılmış ve ince manalara ulaşmak için basamak yapılmıştır. Bellü beyân, kıldan kıla, ve önden sona gibi tabirlerle şiirde anlatılmak istenen konu açıkça anlatılmış; fakat bu tafsil manzumenin icmalden gelen güzelliğinin önüne de geçmemiş. Şairin kullandığı bazı hikâyeler önceden duyulmamış bir bekareti ifade eden acayip ve garip sıfatları ile belirtilmiş. Sergüzeştinden tecrübe edilmiş örneklerle anlatımının yanı sıra iddialarına ayet, hadis, ata sözü ve gündelik hayatın yansımaları olan deyimler ile delil getirmiş. Ayrıca şiirde edebi sanatlardan mecaz, nida, intak, hüsn-i ta'lil, istifam, telmih ve teşbihleri sıklıkla kullanmış.Diğer bir açıdan Garib-nâme adlı eserde görüldüğü üzere bazı beyitlerde aynen ya da yakın ifadeler ile tekrara düşen şair, şiirin muhataplarından olan dinleyiciyi her an hüşyar tutup, can kulağıyla işit, gör, bak ve dinle gibi tabirle tembih edip ikaz etmektedir. Dinleyici ve kendinin doğru yolandan ayrılmaması için özellikle mahlas beyitlerinde mesnevi geleneğine uygun olarak dualar etmektedir. Zamanının önemli ders vasıtası olan şiir ile halka ehemmiyetli dini ve ahlaki dersler vermesi Âşık Paşa'nın poetikasında öne çıkan hususlarıdır.

Anahtar Kelimeler: Âşık Paşa, poetika, şiir sanatı, didaktik, arifâne, hikemî

The poetics of Âşık Pasha

Abstract

Âşık Pasha's qualities as a poet and writer were overshadowed by his virtue, his own perfection, and his wisdom, and he found limited, yet sufficient, growth opportunities for the times. Unlike most of his contemporaries, Âşık Pasha wrote his poems in Turkish; his poetry is characterized by its simple, didactic, religious, mystical, erudite, and erudite qualities. Although the poet describes his own poetry as a few words, phrases, and verses written in meter, which are artistically imperfect, he declares that understanding their meanings and wisdom will lead to immense benefits. This indicates that poetry, for the poet, has never been the goal, but a means. In poems written to suit the understanding of all levels of understanding, we encounter both artistic simplicity and profound meaning. The poet clearly emphasizes that the meanings they convey, rather than the stories themselves, are essential, as "the story is the essence." Through stories, parables, and examples, the underlying advice and truths are brought to the reader in a holistic manner, providing a stepping stone to subtle meanings. Expressions like "clearly," "subtly," and "from beginning to end" clearly explain the poem's intended subject; however, this detail does not overshadow the poem's inherent beauty. In addition to narrating with examples from his own adventures, he provides evidence for his claims with verses, hadiths, proverbs, and idioms reflecting daily life. He also frequently employs metaphors, exclamations, intak (information), husn-i ta'lil (a kind of eloquence), resignation (reference), allusions, and similes in the poem. On the other hand, as seen in the work "Garib-nâme," the poet, who indulges in repetition in some couplets, either verbatim or with similar expressions, constantly keeps the listener, the addressee of the poem, alert, admonishing and warning him with phrases such as "hear, see, look, and listen with all your heart." He prays, in accordance with the mesnevi tradition, to ensure that both he and the listener do not stray from the right path. His use of poetry, a crucial teaching tool of his time, to teach the public religious and moral lessons is a prominent aspect of Âşık Paşa's poetics.

Keywords: Aşık Pasha, poetics, poetry, didactic, wise, erudite

Klasik Türk şiirinde riyâ ve mürâyî

Sait Yılter

Türk Dili ve Edebiyatı Ağrı Ibrahim Çeçen Üniversitesi
syltr71@gmail.com

Özet

Riyâ, insanların olduğundan farklı görünmek için takındığı her türlü tavır ve tutum; yaptığı hareket ve davranıştır. Mürâyîler ise riyâyı alışkanlık hâline getirmiş, içten pazarlıklı, iki yüzlü kimselerdir. İki yüzlülüğü bir alışkanlık hâline getiren topluluğa ise "ehl-i riyâ" denilmiştir. Klasik şiir, insanî bir davranış olan riyâya toplumsal bir bakış açısıyla yaklaşmıştır. Kötü bir davranış olan riyâ, bazı olumsuz durumlar ve tiplemeler üzerinden dile getirilmiştir. Klasik şiirde riyâ; iki yüzlülük, kibir, bencillik, şirk, küfür, ahlaksızlık, böbürlenme, utanmazlık, hilekârlık, sapıklık… gibi kötü hasletlerle konu edilmiştir. Riyâ; olumsuz bir davranış olarak mürâyî, zâhid, vâiz, sûfî, şeyh, mürşîd-i gümrâh… gibi kötü tiplemeler üzerinden dile getirilmiştir. Gösteriş için ibadet edip elinde tesbihi ile gezen mürâyîler mecâzî aşk ehlidir. Riyâ, gizli şirktir; riyakârlar ise müşriktir. Allah'ın verdiği meziyetleri kendinden bilen riyakârlar yalancı, bencil, kibirli ve gururludur. Mürâyî, dünyalık şeylere kıymet verir. Makama, mevkiye ve şöhrete meyleder. Minberin ve tekkenin köşesine kurulur, seccade ve tesbihle gösteriş yapar. Riyâ ehlinin sözleri insanın kanını kurutur; gönül ehline onların hayırlı bir söz söylediği görülmemiştir. Rızık için hileye başvuran riyakârlar, daima dindarlık taslarlar; sözleri de daima eskimiş ve değersizdir. Sahte gözyaşları döken riyâ ehli, halka kendini veli (ermiş) gibi göstererek yaşamayı alışkanlık hâline getirmiştir. Gündüz halka dindarlığını göstermeye çalışan riyâ ehli, geceleri zevk ve safa peşindedir. Riyakârların sohbetine aldanmamak gerekir, çünkü onların sohbeti gösterişten ibaret olduğu için sohbetlerinden de bir hayır gelmez. Riyâ öyle bir beladır ki ona müptela olan kimseler dünyada ve ahirette huzur bulamaz. Bu çalışmada divanlar taranmış, riyâ ve mürâyî ile ilgili beyitler tespit edilerek analizler yapılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk şiiri, riya, mürayi

Hypocrisy and hypocrite in classical Turkish poetry

Abstract

Hypocrisy (riya) is any attitude or behavior that people adopt to appear different from what they are; it encompasses all their actions and conduct. Hypocrites are those who have made hypocrisy a habit, who are inwardly calculating and two-faced. A group that has made hypocrisy a habit is called "the people of hypocrisy" (ehl-i riya). Classical poetry approached hypocrisy, a human behavior, from a social perspective. Hypocrisy, a negative behavior, was expressed through certain negative situations and character types. In classical poetry, hypocrisy was addressed through negative traits such as two-facedness, arrogance, selfishness, polytheism, blasphemy, immorality, boasting, shamelessness, deceit, and deviance. As a negative behavior, hypocrisy was expressed through negative character types such as the hypocrite, the ascetic, the preacher, the Sufi, the sheikh, and the misguided spiritual guide. Opposite to the hypocrites, one encounters types such as lovers, free spirits, dervishes, seekers, inhabitants of the tavern, masters of the tavern, and devout servants of God. Those who worship for show, walking around with their prayer beads, are metaphorically devout. Hypocrisy is hidden polytheism; hypocrites are polytheists. Those who attribute God's blessings to themselves are liars, selfish, arrogant, and proud. The hypocrite values worldly things. They are inclined towards position, status, and fame. They sit in the corner of the pulpit or tekke, displaying their prayer mat and prayer beads. The words of the hypocrites drain one's blood; they have never been seen to utter a good word to those with pure hearts. Hypocrites who resort to deceit for sustenance always feign piety; their words are always outdated and worthless. Those who shed false tears and practice hypocrisy have made it a habit to present themselves to the public as saints. During the day, they strive for piety, while at night they pursue pleasure and frivolity. In this study, divans (collections of poems) were examined, and verses related to hypocrisy and the hypocrite were identified and analyzed.

Keywords: Classical Türkish poetry, hypocrisy, hypocrity

Klasik Osmanlı siyaset düşüncesinin estetik inşası: Kasidelerde adalet ve iktidar söylemi

Recep Çelık

Rektörlük Türk Dili Aksaray Üniversitesi
celikrecep@gmail.com

Özet

Bu çalışma, 15. ve 18. yüzyıllar arasındaki klasik Türk edebiyatının en disiplinli ve siyasal angajmanı en yüksek formu olan kasidenin, Osmanlı iktidar söylemi ve meşruiyet arayışındaki merkezi, kurucu rolünü derinlemesine incelemeyi amaçlamaktadır. Geleneksel literatürde sıklıkla sadece hâmîye sunulan bir övgü metni veya maddi bir beklentinin aracı olarak dar bir kalıba hapsedilen kaside formu; bu araştırmada devletin ontolojik varlık sebebi olan *adl* (adalet) kavramının poetik bir dille yeniden üretildiği, siyasal otoritenin etik sınırlarının bizzat şair tarafından çizildiği ve toplumsal nizamın kodlandığı aktif bir *manzum siyasetname* olarak yeniden tanımlanmaktadır.Çalışmanın kuramsal zemini, Osmanlı siyaset düşüncesinin kadim ve döngüsel mantığını temsil eden Kınalızâde Ali Efendi'nin *Daire-i Adliyye* modeli ile modern edebiyat eleştirisinin iktidar-metin ilişkisine dair ufuk açıcı bir perspektif sunan Stephen Greenblatt'ın *New Historicism* (Yeni Tarihselcilik) yaklaşımı üzerine inşa edilmiştir. Bu disiplinlerarası bakış açısı aracılığıyla, kasidelerin *methiye* bölümlerinde kurgulanan "ideal hükümdar" prototipinin sadece bir estetik övgü nesnesi değil, Greenblatt'ın ifadesiyle iktidarın kendi meşruiyetini tescil ettirdiği ve toplum nezdinde rıza ürettiği bir "metinsel müzakere" alanı olduğu ortaya konulmaktadır.İnceleme kapsamında; Hz. Ömer'in mutlak hukuku, Nûşirvân-ı Âdil'in tarihsel nizamı, Cemşid'in kozmik ihtişamı ve İskender'in askeri dehası gibi arketiplerin, Osmanlı sultanının şahsında nasıl bütünleştiği ve bu figürlerin birer *insân-ı kâmil* ile *Zıllullâh* söylemine nasıl dönüştürüldüğü analiz edilmektedir. Söylem analizi yöntemiyle yürütülen bu çalışmada, soyut adalet kavramının toplumsal belleğe nakşedilmesinde kullanılan *âb-ı adl* (adalet suyu), *sâye-i adl* (adalet gölgesi) ve *şem'-i adl* (adalet ışığı) gibi temel mazmunların; kaosu dindiren, zulmü tasfiye eden ve mülkü mamur bir *bâğ-ı devlet* (devlet bahçesi) olarak kurgulayan işlevleri, dönemin önde gelen divanlarından seçilen karakteristik beyitler üzerinden örneklendirilmektedir.Netice itibarıyla bu bildiri; kasidenin, şair ile hâmî arasındaki tek yönlü bir ilişkiden ziyade, klasik Osmanlı zihniyetinin siyasi ve etik kodlarını sanatsal bir formda donduran, yönetici sınıfa yönelik pedagojik bir *te'dib* (ahlaki eğitim) modeli sunan ve iktidarın sınırlarını hatırlatan ideolojik bir aygıt olduğunu kanıtlamayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: divan şiiri, kaside, dâire-i adliyye, iktidar söylemi, yeni tarihselcilik, Kınalızâde Ali Efendi, Stephen Greenblatt.

The aesthetic construction of classical Ottoman political thought: Discourses of justice and power in the qasida

Abstract

This study examines the foundational role of the *qasida*—the most disciplined and politically engaged form of classical Turkish poetry (15th–18th centuries)—in Ottoman discourse on power and the quest for legitimacy. Often confined to a narrow mold as a text of praise or a tool for material gain traditionally, the *qasida* is redefined here as an active verse treatise on politics (*manzum siyasetname*) in which justice (*adl*), its ontological *raison d'être*, is poetically reproduced, the ethical boundaries of authority are delineated by the poet, and social order is encoded.The theoretical foundation is built upon Kınalızâde Ali Efendi's Circle of Justice (*Daire-i Adliyye*) model, representing the ancient, cyclical logic of Ottoman political thought, and Stephen Greenblatt's *New Historicism*, which offers a seminal perspective on the power-text relationship. Through this interdisciplinary lens, it is demonstrated that the "ideal ruler" prototype constructed in the panegyric (*methiye*) sections of the *qasidas* is not merely an aesthetic object, but a space of "textual negotiation"—as Greenblatt terms it—through which power validates its legitimacy and generates social consent.

The investigation analyzes how archetypes such as the absolute law of Caliph Umar, the historical order of Anushirvan the Just, the cosmic grandeur of Jamshid, and the military genius of Alexander the Great converge in the person of the Sultan, transforming into discourses of the perfect human (*insân-ı kâmil*) and the Shadow of God (*Zıllullâh*). Using discourse analysis, the study exemplifies—through characteristic couplets selected from period collected works (*divans*)—the functions of core metaphors like the water of justice (*âb-ı adl*), the shadow of justice (*sâye-i adl*), and the light of justice (*şem'-i adl*) in quelling chaos, liquidating oppression, and constructing the realm as a flourishing garden of the state (*bâğ-ı devlet*).Ultimately, this paper proves that the *qasida* is an ideological apparatus that freezes the political and ethical codes of the classical Ottoman mindset in an artistic form. It offers a pedagogical model of moral education (*te'dib*) for the ruling class and reminds them of the limits of power, rather than being a linear relationship based on material expectations between the poet and the patron.

Keywords: Diwan poetry, qasida, Circle of Justice, discourse of power, New Historicism, Kınalızâde Ali Efendi, Stephen Greenblatt.

Meşâ'irü'ş-şu'arâ'da ayet ve hadis iktibasları

Serhat Kaya [1] & Ömer Faruk Güler [1,*]

[1] Türk Dili ve Edebiyatı Ağrı Ibrahim Çeçen Üniversitesi
ofarukguler07@gmail.com

Özet

Ayet ve hadisler, Türk edebiyatında özellikle edebî metinlerde anlatımı güçlendiren önemli unsurlar arasında yer almaktadır. Bu söz varlıkları, kullanıldıkları metinlere didaktik bir özellik kazandırmakta ve anlatımı pekiştirmektedir. Aynı zamanda kullanıldıkları dönemin kültürüne, insan ilişkilerine, kısaca tarihine ışık tutarlar. Bu çalışmada XVI. yüzyıl Türk edebiyatının önemli biyografik kaynaklarından olan Meşâ'irü'ş-Şu'arâ'da yer alan ayet ve hadis iktibasları üzerinde durulmuştur. Tezkireler, şairlerin yaşamlarını, eserlerini ve edebî kişiliklerini anlatan eserlerdir. Diğer edebî metinlerde olduğu gibi tezkirelerde de amaç yalnızca bilgi vermek değil, bilgi ile beraber sanat üretmektir. XVI. yüzyılda müellifler sanat üretirken çoğunlukla eserlerine zenginlik katabilecek çeşitli kaynaklara başvurmuşlardır. Âşık Çelebi de Meşâ'irü'ş-Şu'arâ adlı tezkiresinde İslam medeniyetinin temel kaynakları olan ayet-i kerime ve hadislere başvurmuştur. Eserde kullanılan ayet ve hadisler esere anlatım zenginliği katmakla beraber üslubun da şekillenmesinde belirleyici olmuştur. Çalışmada Meşâ'irü'ş-Şu'arâ baştan sona taranarak eserde geçen ayet ve hadisler tespit edilmiş, bu kullanımların üsluba ve anlatıma olan katkısı değerlendirilmiştir. Çalışma neticesinde Âşık Çelebi'nin bu eserinde hangi ayet ve hadislerin kullandığı ve bu iktibasların üslubuna ne derecede katkı sağladığı ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk edebiyatı, tezkire, Âşık Çelebi, Meşâ'irü'ş-şu'arâ, ayet ve hadis, üslup.

Qur'anic and Hadith Quotations in Meşâ'irü'ş-Şu'arâ

Abstract

Verses from the Qur'an and hadiths are among the significant elements that strengthen expression in Turkish literature, particularly in literary texts. These lexical assets impart a didactic quality to the works in which they are employed and reinforce their narrative power. Simultaneously, they shed light on the culture, social relations, and, in essence, the history of the period they belong to. This study focuses on the quotations of Qur'anic verses and hadiths in *Meşâ'irü'ş-Şu'arâ*, one of the prominent biographical sources of sixteenth-century Turkish literature. *Tezkires* are works that narrate the lives, works, and literary identities of poets. As with other literary genres, the objective in *tezkires* is not merely to provide information, but to produce art alongside that information. In the sixteenth century, authors frequently turned to various sources capable of enriching their works during the process of artistic production. Accordingly, Âşık Çelebi utilized verses and hadiths -the fundamental sources of Islamic civilization- in his *tezkire*, *Meşâ'irü'ş-Şu'arâ*. The verses and hadiths used in the work not only add a wealth of expression but also play a decisive role in shaping its style. In this study, *Meşâ'irü'ş-Şu'arâ* has been examined from beginning to end to identify the verses and hadiths within; the contributions of these elements to style and narrative have been evaluated. As a result of the research, it has been demonstrated which verses and hadiths Âşık Çelebi employed and to what extent these quotations contributed to his overall style.

Keywords: Classical Turkish literature, tezkire (biographical dictionary), Âşık Çelebi, Meşâ'irü'ş-Şu'arâ, Qur'anic verses and hadiths, style.

Gölgede kalmış şair: Mecruh Muğanî

Nurana Alakbarova

Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Anas
nuranaalakbarova25@gmail.com

Özet

Bu makale, 19. yüzyıl Azerbaycan edebiyatının daha az tanınan temsilcilerinden biri olan Muhammedali bey Majruh Muğanî'ye adanmıştır. 19. yüzyılda yaşamış ve yaratmış sanatçılardan biri olan Mecruh Muğanî'nin edebî kimliğinin ve sanatsal mirasının, ait olduğu dönem, çevre ve akım çerçevesinde incelenmesi ve eserlerinin yeni bir faaliyet alanında yorumlanması büyük önem taşımaktadır. Adı ve eserleri geniş okuyucu kitlesine pek tanıdık olmayan bu tür sanatçıların mirasının araştırılması, geliştirilmesi ve modern edebiyat eleştirisinin oluşturulması, günümüz edebiyat eleştirisinin güncel konuları arasında yer almaktadır. Çalışmanın temel amacı, şairin edebî kimliğini, başlıca yaratıcı yönelimlerini, dil ve üslup özelliklerini incelemek ve Azerbaycan edebiyatı tarihindeki yerini değerlendirmektir. Majruh Muğanî'nin eserleri, 19. yüzyılın karmaşık sosyo-politik ve kültürel ortamı içinde şekillenmiş olup, hem dönemin ahlaki ve entelektüel arayışlarını hem de millî edebî düşüncenin gelişen eğilimlerini yansıtmaktadır. Elyazmaları Enstitüsü'nde muhafaza edilen Divanı esas alınarak, makalede şairin dil özellikleri, tür çeşitliliği, söz varlığı zenginliği ve sanatsal ifadeleri bilimsel açıdan incelenmektedir. Araştırma, Majruh Muğanî'nin yalnızca klasik geleneklerin bir takipçisi olmadığını, aynı zamanda Azerbaycan Türkçesinin şiirsel imkânlarını genişleten ve millî edebî dilin gelişiminde önemli rol oynayan yenilikçi bir şair olduğunu ortaya koymaktadır. Onun mirasının sistemli biçimde incelenmesi, 19. yüzyıl Azerbaycan edebiyatının bütüncül tablosunun yeniden kurulması açısından önemli görülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Majruh Muğanî, 19. yüzyıl edebiyatı, Azerbaycan şairleri, klasik miras, şiir dili, edebî çevre.

The overlooked poet: Majruh Mughani

Abstract

This article is dedicated to Muhammedali bey Majruh Mughani, one of the lesser-known representatives of 19th-century Azerbaijani literature. The investigation of the literary identity and heritage of Majruh Mughani, one of the artists who lived and created in the 19th century, in accordance with the period, environment and trend to which he belonged, and the interpretation of his works in a new field of activity have a significant impact. The involvement of the heritage of such artists, whose names and works are unknown to the general readership, their development and the creation of modern literary criticism are among the current topics of modern literary criticism. The main purpose of the study is to explore the poet's literary identity, main creative directions, linguistic and stylistic features, and to evaluate his place in the history of Azerbaijani literature. Majruh Mughani's work, shaped against the complex socio-political and cultural backdrop of the 19th century, reflects both the moral and intellectual searches of his era and the evolving trends of national literary thought. Based on his *Divan*, preserved in the Institute of Manuscripts, the article analyzes the poet's linguistic features, variety of genres, lexical richness, and artistic expressions from a scholarly perspective. The study reveals that Majruh Mughani was not merely a follower of classical traditions but also an innovator who expanded the poetic capacities of the Azerbaijani language and played an important role in the development of the national literary language. The systematic study of his legacy is considered essential for reconstructing the full picture of 19th-century Azerbaijani literature.

Keywords: Majruh Mughani, 19th-century literature, Azerbaijani poets, classical heritage, poetic language, literary environment.

Unutulmuş eserlerimizden: XVIII. yüzyıl şairlerinden Vesîm ve Dîvânı

Enes Yıldız

Türk Dili ve Edebiyatı Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi
enesedebiyat@hotmail.com

Özet

Biyografik kaynaklarda "Vesîm" mahlasını kullanan, XVIII. yüzyılda Abbas Vesîm ve Ahmed Vesîm; XIX. yüzyılda Müderris-zâde Ahmed Vesîm olmak üzere üç şair bulunmaktadır. Araştırmalarımız sırasında mezkûr üç şairden farklı yine "Vesîm" mahlasını kullanan bir şairin olduğunu fark ettik. Bu şair hakkında başta tezkireler olmak üzere kaynaklarda şu an için herhangi bir bilgiye ulaşamadık. Dîvândaki manzumelerden ve istinsah kaydından yola çıkarak bu Vesîm'in XVIII. yüzyıl divan şairlerinden olduğunu söyleyebiliriz. Asıl adı Râmiz olan şairin, Lale Devri şairlerinden biri olduğu özellikle tarih manzumelerinden anlaşılmaktadır. Vesîm Dîvânı, İstanbul Üniversitesi Nadir Eserler Kütüphanesi NEKTY 00483 numarada kayıtlı mecmua içerisindedir. Mürettep Dîvânda 12 kaside, 24 kıt'a, 3 küçük/kısa mesnevi ve 54 gazel olmak üzere toplamda 93 manzume bulunmaktadır. Bu çalışmada öncelikle şairin hayatı hakkında ulaşılan bilgiler verilecek ve ardından Dîvân ana hatlarıyla tanıtılacaktır. Çalışmanın sonunda ise eserden seçilen 10 tane örnek manzume okuyucuların istifadesine sunulacaktır. Bu vesileyle XVIII. yüzyıldan unutulmuş ve aynı mahlası kullanan şairlerin gölgesinde kalan bir şair ve eseri ilim âlemine kazandırılacaktır. Bu yazı hazırlanmakta olan "Vesîm Dîvânı" adlı kitap çalışmasının bir habercisidir.

Anahtar Kelimeler: Klasik Türk Edebiyatı, Vesîm, Dîvân.

From our forgotten works: An 18th-century poet, Vesim, and his Divan

Abstract

Biographical sources list three poets who used the pen name "Vesîm" Abbas Vesîm and Ahmed Vesîm in the 18th century and Müderris-zâde Ahmed Vesîm in the 19th century. During our research, we discovered that there was another poet, distinct from these three, who also used the pen name "Vesîm." We have not yet been able to find any information about this poet in sources, particularly in literary biographies. Based on the poems in the divan and the copyist's note, we can conclude that this Vesîm was one of the 18th-century divan poets. It is particularly evident from his historical poems that the poet, whose real name was Râmiz, was one of the poets of the Tulip Era. The Vesîm Divan is contained within a manuscript registered as NEKTY 00483 at the Istanbul University Rare Books Library. The compiled Divan contains a total of 93 poems, including 12 odes, 24 quatrains, 3 short mesnevis, and 54 ghazals. In this study, information regarding the poet's life will first be presented, followed by an overview of the Divan. At the conclusion of the study, 10 selected poems from the work will be made available to readers. Through this effort, a poet and his work from the 18th century—who had been forgotten and overshadowed by other poets using the same pen name—will be reintroduced to the academic community. This article serves as a preview of the forthcoming book titled "The Divan of Vesîm."

Keywords: Classical Turkish Literature, Vesim, Divan.

Gencine-i Râz'da teşbih sanatının nasihata dönüşmesi

Fuat Turpcu

Türk Dili ve Edebiyah Milli Eğitim Bakanlığı
fuatturpcu@ogr.iu.edu.tr

Özet

Taşlıcalı Yahya'nın bu mesnevisi, Nizâmî'nin Mahzenü'l-esrar, Câmî'nin Tuhfetü'l-ahrâr mesnevileri ile Sâdi'nin Bostan ve Gülistan eserleri gibi dini hikayelerden oluşur. Hicri 947 yılında (1540-1541) telif edilen bu eser öğretici yani pendname türündedir. Halk diline yakın bir dil ile yazılan bu eserde 3051 beyit bulunmaktadır. 40 ayrı makaleden oluşan Gencîne-i Râz'da her makale "hikaye" başlığı altında nazmedilir. Beyitlerde yoğun bir teşbih/benzetme sanatına başvurulduğu görülür. Halkın muhayyilesinde daha iyi yer etmesi için olsa gerek özellikle soyut konularda benzetme ile anlatma yoluna gidilmiştir. Cennet bahsinde yer alan şu beyitler: Dinle ey lâyık-ı ihsân-ı cinân, Cenneti eyliyeyin sana beyân, Leb ü dendânı gibi cânânun, La'l ü dürdür içi taşı anun, Her yana turmaz akar enhârı, Dil-i mü'min gibi pâk ü ârî Beyitlerde de görüldüğü üzere Cennet, sevgilinin dudağına ve dişlerine; nehirleri de müminin gönlüne benzetilmiştir. Eser boyunca buna benzer çok fazla benzetme nasihat amacıyla kullanılmıştır. Eserdeki bu beyitler her bölümden tespit edilerek teşbih sanatının nasihat vermek için nasıl kullanıldığı ve anlam üzerindeki etkileri tespit edilmeye çalışılacaktır. Sözü güzelleştirmek için kullanılan edebi sanatların pendnamelerde nasıl farklı bir görevle kullanıldığı ortaya konulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Gencine-i Râz', Taşlıcalı Yahya, mesnevi, nasihat

The transmutation of metaphor into moral instruction in Taşlıcalı Yahya's Gencîne-i Râz

Abstract

This *mesnevi* by Taşlıcalı Yahya is a collection of didactic religious narratives, aligned with the tradition of Nizami's *Mahzenü'l-esrâr*, Jami's *Tuhfetü'l-ahrâr*, and Saadi's *Bostan* and *Gulistan*. Composed in 947 AH (1540–1541), the work is a significant contribution to the *pendnâme* (book of advice) genre. Written in a register approaching the vernacular, the poem comprises 3,051 couplets. The *Gencîne-i Râz* consists of forty distinct chapters, each framed as a "story" (*hikâye*). Yahya makes extensive use of metaphor (*istiare*) and simile (*teşbih*), employing vivid figurative language to bridge the gap between abstract theological concepts and the public imagination. This is particularly evident in the section regarding Paradise: *Listen, O thou worthy of the bounty of Eden, Let me depict the gardens of Paradise for thee: Like the rubious lips and pearlescent teeth of the beloved, Its very core is fashioned of ruby and pearl. Its rivers flow unceasingly in every direction, Pure and noble, like the heart of a believer.* As illustrated in these couplets, the physical attributes of Paradise are likened to the features of the "beloved," while its rivers serve as a mirror for the believer's spiritual purity. Throughout the work, such metaphors are deployed strategically to reinforce moral counsel. By analyzing representative verses from each section, this study examines how metaphorical structures facilitate didacticism and influence the internal logic of the text. Furthermore, it demonstrates how literary devices—often viewed as mere embellishments—serve a fundamental functional purpose within the framework of Ottoman moral treatises.

Keywords: Gencine-i Râz', Taşlıcalı Yahya, masnavi, advice

Türk Edebiyatında Ferâset-nâme ve Kıyafet-nâme

Vildan Akdeniz

Türk Dili ve Edebiyatı Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
vildan1071@gmail.com

Özet

Firâset, Allah'ın veli kullarına bahşettiği bir tür keşif ve sezgi gücünü ifade eder. Bir insanın fiziksel özelliklerinden hareketle karakteri ve ahlâkî yapısı hakkında çıkarımlarda bulunmayı amaçlayan bilgi alanı ise ilm-i kıyafet olarak adlandırılır. Halk kültüründe bu kavram zamanla el falı ve yüz falı gibi anlamlar da kazanmıştır. Kıyafet ilminde değerlendirmeler yalnızca dış görünüşe dayanırken, firâsette kavrayış, sezgi ve duruma uygun hüküm verme yetisi ön plana çıkar. Firaset, Ebu Abdurrahman es-Sülemî'nin ifadesiyle "kalbin Hakk'ın nuruyla görmesi" şeklinde tanımlanmakta; bu yönüyle akıl ve istidlalden ziyade kalp, sezgi ve basîret temelli bir idrak biçimi olarak ele alınmaktadır. Firâset aklî değil, doğrudan hikmet ve içsel sezgiye dayanır. Buna karşılık ilm-i kıyafet, insanın dış görünüşünden hareketle karakter ve ahlâkî yapısını çözümlemeyi hedefleyen, gözleme dayalı bir bilgi alanı olarak sunulmaktadır. Türk-İslam düşüncesinde bedenin ruhun bir "elbisesi" olarak görülmesi, Mevlânâ Celâleddîn-i Rûmî'nin eserlerinde de ifade edildiği üzere, dış görünüş ile iç dünya arasındaki ilişkiyi açıklayan önemli bir metafor sunar. Bu anlayış doğrultusunda gelişen kıyafetnâme geleneği, insanın zahirinden batınına ulaşma çabasının edebî bir yansımasıdır Kur'an ayetleri, hadisler ve tasavvuf büyüklerinin görüşleri bu iki kavramın temellendirilmesinde önemli rol oynamaktadır. Ayrıca Türk edebiyatındaki kıyafetnâme geleneğinin bu anlayışı sistemleştirdiği görülmektedir. Sonuç olarak, firâseti sezgisel ve manevî bir idrak biçimi, ilm-i kıyafeti ise gözleme dayalı bir çözümleme yöntemi olarak konumlandırmakta; her iki kavramı insanı anlama çabasının birbirini tamamlayan unsurları şeklinde değerlendirmekteyiz.

Anahtar Kelimeler: Ferâset, ferâsetnâme, kıyâfet-nâme , eski Türk edebiyatı

Ferâset-nâme and Kıyâfet-nâme İn Turkish Literature

Abstract

Firaset refers to a kind of power of discovery and intuition bestowed by God upon His saintly servants. The field of knowledge that aims to make inferences about a person's character and moral structure based on their physical characteristics is called ilm-i kiyafet (science of appearances). In popular culture, this concept has also acquired meanings such as palmistry and facial divination over time. While evaluations in the science of appearances are based solely on outward appearance, firaset emphasizes comprehension, intuition, and the ability to make appropriate judgments. According to Abu Abdurrahman al-Sulami, firaset is defined as "the heart seeing with the light of God"; in this respect, it is considered a form of understanding based on the heart, intuition, and insight rather than reason and inference. Firaset is not based on reason, but directly on wisdom and inner intuition. In contrast, ilm-i kiyafet is presented as a field of knowledge based on observation, aiming to analyze a person's character and moral structure based on their outward appearance. In Turkish-Islamic thought, the view of the body as a "garment" of the soul, as expressed in the works of Mevlana Celaleddin-i Rumi, offers an important metaphor explaining the relationship between outward appearance and inner world. The tradition of "kıyafetname" (treatises on clothing), which developed in line with this understanding, is a literary reflection of the human effort to reach from the outward to the inward. Quranic verses, hadiths, and the views of Sufi masters play an important role in grounding these two concepts. Furthermore, the "kıyafetname" tradition in Turkish literature is seen to have systematized this understanding. In conclusion, we position firaseti (insight) as an intuitive and spiritual form of perception, and ilm-i kıyafet (science of clothing) as an observation-based method of analysis; we consider both concepts as complementary elements in the effort to understand humanity.

Keywords: sagacity, sagacity book, kıyafet-name, old Turkish literatüre

Klâsik Türk şiirinde İslâm estetiği ve kadın söylemi: Mihrî Hatun örneği

Ahmet Can Altıok

Türk Dili ve Edebiyatı Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
acaltiok@gmail.com

Özet

Klâsik Türk edebiyatı, İslâm medeniyetinin estetiğini ve düşünce şeklini imgeler vasıtasıyla yansıtan bir bilim sahasıdır. Klâsik devre edebiyatında en çok kullanılan unsurlardan olan gül, bülbül, bahçe vs. metaforları salt bir şiir malzemesi değil, aynı zamanda İslâm medeniyetinin sembolik mana dünyasını gösteren estetik unsurlardandır. Bu estetik yapının içerisinde, kadın şairlerin varlığı ve Osmanlı kültür ve sanat dünyasında dikkat çekmektedir. XV. Asırda Amasya'da yaşamış olan Mihrî Hatun, Osmanlı döneminin Dîvân'ı elimizde bulunan ilk kadın şairi olması bakımından klâsik edebiyat devresinde önemli bir yere sahiptir. İyi bir eğitim alan şair, Arapça ve Farsça kültürüne vâkıf olmuş ve dönemin şehzade sarayı çevresinde oluşan sanat, bilhassa edebî muhitler içerisinde bulunmuştur. Mihrî Hatun'un şiirleri yalnızca bireysel duyguları ifade etmez, aynı zamanda Osmanlı'nın İslâmî estetik anlayışını sembolik imgeler aracılığıyla yansıtan edebî ürünler olarak değerlendirilebilir. Bu çalışmanın amacı, Mihrî Hatun'un Dîvânı'nı İslâm estetiği ve kadın söylemi bağlamında inceleyerek klâsik Türk şiirinde estetik tasavvur ile kadın şair kimliği arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş ve Dîvân'da yer alan seçilmiş beyitler metin tahlili yöntemiyle analiz edilmiştir. Bu çerçevede tevhid, zikir, gül-bülbül, bahçe ve âb-ı hayat gibi sembolik imgeler üzerinden klâsik şiir ile Türk-İslâm sanat estetiği arasındaki ilişki değerlendirilmiştir. Çalışmanın, Mihrî Hatun'un şiirlerinde yer alan sembolik imgeler üzerinden klâsik Türk edebiyatı ile Türk-İslâm sanat estetiği arasındaki ilişkiyi ortaya koyması beklenmektedir. Ayrıca Mihrî Hatun örneği üzerinden Osmanlı şiir geleneğinde kadın şair kimliğinin estetik ve kültürel bağlamda nasıl temsil edildiğine dair bir değerlendirme sunulması amaçlanmaktadır. Bu bağlamda çalışma, hem divan şiirinde İslâm estetiğinin yansımalarına hem de Osmanlı edebî ve kültürel hayatında kadın şairlerin konumuna ilişkin literatüre katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Mihrî Hatun, İslâm estetiği, kadın şair, Osmanlı kültürü.

Islamic aesthetics and the female voice in classical Turkish poetry: The case of Mihrî Hatun

Abstract

Classical Turkish literature is a field of study that reflects the aesthetics and thought patterns of Islamic civilization through imagery. In classical literature, the most commonly used elements, such as the rose, the nightingale, and the garden, are not only poetic devices, but also aesthetic elements that represent the symbolic world of Islamic civilization. Within this aesthetic structure, the presence of female poets stands out in Ottoman culture and art. XV. Century, Mihrî Hatun lived in Amasya. She is considered the first female poet of the Ottoman period because her Divan is still in our possession. A well-educated poet, she was familiar with Arabic and Persian culture and was part of the artistic and literary circles around the prince's court. Mihrî Hatun'un şiirleri, bireysel duyguların ötesine geçerek, sembolik imgeler yoluyla, Osmanlı'nın İslami estetik algısını yansıttığı için edebi eserler olarak da değerlendirilebilir. The aim of this study is to examine Mihrî Hatun's Divan in the context of Islamic aesthetics and women's discourse, and to reveal the relationship between the aesthetic conception in classical Turkish poetry and the identity of the female poet. The study employs a qualitative research method and analyzes selected couplets from the Divan using the text analysis method. In this context, the relationship between classical poetry and Turkish-Islamic art aesthetics is evaluated through symbolic images such as tevhid, zikir, gül-bülbül, bahçe, and âb-ı hayat. It is expected that the study will reveal the relationship between classical Turkish literature and Turkish-Islamic art aesthetics through the symbolic images in Mihrî Hatun's poems. Additionally, the study aims to present an evaluation of how the female poet identity is represented in the Ottoman poetry tradition in aesthetic and cultural contexts through the example of Mihrî Hatun. In this context, the study aims to contribute to the literature on both the reflections of Islamic aesthetics in classical Ottoman poetry and the status of female poets in Ottoman literary and cultural life.

Keywords: Mihrî Hatun, Islamic aesthetics, female poet, Ottoman culture.

Türk İslam şiirinde çintemani, monçuk ve ant kadehinin mitolojik izleri

Hatice Coşkun

Ilahiyat Fakültesi Bingöl Üniversitesi
hcoskun@bingol.edu.tr

Özet

Bu çalışmada Türk kültüründe *çintemani, monçuk ve ant kadehi* motifleri arasındaki mitolojik ilgi, Türk İslam şiirindeki izleriyle ele alınmıştır. Sanskritçe bir sözcük olan çintemani, Budist gelenekte mitik bir mücevher olarak geçer. İkisi altta biri üstte, iç içe geçmiş aylardan oluşan birbirine teğet üç benekle veya üç inci tanesiyle sembolleşmiştir. Kaşgarlı'nın "boncuk, zinet eşyasının her bir tanesi, değerli taş" anlamlarıyla kayda geçirdiği *monçuk* sözcüğü Uygurların çintemani için kullandığı *körkle moncuk* ifadesinde "parlak" anlamında *körkle* sıfatıyla yer alır. Göktürk alfabesinde hilal içinde üç benekten/noktadan oluşan ve "ant" şeklinde okunan piktogram, çintemani sembolüyle ilişkilendirilir. Yalnızca üç benek şeklinde kullanıldığı gibi içinde şimşek bulunan bulut motifiyle birlikte de kullanılan çintemani (körkle moncuk) Uygur Türklerinde olduğu gibi Osmanlıda da hükümdarlık sembolü olarak kullanılmıştır. Osmanlıda Fatih Sultan Mehmed'in kaftanında olduğu gibi diğer padişah kaftanları, sancak ve çinilerde kullanılmış olan motiflerdendir. Aynı şekilde ant kadehi de Türklerin İslam öncesi ant törenlerinin bir parçası olarak andı temsil eden bir sembol şeklinde İslamlaşmadan sonra da saltanat ve hakimiyet sembolleri arasında yer almıştır. Daha önce Türk kültüründe ant kavram alanına giren söz, yemin, kargış ve ilgili lafız, fiil ve merasimlere dair çalışmalar, incelenen unsurların şiir metinlerindeki doğrudan ifadeleri olan sözcüklere dayanmıştır. Bu çalışmada ise amaç, ant geleneğinin mitolojik unsurlarından olan çintemani (körkle moncuk) ve ant kadehi motiflerini, dolaylı ve örtük anlatımlarla sezdirildikleri şiirsel bağlamlarda incelemektir. Söz konusu bağlamlar İslam öncesi Türk kültürünü yansıtan destanlardan, *Kutadgu Bilig*, *Dîvânu Lugâti't-Türk*, *Divan-ı Hikmet* gibi Türk kültürünün İslamlaşma sürecinin ilk eserlerine ve Türk İslam şiirinin altı yüz yıllık dönemini oluşturan Osmanlı şiirinin çeşitli dönemlerinden şiir metinlerine dayanmaktadır. Bu şiir metinleri ilgili anlam ağları, mazmun ve imge analizleriyle ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Mitoloji, klasik Türk şiiri, ant kadehi, çintemani, Türk İslam şiiri.

Mythological Traces of the Chintamani, Monçuk, and the Oath Cup in Turkish Islamic Poetry

Abstract

This study examines the mythological relationship between the motifs of the chintamani, monçuk, and the oath cup in Turkish culture through their manifestations in Turkish Islamic poetry. The term chintamani, derived from Sanskrit, denotes a mythical jewel in the Buddhist tradition. It is conventionally represented by three tangent circles or pearls, arranged with two below and one above, forming an interlocking pattern. The word monçuk, recorded by Maḥmūd al-Kāshgharī with the meanings "bead," "an individual piece of ornament," and "precious stone," appears in the Uyghur expression körkle monçuk ("radiant/bright monçuk"), where the adjective körkle means "bright" or "splendid" and refers to the chintamani. In the Old Turkic (Göktürk) script, the pictogram consisting of three dots enclosed within a crescent and read as ant ("oath") has also been associated with the chintamani symbol. The chintamani (körkle monçuk), depicted either as three dots alone or together with a cloud motif containing lightning, functioned as a symbol of sovereignty among the Uyghurs and, later, in the Ottoman Empire. It appeared on imperial caftans, standards, and ceramic tiles, including the caftan of Sultan Mehmed II (Mehmed the Conqueror). Similarly, the oath cup, which had served as an emblem of oath-taking ceremonies in pre-Islamic Turkish culture, continued after Islamization to symbolize sovereignty and political authority. Previous studies on the semantic field of ant ("oath") in Turkish culture—including its associated concepts of promise, oath, curse, and related expressions, acts, and rituals—have primarily relied on lexical items that explicitly denote these concepts in poetic texts. In contrast, this study investigates the mythological motifs of the chintamani (körkle monçuk) and the oath cup as indirect and implicit representations of the oath tradition within poetic discourse. The corpus encompasses epics reflecting pre-Islamic Turkish culture, foundational works of the Islamization period such as Kutadgu Bilig, Dīwān Lughāt al-Turk, and Dīvān-i Hikmet, as well as poetic texts from various phases of the six-hundred-year Ottoman poetic tradition within Turkish Islamic literature. These texts are analyzed through their semantic networks, conventional poetic motifs (mazmuns), and imagery.

Keywords: Classical Turkish Poetry; Oath Cup; Chintamani; Turkish Islamic Poetry.

Yapay zekâ araçlarıyla divan şiirini görselleştirmek üzerine

Sema Levent

Tde/ Klasik Türk Edebiyatı Bağımsız Araştırmacı
sema04levent24@gmail.com

Özet

Medeniyetleri var eden en önemli değerlerden biri edebiyattır. Bir milletin kendine özgü oluşturduğu edebiyat bünyesinde inancından tutun da yeme ve içme kültürüne, eğlence hayatına, giyim ve kuşamına kadar kültürel ve sosyolojik, maddi ve manevi, mücerret ve müşahhas birçok değer barındırır. Milletler çağa uyum sağlamaya çalışırken özünü muhafaza etmekle birlikte birtakım değişikliklere gider. Bu değişiklikler zamanla edebiyata da yansır. Bu sebeple on beşinci yüzyıl edebi metinlerine yansıyan toplumsal hayatla on dokuzuncu yüz yıl metinlerine yansıyan sosyal hayat aynı değildir. Aynı şekilde sekizinci yüzyıl metinlerinde görülen kelimelerle on sekizinci yüzyıl metinlerinde görülen kelimeler gerek şekil ve gerekse anlam olarak değişebilir. Bu süreç aynı zamanda onların varlıklarını devam ettirebilmeleri için doğal hatta gerekli bir süreçtir. İmparatorlukların dağılmasından sonra toplumlar birçok değişiklik yaşamıştır. Osmanlı dönemi edebi metinlerini anlamaya çalışırken bu değişiklik somut bir şekilde görülmektedir. Modern okuyucunun özellikle genç kuşağın imparatorluk havasını teneffüs etmemesinden kaynaklı bu döneme ait metinleri anlamakta zorlanması normaldir. Bu sıkıntı özellikle divan şiirini anlamaya çalışırken karşımıza çıkmaktadır. Bu noktada modern okuyucunun bu metinleri anlaması özellikle gençlerin bu edebiyata bakışını müsbet yönce değiştirmek için neler yapılmalıdır sorusuyla karşılaşılmaktadır. Görselliğin ön planda olduğu, gençlerin görsele alaka gösterdiği bir devirde yazılım teknolojilerindeki ilerlemeyle yapay zekanın getirdiği kolaylık düşünüldüğünde divan edebiyatı metinlerinin bu yeniliklerle birleştirilerek okuyucuya sunulması gündeme gelmiştir. Bu makalede Divan şiirinin temelini oluşturan benzetme sanatının, günümüz genç kuşağı özellikle Türk Dili ve Edebiyatı bölümü öğrencileri için daha anlaşılır ve ilgi çekici hâle getirilmesi ve görsel yorum yöntemiyle yeniden ele alınması amaçlanmıştır. Çalışmada, Divan şiirinden benzetme yönü güçlü beyitler seçilerek mecazlı anlatımlar görsel tasvirlerle desteklenmiştir. Böylece soyut ve sembolik dilin, resim sanatı aracılığıyla somutlaştırılması hedeflenmiştir. Araştırmada nitel yöntem esas alınmış; seçilen beyitler edebî açıdan incelenmiştir. Ardından bu beyitlerde çizilen hayallerin, mazmunların, benzetme unsurlarının yapay zekâ kullanılarak resimleri çizilmiştir. Modern görsel anlayışa uygun çizimlere dönüştürülen beyitler şiir–resim ilişkisi üzerinden değerlendirilmiştir. Çalışmanın sonucunda, görsel destekli anlatımın gençlerin Divan şiirine yönelik ilgisini artıracağı, beyitlerdeki anlam katmanlarını kavramalarını kolaylaştıracağı ve klasik Türk edebiyatına karşı oluşan "anlaşılması zor" algısını azaltabileceği düşünülmüştür. Bu yönüyle çalışma, edebiyat ile görsel sanatları bir araya getirerek klasik metinlerin eğitim ortamlarında daha etkili biçimde kullanılmasına katkı sunmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Divan şiiri, mazmunlar ve hayaller, yapay zeka, şiir ve görselllik.

On visualizing divan poetry with artificial intelligence tools

Abstract

This article aims to reinterpret the art of simile, which forms the foundation of Divan poetry, in a way that is more understandable and engaging for today's younger generation, especially students of Turkish Language and Literature, through the method of visual interpretation. In the study, couplets from Divan poetry with strong elements of simile were selected, and the metaphorical expressions built around themes such as the beloved, love, nature, separation, and beauty were supported with visual depictions. Thus, it was intended to concretize the abstract and symbolic language through the art of painting. The research was based on a qualitative method, and the selected couplets were examined from a literary perspective. Afterwards, the dreams, mazmuns (traditional poetic motifs), and simile elements depicted in these couplets were illustrated using artificial intelligence. The couplets, transformed into drawings suitable for a modern visual understanding, were evaluated through the relationship between poetry and painting. As a result of the study, it was suggested that visually supported narration could increase young people's interest in Divan poetry, facilitate their understanding of the layers of meaning within the couplets, and reduce the perception that classical Turkish literature is "difficult to understand." In this respect, the study aims to contribute to the more effective use of classical texts in educational settings by bringing together literature and visual arts.

Keywords: Divan poetry, mazmuns and imagery, artificial intelligence, poetry, and visuality.

Türk ve dünya folklorunda "mucizevî doğum" motifi

Malahat Babayeva

Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Azerbaycan Devlet Pedaqoji Universitesi
babayevamlaht25@gmail.com

Özet

Türk destan ve halk hikayeleri geleneğinde kahramanın doğumu, onun gelecekteki başarılarının ve toplum içindeki özel statüsünün ilk habercisidir. "Miraküler doğuş", kahramanın biyolojik bir süreçten ziyade, ilahi bir müdahale veya doğaüstü bir olay sonucu dünyaya gelmesini ifade eder. Bu motifin temel işlevi, kahramanı sıradan insanlardan ayırmak ve ona kutsiyet kazandırmaktır. Türk ve dünya halk edebiyatının en köklü ve sarsılmaz arketiplerinden biri olan miraküler doğuş veya mucizevi doğum motifi, kahramanın hayat yolculuğunun sıradan insanlardan tamamen farklı bir başlangıca sahip olduğunu ve onun ilahi bir misyon için seçildiğini vurgulayan en önemli yapı taşıdır. Türk destan ve halk hikâyeleri geleneğinde kahramanın doğumu, onun gelecekteki büyük başarılarının ve toplum içindeki eşsiz statüsünün ilk müjdecisi olarak kabul edilirken, bu anlatılar biyolojik süreçlerden ziyade ilahi bir müdahale, bir dua veya doğaüstü bir olay neticesinde şekillenir. Miraküler doğuşun temel işlevi, kahramanı beşerî sınırlardan ayırarak ona toplum nezdinde dokunulmaz bir kutsiyet kazandırmaktır; nitekim Şah İsmail, Kirmanşah veya Arzu ile Kamber gibi Azerbaycan ve Anadolu sahası halk hikâyelerinde en yaygın görülen doğum vasıtası sihirli elma motifidir. Bu anlatılarda genellikle nur yüzlü bir dervişin veya Hızır'ın çocuksuz bir çifte sunduğu elmanın yenilmesiyle hamilelik gerçekleşir; elma burada doğurganlığın, bilgeliğin ve cennetin sembolü olurken, aynı zamanda kahramanın sadık dostu olan atının da aynı mucizevi yollarla doğmasına zemin hazırlar. Daha eski Türk destanlarında, örneğin Oğuz Kağan veya Göktürk türeyiş efsanelerinde ise mucizevi doğum ışıkla ilişkilendirilmiş, gökten inen ilahi bir nurun bir kadını hamile bırakması kahramanın "Kut" sahibi olduğunu ve hükmetme yetkisinin doğrudan Tanrı tarafından verildiğini simgelemiştir. Bu motiv hem Azerbaycan hem de Türkiye folklorunda sanatın ilahi menşeini, kahramanlığın kaderle olan bağını ve milletin manevi bütünlüğünü ifade eden en lirik ve etkileyici başlangıç formudur.

Anahtar Kelimeler: miraküler doğuş, elma motifi, Türk mitolojisi, destan kahramanı, ilahî müdahale, adak, Hızır.

The motif of "miraculous birth" in Turkish and world folklore.

Abstract

The "Miraculous Birth" (Miracular Birth) motif is a universal narrative element found in the heroic epics, myths, and folktales of Turkic peoples, as well as in broader world literature. It serves as a structural device to establish the hero's extraordinary nature from the very beginning of their life cycle. The "Miraculous Birth" or "Miracular Birth" motif is one of the most ancient and fundamental archetypes in Turkic and world folk literature, serving as a profound structural device to establish that the hero's life journey begins with a departure from ordinary human existence and is governed by a divine mission. In the tradition of Turkic epics and folk tales, the birth of a hero is regarded as the first herald of their future greatness and unique status within society; these narratives focus not on biological processes but on divine intervention, the power of prayer, or supernatural events that shape the hero's arrival. The primary function of the miraculous birth is to separate the hero from mortal limitations and grant them an unshakable sanctity in the eyes of the people. In Azerbaijani and Anatolian folk tales-such as "Shah Ismail," "Kirmanşah," or "Arzu and Kamber"—the most common medium for this birth is the motif of the "magic apple." In these stories, an elderly, childless couple is typically visited by a luminous dervish or the mystical figure of Khidr, who presents them with a sacred apple; the consumption of this fruit leads to pregnancy, symbolizing fertility, wisdom, and heavenly blessing, while often simultaneously resulting in the birth of the hero's miraculous steed, such as "Gırat" or "Bozat." In older Turkic epics, like the "Ogyuz Khagan" or the Göktürk creation myths, this birth is frequently associated with celestial light; a beam of divine radiance descending from the sky to impregnate a woman signifies that the hero possesses "Kut" (divine mandate) and that their right to rule is granted directly by the Creator. Within the broader context of world mythology and the "Hero's Journey," a miraculous birth signifies that the protagonist is a "chosen one" whose existence transcends earthly boundaries.

Keywords: miraculous birth, apple motif, Turkic mythology, epic hero, divine intervention, supernatural origin, fate.

Toplumsal değişim bağlamında Mersin yayla kültürü

Beyza Eroğlu

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Balıkesir Üniversitesi
beroglu1299@gmail.com

Özet

Kültür farklı birkaç bileşkeyi bünyesinde taşıyan bir yapıdır. Bu bileşkelere alt kültür denir. Türk kültüründeki bu alt kültürlerden biri de yayla kültürüdür. Yayla kültürü eski göçebe Türk kültürünün günümüzdeki bir uzantısıdır. Ayrıca toplum ve kültür canlılık arz eden kavramlardır. Bu yüzden değişim ve gelişime oldukça müsait bir yapıdadırlar. Bilimsel ve teknolojik gelişmelere bağlı olarak toplum hayatı da hızla değişmektedir. Bu değişime bağlı olarak zamanla her kültürel kavramda olduğu gibi yayla kültürü de kendi içinde değişmiş ve dönüşmüştür. Yayla kültürü ne kadar coğrafî şartlara göre şekillense ve toplumu bu faaliyeti yapmaya yönlendirse de ilk Türklerden bu yana gelenek hâline gelmiş kültürel bir faaliyettir. Yayla kültürü Türkiye coğrafyasının hemen hemen her bölgesinde değişime uğramakla birlikte özellikle Akdeniz ve Batı Akdeniz bölgesinde bu değişim kendisini daha çok hissettirmektedir. Mersin Yörükleri yazın yaylalara çıkıp kışın Mersin'in sahiline inmektedirler ancak bu faaliyet son geleneksel yaylacılık faaliyeti olarak ele alınabilir. Artık Türkiye genelinde hayvancılık faaliyeti bünyesinde yapılan geleneksel yaylacılık işlevini yitirmekte ve yerini yayla turizmine bırakmaktadır yani geleneksel yaylacılık yayla turizmine ve sayfiye yaylacılığına evrilmektedir. Bu durum Mersin için de geçerlidir. Mersin'de geleneksel yaylacılık; sıcaklık, aşırı nem, turistik yapı vb. sebeplerden ötürü gün geçtikçe yerini sayfiye yaylacılığına bırakmaktadır. Bu açıdan bakıldığında Mersin'de iki tür yaylacılık faaliyeti olduğu söylenebilir. Geleneksel yaylacılık ve sayfiye yaylacılığı. Bu çalışmanın amacı, Mersin yaylalarının geçmişten günümüze geçirmiş olduğu süreci kültürel değişim üzerinden açıklamaya çalışmaktır. Anadolu'nun farklı bölgelerindeki yaylalar ile Mersin yaylaları arasında küçük bir karşılaştırmaya da gidilecektir. "Yayla" birçok disiplinin araştırma alanına girmektedir. Her disiplin "yayla" kavramını kendi alanına göre yorumlamaktadır. Bu araştırmada ise "yayla" ve "yayla kültürü" halkbilimsel bir açıdan ele alınacak olup somut olmayan kültürel miras çerçevesinde yorumlanacaktır. Bu çalışmada Mersin yayla kültürü ile ilgili özetlenen bu konulara vurgu yapılacak olup değişime ağırlık verilerek modern ve geleneksel birlikte anlatılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Yayla, kültür, değişim.

Mersin plateau culture in the context of social change

Abstract

Culture is a structure that encompasses several distinct components. These components are referred to as subcultures. One such subculture within Turkish culture is the highland culture. Highland culture is a modern extension of the ancient nomadic Turkish culture. Furthermore, society and culture are dynamic concepts. For this reason, they possess a structure that is highly conducive to change and development. As a result of scientific and technological advancements, social life is also changing rapidly. In line with this change, just as with every cultural concept over time, highland culture has also evolved and transformed within itself. Although highland culture is shaped by geographical conditions and directs society toward this activity, it is a cultural practice that has become a tradition dating back to the earliest Turks. While highland culture has undergone changes in almost every region of Turkey, this transformation is particularly noticeable in the Mediterranean and Western Mediterranean regions. The Mersin Yörük people go up to the highlands in summer and descend to the coast of Mersin in winter; however, this activity can be considered the last remaining traditional highland pasturing practice. Across Turkey, traditional highland pasturing—once an integral part of livestock farming—is losing its function and giving way to highland tourism; in other words, traditional highland pasturing is evolving into highland tourism and summer highland pasturing. This is also true for Mersin. In Mersin, traditional transhumance is gradually giving way to summer pasturing due to factors such as heat, excessive humidity, and the development of tourist infrastructure. From this perspective, it can be said that there are two types of summer pasturing activities in Mersin. Traditional highland pasturing and summer highland pasturing. The aim of this study is to explain the process that Mersin's highlands have undergone from the past to the present through the lens of cultural change. A brief comparison will also be made between the highlands of different regions of Anatolia and those of Mersin. "Highland" falls within the research scope of many disciplines. Each discipline interprets the concept of "yayla" according to its own field.

Keywords: Highland, culture, change.

Halk metinlerinde mekânsal görüntüler ve yaratılış sembolizmi (Nahçıvan halk metinlerine dayanarak)

Aytan Caferova

Anas Nahçıvan Şubesi Azerbaycan
aytan.c.cafarova@gmail.com

Özet

Mitolojik-kutsal mekan, dünyayı ve onun hakkındaki fikirleri kapsayan, kutsal bir konumda olan kültürel bir faktördür. Aslında, gerçeklikle bağlantıyı daha çok fikirlerde arasak da, mevcut metinlerde eski insanın bu mekanı daha çok doğaüstü varlıklarla ilişkilendirdiğine tanık oluyoruz. Bu, bu metinlerin tarihinin daha derin katmanlarla bağlantısını doğrulayan çok önemli bir gerçektir. Mekanın kutsallığı genellikle zamanın kutsallığıyla doğrudan ilişkilidir. Mitolojik düşüncenin hakim olduğu etnik kültürde, mekan ve zaman dizisi yavaş yavaş bir sistem olarak oluşmuş ve halk metinlerinde derin bir sembolik özü olduğu için incelenmesi gereken ana kategorilerden biri haline gelmiştir. Zamanla, bu dizi düzeyi, başta mitolojik unsurlar olmak üzere çeşitli unsurların müdahalesi sonucunda kutsal bir öz kazanmıştır. Bu kutsallık, folklor metinlerinin yapısında açıkça yansıtılmaktadır. Makale, Azerbaycan'ın ayrılmaz bir parçası olan Nahçıvan'a ait folklor metinlerindeki mitolojik mekan imgelerinin yaratıcı işlevlerini incelemektedir. Bu metinlerdeki mekânsal imgeler, bölgede eski çağlardan beri var olan, köklü ve kadim algıları açıklığa kavuşturmak açısından da önemlidir. Metinlerdeki mekânsal imgeler, birçok tarihi gerçeğin keşfedilmesine de ışık tutmaktadır.

Anahtar Kelimeler: mitolojik mekan, kutsal mekan, mitolojik zaman, folklor metinleri, kozmos, kaos.

Spatial images in folklore texts and their creation symbolism (Based on Nakhchivan folklore texts)

Abstract

Mythical-sacred space is a cultural factor that encompasses the world and the ideas about it, which are in a sacral position. In fact, although we look for a connection with reality more in the ideas, in the existing texts we witness that ancient man connected this space more with supernatural beings. This is a very important fact that confirms the connection of the history of those texts with deeper layers. The sacrality of space is often directly related to the sacrality of time. In the ethnic culture dominated by mythological thought, the sequence of space and time gradually formed as a system and became one of the main categories that needed to be investigated, since it had a deep symbolic nature in folklore texts. Gradually, this level of sequence acquired a sacral nature as a result of the intervention of various elements, mainly mythical elements. This sacredness is clearly reflected in the composition of folklore texts. The article examines the creative functions of mythical space images in folklore texts belonging to Nakhchivan, which is an integral part of Azerbaijan. The spatial imagery in these texts is also important in clarifying the deep-rooted and ancient perceptions that have existed in the region since ancient times. The spatial imagery in the texts also sheds light on the discovery of many historical facts.

Keywords: mythical space, sacred space, mythical time, folklore texts, cosmos, chaos.

Cumhuriyetin ilk yıllarında Karagöz'ün kimliği hakkında bir tartışma

Hüseyin Aytuğ Çelik

Türk Halkbilimi Ege Üniversitesi
92220001964@ogrenci.ege.edu.tr

Özet

Geleneksel Türk Tiyatrosu'nun kadim unsurlarından olan Karagöz oyunu, bir gölge oyunu olarak; tarihi, tekniği ve estetiği bakımından, geçmişten günümüze birçok araştırmanın konusu olmuştur. Bu araştırmaların dayandığı en eski kaynak olan Seyahatname'de, eserin müellifi Evliya Çelebi, Karagöz ve Hacivat'ın tarihte yaşamış birer gerçek kişi olduğunu, aktardığı bir rivayet ile belirtmektedir. Cumhuriyetin ilk yıllarından itibaren üretilen başka eserlerde ise Karagöz ve Hacivat'ın gerçek kişiler olması hususundaki rivayetlerin çoğaldığı görülmektedir. Bu hususta yaptığımız araştırmalarımıza göre, Karagöz'ün gerçek mi muhayyel mi olduğu tartışmasının, 1932 ve 1937 yılları arasında yayımlanan dönemin gazetelerine yansıdığı; çeşitli araştırmacıların, yazarların, bürokratların, sivil toplum kuruluşları ve onların temsilcilerinin, çeşitli meslek gruplarından uzmanların ve hatta gazete okurlarının da bu tartışmada fikir belirttiği; ilgili tartışmanın 1932 ve 1935 yılları arasında fiilen devam ettiği ve 1937 yılına dek etkisinin sürdüğü tespit edilmiştir. Her ne kadar günümüz bilim dünyasında onların muhayyel birer şahıs oldukları düşüncesi öne çıkmış olsa da, rivayetler halk arasında ve Karagözcüler camiasında halen dilden dile aktarılmaktadır. Bu noktada çalışmamızın amacı, söz konusu dönemde ortaya konulan görüşleri inceleyerek Karagöz'ün kimliğine ilişkin farklı yaklaşımları ve bu yaklaşımların arka planını ortaya koymaktır. Çalışmamızda nitel araştırma yöntemi benimsenmiş; veri toplama sürecinde dönemin gazeteleri ve araştırma eserleri incelenmiştir. Araştırmanın evrenini Cumhuriyet'in ilk yıllarında Karagöz üzerine üretilen yazılı metinler oluştururken, örneklemini 1932–1937 yılları arasında yayımlanan gazete yazıları ve uzman görüşleri oluşturmaktadır. Elde edilen veriler, betimsel analiz yöntemiyle değerlendirilmiş olup; araştırma bulguları, Karagöz'ün kimliğine ilişkin tartışmaların yalnızca tarihsel bir kişilik arayışıyla sınırlı kalmadığını; aynı zamanda gelenek, milli kimlik ve kültürel temsil meseleleri etrafında şekillendiğini göstermektedir. Tartışmalarda bir kesim Karagöz'ün tarihsel bir şahsiyet olduğunu savunurken, diğer kesim ise onun halk kültürünün muhayyel bir tipi olduğunu ileri sürdüğü görülmektedir. Sonuç olarak, Karagöz'ün muhayyel bir tip olarak değerlendirilmesinin, onun kültürel ve toplumsal önemini azaltmadığı; aksine gelenek içerisindeki işlevini daha görünür kıldığı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Karagöz, Türk gölge oyunu, gelenek, kimlik.

A debate on the identity of Karagöz in the early years of the republic

Abstract

Karagöz, a core element of Traditional Turkish Theatre, as a shadow play, has been widely studied from past to present in terms of history, technique, and aesthetics. In the Seyahatname, the earliest source of these studies, its author Evliya Çelebi states, through a narrative, that Karagöz and Hacivat were real individuals. In works produced since the early Republic, narratives claiming they were real figures have increased. Our research shows that the debate over whether Karagöz is real or imaginary appeared in newspapers between 1932 and 1937; researchers, writers, bureaucrats, civil society representatives, experts from various fields, and even readers expressed views; the debate was active between 1932 and 1935 and remained influential until 1937. Although contemporary scholarship largely considers them imaginary, these narratives still circulate among the public and Karagöz practitioners. The aim of this study is to examine views from this period and reveal differing approaches to Karagöz's identity and their background. A qualitative method was adopted; period newspapers and research works were examined. The research universe consists of written texts on Karagöz from the early Republic, while the sample includes newspaper articles and expert opinions published between 1932 and 1937. Data were analyzed through descriptive analysis. Findings show that debates on Karagöz's identity were not limited to a search for a historical figure but also shaped around tradition, national identity, and cultural representation. While some argued Karagöz was a historical figure, others claimed he was an imaginary folk type. In conclusion, viewing Karagöz as an imaginary type does not diminish his cultural and social significance; rather, it makes his function within the tradition more visible.

Keywords: Karagöz, Turkish shadow play, tradition, identity.

Kazak kültüründe geçiş törenleri: Düğün toylar

Akku Tazhadınova [1,*] & Mehmet Özdemir [2]

[1] Çoruh Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi Artvin Çoruh Üniversitesi Fen Edebiyat Fakültesi
[2] Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Artvin Çoruh Üniversitesi
tazhadinova.akku@gmail.com

Özet

Bu bildiride Kazak kültüründe geçiş törenlerinden olan düğün toyları, Alican Tauoğlu tarafın yazılan Kazak Gelenek ve Görenekleri adlı Kazakça kitaptan hareketle ele alınacaktır. Kazak toplumu, köklü geçmişi ve zengin kültürel mirasıyla gelenek ve göreneklerini günlük yaşamın merkezinde tutan bir toplumdur. Bu gelenekler, bireyin doğumundan ölümüne kadar geçen tüm yaşam sürecini düzenleyen bir rehber niteliğindedir. Kazak kültüründe toy düzenleme geleneği, doğumdan başlayıp hayatın çeşitli safhalarında görülmektedir. Toylar, kişilerin yaşamında önemli gördükleri günlerin veya olayların kutlanmasıdır. Bu kutlamalar da folklorun birçok unsurunun sergilendiği ortamlardandır. Toylarda giyim-kuşam, süslenme, yeme-içme, müzik, dans, oyunlar ve çeşitli ritüeller sergilenmektedir. Düğün toyları gelenek ve göreneklerin canlı bir şekilde sahnelendiği kutlamalardır. Bu toylarda Sırga Salu (küpe takma), Betaşar (gelin yüzü açma) bu ritüellerden bazılardır. Sırga Salu töreninden sonra aileler dünür olurlar ve Kuyrık Bauır (bir yemek töreni) yapılmaktadır. Bu törende iki aile hazırlanan toy yemeğini tüketir ve birbirleriyle kaynaşırlar. Kazaklarda bugünün önemini anlatan bir de söz vardır: Aileler birbirlerine "Ciğer gibi yakın, kuyruk yağı gibi tatlı olsun", derler. Bildiride toylarla ilgili konular görsel materyal kullanılarak detaylı bir şekilde ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Kazak kültürü, folklor, toylar, ritüeller

Rites of passage in Kazakh culture: Wedding celebrations

Abstract

This paper will examine wedding celebrations—a rite of passage in Kazakh culture—based on the Kazakh-language book *Kazakh Traditions and Customs* by *Alican Tauoğlu*. Kazakh society is a community that places its traditions and customs at the center of daily life, drawing on a deep-rooted history and rich cultural heritage. These traditions serve as a guide regulating the entire life cycle of an individual, from birth to death. In Kazakh culture, the tradition of organizing toys (celebrations) is observed from birth through various stages of life. Toys are celebrations of days or events that people consider significant in their lives. These celebrations are also settings where many elements of folklore are showcased. At toys, attire, adornment, food and drink, music, dance, games, and various rituals are displayed. Wedding toys are celebrations where traditions and customs are vividly enacted. Among the rituals in these toys are Sırga Salu (earring-pinning) and Betaşar (unveiling the bride's face). After the Sırga Salu ceremony, the families become in-laws, and a Kuyrık Bauır (a meal ceremony) is held. During this ceremony, the two families share the prepared feast and bond with one another. There is also a saying among the Kazakhs that captures the significance of this day: Families wish each other, "May you be as close as liver and as sweet as tail fat." The presentation will address topics related to these celebrations in detail, utilizing visual materials.

Keywords: Kazakh culture, folklore, weddings, rituals

Bir cem evinin sosyo-kültürel bağlamı: Kemer Cem Evi

Özlem Gülenç [1,*] & Mehmet Özdemir [2]

[1] Türk Dili ve Edebiyatı Artvin Çoruh Üniversitesi
[2] Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Artvin Çoruh Üniversitesi
ozlemgulenc4@gmail.com

Özet

Bu bildiride, Alevilik özelinde Samsun'un Terme ilçesine bağlı Dutluk Köyü'ndeki Kemer Cem Evi'nin sosyo-kültürel bağlamı ele alınmaktadır. Alevi toplumunun inanç sistemi ve ibadetlerinde önemli bir yere sahip olan cem evleri, dinî nitelikleri yanında sosyo-kültürel kurumlardır. Çalışmada cem evinin işlevleri, tarihsel süreçleri ve güncel dönüşümleri incelenecektir. Bildiride cem evleri yalnızca ibadet mekânı olarak değil, aynı zamanda toplumsal manevi dayanışma ortamı ve kültürün kuşaktan kuşağa aktarım merkezi olarak kabul edilmiştir. Bildiride cem evleri, Alevi kimlik ve topluluk merkezi olarak ele alınmasından kaynaklı manevi ve sosyal yönleriyle incelenecektir. Cem evlerinin sosyo-kültürel bağlamının Türk halkbilimi araştırma-inceleme yöntemleriyle ele alınarak araştırılması ve ilişkilerin tanımlanması toplumsal yapıların analizi açısından oldukça önemlidir. Çalışma da Alevi toplumunda kadınların rolleri, geçmişten bugüne yaşamlarında geçirdiği değişimlere değinilmektedir. Çalışmada cem evlerinin toplumsal beraberlik yanında manevi dayanışmayı sağlayan bir yer ve yapı olarak işlev gördüğü gerçeğinden yola çıkılmıştır. Kemer Cem Evi özelinde bildiride elde edilen bulguların Alevi toplumunun yapısının anlaşılmasına, Türkiye'deki kültürel çeşitlilik, inanç kültürlerinin dönüşümü ve toplumsal katılım pratikleri üzerine yapılacak akademik tartışmalara katkı sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: kültür, Alevilik, cem evi, ritüel.

The socio-cultural context of a cem house: The Kemer Cem House

Abstract

This paper examines the socio-cultural context of the Kemer Cem House in Dutluk Village, located in the Terme district of Samsun, with a specific focus on Alevism. Cem houses, which hold a significant place in the Alevi community's belief system and worship practices, are socio-cultural institutions as well as religious ones. The study will examine the functions, historical development and current transformations of the cem house. In this paper, cem houses are regarded not merely as places of worship, but also as environments for social and spiritual solidarity and as centres for the transmission of culture from one generation to the next. Consequently, the paper will analyse the spiritual and social dimensions of cem houses, stemming from their role as centres of Alevi identity and community. The investigation of the socio-cultural context of cem houses using Turkish folklore research and analysis methods, and the definition of these relationships, is of great importance for the analysis of social structures. The study also addresses the roles of women in Alevi society and the changes they have undergone in their lives from the past to the present. The study is based on the premise that cem houses function not only as a place of social togetherness but also as a structure that fosters spiritual solidarity. It is anticipated that the findings presented in this paper, specifically regarding the Kemer Cem House, will contribute to an understanding of the structure of the Alevi community and to academic discussions on cultural diversity, the transformation of belief systems, and practices of social participation in Turkey.

Keywords: culture, Alevism, cem house, ritual

Millî Mücadele kahramanı Edip Dinç'in Murgul'daki misyonerlik hareketlerini engelleme çabası

Sedat Bahadır

Türk Dili ve Edebiyatı Artvin Çoruh Üniversitesi
sedatbahadir@artvin.edu.tr

Özet

Murgul ilçesi, Karadeniz Bölgesi'nin Artvin ilinde yer almakta olup, doğal güzelliklerinin yanı sıra zengin kültürel mirasıyla da dikkat çekmektedir. Tarihsel süreçte, bölge birçok kültürel ve dini değişime tanıklık etmiş ve farklı inanç sistemlerinin etkisi altında kalmıştır. 20. yüzyılın başlarında, Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküş sürecine girmesiyle birlikte, özellikle doğu ve güneydoğu bölgelerinde misyonerlik faaliyetleri hız kazanmıştır. Hristiyan misyonerler, yerel halk üzerinde etki yaratabilmek amacıyla çeşitli stratejiler geliştirmiş ve bu stratejileri Murgul gibi coğrafi olarak stratejik öneme sahip bölgelerde yoğunlaştırmıştır. Murgul'un bulunduğu konum, bölgeyi misyoner faaliyetleri için cazip bir alan haline getirmiştir. Misyonerlerin yerel halk üzerindeki etkisi, bölgenin dini ve kültürel yapısını tehdit ederken, Edip Dinç bu dönemde bölgenin manevi bütünlüğünü korumak adına hem bireysel tecrübesi hem de akademik bilgi birikimiyle önemli bir rol oynamıştır. Dinç, yalnızca bölgenin tarihi ve coğrafi kimliğini savunmakla kalmamış, aynı zamanda halkın misyonerlik faaliyetleri konusunda bilinçlenmesini sağlamak için de önemli bir çaba göstermiştir. Edip Dinç'in misyoner hareketlere karşı geliştirdiği stratejiler, yalnızca yerel bir savunma çabası olarak kalmamış, aynı zamanda bu dönemdeki milli mücadele bağlamında daha geniş bir anlam taşımaktadır. 19. ve 20. yüzyılda misyonerlik hareketleri pek çok ülkede derin etkiler bırakmıştır. Bu çalışma, Edip Dinç'in Murgul'daki misyonerlik faaliyetlerine karşı sergilediği tutumu, uyguladığı stratejileri ve bu dönemdeki milli direniş anlayışını detaylı bir şekilde incelemeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Millî Mücadele, Edip Dinç, Artvin, Murgul, misyonerlik.

The efforts of National Struggle hero Edip Dinç to prevent missionary activities in Murgul

Abstract

The Murgul district, located in the Black Sea Region within the province of Artvin, stands out not only for its natural beauty but also for its rich cultural heritage. Throughout history, the region has witnessed numerous cultural and religious transformations, influenced by various belief systems. In the early 20th century, as the Ottoman Empire entered a period of decline, missionary activities gained momentum, particularly in the eastern and southeastern regions. Christian missionaries developed various strategies to influence the local population and concentrated their efforts in strategically significant areas like Murgul. The geographical location of Murgul made it an attractive area for missionary activities. The influence of missionaries on the local people posed a threat to the region's religious and cultural structure. In response, Edip Dinç played a significant role in preserving the spiritual integrity of the area through both his personal experiences and academic expertise. Dinç not only defended the historical and geographical identity of the region but also made significant efforts to raise awareness among the people regarding missionary activities. His strategies against missionary movements were not merely a local defense effort but also held a broader significance within the context of the national struggle during that period.

Keywords: National Struggle, Edip Dinç, Artvin, Murgul, missionary work.

Geçmişten günümüze Malatya'da ölüm: Dijitalleşmenin geleneksel ritüellere etkisi

Büşra Aydın

Türk Dili ve Edebiyatı Artvin Çoruh Üniversitesi
busraaydn44@gmail.com

Özet

Bu bildiri, Malatya da ölüm olgusuna ilişkin geleneksel inanç ve uygulamaları kültürel bağlamda ele alınmaktadır. Ölüm, toplumda yalnızca biyolojik bir son olmayıp, doğum ve evlenmeyle birlikte hayatın üç temel geçiş döneminden biri olarak kabul edilmektedir. Bu geçiş dönemleri, bireyin yaşamındaki önemli değişim ve dönüşümleri simgelerken, ölüm hem bireysel hem de toplumsal düzeyde derin anlamlar taşır. Kişinin bu dünyadaki varlığının sona ermesinin ötesinde, ölüm ruhun başka bir dünyaya geçişi olarak algılanmakta ve böylece somut ile metafizik bir geçiş süreci olarak kültürel ritüellerle anlamlandırılmaktadır. Bildiri kapsamında, ölümün yaklaştığına dair kabul gören bazı alametler (örneğin rüyalar ve hayvan davranışları) ile ölüm gerçekleştikten sonra cenaze haberinin duyurulma biçimleri ele alınmaktadır. Geçmişte salâ ile yapılan duyuruların, günümüzde cep telefonu ve sosyal medya gibi teknolojik araçlarla desteklendiği görülmüştür. Cenazenin yıkanması, kefenlenmesi ve defnedilmesi gibi işlemler İslami usullere göre yapılmakta; ancak bu süreç, yöreye özgü geleneksel sembol ve uygulamalarla da şekillenmektedir. Kadınların ağıt yakması gibi kültürel ögeler halen varlığını sürdürürken, bazı geleneklerin zamanla unutulmaya yüz tuttuğu veya şekil değiştirdiği gözlemlenmektedir. Ayrıca, ölüm sonrası gerçekleştirilen taziye ziyaretleri, mevlitler ve hayır yemekleri gibi uygulamalar toplumsal dayanışmanın ve kültürel sürekliliğin önemli göstergeleri olarak değerlendirilmektedir. Çalışmada, geleneksel uygulamaların zaman içindeki dönüşümü, teknolojinin bu süreçteki etkisi ve geçmişten günümüze devam eden ya da terk edilen pratikler karşılaştırmalı olarak ele alınmıştır. Bu yönüyle araştırma, Malatya'daki ölüm ritüellerinin günümüz kültürel kimliğini ve hafızasını nasıl şekillendirdiğini ortaya koymayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: ölüm, cenaze, taziye, geçiş ritüelleri, modernleşme.

Death in Malatya from past to present: The impact of digitalization on traditional rituals

Abstract

This study aims to examine the traditional beliefs and practices related to the phenomenon of death in the Malatya region within a cultural context. Death is regarded not only as a biological end in society but also as one of the three fundamental transitional phases of life, along with birth and marriage. These transitional phases symbolize significant changes and transformations in an individual's life, and death carries profound meanings both at the individual and social levels. Beyond the cessation of a person's existence in this world, death is perceived as the passage of the soul to another realm, thus being understood as a transition process encompassing both tangible and metaphysical dimensions through cultural rituals. Within the scope of this study, certain accepted signs indicating the approach of death (such as dreams and animal behaviors) and the ways in which funeral announcements are made after death are addressed. While in the past announcements were traditionally made through the call to prayer (salâ), it has been observed that nowadays these announcements are supported by technological tools such as mobile phones and social media. The washing, shrouding, and burial of the deceased are carried out according to Islamic procedures; however, this process is also shaped by local traditional symbols and practices. Cultural elements such as women's lamentations are still preserved, whereas some traditions are observed to be fading away or undergoing transformation over time. Furthermore, post-death practices such as condolence visits, religious commemorations (mevlit), and charity meals are evaluated as significant indicators of social solidarity and cultural continuity. The study comparatively examines the transformation of traditional practices over time, the impact of technology on this process, and the practices that have continued or been abandoned from past to present. In this respect, the research aims to reveal how the death rituals in Malatya shape contemporary cultural identity and collective memory.

Keywords: death, funeral, condolence, mourning rituals, modernization.

Malatya yöresinde doğum ritüelleri ve geleneksel uygulamalar

Enes Karabağ

Türk Dili ve Edebiyatı Artvin Çoruh Üniversitesi
karabagenes90@gmail.com

Özet

Doğum, insan hayatının temel geçiş dönemlerinden biri olarak birey ve toplum açısından önemli bir yere sahiptir. Bu süreç yalnızca biyolojik bir olay olmanın ötesinde, çeşitli inanışlar, ritüeller ve uygulamalarla anlam kazanan kültürel bir yapı niteliği taşımaktadır. Türk kültüründe doğum, soyun devamını sağlaması ve toplumsal yapıyı güçlendirmesi bakımından özel bir değer taşımakta; bu nedenle doğum etrafında şekillenen geleneksel uygulamalar kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır. Bu bidiride Malatya yöresinde doğumla ilgili geleneksel uygulamalar; kadının gebelik öncesi, gebelik süreci ve doğum sonrası dönemleri esas alınarak incelenmiştir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden derleme tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiş; bölgenin kültürel birikimine sahip kaynak kişilerle yapılan görüşmelerden elde edilen veriler değerlendirilmiştir. Elde edilen verilerden hareketle doğum öncesine ilişkin hazırlıklar, gebelik sürecinde uygulanan koruyucu inanış ve uygulamalar ile doğum sonrasında anne ve bebeğe yönelik gerçekleştirilen uygulamalar sistematik bir şekilde ele alınmıştır. Elde edilen veriler, Malatya'da doğumla ilgili geleneksel inanış ve uygulamaların büyük ölçüde varlığını sürdürdüğünü ortaya koymaktadır. Bununla birlikte modernleşme ve şehirleşmenin etkisiyle bazı uygulamaların giderek azaldığı görülmektedir. Özellikle kırsal alanlarda geleneksel uygulamaların daha güçlü bir biçimde yaşatıldığı, şehir merkezlerinde ise bu uygulamaların etkisinin zayıfladığı anlaşılmaktadır. Bu yönüyle söz konusu uygulamalar hem bölgenin kültürel yapısını anlamada hem de kültürel mirasın devamlılığını sağlamada önemli veriler sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: geçiş dönemleri, sözlü gelenek, Malatya, doğum, ritüel.

Birth rituals and traditional practices in the Malatya region

Abstract

Birth, as one of the fundamental transitional periods of human life, holds a significant place both for the individual and society. This process, beyond being merely a biological event, constitutes a cultural structure enriched with various beliefs, rituals, and practices. In Turkish culture, birth carries a special importance in terms of ensuring the continuation of lineage and strengthening the social structure; therefore, the traditional practices shaped around birth have been transmitted from generation to generation. In this paper, traditional practices related to birth in the Malatya region are examined based on three stages: pre-pregnancy, the pregnancy period, and the postnatal period. The research was conducted using the compilation (fieldwork) technique, one of the qualitative research methods, and the data obtained from interviews with source persons possessing cultural knowledge of the region were evaluated. Based on these data, preparations before birth, protective beliefs and practices during pregnancy, and the practices carried out for the mother and the baby after birth were systematically analyzed. The findings reveal that traditional beliefs and practices related to birth in Malatya have largely continued to exist. However, it is observed that some practices have gradually declined due to the effects of modernization and urbanization. In particular, traditional practices are maintained more strongly in rural areas, whereas their influence has weakened in urban centers. In this respect, these practices provide important insights both for understanding the cultural structure of the region and for ensuring the continuity of cultural heritage.

Keywords: rites of passage, oral tradition, Malatya, birth, ritual.

Erciş'te evlilik süreci ve düğün gelenekleri üzerine bir alan araştırması

Ilvan Caroz

Türk Dili ve Edebiyatı Artvin Çoruh Üniversitesi
251617027@ogrenci.artvin.edu.tr

Özet

Bu bildiride, Erciş ilçesinde geçmişten günümüze sürdürülen düğün gelenekleri ve evlilik sürecine eşlik eden ritüeller ayrıntılı bir şekilde ele alınmıştır. Çalışmada gelin bakma, söz kesme, nişan, kına gecesi, düğün merasimi ve ev dizme gibi evliliğin farklı aşamaları incelenerek, bu süreçlerin hem aile yapısı hem de toplumsal ilişkiler üzerindeki etkileri değerlendirilmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş; veri toplama sürecinde Erciş'te yaşayan ve bu gelenekleri doğrudan deneyimlemiş farklı yaş ve sosyal çevrelerden kaynak kişilerle görüşmeler yapılmıştır. Görüşmeler sırasında belirli konu başlıkları doğrultusunda sorular yöneltilmiş, ancak katılımcıların kendi deneyimlerini ayrıntılı biçimde ifade etmelerine de imkân tanınmıştır. Elde edilen veriler, içerik analizi yöntemiyle sistemli bir biçimde çözümlenmiştir. Bulgular, Erciş düğün geleneklerinin yalnızca evlilik sürecini düzenleyen uygulamalar olmadığını, aynı zamanda aileler arasında bağ kuran, karşılıklı sorumlulukları belirleyen ve toplumsal birlikteliği güçlendiren önemli kültürel unsurlar olduğunu göstermiştir. Gelin bakma ve söz kesme aşamalarında aile büyüklerinin yönlendirici rolü belirgin şekilde öne çıkarken, nişan ve kına gecesi ritüellerinde geleneksel sembollerin ve duygusal anlamların yoğunlaştığı görülmüştür. Düğün sürecinde misafir ağırlama, müzik ve eğlence gibi unsurlar önemli bir yer tutarken, ev dizme aşaması yeni kurulan yuvanın ihtiyaçlarının karşılanmasının yanı sıra akrabalık ve yardımlaşma ilişkilerinin güçlenmesine katkı sağlamaktadır. Bu yönüyle bildiride, Erciş düğün geleneklerinin kültürel sürekliliğin korunması ve gelecek kuşaklara aktarılmasındaki önemi vurgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Erciş, düğün, kına, kız isteme, bohça, nişan.

A field study on the marriage process and wedding traditions in Erciş

Abstract

This paper examines in detail the wedding traditions maintained from past to present in the district of Erciş and the rituals accompanying the marriage process. The study analyzed different stages of marriage, including bride viewing, promise ceremony, engagement, henna night, wedding ceremony, and setting up the marital home, and evaluated the effects of these processes on both family structure and social relations. A qualitative research method was adopted; during the data collection process, interviews were conducted with individuals from different age groups and social backgrounds living in Erciş who had directly experienced these traditions. During the interviews, questions were asked within the framework of specific themes; however, participants were also given the opportunity to express their experiences in detail. The obtained data were systematically analyzed using the method of content analysis. The findings showed that wedding traditions in Erciş are not only practices regulating the marriage process but also important cultural elements that establish bonds between families, define mutual responsibilities, and strengthen social cohesion. While the guiding role of family elders became particularly evident during the stages of bride viewing and promise ceremonies, it was observed that traditional symbols and emotional meanings intensified in engagement and henna night rituals. In the wedding process, elements such as hospitality, music, and entertainment played a significant role, whereas the stage of setting up the marital home contributed not only to meeting the needs of the newly established household but also to strengthening kinship and solidarity relations. In this respect, the paper emphasized the importance of wedding traditions in Erciş in preserving cultural continuity and transmitting it to future generations.

Keywords: Erciş, wedding, henna night, asking for the bride's hand in marriage, bridal bundle, engagement.

Ezogelin çorbası ve kültürel bellek: Zöhre Bozgeyik'in hikâyesi üzerinden bir okuma

Çiğdem Çelik

Türk Dili ve Edebiyatı Artvin Çoruh Üniversitesi
cigdemmcelik27@gmail.com

Özet

Bu çalışma, Türk mutfağının önemli örneklerinden biri olan Ezogelin çorbasını kültürel miras, toplumsal bellek ve yöresel kimlik bağlamında incelemektedir. Makalede, çorbanın Gaziantep'in Oğuzeli ilçesi ve Barak kültürüyle ilişkisi ele alınırken, çorbaya adını veren Zöhre Bozgeyik'in hayat hikâyesi de kültürel bir arka plan olarak değerlendirilmiştir. Çalışma, Ezogelin çorbasının yalnızca bir yemek olmadığını; bölgenin tarımsal ürünlerini, yaşam biçimini, mutfak alışkanlıklarını ve toplumsal değerlerini yansıtan simgesel bir unsur olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, çorbanın Ezo Gelin tarafından bulunduğu yönündeki yaygın anlatıların tarihsel olarak kesinlik taşımadığı; buna karşın Ezo Gelin'in yaşamının, ölümünden sonra türkülere, anlatılara ve çeşitli kültürel ürünlere konu olarak bir halk hafızasına dönüştüğü vurgulanmaktadır. Makalede, Zöhre Bozgeyik'in evlilikleri, gurbet hayatı, hastalığı ve mezarının Türkiye'ye nakli gibi unsurlar üzerinden, bireysel yaşam öyküsünün toplumsal ve kültürel bir simgeye dönüşme süreci incelenmiştir. Sonuç olarak Ezogelin çorbası, Gaziantep ve Barak kültürünün bir temsilcisi olarak değerlendirilmekte; yemeğin, ait olduğu toplumun tarihini, duygularını ve kültürel duyguları yansıtan önemli değerdir

Anahtar Kelimeler: Ezogelin, Zöhre Bozgeyik, kültürel miras, Türk mutfağı, Gaziantep, Barak kültürü

Ezogelin soup and cultural memory: A reading through the story of Zöhre Bozgeyik

Abstract

This study examines Ezogelin soup, one of the important examples of Turkish cuisine, within the context of cultural heritage, collective memory, and regional identity. The article discusses the relationship of the soup with the Oğuzeli district of Gaziantep and Barak culture, while also considering the life story of Zöhre Bozgeyik—after whom the soup is named—as a cultural background. The study reveals that Ezogelin soup is not merely a dish; rather, it is a symbolic element reflecting the region's agricultural products, way of life, culinary practices, and social values. In addition, it is emphasized that the widespread narratives claiming that the soup was invented by Ezo Gelin lack historical certainty; however, Ezo Gelin's life transformed into a form of collective memory after her death, becoming the subject of folk songs, narratives, and various cultural expressions. Through elements such as Zöhre Bozgeyik's marriages, life in exile, illness, and the transfer of her grave to Turkey, the article analyzes the process by which an individual life story evolves into a social and cultural symbol. In conclusion, Ezogelin soup is evaluated as a representative of Gaziantep and Barak culture; the dish stands as an important value reflecting the history, emotions, and cultural identity of the society to which it belongs.

Keywords: Ezogelin, Zöhre Bozgeyik, cultural heritage, Turkish cuisine, Gaziantep, Barak culture

Artvin-Yusufeli kültüründe bıçak, ona bağlı inanış ve uygulamalar

Hale Aykut

Türk Dili ve Edebiyatı Artvin Çoruh Üniversitesi
haleaykut69@gmail.com

Özet

Bu çalışmada Artvin ili Yusufeli ilçesinde geçmişten günümüze bıçağın serüveni anlatılmaktadır. İnsanoğlunun yaradılışından günümüze bıçağın kültürümüzdeki yeri ele alınmış, ilk çağlarda gerek savunmada, avcılıkta gerekse ritüellerde bıçağın önemi üzerinde durulmuştur. Geniş bir kültürel coğrafyaya sahip olan Yusufeli coğrafyasında bıçak yalnızca mutfakta değil hayatın her alanında kendine yer bulmuştur. Kesici alet statüsünde bulunan bıçağın ritüellerde korunma ve yardım alınmadaki yeri tespit edilmiştir. Yusufeli kültüründe bıçak bazen gece dışarıda kalan büyükbaş ya da küçükbaş hayvanın dualarla çakının kapatılmasıyla birlikte kurttan korumuş bazen kırkı henüz çıkmamış lohusa olan anneyi ve çocuğunu al karısından ve kötü iyelerden korumuştur. Yeni gelinin, gelin olarak geldiği evin kapısının üst kısmına bıçağı sapladıktan sonra ellerini una batırıp yine eşiğin üst kısmına sürmesiyle kötü ruhların dağılacağına, evde bereket ve bolluk olacağına inanılmıştır. Birçok çeşidi bulunan bıçağın yapılışına dair ise üç nesildir Yusufeli'nde kendine özgü bir biçimde geleneksel bıçakçılık yapan bir bıçak ustasıyla bire bir görüşme yapılarak bıçağın ham halinden işlenerek evlerimize, mutfaklarımıza geldiği haline kadar geçtiği aşamalar incelenmiştir. Her bıçak ustasında bulanan bıçak üzerindeki ustanın imzasının anlamı üzerinde durulmuştur. Bıçağın sap kısmının çeşitli materyallerden yapıldığı gözlemlenmiştir. Bu materyallerin amacı ve dayanıklılığı konusunda tespitler yapılmış, bıçağın kullanım alanlarına göre şeklinde oluşan değişimler irdelenmiştir. Bıçağın çeşitleri, isimleri ve kullanım alanları tespit edilmiştir. Geleneksel Yusufeli bıçaklarına rağbet üzerinde durulmuştur. Ticari amaçlı ve paslanmaz ilk bıçağın 1921 yılında Amerika'da satışa çıkarılmasından sonra geleneksel bıçakçılığın kültürümüzdeki yeri, pazarlama ve satıştaki durumu saptanmıştır. Bu çalışma ile birlikte Doğu Karadeniz'de Sürmene merkezli ön planda olan bıçak üretiminin Yusufeli merkezli bir diğer kolunda da Yusufeli kültüründe bıçağın köklü bir geçmişe sahip olduğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Yusufeli, Bıçak, Geleneksel Bıçakçılık, ritüel, inanış.

Knives, beliefs and practices related to them in Artvin-Yusufeli culture

Abstract

This study recounts the history of the knife in Yusufeli district of Artvin province from the past to the present. It examines the place of the knife in our culture from the creation of humankind to the present day, focusing on its importance in defense, hunting, and rituals in ancient times. In the Yusufeli region, which has a vast cultural geography, the knife has found its place not only in the kitchen but in every aspect of life. The role of the knife, a cutting tool, in rituals for protection and assistance is identified. In Yusufeli culture, the knife sometimes protected livestock left outside at night from wolves by closing the blade with prayers; sometimes it protected a mother and child who had not yet reached the forty-day postpartum period from evil spirits and malevolent entities. It was believed that a new bride, after sticking a knife into the top of the door of her new home, dipping her hands in flour and then rubbing it on the top of the threshold, would drive away evil spirits and bring abundance and prosperity to the house. Regarding the making of knives, of which there are many varieties, a one-on-one interview was conducted with a master knife maker who has been practicing traditional knife-making in Yusufeli for three generations. The stages the knife goes through, from its raw form to its finished product in our homes and kitchens, were examined. The meaning of the master's signature found on each knife was discussed. It was observed that the handle of the knife is made from various materials. The purpose and durability of these materials were determined, and the changes in the shape of the knife according to its intended use were investigated. The types, names, and uses of knives were identified. The demand for traditional Yusufeli knives was emphasized. Following the sale of the first commercially produced stainless steel knife in America in 1921, the place of traditional knife-making in our culture, its marketing, and sales status were determined.

Keywords: Yusufeli, Knife, Traditional Knifemaking, ritual, belief.

Iğdır Azerilerinde düğün adetleri: Gelenek, kültür ve değişim

Rugayye Boz

Türk Dili ve Edebiyatı Artvin Çoruh Üniversitesi
rugayye.boz@icloud.com

Özet

Türkiye coğrafyası sahip olduğu bölgesel farklıklar ve etnik yapısı açısından çeşitlilik gösterir. Türkiye'nin en doğusunda yer alan Iğdır ili, gerek etnik yapısı gerekse göçlerin getirdiği farklılıklar sayesinde birçok kültürün kesiştiği zengin renklere sahip bir mozaik olmuştur. 1988 yılında Ermenilerin, yüzyıllar boyunca Batı Azerbaycan olarak adlanan coğrafyadan Türkleri tamamen yok etme politikası sinsi bir şekilde devam etmiş, Gorbaçov dönemi ile birlikte amacına ulaşmıştır. 1988 yılında Karabağ sorunu patlak verdiği sırada Ermeniler artık toplumsal, siyasi, ekonomik ve uluslararası strateji açısından hazırlıklıydılar. Azerbaycan ise, uzun yıllar Sovyet baskısı ve korkusu altında Ermenilerle ve kendi içindeki Moskova yanlısı güçlerle çatışmak zorunda kalmıştır (URL-1). Bu nedenle Azeri Türkiye'ye göç ettikleri bilinmektedir. Iğdır ilinin de komşu olması itibariyle Azerbaycan Türklerinin önemli bir kısmı Iğdır iline göç etmiştir. Iğdır'a yerleşim sağlayan Azerbaycan Türkleri kendi kültürlerini günümüze kadar devam ettirmektedirler. Yapmış olduğumuz derleme çalışmasında Iğdır'a yerleşmiş olan Azerbaycan Türklerinin geçiş dönemi geleneklerinden biri olan düğün gelenekleri ele alınmıştır. Bu çalışmada enlenmenin aşamaları şu başlıklar adı altında verilmiştir: "Kız görme/seçme, elçilik, aile buluşması, kız isteme söz takma, başlık, süt bileziği, nişan, kına/beybaşı, gelin çıkarma, toy/düğün, damat evine giriş, gerdek, duvak/çeyiz serme, akraba ziyareti/el öpme." Çalışmanın sonuna "düğün ritüellerinde yer alan kişiler ve görevleri " eklenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Azeri, Iğdır, düğün, nişan, evlenme, gelenek.

Wedding customs among the Azeris of Iğdır: Tradition, culture and change

Abstract

Turkey's geography is diverse in terms of its regional differences and ethnic structure. Iğdır province, located in the easternmost part of Turkey, has become a rich mosaic of cultures, thanks to its ethnic composition and the differences brought about by migrations. In 1988, the Armenians' insidious policy of completely eliminating Turks from the region known for centuries as Western Azerbaijan continued, and they achieved their goal during the Gorbachev era. When the Karabakh conflict erupted in 1988, the Armenians were already prepared in terms of social, political, economic, and international strategy. Azerbaijan, on the other hand, had been forced to clash with the Armenians and pro-Moscow forces within its own borders for many years under Soviet pressure and fear (URL-1). Therefore, it is known that many Azerbaijanis migrated to Turkey. Due to Iğdır's proximity, a significant portion of Azerbaijani Turks migrated to Iğdır. The Azerbaijani Turks who settled in Iğdır have continued to maintain their culture to this day. In this compilation study, we examine the wedding traditions of the Azerbaijani Turks who settled in Iğdır, which are one of their transitional traditions. In this study, the stages of the engagement ceremony are given under the following headings: "Seeing/selecting the girl, embassy, family meeting, asking for the girl's hand in marriage, engagement ring, milk bracelet, engagement, henna ceremony/beggar's head ceremony, bride's departure, wedding feast, entering the groom's house, bridal night, veil/dowry display, visiting relatives/kissing hands." The study concludes with an appendix on "the people involved in wedding rituals and their roles."

Keywords: Azeri, Iğdır, wedding, engagement, marriage, tradition.

Anadolu'nun kadim ritüeli: Gaziantep halk kültüründe kurşun dökme

Cennet Ceren Ergün

Türk Dili ve Edebiyatı Artvin Çoruh Üniversitesi
ergun.ceren.97@icloud.com

Özet

İnsanoğlu varoluşundan beri nazar inancıyla mücadele etmiştir. Nazar, kıskançlık veya hayranlık dolu bakışla kişilere, mala ve hatta cansız nesnelere zarar verdiğine inanılan kadim bir metafizik olgudur. Anadolu'da bu olumsuz etkiyi gidermek için geliştirilen en yaygın halk hekimliği uygulamalarından biri **kurşun dökme** ritüelidir. Kökeni Şamanist "kut kuyma/kut dökme" geleneğine dayanan bu ritüel, ateşin arındırıcı, suyun temizleyici ve kurşunun simyasal dönüşüm gücünü birleştirir. Gaziantep'te "ocaklı" veya "kurşun izinli" kadınlar tarafından uygulanan ritüel, usta-çırak ilişkisiyle (el verme) kuşaktan kuşağa aktarılır ve anaerkil dönemin izlerini taşır. Uygulama sırasında nazar değdiği düşünülen kişi bir sandalyeye oturtulur, üzerine temiz çarşaf gerilir. Ocaklı, kaşıkta erittiği kurşunu hastanın başı etrafında çevirirken "azara buzara kim nazar ettiyse gözleri bozara" diyerek su dolu demir tasa döker. Ardından Fatiha, İhlas, Felak ve Nas sureleri okunur. Eritilen kurşunun suda oluşturduğu figürler (iğne, göz, mezar, yılan, kuş, insan, yol vb.) ocaklı tarafından yorumlanır. Bu şekiller, nazarın şiddeti, kaynağı ve hastanın geleceğine dair kehanet niteliği taşır. Ritüel genellikle üç kez tekrarlanır. İşlem sonunda kaptaki sudan hastaya içirilir, yüzü-kolları-ayakları yıkanır ve kalan su yol ayrımına (bazen dört yol) dökülür; döken kişi arkasına bakmadan eve döner. Gaziantep'teki kurşun dökme, Şamanist köklerle İslami unsurların sentezi olan hibrit bir kültürel fenomendir. Modern tıbba rağmen varlığını sürdüren bu pratik, psikolojik bir savunma mekanizması ve kolektif belleğin sürdürülebilirliğini sağlayan sembolik bir terapi işlevi görmektedir. Ateş, su, kurşun ve sayıların (3, 7) kutsallığı üzerinden ruhsal arınma ve toplumsal aidiyet duygusu pekiştirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Nazar, kurşun, ritüel, uğursuzluk, su yolu, sağaltma.

Ancient ritual of Anatolia: Lead pouring in Gaziantep folk culture

Abstract

Since the dawn of humanity, people have struggled with the belief in the evil eye. The evil eye is an ancient metaphysical phenomenon believed to harm people, property, and even inanimate objects through envious or admiring glances. One of the folk medicine practices widely used in Anatolia to counteract this negative effect is the lead pouring ritual. This ritual, rooted in the Shamanistic "kut kuyma/kut dökme" tradition, combines the purifying power of fire, the cleansing power of water, and the alchemical transformation power of lead. The ritual, practiced by women in Gaziantep who are "trained" or "lead-permitted," is passed down from generation to generation through a master-apprentice relationship (handing over) and carries traces of matriarchal periods. During the application, the person believed to have been affected by the evil eye is seated on a chair, and a clean sheet is placed over them. The practitioner, while circling the molten lead in a spoon, pours it into an iron bowl filled with water, saying, "May the eyes of whoever cast the evil eye be cursed." Then, the Fatiha, Ikhlas, Felak, and Nas surahs are separated. The figures formed in the water from the molten lead (needle, eye, grave, snake, bird, human, road, etc.) are interpreted by the practitioner. This carries the flexibility of the evil eye, its source, and future prophecies about milk. The ritual is usually repeated three times. At the end of the process, the water from the bowl is given to the person suffering from the illness to drink, their face, arms, and feet are washed, and the remaining water is poured on the jaundice (sometimes a four-way intersection); the person performing the casting returns home without considering the characteristics of the individual. The lead casting in Gaziantep is a hybrid cultural phenomenon, a synthesis of Shamanistic roots and Islamic elements. Despite modern medicine, this practice functions as a symbolic therapy, providing a psychological defense mechanism and ensuring the sustainability of the collective space. The sanctity of fire, water, lead and fragments (3, 7) reinforces the document of spiritual purification and social cooperation.

Keywords: Lead, ritual, bad luck, waterway, healing.

Karakalpak atasözlerinde eğitim kavramının etnopedagojik tahlili

Seçkin Sarpkaya [1,*], Pınar Fedakar [2] & Emine Varışoğlu Sarpkaya [3]

[1] Bakanlıklararası Ortak Kültür Komisyonu Kararıyla T. C. Astana Büyükelçiliği Eğitim Müşavirliği Nezdinde E. A. Böketov Karagandı Millî Araştırma Üniversitesi Yabancı Diller Fakültesinde Görevli Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü Töbir

[2] Türk Halkbilimi Ege Üniversitesi

[3] Türk Halkbilimi Ege Üniversitesi Türk Dünyası Araştırmaları Enstitüsü

seckin.sarpkaya@ege.edu.tr

Özet

Atasözlerinde eğitim kavramı bilgi, bilim, okul, öğretmen, öğrenci, kitap, okumak başta olmak üzere eğitim ve öğretimin birçok yönüyle yer almaktadır. Tüm kültürlerde olduğu gibi Türk kültüründe de bilgiye verilen önem, öğrenmenin ve bilmenin gerekliliği ile kitap, öğretmen ve bilimin önemi atasözleri aracılığıyla tanımlanmış, tanıtılmış, yaratılıp icra edilip aktarılmıştır. Atasözleri aracılığıyla eğitime dair ögelerin etnopedagojik tanımları ve açıklamaları yapılarak eğitim konusunda birtakım çözümler bulunabileceği düşüncesini Türk atasözleri üzerinden göstermek önem arz etmektedir. Bu düşünceden hareketle bu çalışmada eğitim kavramının bir Türk boyunun atasözleri örneklerinden hareketle nasıl açıklandığı ve eğitimle ilgili ne anlatıldığının ortaya konulması hedeflenmektedir. Çalışmanın kapsamı ve materyalleri çalışmayla aynı adı taşıyan bilimsel araştırma projesinin kapsam ve verilerinden oluşmaktadır. Çalışmayla aynı adlı bu proje, 10 Eylül 2023 – 10 Haziran 2024 tarihleri arasında Özbekistan'ın Karakalpakistan özerk bölgesinde bulunan Berdak Adındaki Karakalpak Devlet Üniversitesi tarafından desteklenmiştir. Çalışmanın birinci yazarı projenin yürütücüsü, ikinci ve üçüncü yazarları da araştırmacılarıdır. Söz konusu proje için ön alan araştırması yapıldıktan sonra, 2024 Mayıs-Haziran aylarında Karakalpakistan özerk bölgesinin başkenti Nukus şehrinde bulunan, ismi anılan üniversite desteğiyle arşiv ve kütüphane araştırması yapılmıştır. Bu araştırmadan çıkan sonuçta da Karakalpakistan folkloru üzerine hazırlanan 100 ciltlik Karakalpak Folkloru serisinde yer alan çok sayıdaki atasözünden 100 atasözünün eğitimle ilgili kabul edilebileceği tespit edilip 72 atasözünde çalışmamızda incelenebilecek veri bulunmuştur. Çalışmada bu atasözleri etnopedagojik bakış açısıyla ele alınarak folklor perspektifinden eğitim kavramıyla ilgili bilginin niteliği ve bu bilginin günümüz eğitim sorunlarına nasıl çözüm üreteceği tartışılmıştır. İlk olarak çeşitli kaynaklardan hareketle atasözlerinin genel özellikleri ele alınmış, halk düşüncesi ifadesine kısaca değinilerek atasözlerinin uluslararası genel kabul gören tematik tasnifine yer vererek eğitimle ilgili atasözlerinin bu tasnifteki yeri gösterilmiştir. Bir sonraki başlıkta eğitim teması, atasözleri ve etnopedagoji ilişkisi çeşitli çalışmalardan hareketle tartışılmıştır. Bunun devamında proje sonucu elde edilen verilerden hareketle Karakalpakistan folkloru derlemelerinde yer alan atasözlerinde eğitimle ilgili ögelerin yer aldığı örnekler ele alınıp incelenmiştir. Sonuç olarak da geleneksel özelliklerini ve sözlü kültürün hâkim gücünü nispeten koruyup devam ettiren bir Türk boyu olan Karakalpakların eğitime bakış açısı atasözleri üzerinden ortaya konulmuş, bu bilgiden hareketle Türk dünyasında eğitime dair güncel meselelere çözüm önerileri için atasözlerinin yol gösterici özelliği bir örneklem üzerinden gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Karakalpak, atasözü, eğitim, etnopedagoji.

An ethnopedagogical analysis of the concept of education in Karakalpak proverbs

Abstract

In proverbs the concept of education is represented through various dimensions of teaching and learning, including knowledge, science, school, teacher, student, books, and reading. As in all cultures, Turkish culture attributes great importance to knowledge and emphasizes the necessity of learning, as well as the value of books, teachers, and science, all of which are conveyed through proverbs. Demonstrating that ethnopedagogical definitions and explanations of educational elements can be derived from proverbs, and that these may offer solutions to educational issues, is of particular importance. Based on this premise, the present study aims to reveal how the concept of education is explained and what it signifies through the proverbs of a Turkish community. The scope and materials of the study are based on a scientific research project of the same title, supported by Berdakh Karakalpak State University in the autonomous Republic of Karakalpakstan, Uzbekistan, between September 10, 2023, and June 10, 2024. The first author served as the project coordinator, while the second and third authors contributed as researchers. Following preliminary fieldwork, archival and library research was conducted in Nukus, the capital of Karakalpakstan, in May–June 2024. Within the 100-volume Karakalpak Folklore series, numerous proverbs were examined; 100 were identified as related to education, and 72 were selected as suitable for analysis. These proverbs are analyzed from an ethnopedagogical perspective, focusing on the nature of knowledge about education within a folkloric framework and its potential contributions to contemporary educational issues. First, the general characteristics of proverbs are outlined, and their role as expressions of folk thought is briefly discussed, alongside their place in internationally recognized thematic classifications. Then, the relationship between education, proverbs, and ethnopedagogy is examined based on existing literature. Finally, selected examples from Karakalpak folklore compilations are analyzed to illustrate educational elements. As a result, the educational perspective of the Karakalpaks—one of the Turkish communities that has relatively preserved its traditional features and oral culture—is presented through proverbs. The study also demonstrates, through this example, the guiding role of proverbs in offering insights and potential solutions to current educational issues in the Turkish world.

Keywords: Karakalpak, proverb, education, ethnopedagogy.

Sibiryadan adlı eserde kurban törenleri

Sedanur Şahin

Türk Dili ve Edebiyatı Artvin Çoruh Üniversitesi
sedasahin075@gmail.com

Özet

Türk kozmolojisinde kutsal mekân, ritüellerin icra edildiği mağara önleri, nehir kıyıları veya kurban sunumu için özel olarak tahsis edilmiş yurtlar vasıtasıyla somutlaşmaktadır. Özellikle gök tanrı Ülgön onuruna tesis edilen çadırlar, dokuz basamaklı bir kayın ağacı (taptı) ile donatılarak "kozmik bir merkez" hüviyeti kazanmaktadır. Söz konusu yapıların kapılarının daima güneşin doğuşuna, yani doğu istikametine yönelik olması, inanç sistemindeki yönsel ve zamansal kutsallığın bir tezahürüdür. Kurbanlık hayvanın seçimi (ıyık) süreci, teolojik bir titizlikle yürütülmektedir; Ülgön'e sunulacak kurbanlarda açık renkli atlar tercih edilirken, yeraltı kültlerine yönelik ritüellerde siyah renkli hayvanlar ön plana çıkmaktadır. Türk inanç sistemindeki "ruhun sürekliliği" ilkesi uyarınca, kurbanın ruhunun göğe yükselmesini temin etmek amacıyla hayvan, kan akıtılmadan sakatlanarak öldürülmekte ve iskelet yapısı bozulmadan kemikler iskeleye (taskak) asılmaktadır. Bu merasimler, cenaze törenlerinden evlilik akitlerine kadar uzanan geniş bir sosyo-kültürel spektrumda icra edilmektedir. Genellikle üç gün süren bu kapsamlı törenler; şamanik dualar, kolektif ziyafetler ve kımız sunumları eşliğinde toplumsal bağları tahkim eden bir "prestij gösterisi" niteliği taşımaktadır. Kurban olgusu, bireyin koruyucu ruhlar ile kurduğu doğrudan bir iletişim köprüsü ve ontolojik varlığın devamlılığı için sunulan en yüksek bedel olarak nitelendirilmektedir. Bu ritüeller, sadece manevi bir edim değil, aynı zamanda kolektif hafızayı ve toplumsal hiyerarşiyi pekiştiren bir işlev görmektedir.

Anahtar Kelimeler: kurban törenleri, Şaman, Gök Tanrı, ölüm gömme adetleri, Baydara.

Sacrificial rituals in the work titled Sibiryadan

Abstract

In Turkish cosmology, sacred space is embodied through cave entrances, riverbanks, or yurts specifically designated for sacrificial offerings. Tents erected in honor of the sky god Ülgön, in particular, are adorned with a nine-stepped birch tree (taptı), acquiring the status of a "cosmic center." The fact that the doors of these structures always face the sunrise, i.e., the east, is a manifestation of the directional and temporal sacredness in the belief system. The process of selecting the sacrificial animal (ıyık) is carried out with theological rigor; light-colored horses are preferred for sacrifices to Ülgön, while black animals are prominent in rituals related to underground cults. In accordance with the principle of "continuity of the soul" in the Turkish belief system, in order to ensure the soul of the sacrifice ascends to heaven, the animal is killed by mutilation without shedding blood, and the bones are hung on a scaffold (taskak) without disturbing the skeletal structure. These ceremonies are performed across a wide socio-cultural spectrum, ranging from funerals to marriage contracts. These comprehensive ceremonies, usually lasting three days, are characterized as a "show of prestige" that strengthens social bonds, accompanied by shamanic prayers, collective feasts, and kumis offerings. The act of sacrifice is considered a direct bridge of communication between the individual and protective spirits, and the highest price offered for the continuity of ontological existence. These rituals serve not only as a spiritual act but also as a function that reinforces collective memory and social hierarchy.

Keywords: sacrificial ceremonies, shaman, Sky God, burial customs, Baydara.

Ankara Gölbaşı halk kültüründe sevgi çiçeği (Centaurea tchihatcheffii)

Ali Bedir

Türk Dili ve Edebiyatı Herhangi Bir Kurumda Çalışmamaktadır.
bedir250625@gmail.com

Özet

Kültür, toplumun kolektif bilincine yerleşmiş duyguları ve deneyimleri kapsayan, içinde bulunulan dönemin talepleriyle şekillenen canlı bir olgudur. Bir toplumun kültüründeki bazı soyut ve somut olgular, bir milleti anlamada önemli olabilir ve toplumun bireylerinin genel duygu ve düşüncelerini yansıtabilir. Araştırmanın konusunu olan sevgi çiçeği (centaurea tchihatcheffii), Gölbaşı halk kültüründe soyut ve somut kavramlarla karakterize edilen bir motif olarak karşımıza çıkmaktadır. Gölbaşı'nın yoğun göç yaşanması ve ilçede yürütülen imar faaliyetleri nedeniyle sevgi çiçeğinin yetiştiği yeşil alanlar daralmıştır. Bu durum çiçeğin neslinin tehlikeye girmesine sebep olmuştur. Bu bağlamda sevgi çiçeği üzerine yapılan çalışmalar önem kazanmıştır. Sevgi çiçeği, daha önce halk kültürü bağlamında incelenmemiş bir konudur. Araştırmanın amacı sevgi çiçeğinin Gölbaşı halk kültüründeki değerlerini tespit etmek ve çiçeği motif bağlamında incelemektir. Çalışmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. Elde edilen verilere ek olarak ilçede 2019 yılında alan araştırması yapılmış olup alan araştırmasında mülakat yöntemi kullanılmıştır. Gölbaşı Belediyesi, çiçeğin tescil edildiği 2018-2019 yıllarında aldığı girişimlerle sevgi çiçeğini belediyenin logosu olarak kullanmıştır. Sevgi çiçeği, milli piyango biletlerinde ve ilk gün pullarında da kullanılmıştır. Çalışmanın sonunda, resmî kurumların sevgi çiçeğini motif olarak kullandığını gösteren görseller sunulmuştur. Çiçeğin halk kültüründe değerler taşıdığı da tespit edilmiştir. Sevgi çiçeği, hediyeleşmede kullanılmış ve sevginin sembolü hâline gelmiştir. Sevgi çiçeğini içeren Zeynep ile Mehmet adlı hikâyenin olduğu da tespit edilmiştir. Ayrıca, ilçedeki kurum ve kuruluşların, binaların ve iş yerlerinin adlarında sevgi çiçeğinin kullanıldığı da gözlemlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sevgi Çiçeği, Gölbaşı Halk Kültürü, Motif, Centaurea Tchihatcheffii.

The love flower (Centaurea tchihatcheffii) in the folk culture of Gölbaşı, Ankara

Abstract

Culture is a living phenomenon encompassing the emotions and experiences embedded in the collective consciousness of a society, shaped by the demands of the era in which it exists. Certain abstract and concrete phenomena within a society's culture can be important in understanding a nation and may reflect the general feelings and thoughts of its individuals. The love flower (Centaurea tchihatcheffii), which is the subject of this research, appears in the folk culture of Gölbaşı as a motif characterized by both abstract and concrete concepts. Due to intense migration to Gölbaşı and the ongoing construction activities in the district, the green areas where the love flower grows have shrunk. This situation has caused the flower to become endangered. In this context, studies on the love flower have gained importance. The flower of love is a subject that has not been previously examined within the context of folk culture. The aim of this research is to identify the values of the love flower in the folk culture of Gölbaşı and to examine the flower within the context of its motifs. This study utilized document analysis, a qualitative research method. In addition to the data obtained, a field study was conducted in the district in 2019, and the interview method was used in this field study. Gölbaşı Municipality, by taking initiatives in 2018-2019, the years when the flower was registered, used the love flower as the municipality's logo. The love flower has also been used on national lottery tickets and first-day stamps. Images showing official institutions using the flower of love as a motif are provided at the end of the study. It has also been determined that the flower holds value in folk culture. The flower of love has been used in gift-giving and has become a symbol of love. It has also been determined that there is a story called Zeynep and Mehmet that includes the flower of love. It has also been observed that the name of the "love flower" is used in the names of institutions and organizations, buildings, and workplaces in the district.

Keywords: The Love Flower, Gölbaşı Folk Culture, Motif, Centaurea Tchihatcheffii.

Azerbaycan folklorunda zoomorfik triksterler: Teorik-tipolojik bir inceleme

Maya Abdullayeva

Azərbaycan Dili Və Ədəbiyyatı Adpu-Nun Ağcabədi Filialı
Magamirzeqizi@gmail.com

Özet

Bu makalede Azerbaycan epik folklorunda yer alan zoomorfik trikster figürlerinin kökeni, işlevsel mahiyeti ve sanatsal tipolojisi incelenmektedir. Trikster imgesinin kolektif mitolojik bilinçteki kökleri, sosyo-psikolojik içeriği ve tilki, tavşan, yılan, köpek ve kurt gibi figürler etrafında şekillenen modeller bilimsel ve teorik temelde analiz edilmektedir. Araştırma, halk edebiyatındaki zoomorfik triksterlerin hem etik-normatif hem de satirik-işlevsel anlamlar taşıdığını; zekâ ve kurnazlık aracılığıyla zayıfın güçlüye üstün gelmesi fikrini yansıttığını ortaya koymaktadır. Azerbaycan halk edebiyatı zengin bir mitolojik ve sembolik yapıya sahiptir. Bu yapı içerisinde hayvan imgeleri özel bir yere sahiptir. Hayvan figürleri halk bilincinde hem totemik kökenlerin taşıyıcısı hem de toplumsal ve etik ilişkilerin temsilcisi olarak işlev görmektedir. Bu makale, Azerbaycan epik folklorundaki zoomorfik (hayvan biçimli) trikster figürlerinin kökenini, semantik içeriğini ve işlevsel rolünü araştırmaktadır. Dünya folklorundaki genel trikster arketipi modelleri ile Azerbaycan folklorundaki tilki, tavşan ve kurt gibi figürler arasında karşılaştırmalı bir analiz yapılmaktadır. Makalede, Azerbaycan halk düşüncesindeki zoomorfik trikster figürlerinin, zekânın kaba kuvvete üstünlüğünün yanı sıra toplumsal adalet ve bilgelik anlayışının sanatsal ifadeleri olarak şekillendiği ileri sürülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan folkloru, trikster, zoomorfik imge, tilki, tavşan, epik gelenek, mitolojik tipoloji.

Zoomorphic tricksters in Azerbaijani folklore: A theoretical-typological analysis

Abstract

The article examines the genesis, functional essence, and artistic typology of zoomorphic trickster figures in Azerbaijani epic folklore. The roots of the trickster image in collective mythological consciousness, its socio-psychological content, and the models formed around such figures as the fox, hare, snake, dog, and wolf are analyzed on a scientific and theoretical basis. The study demonstrates that zoomorphic tricksters in folk literature carry both ethical-normative and satirical-functional meanings, embodying the idea of the weak overcoming the strong through intelligence and cunning. Azerbaijani folk literature possesses a rich mythological and symbolic structure. Within this structure, animal images occupy a special place. Animal figures function in folk consciousness both as carriers of totemic origins and as representations of social and ethical relations. This article explores the origin, semantic content, and functional role of zoomorphic (animal-shaped) trickster figures in Azerbaijani epic folklore. A comparative analysis is conducted between the general models of the trickster archetype in world folklore and such figures in Azerbaijani folklore as the fox, hare, and wolf. The article argues that zoomorphic trickster figures in Azerbaijani folk thought were formed as artistic expressions of the triumph of intelligence over brute force, as well as of social justice and wisdom.

Keywords: Azerbaijani folklore, trickster, zoomorphic image, fox, hare, epic tradition, mythological typology.

Elhan Zal Karahanlı'nın şiirlerinde güneş ve ay motifi

Zehra Cankan

Azerbaycan Türkçesi ve Edebiyatı Kafkas Üniversitesi
zehracankan95@gmail.com

Özet

Mitoloji, insanlığın dünyayı anlamlandırma çabasının en eski ve en etkili anlatım biçimlerinden biri olarak bugüne kadar süregelmiştir. Düşünce ve kültür hayatının hemen her alanında varlığını sürdürmektedir. Sadece geçmiş toplumların inanç sistemlerini değil, aynı zamanda insanın varoluş, doğa ve evrenle kurduğu ilişkinin sembolik yansımalarını da içinde barındırmaya devam etmiştir. Bu yönüyle mitolojik anlatılar, edebiyatın özellikle şiir türünde sıkça başvurulan bir kaynak hâline gelmiştir. Bu çalışmanın amacı, çağdaş şiirde mitolojik unsurları özgün bir biçimde kullanan Elhan Zal Karahanlı'nın şiirlerinde yer alan mitolojik izleri ortaya koymaktır. Şairin şiirlerinde mitoloji, doğrudan bir anlatım unsuru olarak değil; daha çok semboller, çağrışımlar ve imgeler aracılığıyla varlık gösterir. Şair, farklı kültürlere ait mitolojik birikimleri doğrudan aktarmak yerine, onları kendi dünyası içinde dönüştürerek kullanır. Şairin şiirlerinde güneş ve ay, yalnızca göksel unsur olarak değil; ışık, karanlık, yeniden doğuş, yalnızlık, zaman, ölüm ve sonsuzluk gibi kavramlarla ilişkilendirilen sembolik yapılar olarak karşımıza çıkmaktadır. Şairin şiirlerinde güneş ve ay motifleri, geçmişten gelen mitolojik hafızayı çağdaş şiir estetiği içinde yeniden üreten dinamik unsurlar hâline getirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Mitoloji, mitolojik unsurlar, Elhan Zal Karahanlı, şiir, imge.

The sun and moon motif in Elhan Zal Karahanlı's poems

Abstract

Mythology has persisted to this day as one of the oldest and most effective forms of expression in humanity's attempt to make sense of the world. It continues to exist in almost every area of intellectual and cultural life. It not only contains the belief systems of past societies but also symbolic reflections of humanity's relationship with existence, nature, and the universe. In this respect, mythological narratives have become a frequently used source in literature, especially in poetry. The aim of this study is to reveal the mythological traces in the poems of Elhan Zal Karahanlı, who uses mythological elements in an original way in contemporary poetry. In the poet's poems, mythology does not exist as a direct narrative element; rather, it manifests itself through symbols, associations, and images. Instead of directly conveying mythological accumulations from different cultures, the poet transforms and uses them within his own world. In the poet's poems, the sun and moon appear not only as celestial elements but also as symbolic structures associated with concepts such as light, darkness, rebirth, loneliness, time, death, and eternity. In the poet's verses, the motifs of the sun and moon become dynamic elements that reproduce mythological memories from the past within the aesthetics of contemporary poetry.

Keywords: Mythology, mythological elements, Elhan Zal Karahanlı, poetry, imagery.

İkincil sözlü kültürde anlatıcı tipolojisi ve performans: Âşık Veysel'in ayakkabı hikâyesi örneği

Dilara Koçak

Türk Dili ve Edebiyatı Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
dilarakocak15421@gmail.com

Özet

Âşık Veysel âşıklık geleneğinin kültürel bellekte iz bırakan en güçlü temsilcilerinden biridir. Şiirleri, türküleri ve yaşamına ilişkin anlatılar deneyim ve tanıklık ile sözlü kültürde aktarılırken günümüzde dijital medya ortamlarında yeni anlatıcı tipleri tarafından yeniden kurulmakta ve aktarılmaktadır. Geleneksel sözlü kültür ortamında aktarılan anlatılar dijital medya teknolojileriyle birlikte yeni alanlarda yeniden aktarılmış; bu aktarım ortamının değişmesi ile birlikte geleneksel hikâye anlatıcısının işlevi ve konumu değişime uğramıştır Bu çalışmada Âşık Veysel ile ilişkili "eşinin ayakkabısına para koyması" hikâyesinin ikincil sözlü kültür ortamında yeniden üretimi çerçevesinde anlatıcı tipolojisi incelenmektedir. Çalışmada Walter J. Ong'un "ikincil sözlü kültür" ve Alan Dundes'in "Doku, Metin ve Konteks" yaklaşımından hareketle geleneksel hikâye anlatıcısı ve dijital platformlarda ortaya çıkan modern anlatıcı mukayeseli biçimde ele alınmaktadır. Doku, metin ve konteks çerçevesinde anlatının yalnızca metin yapısı değil anlatının dijital dolaşımı, anlatıcının performansı, dinleyici/izleyici kitlesi, anlatım ortamı, duygusal vurgular analiz edilmektedir. Çalışmanın veri grubunu sözlü kültür ortamı tanık anlatıcılar veya derleyiciler aracılığıyla sosyal medya platformlarında içerik üreticileri tarafından aktarılan anlatılar oluşturmaktadır. Elde edilen verilerle birlikte ikincil sözlü kültür ortamında anlatıcının anlatı üzerindeki performatif etkisi incelenmektedir.

Anahtar Kelimeler: İkincil Sözlü Kültür, Âşık Veysel, Dijital Folklor, Hikâye, Anlatıcı Tipolojisi

Narrator typology and performance in secondary oral culture: The example of Âşık Veysel's shoe story

Abstract

Aşık Veysel is one of the most powerful representatives of the minstrel tradition, leaving a lasting mark on cultural memory. While his poems, folk songs, and narratives about his life were transmitted orally through experience and testimony, today they are being reconstructed and transmitted by new types of narrators in digital media environments. Narratives transmitted in the traditional oral culture environment have been re-transmitted in new areas with digital media technologies; with this change in the transmission environment, the function and position of the traditional storyteller have undergone a transformation. This study examines the narrator typology within the framework of the reproduction of the story of "putting money in his wife's shoe" related to Aşık Veysel in a secondary oral culture environment. Drawing on Walter J. Ong's "secondary oral culture" and Alan Dundes' "Texture, Text, and Context" approach, the study comparatively analyzes the traditional storyteller and the modern narrator emerging on digital platforms. Within the framework of texture, text, and context, not only the textual structure of the narrative but also its digital circulation, the narrator's performance, the audience/viewer, the narrative environment, and emotional emphases are analyzed. The study's dataset consists of narratives transmitted by content creators on social media platforms through witness narrators or compilers in the oral culture environment. Using this data, the performative influence of the narrator on the narrative in the secondary oral culture environment is examined.

Keywords: Secondary Oral Culture, Âşık Veysel, Digital Folklore, Story, Narrator Typology

Borçka kültüründe Makar sofrası geleneği

Havva Bostan

Türk Halkbilimi Artvin Çoruh Üniversitesi
havvabostann1@gmail.com

Özet

Bu bildirimde, Artvin düğün kültüründe önemli bir yere sahip olan "Makar Sofrası" geleneği araştırılmıştır. Çalışmada, sofraların yalnızca yemek yenilen alanlar olmadığı; aynı zamanda toplumsal birlikteliği, paylaşımı, kültürel aktarımı ve dayanışmayı sağlayan önemli sosyal mekânlar olduğu üzerinde durulmuştur. Özellikle Artvin'de yaşayan Gürcü kökenli halkın düğünlerinde kurulan Makar Sofrasının, düğün sonrası gerçekleştirilen geleneksel bir buluşma niteliği taşıdığı ayrıntılı şekilde incelenmiştir. Makar Sofrası, düğünün ardından iki ailenin, akrabaların, komşuların ve yakın çevrenin bir araya geldiği; sohbet, müzik ve eğlence eşliğinde geçirilen özel bir ortam oluşturmaktadır. Bu sofralarda söylenen türküler, yapılan sohbetler ve gerçekleştirilen geleneksel uygulamalar sayesinde aileler arasındaki bağların güçlendiği, samimiyetin arttığı ve toplumsal dayanışmanın pekiştirildiği görülmüştür. Aynı zamanda bu sofraların, yeni kurulan ailelerin toplum tarafından kabul görmesine katkı sağladığı ve bireyler arasındaki sosyal ilişkileri kuvvetlendirdiği değerlendirilmiştir. "Sofra Bağlama" adıyla da bilinen bu gelenek, birlik ve beraberlik duygusunu canlı tutan önemli bir kültürel unsur olarak ele alınmıştır. Araştırmada ayrıca, "Makar Sofrası" sırasında kullanılan geleneksel yemeklerin, müziklerin ve halk oyunlarının kültürel kimliğin korunmasında önemli bir rol üstlendiği tespit edilmiştir. Bu gelenek sayesinde geçmişten gelen kültürel değerlerin genç kuşaklara aktarıldığı, toplumsal hafızanın canlı tutulduğu ve kültürel sürekliliğin sağlandığı görülmüştür. Günümüzde modernleşme ve değişen yaşam koşullarına rağmen Makar Sofrasının hâlen yaşatılmaya devam edilmesi, bu geleneğin toplum açısından ne kadar önemli olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Artvin, Makar Sofrası, düğün kültürü, Gumsal dayanışma.

The tradition of the Makar table in Borçka culture

Abstract

This study examines the tradition of the "Makar Table," which holds an important place in the wedding culture of Artvin. The study emphasizes that tables are not merely places where people gather to eat, but also important social spaces that promote social unity, sharing, cultural transmission, and solidarity. In particular, the Makar Table established during the weddings of the Georgian-origin community living in Artvin has been analyzed in detail as a traditional gathering organized after the wedding ceremony. The Makar Table creates a special environment where the two families, relatives, neighbors, and close friends come together after the wedding to spend time with conversation, music, and entertainment. It has been observed that the folk songs sung, conversations held, and traditional practices performed during these gatherings strengthen family bonds, increase sincerity, and reinforce social solidarity. In addition, these gatherings contribute to the social acceptance of newly established families and help strengthen interpersonal relationships within the community. Also known as "Table Binding," this tradition has been evaluated as an important cultural element that keeps the spirit of unity and togetherness alive. The research also revealed that the traditional foods, music, and folk dances performed during the Makar Table play a significant role in preserving cultural identity. Through this tradition, cultural values inherited from the past are transmitted to younger generations, collective memory is kept alive, and cultural continuity is maintained. Despite modernization and changing living conditions today, the continued practice of the "Makar Table" demonstrates the importance of this tradition for society. As a result of the study, it has been concluded that the Makar Table is not merely a wedding custom, but also an important element of intangible cultural heritage that preserves cultural identity, sustains collective memory, and has been transmitted from generation to generation from the past to the present.

Keywords: Artvin, Makar Table, wedding culture, Georgian culture, intangible cultural heritage, social solidarity.

Âşık tarzı şiir geleneğinde coğrafya merkezli okuma ve Murat Çobanoğlu şiirleri

Songül Daşdemir

Türk Dilı ve Edebiyatı Ardahan Üniversitesi
sngl9294@gmail.com

Özet

Halk edebiyatı, mekân-insan düzleminde önemli kaynaklara ve ürünlere sahip olan bir disiplindir. Coğrafya ise mekânın anlamlandırılmasında ve çözümlenmesinde halkın içinde bulunduğu doğal alandır. Etkileşimin aktif olduğu, "edebiyat, mekân ve coğrafya" bağlamı âşık edebiyatında incelemeye değer bir konudur. Bu yönüyle çalışma, Murat Çobanoğlu'nun şiirlerini inceleyerek âşık şiirinde coğrafyanın kültürel hafıza, bireysel deneyim ve toplumsal gerçekliğin kurulmasında işlevsel bir yapı olduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Murat Çobanoğlu âşık geleneğinde önemli bir yere sahiptir. Ustaca kullandığı sazının ve sözünün yanında şiirlerinde görülen coğrafi unsurlar onun çevre ile kurduğu ilişkiyi çözümleyen temel değerlerdendir. Coğrafya temelli okuma, âşığın şiirlerinde basit bir tercih gibi görünen bu unsurların sistemli ve daha derin incelenmesine, yorumlanmasına olanak tanımaktadır. Çalışmada kaynak toplama sürecinde konu ile ilgili akademik yayınlar taranmıştır. Ek olarak güvenilirliği test edilmiş çevrim içi kaynaklardan faydalanılmıştır. Elde edilen bulgularla Âşık Murat Çobanoğlu'na ait şiirlerde geçen coğrafi mekânlar ve ögeler coğrafya merkezli okuma yöntemiyle incelenmiş ve yorumlanmaya çalışılmıştır. İncelenen şiirlerde âşığın yaşam coğrafyası, tercih ettiği betimlemeler, mekânlar ve coğrafi unsurlar arasında derin bağlar olduğu tespit edilmiştir. Murat Çobanoğlu'nun coğrafyaya özgü bireysel ve kültürel deneyimlerinin şiirleriyle iç içe geçtiği görülmüştür. Âşık coğrafyayı çok yönlü işlemiş ve eserleri aracılığıyla coğrafi değerlerin sonraki nesillere aktarılmasına olanak sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler: Âşık Şiiri, Coğrafya Merkezli Okuma, Murat Çobanoğlu

Geography-centered reading in the tradition of minstrel poetry and the poems of Murat Çobanoğlu

Abstract

Folk literature is a discipline with significant resources and products at the spatial-human level. Geography, on the other hand, is the natural environment in which the people are situated, playing a role in the interpretation and analysis of space. The active interaction between "literature, space, and geography" is a subject worthy of examination in minstrel poetry. In this respect, this study aims to demonstrate, by examining Murat Çobanoğlu's poems, that geography is a functional structure in the construction of cultural memory, individual experience, and social reality in minstrel poetry. Murat Çobanoğlu holds a significant place in the minstrel tradition. Besides his masterful use of the saz (a stringed instrument) and his poetry, the geographical elements evident in his poems are fundamental elements that reveal his relationship with his environment. A geography-based reading allows for a systematic and deeper examination and interpretation of these elements, which may seem like simple choices in the minstrel's poems. In this study, academic publications on the subject were reviewed during the source gathering process. Additionally, reliable online sources were utilized. Based on the findings, the geographical locations and elements in the poems of Minstrel Murat Çobanoğlu were examined and interpreted using a geography-centered reading method. The analysis of the poems revealed deep connections between the poet's geographical context, the descriptions he chose, the locations, and geographical elements. It was observed that Murat Çobanoğlu's individual and cultural experiences specific to geography are intertwined with his poetry. The poet dealt with geography in a multifaceted way and, through his works, enabled the transmission of geographical values to future generations.

Keywords: Minstrel Poetry, A Geographically Centered Reading, Murat Çobanoğlu

Iğdır halk kültüründe su kültü

Kübra Atasever Demir

Türk Halkbilimi Iğdır Üniversitesi
atasvrkbr25@gmail.com

Özet

Canlılar için temel yaşam kaynağı olan su, yaratılıştan günümüze kadar önemini korumaya devam etmektedir. Bu sebeple evrende hiçbir varlık yokken suyun olduğu ve evrendeki diğer varlıkların sudan alınan parçalarla oluştuğu inancı, suya ayrı bir önem verilmesine sebep olmuştur. Eski Türk inanç sisteminin doğa temelli olması nedeniyle dağ, yer, su, pınar, göl ve ırmaklar anlatılarda kutsallık boyutuyla aktarılmıştır. Iğdır yöresinde yapılan bu çalışmada yörede bulunan su inanç ve ritüellerinin halk kültüründe yansımasını ortaya çıkarmak amaçlanmaktadır. Yöredeki Aras Nehri merkezinde şekillenen su kültü, doğadaki varlıkların birer ruhu olduğu inancına paralel olarak karşımıza çıkmaktadır. Nevruz Bayramı'nda suyun arındırıcı ve şifai özelliğinin yanı sıra geleceğe dair haber vermesi, Ölü Bayramı'nda suyun birleştirici özelliği, kırklama ritüeli ile suyun koruyucu özelliği üzerine çeşitli bulgular elde edilmiştir. Çalışmamız Iğdır yöresi ile sınırlandırılmıştır. Saha çalışması bağlamında yöredeki on beş kaynak kişi ile görüşülmüştür. Su iyelerine bağlı olarak suyun arındırıcı, koruyucu ve iyileştirici birçok özelliğinin halk kültüründe inanç ve ritüel kapsamında varlığını devam ettirdiği sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İnanç, Kült, Ritüel, Su, Iğdır

The water cult in Iğdır folk culture

Abstract

Water, the fundamental source of life for all living beings, has maintained its importance from the beginning of creation to the present day. For this reason, the belief that water existed before any other entity in the universe and that other entities in the universe were formed from fragments taken from water has led to water being given special importance. Due to the nature-based nature of the ancient Turkish belief system, mountains, land, water, springs, lakes, and rivers were conveyed in narratives with a dimension of sacredness. This study, conducted in the Iğdır region, aims to reveal the reflection of water beliefs and rituals in the region in folk culture. The water cult centered around the Aras River in the region emerges in parallel with the belief that beings in nature have souls. Various findings have been obtained regarding the purifying and healing properties of water during the Nowruz Festival, its ability to predict the future, the unifying property of water during the Festival of the Dead, and the protective property of water in the kırklama ritual. Our study is limited to the Iğdır region. In the context of fieldwork, fifteen informants from the region were interviewed. It was concluded that, based on water beliefs, water's many purifying, protective, and healing properties continue to exist in folk culture within the scope of beliefs and rituals.

Keywords: Belief, Cult, Ritual, Water, Iğdır

“Dede Korkut” destanında doğa ile diyalog: Ritüel kodlar ve ekolojik düzen

Nizami Adışirinov

Egitim Bölüm Baskani Azerbaycan Milli Ilimler Akademisi. Folklor Enstitusu
drnizami1983@gmail.com

Özet

“Kitab-ı Dede Korkut” destanı, Türk halklarının kadim mitolojik dünya görüşünü, sosyo-kültürel yaşamını ve insan-doğa ilişkilerini yansıtan önemli bir epik anıttır. Destanda doğa yalnızca dekoratif bir arka plan ya da olayların gerçekleştiği mekân işlevi taşımaz; insanın kaderini belirleyen, kutsal anlam kazanan ve ritüel davranışlarla korunan canlı bir kozmik sistem olarak sunulur. Bu bakımdan “Dede Korkut”ta insan ile doğa arasında kurulan ilişkiler, eski Türk ekolojik düşüncesinin ve ritüel hafızasının önemli göstergelerinden biri olarak değerlendirilebilir. Makalede destanın çeşitli boyları temelinde insan-doğa ilişkilerinin ritüel niteliği ve bu ilişkilerin ekolojik düzen oluşturma işlevi incelenmektedir. Araştırma göstermektedir ki destanda dağ, su, ağaç, orman, hayvan ve av kültleri eski Türk mitolojik sisteminin temel bileşenleri olarak karşımıza çıkmaktadır. Kahramanların ava çıkması, yaylak ve kışlak yaşamının tasviri, atla ilgili inanışlar, kutsal su anlayışı ve ağaç kültü, insanın doğayla uyum içinde yaşadığını gösteren temel örneklerdir. Özellikle av motifleri dikkat çekmektedir. Av yalnızca kahramanın gücünü gösteren bir faaliyet değil, belirli ritüel kurallar ve manevi sınırlamalarla çevrili kutsal bir eylemdir. Av sırasında kuralların ihlal edilmesi, aşırı zalimlik ya da doğaya saygısızlık mitolojik cezalarla sonuçlanabilmektedir. Bu durum, eski Türk düşüncesinde doğanın canlı ve korunması gereken bir sistem olarak kabul edildiğini göstermektedir. Destanda su kültü özel bir semantik yük taşımaktadır. Su, yaşamın, arınmanın ve yenilenmenin sembolü olarak sunulur. Kahramanların nehir kenarında durması, sudan geçmesi ya da su üzerine yemin etmesi ritüel karakterli davranışlar olarak değerlendirilmektedir. Ağaç ise soyun devamlılığını, kozmik bağlılığı ve yaşamın sürekliliğini ifade eden kutsal bir imgedir. Ağaç motifi birçok durumda insan kaderiyle ilişkilendirilmekte ve mitolojik dünya modelinde gökle yer arasında aracılık işlevi taşımaktadır. Makalede ekolojik düzen kavramı, mitolojik bilincin ayrılmaz bir parçası olarak ele alınmaktadır. Doğayla uyumun bozulması, toplumsal ve manevi dengenin kaybolmasıyla sonuçlanmaktadır. Buna karşılık ritüel davranışlara uyulması ve doğaya saygı gösterilmesi, kahramanın başarı kazanmasına ve toplum içinde meşruiyet elde etmesine hizmet etmektedir. Böylece destan, insan ile doğa arasında karşılıklı sorumluluk modelini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak “Dede Korkut” destanında insan-doğa ilişkileri, arkaik ekolojik düşüncenin poetik bir ifadesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Destan, doğanın korunmasını yalnızca gündelik bir ihtiyaç değil, aynı zamanda manevi ve ritüel bir görev olarak sunmakta ve eski Türk dünyasının ekolojik uyumunu sanatsal hafızada yaşatmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Doğa, ritüel, formül, ekolojik düzen, dağ

Dialogue with nature in the Book of Dada Gorgud: Ritual codes and ecological order

Abstract

The "*Book of Dada Gorgud*" is a significant epic monument reflecting the ancient mythological worldview, socio-cultural life, and human–nature relations of the Turkic peoples. In the epic, nature does not merely function as a decorative background or as the setting where events occur; rather, it is presented as a living cosmic system that determines human destiny, acquires sacred meaning, and is protected through ritual practices. In this respect, the relationships established between humans and nature in "*Dada Gorgud*" may be regarded as one of the important indicators of ancient Turkic ecological thought and ritual memory. This article examines the ritual essence of human–nature relations and the function of these relations in establishing ecological order on the basis of various narratives within the epic. The study demonstrates that the cults of mountains, water, trees, forests, animals, and hunting constitute the principal components of the ancient Turkic mythological system in the epic. The heroes' participation in hunting, the depictions of summer and winter pastures, beliefs associated with horses, the concept of sacred water, and the tree cult represent major examples illustrating humanity's harmonious coexistence with nature. Hunting motifs are particularly noteworthy. Hunting is not merely an activity displaying the hero's strength; it is a sacred act accompanied by specific ritual rules and moral limitations. The water cult in the epic carries a special semantic significance. Water is represented as a symbol of life, purification, and renewal. The heroes' stopping by rivers, crossing water, or swearing oaths upon water are regarded as ritualistic forms of behavior. The tree, on the other hand, symbolizes the continuity of lineage, cosmic connection, and the perpetuation of life. In many cases, the tree motif is associated with human destiny and functions as a mediator between heaven and earth within the mythological world model. In conclusion, human–nature relations in the "*Dada Gorgud*" epic function as a poetic expression of archaic ecological consciousness. The epic portrays the protection of nature not merely as a practical necessity, but also as a moral and ritual obligation, thereby preserving the ecological harmony of the ancient Turkic world within artistic memory.

Keywords: Nature, ritual, formula, ecological order, mountain

Kağızman kültüründe toplumsal cinsiyet bağlamında ağıtlar

Gamze Demirci

Türk Dili ve Edebiyatı Meb
gamze36demirci@gmail.com

Özet

Kültür, bir toplumun oluşturduğu değerler, normlar ve tarihsel süreç içerisinde elde ettiği bütün birikimlerdir.Toplumsal hayatın içerisinde şekillenen dinamik bir yapıdır.Toplumun ortaklaşa olarak ortaya koyduğu bu kültürel unsurlar kuşaktan kuşağa aktarılmaktadır.Toplumsal cinsiyet rollerinin belirlenmesinde ve benimsenmesinde kültürün belirleyici bir etkisi vardır.Toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin olarak her toplumun tarihsel süreç içerisinde kadına ve erkeğe yüklediği anlam farklıdır.Toplumsal cinsiyet rolleri toplumun alışkanlıklar veya gelenekleri sayesinde öğrenilen ve öğretilen bir süreç olarak da ifade edilir.Toplumsal cinsiyet rolleri insanların süreç içerisinde içselleştirdikleri davranışlar halinde kendini gösterir.Bir başka deyişle toplumsal cinsiyet rollerinin insanların üzerinde düşünmeden yaptıkları davranışlar haline gelir.Geleneksel icrada da kadın icracılardan beklentiler toplumsal cinsiyete ilişkin beklentilerle örtüşmektedir.Kadınlar, genellikle sesleri ya da müzik aletleri eşliğinde ninni, mani, türkü ve ağıt gibi sözlü anlatım türlerini kullanarak kültürel aktarımı sağlar. Ağıtlar, Türk halk kültüründe ölüm, ayrılık, göç ve toplumsal travmalar karşısında ortaya çıkan sözlü anlatım biçimlerindendir. Ağıtlar bireysel acıyı yansıttığı gibi, toplumun değer yargılarını, inançlarını ve toplumsal cinsiyet rollerini de yansıtır.Doğu Anadolu'nun kültür merkezlerinden biri olan Kağızman'da ağıt geleneğinin icrasında kadınların ağırlıklı olarak yer aldığı görülmektedir.Bu çalışma, Kağızman ağıtlarını toplumsal cinsiyet perspektifiyle ele almayı amaçlamaktadır.Kağızman ağıtlarında kadın; anne, eş ya da kardeş kimliğiyle karşımıza çıkar.Kadın, acıyı dile getiren ve yasın sözcüsü olan kişidir.Ağıtlar, kadının bastırılmış duygularını açığa çıkarabildiği sözlü anlatım alanları arasında yer almaktadır. Bu çalışma Kağızman yöresi ile sınırlandırılmış olup, ağıt örnekleri sınırlı sayıda derleme metni üzerinden incelenmiştir.Araştırmada ağıtlar yalnızca toplumsal cinsiyet bağlamında ele alınmış, yorumlanmaya çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kültür, Toplumsal Cinsiyet, Kadın, Ağıt, Kağızman

Laments in the context of gender in Kağızman culture

Abstract

Culture consists of the values, norms, and the entire accumulation of experiences that a society has acquired throughout its historical process.It is a dynamic structure shaped within social life. These cultural elements, collectively produced by society, are transmitted from one generation to another.Culture has a decisive influence on the formation and internalization of gender roles.In every society, the meanings attributed to women and men in relation to gender roles differ according to historical processes.Gender roles can also be described as a process that is learned and taught through social habits and traditions.Over time, these roles manifest themselves as behaviors that individuals internalize and perform without conscious reflection. In traditional performance practices, expectations from female performers overlap with socially constructed gender expectations. Women generally ensure cultural transmission by using oral narrative forms such as lullabies, folk poems (mani), folk songs, and laments, either through their voices or accompanied by musical instruments. Laments are among the forms of oral expression in Turkish folk culture that emerge in response to death, separation, migration, and social traumas.While laments reflect individual grief, they also convey a society's value judgments, beliefs, and gender roles.In Kağızman, one of the cultural centers of Eastern Anatolia, women are seen to play a predominant role in the performance of laments.This study aims to examine Kağızman laments from a gender perspective.In Kağızman laments, women appear in the roles of mothers, wives, or sisters. Women are the ones who articulate pain and act as the spokespersons of mourning. Laments constitute one of the oral narrative spaces in which women can express their suppressed emotions. This study is limited to the Kağızman region, and the lament examples are analyzed based on a limited number of compiled texts.The laments are examined and interpreted solely within the framework of gender.

Keywords: Culture, Gender, Women, Lament, Kağızman

Türk kozmogonisinin evrensel mit yapıları içerisindeki yeri: Campbell metodu perspektifi

Sefacan Doğru

Türk Dili ve Edebiyatı Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
s.candogru4@gmail.com

Özet

"Gerçek hikâye", "kutsal anlatı" ve "anlam yüklü söz" gibi anlamlar taşıyan mit kavramı; etnologlar, sosyologlar, tarihçiler ve din araştırmacıları tarafından kutsal geleneklerin, ilkel inanışların ve örnek davranış modellerinin taşıyıcısı olarak değerlendirilmektedir. Bu bağlamda mitler; yaratılış, var oluş, yaşam, ölüm, düzen ve kaos gibi insanlığın temel varoluşsal sorularına cevap verme amacı taşıyan sembolik anlatılar olarak karşımıza çıkmaktadır. İnsanlığın doğa olaylarını açıklamakta yetersiz kaldığı dönemlerde meydana gelen bu anlatılar, yalnızca tabiatın gizemlerini çözme girişimi değil; aynı zamanda insanın kendisini evren içerisindeki konumuyla ilişkilendirme çabasının da bir sonucudur. Mitoloji, yalnızca mitlerin incelendiği bir disiplin olmanın ötesinde; insanlığın ortak bilinçaltını, kolektif hafızasını ve kültürel devamlılığını anlamaya çalışan çok yönlü bir araştırma alanı hâline gelmiştir. Günümüzde edebiyat, tarih, antropoloji, dinler tarihi, sanat tarihi, sinema, plastik sanatlar ve popüler kültür gibi pek çok alanın temel referans kaynaklarından biri olan mitoloji, özellikle kahraman anlatıları üzerinden insanlığın ortak düşünce yapısını ortaya koymaktadır. Bu çalışmada Türk kozmogonisi içerisinde yer alan Kayra Han, Ülgen, Törüngey, Eje, May-Tere, Mangdı Şire ve Erlik gibi kahramanlar, Joseph Campbell tarafından geliştirilen "monomit" kuramı çerçevesinde incelenmiştir. Campbell, kahramanın serüvenini "yola çıkış", "erginlenme" ve "dönüş" olmak üzere üç temel aşamada incelemiş; farklı toplumlara ait mitolojik anlatılar arasında yapısal benzerlikler bulunduğunu ileri sürmüştür. Ona göre mitler, insanlığın ortak bilinç yapısının ürünleri olup kültürler arasında değişen yalnızca anlatım biçimleridir. Bu doğrultuda çalışmada Türk yaratılış mitlerinde yer alan kahramanların ortaya çıkışı, kozmik düzeni kurma süreçleri, kutsal bilgiye erişimleri ve kaotik unsurlarla mücadeleleri Campbell'ın monomit şeması bağlamında değerlendirilmiştir. Böylece Türk kozmogonisinin yalnızca yerel bir inanç sistemi olmadığı; aksine evrensel kahraman anlatı yapılarıyla ortaklıklar taşıyan güçlü bir mitolojik yapı sunduğu ortaya konulmaya çalışılmıştır. Ayrıca çalışma, Türk mitolojik anlatılarının dünya mitolojileri içerisindeki yerini karşılaştırmalı bir perspektifle değerlendirmeyi ve Campbell'ın kuramsal yaklaşımının Türk mitolojisine uygulanabilirliğini tartışmayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mitoloji, Türk Kozmogonisi, Monomit, Kahraman, Campbell.

The place of Turkish cosmogony within universal mythic structures: The Campbell method perspective

Abstract

The concept of myth, which carries meanings such as "true story," "sacred narrative," and "word imbued with meaning," is regarded by ethnologists, sociologists, historians, and scholars of religion as the bearer of sacred traditions, primal beliefs, and exemplary behavioral models. In this context, myths appear as symbolic narratives aimed at answering humanity's fundamental existential questions, such as creation, existence, life, death, order, and chaos. These narratives, was incapable of explaining natural phenomena, are not only attempts to unravel the mysteries of nature but also result from the endeavor to relate one's own place within the universe. Mythology has become a multifaceted field of inquiry striving to understand humanity's collective subconscious, collective memory, and cultural continuity. In this study, heroes in Turkish cosmogony such as Kayra Han, Ülgen, Törüngey, Eje, May-Tere, Mangdı Şire, and Erlik are examined within the framework of the "monomyth" theory developed by Joseph Campbell. Campbell analyzed the hero's journey in three fundamental stages: "departure," "initiation," and "return," arguing that there are structural similarities among mythological narratives from different societies. According to him, myths are products of humanity's common consciousness, and only the forms of expression differ between cultures. Accordingly, this study evaluates the emergence of heroes found in Turkish creation myths, their processes of establishing cosmic order, their access to sacred knowledge, and their struggles with chaotic elements in the context of Campbell's monomyth scheme. In this way, it is sought to demonstrate that Turkish cosmogony is not merely a local belief system but, on the contrary, presents a robust mythological structure that shares commonalities with universal hero narrative structures. Additionally, the study aims to comparatively evaluate the place of Turkish mythological narratives within world mythologies and to discuss the applicability of Campbell's theoretical approach to Turkish mythology.

Keywords: Mythology, Turkish Cosmogony, Monomyth, Hero, Campbell.

Suyun folklorik anlam dünyasının Melen Çayı örneği üzerinden değerlendirilmesi

Mehmet Cambaz [1,*] & Mehmet Karaaslan [2]

[1] Türk Dilı ve Edebiyatı Düzce Üniversitesi
[2] Türk Dili ve Edebiyatı Düzce Üniversitesi
mhmetcmbz@gmail.com

Özet

Su, tarihi boyunca sadece fiziksel veya biyolojik bir gereksinim değil, aynı zamanda kültürel ve sembolik anlamlar taşıyan temel bir unsur olmuştur. Halk anlatılarında, inanışlarda ve ritüel uygulamalarda su; bereket, arınma, geçiş ve kutsallık gibi farklı anlamlarla karşımıza çıkmaktadır. Buna rağmen suyun folklorik boyutunu yerel örnekler üzerinden ele alan çalışmaların sınırlı olduğu görülmektedir. Bu durum, su ile kültürel bellek arasındaki ilişkinin yerel bağlamda incelenmesini gerekli kılmaktadır. Bu çalışma, Melen Çayı çevresinde şekillenen folklorik unsurlar üzerinden bu boşluğa katkı sunmayı amaçlamaktadır. Bu çalışmanın amacı, su unsurunun folklorik bağlamda kazandığı anlamları incelemek ve bu anlamların Melen Çayı çevresindeki anlatılar, inanışlar ve kültürel uygulamalar aracılığıyla nasıl şekillendiğini ortaya koymaktır. Ayrıca suyun kültürel belleğin oluşumu ve kuşaklar arası aktarımındaki rolünün değerlendirilmesi hedeflenmektedir. Çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Veri toplama sürecinde sözlü kaynaklardan derleme, yarı yapılandırılmış görüşme ve gözlem tekniklerinden yararlanılmıştır. Araştırmanın evrenini Düzce ve çevresinde Melen Çayı ile etkileşim hâlinde yaşayan yerel halk oluşturmakta; örneklemini ise görüşme yapılan kaynak kişiler oluşturmaktadır. Elde edilen veriler folklorik çözümleme yöntemiyle değerlendirilmiş, ayrıca konuya ilişkin literatür taramasıyla kuramsal çerçeve desteklenmiştir. Araştırma kapsamında elde edilen veriler, Melen Çayı çevresinde suya ilişkin anlatı ve inanışların kültürel yaşam içerisinde varlığını sürdürdüğünü göstermektedir. Su, bölge halkı açısından yalnızca gündelik yaşamın bir parçası değil; aidiyet, hafıza ve geleneksel deneyimlerle ilişkilendirilen kültürel bir unsur olarak öne çıkmaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın, yerel kültürel mirasın görünür kılınmasına ve su merkezli folklor araştırmalarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Su, Folklor ve Su, Su Anlatıları, Melen Çayı.

An evaluation of the folkloric meaning of water through the example of the Melen River.

Abstract

Throughout history, water has been not only a physical or biological necessity but also a fundamental element carrying cultural and symbolic meanings. In folk narratives, beliefs, and ritual practices, water appears with different meanings such as fertility, purification, transition, and sacredness. Despite this, studies addressing the folkloric dimension of water through local examples are limited. This situation necessitates examining the relationship between water and cultural memory within a local context. This study aims to contribute to this gap through folkloric elements shaped around the Melen River. The aim of this study is to examine the meanings that the element of water acquires in a folkloric context and to reveal how these meanings are shaped through narratives, beliefs, and cultural practices around the Melen River. Furthermore, it aims to evaluate the role of water in the formation and intergenerational transmission of cultural memory. A qualitative research method was adopted in this study. The data collection process utilized oral sources, semi-structured interviews, and observation techniques. The research population consists of the local people living in and around Düzce, interacting with the Melen River; the sample consists of the interviewed informants. The data obtained were evaluated using the folkloric analysis method, and the theoretical framework was supported by a literature review on the subject. The data obtained within the scope of the research show that narratives and beliefs related to water continue to exist within the cultural life around the Melen River. For the people of the region, water is not only a part of daily life but also stands out as a cultural element associated with belonging, memory, and traditional experiences. In this respect, it is thought that the study will contribute to making the local cultural heritage visible and to water-centered folklore research.

Keywords: Water, Folklore and Water, Water Narratives, Melen River.

Yazılı metinden sözlü icraya Toroslar'da bir hakikat arayışı: Arslanköy Kadınlar Tiyatro Topluluğu ve Kraliçe Lear performansı üzerine bir inceleme

Yasin Özçelik

Turk Dili ve Edebiyatı Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
severimysn39@gmail.com

Özet

Bu çalışmada, William Shakespeare'in Kral Lear tragedyasının, Arslanköy Kadınlar Tiyatro Topluluğu tarafından "Kraliçe Lear" adıyla yeniden ele alınmasi halkbilimi, metinlerarasılık ve ikinci sözlü kültür perspektifinden incelenmektedir. Çalışmada, yazılı bir dünya klasiğinin Toroslar'daki köylü kadınlar sayesinde sözlü ve gösterime dayalı bir yapıya dönüşme süreci ele alınmıştır. Geleneksel köy seyirlik oyunlarının mekansal, anlatısal ve katılımcı özelliklerinin bu performansta yeniden üretildiği; doğaçlama, yerel ağız kullanımı ve seyirciyle iç içe geçen sahne yapısının halk tiyatrosu geleneğini güncellediği ortaya konmuştur. Bildiri ayrıca, yazılı metnin sözlü icraya dönüşümünü değerlendirmekte olup; Shakespeare'in trajik anlatısının Anadolu yaşayan kadınlarının yaşam deneyimleriyle birleşerek yeni bir anlam dünyası oluşturduğunu ileri sürmektedir. Metinlerarasılık bağlamında ise Kral Lear metninin yerel hale getirilerek aile, emek, yaşlılık ve toplumsal cinsiyet meseleleri üzerinden yeniden yazıldığı ortaya konmuştur. Erkek rollerinin kadınlar tarafından canlandırılması, toplumsal cinsiyet performatif yapısı açısından ele alınmış; performansın aynı zamanda bir görünürlük ve direnç gösterme biçimi olduğu vurgulanmıştır. Çalışmada, Pelin Esmer'in yönettiği Kraliçe Lear belgeseli de "görsel seminer" kavramı kapsamında değerlendirilmiştir. Belgeselin, kadınların hem kendi hikayelerini anlatmalarına hem de geçmişleriyle yüzleşmelerine olanak tanıyan sinema aracılığıyla tanıklık sunulduğu belirtilmektedir. Sonuç itibarıyla bu çalışma, "Kraliçe Lear" performansının halk kültürü, sinema ve dünya edebiyatı arasında köprü kurarak sanatın katılımcı bir yapıya ve yerel bilgeliğin evrensel bir dile dönüşmesini sağladığını dile getirmektedir.

Anahtar Kelimeler: Köy seyirlik, Kraliçe Lear, Arslanköy, Tiyatro, Pelin Esmer.

From written text to oral performance: A search for truth in the Taurus Mountains: A study of the Arslanköy Women's Theatre Company and the performance of Queen Lear

Abstract

In this study, the reinterpretation of King Lear by Arslanköy Women's Theatre Community under the title Queen Lear is examined from the perspectives of folklore, intertextuality, and secondary oral culture. The study addresses the process through which a written world classic is transformed into an oral and performance-based structure by village women living in the Taurus Mountains. It is demonstrated that the spatial, narrative, and participatory characteristics of traditional village theatrical performances are reproduced within this performance; furthermore, improvisation, the use of local dialect, and a stage structure intertwined with the audience revitalize the tradition of folk theatre. The paper also evaluates the transformation of the written text into oral performance and argues that Shakespeare's tragic narrative merges with the life experiences of Anatolian women, thereby creating a new world of meaning. Within the context of intertextuality, it is revealed that the text of King Lear is localized and rewritten through themes such as family, labor, aging, and gender issues. The portrayal of male roles by women is discussed in terms of the performative structure of gender; additionally, the performance is emphasized as a form of visibility and resistance. The study further examines the documentary Queen Lear, directed by Pelin Esmer, within the framework of the concept of a "visual seminar." It is stated that the documentary presents testimony through cinema, enabling women both to narrate their own stories and to confront their pasts. Consequently, this study argues that the Queen Lear performance establishes a bridge between folk culture, cinema, and world literature, transforming art into a participatory structure and local wisdom into a universal language.

Keywords: Village Theatrical Performances, Queen Lear, Arslanköy, Theatre, Pelin Esmer

Bahtiyar Vahabzade şiirlerindeki doğa tasvirlerinin vatanseverlik ve millilik bağlamındakı anlamsal yükü

Ceyran Vəliyeva

Humanitar Fənlər Mingəçevir Dövlət Universiteti
ceyran.valiyeva@mdu.edu.az

Özet

Bəxtiyar Vahabzadə, XX. yüzyıl Azerbaycan şiirinde millî kimlik bilincinin, vatan sevgisinin ve toplumsal duyarlılığın oluşumunda önemli rol oynayan şairlerden biridir. Onun şiirlerinde vatan kavramı yalnızca coğrafi bir mekân olarak değil; tarihsel hafızayı, kültürel değerleri ve millî kimliği yansıtan manevi bir alan olarak ele alınmaktadır. Bu bağlamda doğa tasvirleri, yalnızca estetik bir unsur olmayıp millî düşüncenin ve vatanseverlik duygusunun ifade edilmesinde güçlü bir sembolik araç işlevi görmektedir. Bu özellik özellikle Gülüstan, Azərbaycan ve Ana dili adlı eserlerinde açık şekilde görülmektedir. Şair, dağ, nehir, toprak ve pınar gibi doğa unsurlarını yalnızca doğal güzellikleri yansıtan imgeler olarak değil, aynı zamanda millî aidiyetin ve tarihsel bağlılığın sembolleri olarak kullanmaktadır. Özellikle Azərbaycan şiirinde toprak, halkın tarihsel köklerini ve vatana duyulan kutsal bağlılığı temsil ederken; Ana dili şiirinde doğa unsurları, ana dilinin millî kimliğin temel taşı olduğunu vurgulayan sembollere dönüşmektedir. Ayrıca Bəxtiyar Vahabzadə'nin şiirlerinde "poetik mekân" anlayışı önemli bir yer tutmaktadır. Özellikle Gülüstan poemasında dağlar ve nehirler aracılığıyla tasvir edilen bölünmüş coğrafya, yalnızca fiziksel bir mekânı değil, parçalanmış vatanın acısını, birlik arzusunu ve direniş ruhunu simgelemektedir. Böylece doğa tasvirleri hem estetik hem de ideolojik anlamlar kazanmakta; şairin eserleri Azerbaycan şiirinde millî düşüncenin güçlü örnekleri arasında yer almaktadır.

Anahtar Kelimeler: Bakhtiyat Vahabzade və vatanseverlik, doğa tasvirleri millilik bağlamında, şiirlerde doğa

The semantic load of nature descriptions in Bakhtiyar Vahabzade*s poems in the context of patriotizm and identity

Abstract

Bəxtiyar Vahabzadə was one of the leading poets who significantly contributed to shaping national consciousness, patriotism, and civic awareness in twentieth-century Azerbaijani poetry. In his works, the homeland is portrayed not merely as a geographical territory but as a spiritual and cultural space embodying collective memory, identity, and moral values. This perspective is especially evident in poems such as Gülüstan, Azərbaycan, and Ana dili, where natural imagery serves as a powerful medium for expressing national ideals. In these poems, elements of nature such as mountains, rivers, springs, and soil are transformed into symbols of homeland and national belonging. For example, in Azərbaycan, the land symbolizes sacred historical heritage, while in Ana dili natural elements are linked with the mother tongue to emphasize its central role in preserving national identity. By combining natural and ethnopoetic motifs, Bəxtiyar Vahabzadə creates a poetic vision in which the homeland becomes both a physical and symbolic realm. Moreover, the poet's use of "poetic space" deepens the ideological meaning of his works. In Gülüstan, the depiction of divided landscapes reflects the tragedy of a fragmented nation while symbolizing unity, longing, and resistance. Thus, nature imagery in Vahabzadeh's poetry performs both aesthetic and ideological functions, making his works valuable examples of the richness of Azerbaijani literary thought.

Keywords: Bakhtiyar Vahabzade and patriotism, nature images in the context of nationality, nature in poems

1960'lı yıllar kitap dünyasını Kitap Belleten aracılığıyla izlemek

Berkay Çetin

Sosyoloji Kto Karatay Üniversitesi
berkaycetin@yahoo.com

Özet

Sahaflar, hem kültür dünyamızın hem de kitap piyasamızın önemli figürleri içerisindedir. Sahaflar, aynı zamanda yayıncılık alanında da önemli roller üstlenebilmektedirler. Sahaflık-yayıncılık ilişkisini sahaflık mesleğinin ortaya çıkışına kadar götürmek mümkünse de Cumhuriyet tarihinde, yayıncılık alanında olmasa bile kitabiyat alanına dair süreli yayın çıkarmak noktasında kendisi de bir sahaf olan Arslan Kaynardağ'ın rolünden ayrıca söz etmek gerekmektedir. Arslan Kaynardağ tarafından ilk sayısı 1 Kasım 1960 yılında "Atatürk ve Devrimler Özel Sayısı" ile yayımlanan Kitap Belleten, ikinci sayısına "Prof. Dr. Ahmet Hamdi Tanpınar'a Saygı" sayısı ile başlamıştır. Dergi, 25. sayısından itibaren yeni bir seri ile çıkmış, yeni serisi Eylül-Ekim-Kasım 1965'te 41-43. Sayı ile tamamlanmıştır. Bu kapsamda, derginin ilgili tarihlere göre oldukça uzun soluklu bir yayın olduğu söylenebilir. Kitap Belleten, hem kitap piyasasından haberler hem de dönemin kültür alanına ilişkin duyuru ve haberler ile 1960'lı yılların ilk yarısına dair önemli tartışma imkânları sunmaktadır. Bu çalışmada da Kitap Belleten'den yola çıkılarak, 1960'lı yılların kitap piyasası ve temel tartışma konuları tartışmaya tabi tutulacaktır. Tercüme ve telif eserler; yurt dışında yayımlanan, yeni çevrilecek ve hazırlanacak eserlere ilişkin haberler üzerinden 1960'lı yıllara dair kitap piyasasının çeşitliliği ve sahafların kültürel alan içerisindeki konumları da çalışmada değinilecek hususlar arasındadır. Çalışmanın hem Türkiye'de sahaflara ilişkin literatüre hem de edebiyat sosyolojisi literatürüne katkı sunacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Arslan Kaynardağ, sahaf, Kitap Belleten, edebiyat sosyolojisi

Observing the book world of the 1960s through Kitap Belleten

Abstract

Antiquarian booksellers (sahaflar) constitute significant figures within both our cultural sphere and the book market. At the same time, they may also assume important roles in the field of publishing. Although it is possible to trace the relationship between antiquarian bookselling and publishing back to the emergence of the profession itself, within the Republican period it is necessary to particularly highlight the role of Arslan Kaynardağ—who was himself a bookseller—in producing a periodical devoted to the field of bibliography, if not directly to publishing. *Kitap Belleten*, first published by Arslan Kaynardağ on 1 November 1960 with a special issue titled "Atatürk and the Revolution Special Issue," began its second issue with a "Respect to Prof. Dr. Ahmet Hamdi Tanpınar" commemorative issue. From its 25th issue onward, the journal continued as a new series, which concluded with issues 41–43 in September–October–November 1965. In this respect, the journal may be regarded as a relatively long-running publication for its period. *Kitap Belleten* provides significant opportunities for engaging with the intellectual debates of the first half of the 1960s, offering both news from the book market and announcements and reports concerning the cultural sphere of the period. This study will examine the book market of the 1960s and its main areas of debate through *Kitap Belleten*. Issues such as translated and original works, as well as news concerning works published abroad, forthcoming translations, and planned publications, will be addressed in order to highlight the diversity of the book market in the 1960s and the position of antiquarian booksellers within the cultural field. It is expected that this study will contribute both to the literature on antiquarian booksellers in Türkiye and to the field of sociology of literature.

Keywords: Arslan Kaynardağ, sahaf, Kitap Belleten, sociology of literature

Nahçıvan âşık şiirinin kökleri: Folklor ve millî-manevî değerler

Terane Qebulova

Turk Dili ve Edebiyatı Naxçıvan Müellimler Institutu
qebulovaterane@gmail.com

Özet

Nahçıvan, Azerbaycan'ın aşık sanatının gelişiminde önemli rol oynayan kültür merkezlerinden biridir. Burada ortaya çıkan aşık yaratıcılığı zengin folklor geleneklerini yansıtır. Nahçıvan aşık okulu özellikle yerel etnografik özellikler ve milli-manevi değerler temelinde oluşmuştur. Makalede Nahçıvan aşık yaratıcılığındaki geleneksel unsurlar, kendine özgü özellikler ve bu sanatın insanların hayatındaki rolü incelenmektedir. Özellikle şiir, geraylı, tecnis ve bayatı gibi türler Nahçıvanlı amatörlerin yaratıcılığında ön planda olmuştur. Bu türler aracılığıyla bölgenin amatör aşıkları tarih boyunca milli kimliği, toplumsal-siyasal olayları ve manevi değerleri yansıtan eserler yaratmışlardır. Nahçıvan aşık yaratıcılığı her zaman doğa tasvirleri, aşk temaları ve kahramanlık ruhu ile zengin olmuştur. Ayrıca makalede müzik geleneklerinin özel bir yere sahip olduğu belirtilmektedir. Saz çalgısı bu geleneğin ayrılmaz bir parçası olarak sunulmakta ve aşık sanatına etkisi hem içerik hem de biçim açısından incelenmektedir. Nahçıvan aşıkları yaratıcılıklarında müzik ve şiirin uyumunu korumuş, özgün üslubun varlığını ve sanatlarının benzersizliğini göstermişlerdir. Makalede ayrıca Nahçıvan aşık yaratıcılığının modern dönemde nasıl sürdürüldüğü ve genç nesillere nasıl aktarıldığı da vurgulanmaktadır. Geleneksel unsurların korunması ve yenilenmesi bu sanatı canlı tutmada önemlidir. Sonuç olarak, Nahçıvan aşık yaratıcılığı milli ve kültürel mirasın bir yansıması ve folklor geleneklerinin yaşamasının bir örneğidir.

Anahtar Kelimeler: aşık, sanat, gelenek, unsur, çevre, manevi değer

The roots of Nakhchivan ashik poetry: Folklore and national-spiritual values

Abstract

Nakhchivan is one of the cultural centers that has played an important role in the development of ashig art in Azerbaijan. The ashig creativity that emerged here reflects rich folklore traditions. The Nakhchivan ashig school was formed especially on the basis of local ethnographic features and national-spiritual values. This article examines the traditional elements in Nakhchivan ashig creativity, its distinctive features, and the role this art plays in people's lives. Primarily, genres such as poems, gerayli, tajnis, and bayati have been prominent in the works of Nakhchivan enthusiasts. Through these genres, the region's amateur ashigs have historically created works reflecting national identity, socio-political events, and moral values. Nakhchivan ashig creativity has always been rich with depictions of nature, themes of love, and a heroic spirit. In addition, the article shows that musical traditions occupy a special place. The saz instrument is presented as an inseparable part of this tradition, and its influence on ashig art is analyzed in terms of both content and form. Nakhchivan ashigs have preserved the harmony of music and poetry in their creativity and have demonstrated the presence of an original style and the uniqueness of their art. The article also notes how Nakhchivan ashig creativity is continued in the modern era and transmitted to younger generations. The preservation and renewal of traditional elements are crucial in keeping this art alive. As a result, Nakhchivan ashig creativity is an embodiment of national and cultural heritage and an example of the survival of folklore traditions.

Keywords: ashig, art, tradition, element, environment, spiritual value

Huvaydo'nun eserlerinde Rabia El-Adeviyye imgesinin sanatsal yorumu

Dilfuza Zarıpova

Dil Çalışmaları Bölüm Başkanı Özbekistan Cumhuriyeti Içişleri Bakanlığı Buhara Akademik Lisesi
dilfuzabaxtiyorovna010@gmail.com

Özet

Ushbu maqolada XVIII asr o‘zbek mumtoz adabiyotining yetakchi vakillaridan biri Xojanazar Xuvaydo asarlarida Robiya al-Adaviya obrazining badiiy talqini va so‘fiy-ma’naviy mazmuni har tomonlama o‘rganiladi. Tadqiqotda Robiya al-Adaviyaning tarixiy shaxs sifatidagi ma’naviy va axloqiy o‘ziga xosligi va uning Xuvaydo asarlarida ilohiy ishq ramzi darajasiga ko‘tarilishi muhokama qilinadi. Shoir tasavvurida Robiya al-Adaviya Xudoga mutlaq muhabbat bilan yashayotgan, iltijo va ehtirosli dono ayol sifatida tasvirlangan. Uning so‘fiylik qarashlari, dunyoviy manfaatlardan voz kechishi va hatto ibodatni ham sevgi darajasida tushunishi Xuvaydo poetikasida ramziy va tasviriy vositalar orqali ifodalangan. Maqolada shuningdek, Robiya al-Adaviya obrazi Ibrohim Edhem obrazi bilan bog‘liq holda qiyosiy tarzda o‘rganiladi; Maqolada ikki xil so‘fiylik yo‘lining badiiy talqini keltirilgan: ibodat yo‘li va sevgi yo‘li. Ibrohim Edhem asosan tashqi ibodat orqali Xudoga xizmat qiladigan izlovchi sifatida tasvirlangan, Robiya al-Adaviya esa ilohiy ishqda cho'mgan, o'z egosini unutgan oshiq sifatida namoyon bo'ladi. Ushbu qarama-qarshi, ammo bir-birini to'ldiruvchi obrazlar orqali shoir so'fiylik falsafasining chuqur qatlamlarini ochib beradi. Bundan tashqari, maqolada Huvaydo asarlariga xos bo'lgan badiiy va estetik mezonlarga asoslanib, ayollarning so'fiylikdagi o'rni, ularning ma'naviy kamolotga erishish salohiyati va ma'naviy kuchi Robiya al-Adaviya shaxsiyati orqali yoritib beriladi. Maqolaning xulosasi Huvaydoning tarixiy shaxs obrazini yuksak badiiy ramzga aylantirishdagi mahoratini namoyish etishga xizmat qiladi.

Anahtar Kelimeler: Râbia el-Adeviyye, tasavvuf, sanatsal yorum, kadın imgesi, maneviyat, ilahî aşk, Özbek edebiyatı, ruhî kemal, tarihî şahsiyet.

Artistic interpretation of the image of Robiya Adaviya in the work of Huvaydo

Abstract

Ushbu maqolada XVIII asr o‘zbek mumtoz adabiyotining yirik namoyandasi Xo‘janazar Huvaydo ijodidagi Robiya Adaviya obrazining badiiy talqini va tasavvufiy-ma’naviy mazmuni har tomonlama tahlil qilinadi. Maqolada Robiya Adaviyaning tarixiy shaxs sifatidagi ma’naviy-axloqiy qiyofasiga va uning Huvaydo asarlarida ilohiy ishq timsoli darajasiga ko‘tarilishiga e’tibor qaratilgan. Shoira tasavvurida Robiya Adaviya Allohga mutlaq muhabbat bilan bog‘langan, talabchan va romantik ruhda yashovchi dono ayol sifatida gavdalanadi. Uning tasavvufiy qarashlari, dunyoviy manfaatlardan voz kechishi va ibodatni sevgi sifatida idrok etishi Huvaydo poetikasida ramziy va majoziy vositalar orqali ifodalangan. Maqolada Robiya Adaviya obrazi Ibrohim Adham obrazi bilan taqqoslab tahlil qilinadi va ikki xil tasavvufiy yo‘lning – ibodat va ishq yo‘lining badiiy talqini ochib beriladi. Ibrohim Adham Allohga tashqi ibodat orqali ko‘proq xizmat qiladigan banda sifatida tasvirlangan, Robiya Adaviya esa ilohiy ishqda g‘arq bo‘lgan va o‘zligini unutgan oshiq sifatida tasvirlangan. Shoir ushbu qarama-qarshi, ammo bir-birini to'ldiruvchi obrazlar orqali so'fiylik falsafasining chuqur qatlamlarini ochib beradi. Maqolada, shuningdek, Huvaydo ijodiga xos bo'lgan badiiy va estetik mezonlarga asoslanib, so'fiylikda ayollarning roli, ularning ma'naviy kamolotga erishish imkoniyatlari va ma'naviy kuchi yoritib beriladi. Maqolaning xulosasi Huvaydoning tarixiy shaxs obrazini yuksak badiiy obrazga aylantirishdagi mahoratini ochib berishga xizmat qiladi.

Keywords: Rabiya Adaviya, mysticism, artistic interpretation, female image, spirituality, divine love, Uzbek literature, spiritual perfection, historical figure.

Bir Cumhuriyet Aydını Ali Yusif (Yusifzade)

Konul Gulusoy

Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Kafkas Üniversitesi
konulgva@gmail.com

Özet

Ali Yusif Yusifzade 1900 yılı Ocak ayının 1'de Şuşa'da doğmuş Azerbaycanlı şair, yazar ve fikir adamıdır. Asıl ismi Ağaali olan şair ilk eğitimini babası Mirze Celal'dan almıştır. Küçük yaşta edebiyata yönelen şair, 11 yaşından itibaren hikâye, şiir ve yazılar yayımlamış, eserlerinde özgürlük, adalet ve Türkçülük temalarını işlemiştir. Siyasi gelişmeleri yakinen takip eden Ali Yusif, 1917 yılında Şuşa Milli Komitesi üyeliğine seçilmiş, Kars ve Ardahan göçmenlerine yardım çalışmalarında yer almıştır. 1920'de Paris Siyasi İlimler Okulu'nda eğitim görmüş, birçok yabancı dil öğrenmiş ve Birinci Türkoloji Kurultayı'nda kâtiplik yapmıştır. 1927 yılında siyasi görüşleri nedeniyle tutuklanarak Solovki Adaları'na sürgün edilmiş, burada baskılara karşı direniş göstermiştir. Sovyetler Birliği'nde ilk grev yapan siyasi mahpus olarak kayıtlara geçen şair, 1937 yılında kurşuna dizilerek idam edilmiştir. Kısa bir ömür yolunda etkin edebi, siyasi ve sosyal faaliyetlerde bulunan Ali Yusif Yusifzade'nin hayatı ve eserleri Türkiye'de araştırılmamış, bu araştırma, söz konusu eksikliği gidermek amacıyla hazırlanmıştır. Araştırma Azerbaycan'ın XX. yüzyılın başlarındaki siyasi, kültürel ve edebi tarihini anlamak açısından önem araz etmekte, çalışmanın edebiyat bilimine katkı sağlaması beklenmektedir. Araştırmanın temel amacı, şairin hayatı, edebi kişiliği ve siyasi faaliyetlerini inceleyerek onun çok yönlü kimliğini ortaya koymaktır. Bu çalışmada nitel araştırma yöntemi, veri toplama aracı olarak da doküman inceleme yöntemi kullanılacaktır. Araştırmanın evrenini, XX. yüzyıl başı Azerbaycan edebiyatı ve siyasi düşünce hayatına ilişkin kaynaklar oluşturmakta, örneklemini ise doğrudan Ali Yusif Yusifzade'nin hayatı, eserleri, faaliyetleri ve yaşadığı döneme ilişkin kaynaklar meydana getirmektedir. Elde edilen veriler betimsel analiz ve içerik analiz yöntemleriyle değerlendirilecektir. Çalışma bulguların toplanması aşamasında olup, bulgulara ve sonuçlara bildiride yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Ali Yusif (Yusifzade), Azerbaycan Edebiyatı, Sovyet Baskısı, Özgürlük, Türkçülük Düşüncesi

A Republican Intellectual: Ali Yusif (Yusifzade)

Abstract

Ali Yusif Yusifzade was born on January 1, 1900, in Shusha. An Azerbaijani poet, writer, and intellectual, his real name was Ağaali. He received his first education from his father, Mirza Jalal. Turning to literature at an early age, the poet began publishing stories, poems, and articles from the age of eleven, addressing themes such as freedom, justice, and Turkism in his works. Closely following political developments, Ali Yusif was elected as a member of the Shusha National Committee in 1917 and took part in relief activities for refugees from Kars and Ardahan. In 1920, he studied at the Paris School of Political Sciences, learned several foreign languages, and served as a secretary at the First Turkology Congress. In 1927, he was arrested due to his political views and exiled to the Solovki Islands, where he resisted oppression and repression. Recorded as the first political prisoner in the Soviet Union to organize a strike, the poet was executed by firing squad in 1937. Despite his short life, Ali Yusif Yusifzade carried out significant literary, political, and social activities. However, his life and works have not been sufficiently studied in Türkiye. This research has therefore been prepared to fill this gap. The study is important for understanding the political, cultural, and literary history of Azerbaijan in the early twentieth century, and it is expected to contribute to literary scholarship. The main aim of the research is to reveal the poet's multifaceted identity by examining his life, literary personality, and political activities. In this study, the qualitative research method will be employed, while document analysis will be used as the data collection method. The population of the research consists of sources related to Azerbaijani literature and political thought in the early twentieth century, whereas the sample comprises sources directly concerning the life, works, activities, and historical period of Ali Yusif Yusifzade. The collected data will be evaluated through descriptive and content analysis methods. The study is currently in the stage of data collection, and the findings and conclusions will be presented in the paper.

Keywords: Ali Yusif (Yusifzade), Azerbaijani Literature, Soviet Oppression, Freedom, Idea of Turkism

Eldar Baxış yaratıcılığında epistolyar üslubun sanatsal-estetik özellikleri (“Mektuplar” eseri temelinde)

Bəşirova Səadət

Azərbaycan Ədəbiyyatı Azərbaycan Dillər Universiteti
bashirovaseadet@gmail.com

Özet

XX. yüzyıl Azerbaycan edebiyatı tarihinde karmaşık bir dönem ve önemli bir aşama olarak (1960-1990 yılları olarak adlandırılan özel dönem) hafızalarda kalmıştır ve bu dönem, edebî düşüncenin yenilenmesi, bireysel yaratıcılık üsluplarının oluşması açısından özel önem taşımıştır. XX. yüzyıl Azerbaycan edebiyatında anı (memuar) türü hem edebî hem de tarihî bakımdan önemli bir yere sahiptir. Bu dönemde yazılan memuarlar yalnızca kişisel hatıralar değil, aynı zamanda canlı tanıklıkları olarak da ortaya çıkmaktadır. Söz konusu dönemde devrin seçkin şairi Eldar Baxış’ın yaratıcılığı bireysel şiir dili, sanatsal düşünce sistemi, metaforik tefekkür ve halk konuşma unsurlarının modern şiirsel işlevi ile karakterize edilir. Onun eserlerinde memuar türünün epistolyar üslubuna, yani hatıraların mektup biçiminde, yazışma tarzında sunulmasına sıkça rastlanır. Bu üslup, yazara bireysel konular arasında geçiş yapma ve düşüncelerini farklı bakış açılarından ifade etme imkânı sağlar. Azerbaycan edebiyatı tarihinin 1960-90’lı yıllarını kapsayan döneminde yaşamış seçkin şair Eldar Baxış’ın edebî mirası ve yaratıcı nüfuzu araştırmaların dışında kalmıştır. Bu araştırma çalışmasında şairin “Mektuplar” adlı eseri ilk kez bilimsel inceleme konusu hâline getirilmiştir. Bu eser, yapı bakımından dört ayrı konu ve olaya hitaben yazılmış mektuplardan oluşmaktadır.

Anahtar Kelimeler: memuar türü, mektup üslubu, metaforik düşünce

Artistic and Aesthetic Features of the Epistolary Style in the Works of Eldar Baxısh (Based on the Work "Letters")

Abstract

The 20th century has remained in the history of Azerbaijani literature as a complex period and an important stage, especially the years between 1960 and 1990, which are regarded as a distinctive era. This period played a significant role in the renewal of literary thought and the formation of individual creative styles. In 20th-century Azerbaijani literature, the memoir genre occupied an important place both in literary and historical terms. The memoirs written during this period were not only personal recollections, but also vivid testimonies of their time. During this era, the literary works of Eldar Baxısh were characterized by an individual poetic language, an artistic system of thought, metaphorical perception, and the modern poetic function of elements derived from folk speech. In his works, the epistolary style of the memoir genre — that is, the presentation of memories in the form of letters and correspondence — is frequently encountered. This style enabled the author to move between personal subjects and express his thoughts from different perspectives. The literary heritage and creative influence of the distinguished poet Eldar Baxısh, who lived during the 1960s–1990s period of Azerbaijani literary history, have remained largely outside the scope of scholarly research. In this study, the poet's work "Letters" has been examined scientifically for the first time. Structurally, this work consists of letters addressed to four different themes and events.

Keywords: memoir genre, epistolary style, metaphorical thinking

Hayatın anlam arayışı: Dante and the Lobster'da varoluşçuluk

Sıddık Abi

Ingiliz Dili ve Edebiyatı Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
Sabi6520@gmail.com

Özet

Dante ve Istakoz, Samuel Beckett'in ilk eserlerinden biri olarak varoluşçuluk temasını güçlü bir şekilde yansıtan kısa bir hikayedir. Hikaye, ana karakter Belacqua Shuah'ın günlük yaşamındaki sıradan olaylar aracılığıyla anlamsızlık, belirsizlik ve insan varlığının kaçınılmaz sonu gibi temel varoluşsal konuları işliyor. Belacqua, gününü akademik çabalarla ve küçük görevlerle geçirmeye çalışan, kararsız ve iç çatışmalar yaşayan ana karakterdir. Dante üzerindeki çalışmaları, zihinsel dünyasının karmaşıklığını ve anlam arayışını temsil ediyor. Bununla birlikte, bu entelektüel çaba bile Belacqua'ya gerçek bir memnuniyet sağlamaz. Varoluşçuluğun temeli olan anlam arayışı burada başarısız oluyor; çünkü Belacqua dünyasında kesinlik ve bütünlük yok. Her şey parçalanmış ve geçici. Hikayenin ilerleyen kısımlarında, Belacqua'nın bir ıstakoz satın alıp teyzesine götürmesi, sıradan bir olay gibi görünse de varoluşsal olarak derin bir anlam taşıyor. Belacqua, ıstakozun acı çekmeden öleceğini düşünerek kendini rahatlatıyor. Ancak hikayenin sonunda ıstakozun kaynar suya canlı canlı atılacağı gerçeği ortaya çıkar. Bu durum, insanın kendini kandırma eğilimini ve gerçekliğin genellikle acımasız olduğunu vurgular. Varoluşçulukta sıklıkla görülen kaçınılmaz acı ve ölüm gerçeği burada sembolik olarak işlenir. Beckett ayrıca bu hikayedeki insan kontrolü yanılsamasını da sorguluyor. Belacqua, hayatında bir düzen kurduğunu düşünse de, olaylar aslında onun kontrolü dışında gelişir. Bu, varoluşçuluğun önemli bir yönü olan insanın fırlatılması kavramıyla çakışmaktadır. İnsan, seçmediği bir dünyada var olur ve çoğu zaman bu dünyayı anlamlandırmakta zorlanır. Sonuç olarak, Dante ve Istakoz basit ama etkili bir şekilde varoluşçuluğun temel unsurlarını sunar: anlamsızlık, belirsizlik, kaçınılmaz ölüm ve insanın kendini aldatma eğilimi. Belacqua'nın görünüşte küçük ve sıradan günü, aslında insan varlığının trajik ve ironik doğasını yansıtan bir metafora dönüşür.

Anahtar Kelimeler: Samuel Beckett, Dante ve Istakoz, varoluşçuluk.

The search for the meaning of life: Existentialism in Dante and the Lobster

Abstract

Dante and the Lobster is a short story that strongly reflects the theme of existentialism as one of Samuel Beckett's early works. The story deals with basic existential issues such as the meaninglessness, uncertainty and the inevitable end of human existence through ordinary events in the daily life of the main character Belacqua Shuah. Belacqua is a character who tries to spend his day with academic struggle and small tasks, indecisive and experiences inner conflicts. His work on Dante refers the complexity of his mental world and his search for meaning. However, even this intellectual work does not provide real satisfaction to Belacqua. The search for meaning, which is the basis of existentialism, fails here; because there is no certainty and integrity in the world of Belacqua. Everything is fragmented and temporary. Later in the story, Belacqua's purchase of a lobster and taking it to his aunt, although it may seem like an ordinary event, it carries an existentially profound meaning. Belacqua comforts himself by thinking that the lobster will die without suffering. However, at the end of the story, the fact that the lobster will be thrown alive in the boiling water is revealed. This situation emphasises the human tendency to self deceive and that reality is often cruel. The inevitable pain and the truth of death, which are often seen in existentialism, are symbolically processed here. Beckett also questions the illusion of human control in this story. Although Belacqua thinks he has established an order on his life, events actually develop outside of his control. This coincides with the concept of throw of man, which is an important aspect of existentialism. Man exists in a world he did not choose and often finds it difficult to make sense of this world. In conclusion, this short story simply but effectively reprsents the basic elements of existentialism: meaninglessness, uncertainty, inevitable death, and the tendency of man to self deception. The simple small and ordinary day of Belacqua turns into a metaphor that actually reflects the tragic and ironic nature of human existence.

Keywords: Samuel Beckett, Dante and the Lobster, existentialism.

Franz Kafka'nın Şato'su ve Nikolay Gogol'un Palto'sunda Max Weber'in "statü grubu" yaklaşımı bağlamında statü yozlaşması

Murat Karakoç

Ingiliz Dili ve Edebiyatı Giresun Üniversitesi
muratkarakoc52@hotmail.com

Özet

Günlük söylemde sıklıkla kullanılan yolsuzluk kavramı, doğası gereği olumsuz çağrışımlar taşıyan, değer yüklü bir yargıyı temsil eder. İnsanlık tarihi kadar eski bir olgu olan bu terim, İngilizce 'corruption' kelimesinden ve Latince 'corruptio' ve 'corruptivus' kelimesinden türemiştir ve bozulma, düzensizlik, ahlaksızlık, çürüme, ahlaki yozlaşma, rüşvet ve temel yapıların aşınması gibi anlamlarla ilişkilendirilmiştir. Yolsuzluk kavramı, en geniş anlamıyla, ekonomik ve sosyal kaynakların veya kamu otoritesinin kişisel kazanç için kötüye kullanılması anlamına gelir ve ekonomik, siyasi ve sosyal sistemlerin işleyişini kısmen veya bir bakıma tamamen baltalayan ya da engelleyen bir dizi yasadışı veya etik dışı uygulamayı kapsar. Franz Kafka ve Nikolai Gogol, Batı edebiyatına önemli katkılarda bulunmuş iki önemli yazardır. Kafka'nın Şato romanı, gizemli ve erişilemez bir otoritenin tasviri aracılığıyla bürokrasinin yolsuzluğuna odaklanırken, Gogol'un Palto adlı eseri idari sistemlere ve bunların insanlıktan uzaklaştırıcı etkilerine eleştirel bir bakış açısı sunar. Bu karşılaştırmalı çalışma, yolsuzluk kavramını Alman filozof Max Weber'in statü grupları teorisi perspektifinden analiz etmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: yozlaşma, Max Weber, bürokrasi, Nikolay Gogol, Franz Kafka.

Corruption of status in Franz Kafka's The Castle and Nikolai Gogol's The Overcoat in the light of Max Weber's "status group" approach

Abstract

The concept of *corruption*, frequently employed in everyday discourse, represents a value-laden judgment that carries inherently negative connotations. As a phenomenon as old as human history itself, the term derives from the English *corruption*, as well as the Latin *corruptio* and *corruptivus*, and has been associated with meanings such as deterioration, disorder, immorality, decay, moral degradation, bribery, and the erosion of foundational structures. The concept of corruption, in its broadest sense, refers to the misuse of economic and social resources or public authority for personal gain and encompasses a range of illegal or unethical practices that undermine the functioning of economic, political, and social systems, either partially or entirely. Franz Kafka and Nikolai Gogol are two significant authors who have made significant contributions to Western literature. Kafka's novel *The Castle* focuses on the corruption of bureaucracy through the portrayal of a mysterious and inaccessible authority, while Gogol's *The Overcoat* offers a critical perspective on administrative systems and their dehumanizing effects. This comparative study aims to analyze the concept of corruption through the perspective of German philosopher Max Weber's theory of status groups.

Keywords: corruption, Max Weber, bureaucracy, Nikolai Gogol, Franz Kafka.

Edebiyat eleştirisinin bilimsel-teorik fikir ve yaratıcı özellikleri.

Qurbet Mirzezade

Edebiyat Azerbaycan Milli Bilim Akademisi
qurbetmirzezade@gmail.com

Özet

Edebiyat eleştirisi (edebiyat ve sanat eleştirisi), edebiyat eleştirisinin bağımsız alanlarından biridir. Çalışma ve araştırma nesnesi modern edebiyat sürecine odaklanır. Bununla birlikte, bazı durumlarda eleştirmen edebiyat tarihi, edebiyat teorisi, edebiyat ilişkileri ve karşılaştırmalı edebiyat çalışmaları alanlarına da yönelir. Bu, eleştirmenin geniş yaratıcı yetenek ve becerilerinden kaynaklanan bir olgudur. Edebiyat eleştirisini diğer edebiyat çalışmaları alanlarından ayıran temel özelliklerden biri, özgün, bilimsel-teorik yapısıdır. Edebiyat eleştirisini bir edebiyat türü ve çeşidi olarak gören bazı araştırmacıların yaklaşımı yanlıştır. Edebiyat eleştirisinde kurgusal örneklerde sanatsal betimleme ve ifade araçları aramak absürt bir fikirdir. Peki ya imgeler ve görseller?! Edebiyat eleştirisi, bilimselliğe ve kuramsallığa, hatta felsefi-estetik bir niteliğe eğilimli bir alandır. Gazetecilik unsurları ve sanatsal unsurlar (nüanslar) da içerebilir. Bu, çalışma nesnesinden kaynaklanan bir etkidir. Edebiyat eleştirisi adı, onu bu özelliklerin ortaya çıktığı alanların paydasına tabi kılmak için hiçbir gerekçe sağlamaz. Edebiyat eleştirisi, sanatsal olguların ve olayların felsefesini, sanatın sırlarını yorumlayan bir sanat, yaratıcı bir alandır. Yaratıcı bir alan olmasını belirleyen temel özellik, mantıksal yargıya öncelik veren bir yapıda şekillenmesidir. Bu da edebiyat eleştirisinin bilimsel-teorik yaratıcı özelliklere sahip bir alan olduğunu açıkça doğrular.

Anahtar Kelimeler: Anahtar kelimeler: eleştirel düşünce, yargı, edebi olgu, edebi süreç, bilimsel-teorik yapı.

The scientific-theoretical ideas and creative characteristics of literary criticism.

Abstract

Literary criticism is one of the independent fields of literary criticism. Its object of study and research focuses on the modern literary process. However, in some cases, the critic also turns to the fields of literary history, literary theory, literary relations, and comparative literary studies. This is a phenomenon stemming from the critic's broad creative abilities and skills. One of the fundamental characteristics that distinguishes literary criticism from other fields of literary studies is its original, scientific-theoretical structure. The approach of some researchers who view literary criticism as a genre or type of literature is flawed. Searching for artistic descriptions and means of expression in fictional examples within literary criticism is an absurd idea. And what about images and visuals?! Literary criticism is a field inclined towards scientific rigor and theory, even possessing a philosophical-aesthetic quality. It may also include journalistic elements and artistic nuances. This is an influence stemming from the object of study. The name "literary criticism" provides no justification for subjecting it to the denominator of fields where these characteristics emerge. Literary criticism is an art, a creative field that interprets the philosophy of artistic phenomena and events, and the secrets of art. Its fundamental characteristic, defining it as a creative field, is its structure that prioritizes logical judgment. This clearly confirms that literary criticism is a field with scientific-theoretical creative qualities.

Keywords: Keywords: critical thought, judgment, literary fact, literary process, scientific-theoretical structure.

Fuzûlî'nin "Su" ve "Hançer" Kasidelerinin Benzer ve Farklı Yönleri

Afaq Yusuflu

Filoloji Gence Devlet Universitesi
yusifli.afaq@mail.ru

Özet

Bu araştırmanın temel amacı, Fuzûlî'nin "Su" ve "Hançer" kasidelerinde şairin peygamber sevgisi ile sanat anlayışını incelemek, her iki kasideyi yapı ve anlatım araçları bakımından karşılaştırmaktır. Bu araştırma, nitel analiz ve tarihî-karşılaştırmalı yöntemlere dayanmakta olup tematik çözümleme ve metin analizi teknikleri kullanılmıştır. Fuzûlî'nin "Su" ve "Hançer" kasidelerinin metinleri yapı ve içerik bakımından karşılaştırılmıştır. Fuzûlî'nin bir şair olarak özgünlük özelliklerinden biri de, Doğu'da yaygın olan bütün edebî türlere başvurmuş olmasıdır. Şair, her türün imkânlarından en üst düzeyde yararlanmaya çalışmış ve amaçlarına büyük ölçüde ulaşmıştır. Fuzûlî şiirinde gazel, kıta, rubai, muhammes, müseddes, mesnevi, mektup, sâkinâme, mensur sanat örnekleri gibi türlerin yanı sıra kaside türüne de özel önem verilmiş, şair üç dilde yazdığı kasidelerden ayrıca bir divan tertip etmiştir. Kaside Divanı'na yazdığı ön sözde Fuzûlî, bu türdeki faaliyetinden de kısaca söz eder. Şair, "çeşitli yıllarda ve çeşitli dillerde birkaç kaside; tevhid, na't, menkıbe ve padişahlara methiyeler yazdığını", bunların çoğunun meşhur olduğunu, bir kısmının ilgisizlik yüzünden kaybolduğunu, bazılarının ise uygun görülmediği için gizli kaldığını belirtir. Bunun üzerine kasidelerini toplayıp kaybolmaktan kurtarmaya, onları belirli ve tanınmış hâle getirmeye karar verdiğini ifade eder. Şair, kasidelerinde yalnızca dinî meseleleri ele almamış, aynı zamanda şiirin ve kendi şiirinin öneminden de söz etmiştir. Fuzûlî kasidelerinin poetik dili; benzetmeleri, karşılaştırmaları, tezatları, mantıksal bütünlüğü ve akıcılığı ile hayranlık uyandıracak bir düzeydedir. Bu şiirlerde sanatkârlık daha çok dilin sağlamlığı, imgelerin güzelliği ve ifadelerin kesinliği ile sağlanmaktadır. Kafiyeler ve redifler birbirinden güzel olmakla birlikte, Doğu şiir estetiğinin katı kurallarına uygun biçimde ve en yüksek seviyede kullanılmıştır. Fuzûlî'nin "Su" ve "Hançer" kasidelerinin incelenmesi göstermektedir ki şair yalnızca konunun önemini düşünmemiş, aynı zamanda kasidelerinin yapı ve dil bakımından da mükemmelliğe ulaşmasını sağlamıştır.

Anahtar Kelimeler: kaside, su, hançer, dibâce, nazım

Similar and Different Aspects of Fuzuli's "Su" and "Khanjar" Qasidas

Abstract

The main purpose of the research is to analyze the poet's love for the Prophet and art in Fuzuli's "Su" and "Khanjar" qasidas, and to compare both qasidas in terms of structure and means of expression. This research is based on qualitative analysis and historical-comparative methods, and thematic analysis and text analysis techniques were used. The texts of Fuzuli's "Su" and "Khanjar" qasidas were compared in terms of structure and content. One of the signs of Fuzuli's originality as a poet is that he addressed all the genres widespread in the East, tried to benefit from the possibilities of each genre at the highest level, and achieved what he desired at the highest level. In Fuzuli's poetry, alongside the forms of Eastern poetry such as ghazal, qit'a, rubai, mukhammas, musaddas, masnavi, maktub, saqinama, artistic prose, etc., special attention was also paid to the qasida genre, and the poet compiled a separate divan from the qasidas he wrote in three languages. In the preface he wrote to the divan of qasidas, Fuzuli also briefly draws attention to his activity in this genre. In his qasidas, the poet not only analyzed religious issues, but also spoke about poetry and the importance of his own poetry. The poetic language of Fuzuli's qasidas is at an astonishing level with its similes, comparisons, contrasts, logical integrity, and consistency. In these poems, artistry is achieved more through the strength of the language, the beauty of the images, and the precision of the expressions. The rhymes and refrains, each more beautiful than the other, were used in accordance with the strict laws of Eastern poetics, observing them at the highest level. The analysis of Fuzuli's "Su" and "Khanjar" qasidas shows that the poet not only considered the importance of the subject but also achieved perfection in the structure and language of the qasidas.

Keywords: qasida, su, khanjar, dibacha, nazm.

Köpek adam çizgi-roman serisinde karakter güçlerinin belirlenmesi

Görkem Dingeç [1,*] & Hatice Yurtseven Yılmaz [1]

[1] Türkçe Öğretmenliği Bursa Uludağ Üniversitesi
dingecgorkem@gmail.com

Özet

Çocuk edebiyatı metinleri, çocuğun bilişsel, duyuşsal, toplumsal, dil ve kişilik gelişimini destekleyici bir role sahiptir. Erken yaşlarda nitelikli metinlerle tanışan çocuk; dil becerilerinden entelektüel ve kültürel birikime, hayal gücünden değerler eğitimine kadar birçok alanda gelişme imkânı bulmaktadır. Çocuk edebiyatı metinlerinden istenen verimin alınması için ise doğru metinlerin seçilmesi önemlidir. Çocuklar, metinlerdeki karakterler ve olayları içselleştirebilmektedir. Çocuklar ve ergenler yaşamlarını öykündüğü kitap karakterlerinin söylem ve davranışlarıyla şekillendirmeye yatkındırlar. Çocuklar ve ergenlere içerik olarak bireylerin olumlu ve güçlü yanlarına odaklanan kitaplar önerilmesi önleyici/koruyucu ruh sağlığı açısından ve karakter gelişimi açısından önemli görülmektedir. Karakter güçleri, kişinin ruhsal olarak iyi olmasını ve hayat karşında olumlu bakışını geliştirip bilişsel ve duyuşsal olarak destekleyen bir kavram olarak incelenmektedir. Bu nedenle çocuk edebiyatı metinlerinde yer alan kahramanların karakter güçlerini taşıması ve bunların çocuklar tarafından içselleştirilip öğrenilmesi önem taşımaktadır. Araştırmalarda ortaya konulan 24 karakter gücünden oluşan altı erdemlik (Bilgelik, cesaret, insanlık, adalet, ölçülülük ve aşkınlık) sınıflandırmanın dinleri, kültürleri veya inanç sistemleri ne olursa olsun tüm insanlarda evrensel olduğu belirtilmektedir. Bu bağlamda bu araştırmanın amacı, çocuklar tarafından sevilen ve çok satılanlar listelerinde yer alan Dav Pilkey'in yazarı olduğu Köpek Adam çizgi-roman serisinin karakter güçleri açısından incelenmesidir. Çalışmanın yönteminde temel nitel araştırma kullanılacaktır. Veriler, Dav Pilkey'in Köpek Adam adlı çizgi-roman serisinden doküman incelemesi yapılarak toplanacaktır. Veri toplama aracı olarak karakter güçleri envanteri (VIA-IS-P) üzerinden geliştirilen karakter güçleri analiz formu kullanılacak; ana karakter ve olay akışını etkileyen karakterlerin sahip olduğu karakter güçleri bu form aracılığıyla araştırmacıların analiz uyumu dikkate alınarak ortaya konulacaktır. Betimsel analiz yönteminin yeğlendiği bu araştırmanın analiz kategorileri "gelecek yönelimi, iyimserlik, azim, sorumluluk, tutumluluk, liderlik, saygı, takım çalışması ve minnettarlık" olacaktır. Analiz, ana karakterlerin ve yardımcı karakterlerin söylem ve davranışlarının bağlam içinde değerlendirilmesiyle yapılacaktır. Çalışmanın sonuçlarından alanın araştırmacılarının, ebeveynlerin ve öğretmenlerin yararlanması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk edebiyatı, karakter güçleri, köpek adam

Determining character strength in the Dog Man comic series

Abstract

Children's literature plays a supportive role in a child's cognitive, affective, social, linguistic, and personality development. Exposure to high-quality texts at an early age allows children to develop in various areas, ranging from language skills to intellectual and cultural accumulation, imagination, and values education. Selecting the right texts is crucial for achieving the desired efficiency from children's literature, as children internalize the characters and events depicted. Children and adolescents tend to shape their lives based on the discourse and behaviors of book characters they emulate. Recommending books that focus on positive and strong aspects of individuals is considered vital for preventive/protective mental health and character development. Character strengths are examined as a concept that enhances psychological well-being and a positive outlook on life while providing cognitive and affective support. Therefore, it is significant for heroes in children's literature to possess these strengths for children to internalize and learn them. Research identifies a universal classification of six virtues (Wisdom, Courage, Humanity, Justice, Temperance, and Transcendence) consisting of 24 character strengths. Accordingly, this study aims to examine Dav Pilkey's best-selling and popular graphic novel series, Dog Man, in terms of character strengths. The study employs a basic qualitative research design. Data will be collected through a document analysis of the series. A "Character Strengths Analysis Form," developed based on the Values in Action Inventory of Strengths (VIA-IS-P), will serve as the data collection tool. The character strengths of the protagonist and influential supporting characters will be revealed through this form, considering researcher consensus. In this study, where descriptive analysis is preferred, the analysis categories consist of "future orientation, optimism, perseverance, responsibility, frugality, leadership, respect, teamwork, and gratitude." The analysis will evaluate the discourse and behaviors of characters within their context. The results are expected to benefit researchers, parents, and teachers in the field.

Keywords: Children's literature, character strengths, dog man

Nardaniye Hanım masalının değerler eğitimi açısından incelenmesi

Çiğdem Çelik

Türk Dili ve Edebiyatı Artvin Çoruh Üniversitesi
cigdemmcelik27@gmail.com

Özet

Bu çalışmada, Anadolu masal geleneğinin önemli örneklerinden biri olan Nardaniye Hanım masalı, değerler eğitimi bağlamında incelenmiştir. Masallar, sözlü kültürün önemli bir parçası olarak kültürel mirasın aktarılmasında ve bireylere ahlaki değerlerin kazandırılmasında etkili bir araçtır. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, Nardaniye Hanım masalında yer alan temel değerleri ortaya koymak ve bu değerlerin çocukların gelişimindeki rolünü değerlendirmektir. Araştırmada nitel yöntemlerden doküman analizi tekniği kullanılmış; masal metni detaylı biçimde incelenerek içerik analizi yapılmıştır. İnceleme sonucunda sabır, iyilik, yardımseverlik, adalet, dürüstlük, empati, dayanışma ve umut gibi değerlerin anlatı içerisinde belirgin bir şekilde yer aldığı tespit edilmiştir. Ayrıca masalda, doğayla uyum, aile ilişkileri ve toplumsal roller gibi unsurların da değer aktarımına katkı sağladığı görülmüştür. Çalışmada, yerli masalların günümüzde yeterince tanınmaması ve yabancı masallar karşısında geri planda kalması sorunu da ele alınmıştır. Sonuç olarak, Nardaniye Hanım masalının hem kültürel kimliğin korunması hem de değerler eğitiminin desteklenmesi açısından önemli bir kaynak olduğu değerlendirilmiştir. Bu durum eğitim açısından önemlidir.

Anahtar Kelimeler: Nardaniye Hanım, değerler eğitimi, masal, kültürel miras, çocuk eğitimi

An analysis of the tale of Nardaniye Hanım in terms of values education

Abstract

In this study, the tale of Nardaniye Hanım—one of the significant examples of the Anatolian fairy tale tradition—is examined within the context of values education. As an important part of oral culture, fairy tales serve as effective tools in transmitting cultural heritage and instilling moral values in individuals. Accordingly, the aim of this study is to identify the core values present in the tale of Nardaniye Hanım and to evaluate their role in children's development.In the research, the document analysis technique, one of the qualitative methods, was employed; the tale text was examined in detail and subjected to content analysis. As a result of the analysis, it was determined that values such as patience, kindness, helpfulness, justice, honesty, empathy, solidarity, and hope are prominently embedded in the narrative. In addition, elements such as harmony with nature, family relationships, and social roles were found to contribute to the transmission of values.The study also addresses the issue that local fairy tales are not sufficiently recognized today and tend to remain in the background compared to foreign tales. In conclusion, the tale of Nardaniye Hanım is considered an important resource both for preserving cultural identity and for supporting values education.This situation is important from an educational perspective.

Keywords: Nardaniye Hanım, values education, fairy tale, cultural heritage, child education

Türk çocuk edebiyatında iklimkurgu

Salih Burak Sümer [1,*], Elizabeth Ammons [2] & Amitav Ghosh [3]

[1] Türkçe Öğretmenliği Düzce Üniversitesi
[2] Ingiliz Dili ve Edebiyatı University of Lowa Press
[3] Sosyal Antropoloji Cambridge University
salihburak4298@gmail.com

Özet

İklimkurgu, İngilizce "Climate fiction" veya en kısa tabirle "Cli-fi" terimlerinden türetilmiş ve günümüzde, yakın ve uzak gelecekte olmuş veya olacak olan Antroposen Çağının krizlerini, felaketlerini sorgulayan ve inceleyen yakın geçmişte ortaya çıkmış bir edebi türdür. Bu terim ilk kez 2007 yılında Daniel Bloom tarafından ortaya atılmış olup yine Daniel Bloom tarafından popülerleştirilmiştir. Bloom bu tanımı "Sci-fi" (bilimkurgu) kavramından yola çıkarak ortaya atmıştır. Kaynaklara göre iklimkurgu sadece felaket anlatısı dışında çok boyutlu bir işleve sahiptir: Ghosh (2016)'a göre "Hayal gücü krizi" olarak adlandırılan krizi epistemolojik ve ontolojik boyutlarını görünür kılması iklimkurgunun çok boyutlu işlevine örnektir aynı zamanda iklimkurgunun anlatılarda dönüştürücü bir gücü de bulunmaktadır: Ammons (2010)'a göre "insanları harekete geçirebilir ve yerküreyle olan kopmuş bağlarımızı yeniden tesis etmeye yardımcı olabilir.". Bu tür dünyada iklim krizinin yol açtığı mültecilik, yoksulluk ve ırkçılık gibi toplumsal sorunları da göstererek "Katalizör" görevi görür. İklimkurgu, insanmerkezci bakış açısını eleştirir ve diğer varlıkları anlatıların merkezine alarak posthümanist bir bakış açısı sunar. Yapacağım bu çalışmanın amacı, iklimkurguyu Türk çocuk edebiyatı alanındaki çeşitli yazarların eserlerini inceleyerek günümüzün, yakın ve uzak geleceğin sorunu haline gelmiş ve Antroposen Çağının sonucu olan iklim krizini ekoeleştiri bağlamında çocuk edebiyatı eserleri üzerindeki yansımalarına odaklanarak incelemektir.

Anahtar Kelimeler: Türk çocuk edebiyatı, iklimkurgu (cli-fi), ekoeleştiri, Antroposen.

Climate fiction in Turkish children's literature

Abstract

"Climate fiction, derived from the terms 'climate fiction' or more concisely 'cli-fi,' is a recently emerged literary genre that questions and examines the crises and catastrophes of the Anthropocene Epoch—those that have occurred or are projected to occur in the present, near, and distant future. This term was first coined in 2007 by Daniel Bloom and was subsequently popularized by him as well. Bloom devised this definition by drawing inspiration from the concept of 'sci-fi' (science fiction). According to various sources, climate fiction possesses a multidimensional function beyond being a mere disaster narrative: according to Ghosh (2016), making the epistemological and ontological dimensions of what is termed the 'crisis of imagination' visible is an example of this multifaceted function. Furthermore, climate fiction holds a transformative power within narratives; as stated by Ammons (2010), it 'can mobilize people and help re-establish our broken ties with the Earth.' In this regard, the genre acts as a 'catalyst' by highlighting social issues such as displacement (refugee crises), poverty, and racism caused by the climate crisis. Climate fiction critiques the anthropocentric perspective and offers a posthumanist viewpoint by placing other beings and entities at the center of the narrative. The aim of this study is to examine climate fiction through the analysis of works by various authors in the field of Turkish children's literature, focusing on the reflections of the climate crisis—a consequence of the Anthropocene Epoch and a pressing issue of the present and the future—within the context of ecocriticism."

Keywords: Turkish children's literature, climate fiction, ecocriticism, Anthropocene.

Abbas Şahhat'ın çocuk edebiyatında aile değerleri

Nesima Hasanova [1,*], Sadiq Hüseynov [1] & Bağır Babayev [1]

[1] - Nahçıvan Devlet Üniversitesi
nesimahasanova@gmail.com

Özet

19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başında Rus İmparatorluğu'nun sömürge yönetimi altında olmamıza rağmen, Azerbaycan'ımızın toplumsal yaşamında ortaya çıkan tarihi ve kültürel ortam, milli edebiyatımızın ve toplumsal-sanatsal düşüncemizin gelişimine güçlü bir ivme kazandırdı. Ceditçilik akımı da dahil olmak üzere güçlü aydınlanma, halkımızın uyanma ve varoluşunu ifade etme kararlılığını nihayet ortaya koydu. Azerbaycan çocuk edebiyatı, tüm engelleri aşarak, 19. yüzyılın sonu ve 20. yüzyılın başından itibaren giderek daha fazla canlanmaya başladı. Bu durumda olağanüstü hizmetlerde bulunan ve bunu hayati bir amaç olarak gören yazar, eğitimci ve kültür figürlerinden biri olan Abbas Sahhat, bu alandaki önemli yeteneğinin gücüyle çocuk dünyasına yakından aşina olduğunu kanıtladı. Abdulla Şaig, Mirza Elekber Sabir ve ulusal çocuk edebiyatımızı yakından tanıyan diğer kişilerle birlikte, klasik ulusal çocuk edebiyatımızın oluşumuna ve gelişimine paha biçilmez katkılarda bulunmuştur. Abbas Sahhat, 20. yüzyılın başlarında çocuk edebiyatımızın güzel örnekleri olarak kabul edilen "İlk Bahar", "İki Çocuk", "Göç", "Bir Anne ve Çocuk", "Okulda Sınav", "Vatan" şiirlerini ve "Cehaletin Meyvesi mi, Yetimin Mutluluğu mu?", "Ameliyat" adlı çocuk oyunlarını yayınlamıştır. Sahhat, çocuğun geleceğini, gelişimini ve gelecekteki kaderini düşünür ve ebeveynleri bu doğrultuda hareket etmeye çağırır. Yaratıcı çalışmaları boyunca, bireysel şiirlerinde ailenin ahlaki değerleriyle çocuklarına iyi örnek olması gerektiğini ve eylemlerinin çocuk için görsel bir eğitime dönüşmesi gerektiğini gösterir. Çünkü çocuk sadece ebeveynin değil, aynı zamanda yaşadığı tüm toplumun ve vatanın çocuğudur. Bu nedenle, ebeveyn çocuğunun yetiştirilmesiyle elinden gelenin en iyisini yaparak ilgilenmelidir. Sahhat'ın çocuk şiirlerinin en dikkat çekici yanı, doğallıkları, zarafetleri, dil ve düşünce netlikleri, okunabilirlikleri ve kolay anlaşılabilmeleri sayesinde ezberlenmelerinin kolay olması nedeniyle paha biçilmez olmalarıdır. Abbas Sahhat'ın "Mutsuz Aile", "Garagunlu Halime" öyküleri, "Ahmed'in Cesareti" şiiri ve "Tavuklar", "Kuşlar", "Yaz Sabahı", "Memleketim", "Yaz", "Baba ve Oğul", "İki Çocuk", "Vatan", "Çiftçinin Şarkısı" vb. şiirleri, ailenin görevlerini kapsamlı bir şekilde ele alır ve ebeveynleri çocuklarını dürüstçe yetiştirmeye çağırır.

Anahtar Kelimeler: Abbas Sahhat, aile değerleri, çocuk edebiyatı, çocuk yetiştirme

Family values in the children's literature of Abbas Shahhat

Abstract

During the late 19th and early 20th centuries, Azerbaijani public life and socio-artistic thought underwent a profound transformation. Despite the restrictive colonial rule of the Russian Empire, a powerful wave of enlightenment—most notably the Jadidist movement—fueled a national awakening. This cultural revival became the cornerstone for the emergence of a distinct national literature, reflecting the people's determination to assert their identity. Within this historical context, Azerbaijani children's literature began to experience a significant and resilient renaissance, overcoming various socio-political obstacles of the era.Central to this literary revolution was Abbas Sahhat, a distinguished writer, educator, and cultural visionary. Sahhat, alongside influential figures such as Abdullah Shaig and Mirza Elekber Sabir, played an indispensable role in laying the foundations of classic national children's literature. His work was not merely artistic but served a vital pedagogical mission. Through masterpieces like "*First Spring,*" "*Two Children,*" "*Mother and Child,*" and plays such as "*Surgery,*" Sahhat created a rich corpus that remains a benchmark for excellence in the field.Sahhat's literary philosophy was deeply rooted in the destiny of the next generation. He perceived children not only as the pride of a family but as the future of the entire homeland and society. Consequently, his poetry often served as a guide for parental responsibility. He emphasized that parents must lead by example, suggesting that their moral conduct acts as a form of "visual education" for the child.The enduring quality of Sahhat's work lies in its stylistic brilliance. His poems—such as "*My Homeland,*" "*The Farmer's Song,*" and "*Summer Morning*"—are celebrated for their naturalness, clarity of thought, and linguistic elegance. By combining sophisticated moral values with a readable and rhythmic style, Sahhat ensured his message was accessible and memorable for young minds. Ultimately, his legacy remains a testament to the power of literature in shaping the ethical and national consciousness of a developing nation.

Keywords: Abbas Sahhat, family values, children's literature, raising children

Abbas Şahat'ın edebî mirasında çocuk yetiştirme üzerine

Nesima Hasanova [1,*], Sadiq Hüseynov [1] & Bağır Babayev [1]

[1] - Nahçıvan Devlet Üniversitesi
nesimahasanova@gmail.com

Özet

20. yüzyılın başlarında, Rus İmparatorluğu'ndaki Azerbaycan edebiyatı, demokratik düşünceyle birlikte, halkın ve milletin ulusal bilincini uyandırdı, ulusal öz farkındalığı tanımladı, objektif tarihsel koşulları yeterli ve ileri görüşlü bir şekilde değerlendirdi ve Türk milletinin gerçek ruhunun taşıyıcısı olarak Müslüman-Türk ulusal kimliğini vurguladı. Milletimizin düşüncesinde, demokratik düşünce, sömürge köleliğinin altında hâlâ inleyen milletimiz için bu kölelikten bir çıkış yolu öngördü. Bu nedenle, 20. yüzyılda Azerbaycan demokratik düşüncesinin önde gelen temsilcilerinden Abbas Şehhat, kurtuluş yolunun yalnızca bilimde yattığını savunarak, çocukların okula gitmelerini ve eğitim almalarını teşvik etti. Abbas Şehhat'a göre, vatanı sevmeyen kimse yoktur. Eserlerinde milliyetçilik, evrensellik, yüksek idealizm ve modernite, çocuğun zevkine ve ruhuna uygun olarak, sanatsal renklerle aktarılır. Evde eğitim, çocuğun yetiştirilmesinin temelidir. Çocuk yetiştirmek, ebeveynlerin en kıymetli ve değerli varlığı olarak kabul edildiğinden, aile, okul ve öğretmenlerle birlikte büyük bir sorumluluk taşır. Çocuğun doğru gelişimi ve parlak geleceği üzerine düşünen Abbas Şahhat, ebeveynleri bu konuda dikkatli olmaya çağırıyor. Yani, aile, çocuğuna örnek olmalı, mükemmel ahlaki ve etik değerler sergilemeli ki çocuk, davranışlarını örnek alarak gerçek bir vatandaş olarak büyüsün. Ebeveynler, çocuklarının ahlaki davranışlarını derinden takdir etmeli ve hissetmeli, onlarla yakından çalışmalı ve arkadaşlarıyla anlamlı ilişkiler kurmalarına yardımcı olmalıdır. Bu nedenle, ebeveynler en başından itibaren kendilerinden yüksek beklentilerde bulunmalı ve aile içinde her zaman karşılıklı saygı beklemelidir. Aksi takdirde, böyle bir yetiştirme almayan çocuklar gelecekte vatanlarına, milletlerine veya ailelerine hiçbir fayda sağlamayacaktır. Gerçek hayattan örnekler ve canlı gözlemlerden yola çıkan Abbas Şahhat, her anne ve babanın çocuklarına iyi nitelikler ve güçlü bir sorumluluk duygusu aşılaması gerektiğini belirterek, ebeveynleri çocuklarına iyi bir örnek olmaya teşvik ediyor. Eserlerinde ayrıca vatanseverliğe, estetiğe, fiziksel zindeliğe ve çalışma ahlakına da büyük önem vermektedir.

Anahtar Kelimeler: Abbas Şehhat, çocuk yetiştirme, eğitim, okul

On the role of child-raising in the literary heritage of Abbas Sahhat

Abstract

At the beginning of the 20th century, Azerbaijani literature in the Russian Empire, along with democratic thought, awakened the national consciousness of the people and nation, defined national self-awareness, adequately and farsightedly assessed objective historical conditions, and highlighted the Muslim-Turkish national identity as the bearer of the true spirit of the Turkish nation. In the thinking of our nation, democratic thought contemplated a way out of this slavery for our nation, which was still groaning under colonial slavery. Therefore, Abbas Sehhat, as one of the prominent representatives of Azerbaijani democratic thought in the 20th century, urged children to attend school and attend education, arguing that the path to salvation lies only in science. According to Abbas Sehhat, there is no person who does not love the Motherland. Nationalism, universality, high idealism, and modernity in his work are conveyed in accordance with the taste and spirit of the child, with artistic colors. Home education is the foundation of a child's upbringing. Since raising children, considered the most precious and valuable asset of parents, along with the family, schools and teachers bear a huge responsibility. Abbas Sahat, reflecting on the proper future development and bright future of a child, urges parents to "demonstrate excellent moral and ethical values" so that the child, seeing their actions as a role model, grows up to be a true citizen. Parents should lovingly sense and appreciate their child's moral behavior, work closely with them, and help them build healthy relationships with friends and comrades. Respect for one another in the family is essential. Otherwise, children who don't receive such an upbringing will be of no use to their homeland, nation, or family in the future. Drawing on real-life situations and vivid observations, Abbas Sahat encourages parents to set a good example for their children, noting that every father and mother should instill good qualities and a serious sense of self-worth in their children. His work also places a strong emphasis on patriotism, aesthetics, physical fitness, and work-related education.

Keywords: Abbas Shehhat, child rearing, education, school

Puldan Taştan Lahanadan adlı eserin değer ve batıl inanç ekseninde değerlendirilmesi

Selvi Demir

Türkçe Öğretmenliği Kilis 7 Aralık Üniversitesi
slv.demir@gmail.com

Özet

Değerlerin de batıl inançların da kaynağı bireyin içinde yaşadığı toplumun kendisidir. Değerler ve batıl inançlar kişiden kişiye değişebilen ortak özelliğinin yanında adeta toplumların kültürünün aynası işlevini de görür. Bir toplumda hayat bulan, varlığını sürdürebilen değerler ve batıl inançlar zaman zaman birbirinin zıttı olarak değerlendirilirken kimi zaman da birbirini destekleyici özelliğiyle dikkat çekicidir. Değerlere ve batıl inançlara günlük yaşam, iş yaşamı, bireysel ve toplumsal faaliyetlerin hemen hepsinde rastlamak mümkündür. Bu alanların yanı sıra edebi metinlerde de sıklıkla kullanılan değer ve batıl inançlar bu yolla da hayat bulmaya devam etmektedir. Sosyal yaşamın vazgeçilmez unsurları olarak değerlendirilebilecek bu kavramların değişen zamana göre toplum içinde bulduğu anlamın incelenmesi, birçok bilimsel çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Bu bağlamda bu çalışmada anlatıların vazgeçilmez unsurları olarak da değerlendirilebilecek değer ve batıl inanç örneklerinin zenginliğiyle dikkat çeken eserlerden biri olan Sevim Ak'ın Puldan Taştan Lahanadan adlı eseri incelenmektedir. Eserin daha önce böyle bir incelemeye tabi tutulmaması, bu çalışmanın gerekliliğini ortaya koymuştur. Çalışma materyali olarak seçilen eserin incelenmesinde nitel araştırma yöntemleri içinde yer alan doküman analizi yöntemi kullanılmıştır. İnceleme sonucunda Puldan Taştan Lahanadan adlı eserin gerek değerler gerekse batıl inançlar bakımından oldukça geniş bir birikime sahip olduğu belirlenmiştir. Dolayısıyla eserin bir çocuk edebiyatı ürünü olma özelliği de göz önünde bulundurulduğunda özellikle ilkokul düzeyindeki çocukların kültürlenme, yaratıcılık, özgünlük gibi hedeflenen öğrenci profili bağlamında faydalanılabilecekleri bir eser olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Puldan Taştan Lahanadan, Sevim Ak, değerler, batıl inanç.

An Evaluation of the Work Puldan Taştan Lahanadan within the Framework of Values and Superstitions

Abstract

The source of both values and superstitions lies within the society in which individuals live. In addition to being shared phenomena that may vary from person to person, values and superstitions function as reflections of a society's culture. While values and superstitions are sometimes regarded as opposites, they may also complement and reinforce one another. They can be observed in almost every aspect of life, including daily routines, professional environments, and individual as well as social activities. Beyond these areas, values and superstitions are also frequently represented in literary works, thereby continuing to exist through literature. As indispensable elements of social life, the meanings attributed to these concepts within changing social contexts have become the subject of numerous academic studies. In this context, the present study examines Puldan Taştan Lahanadan by Sevim Ak, a work distinguished by its rich representation of values and superstitions, which may also be considered essential components of narrative texts. The absence of any prior study focusing on this aspect of the work demonstrates the necessity of the present research. The study employs the document analysis method, one of the qualitative research methods, in examining the selected text. The findings reveal that the work possesses a remarkably rich content in terms of both values and superstitions. Considering that the work belongs to children's literature, it can be argued that it may contribute significantly to the development of primary school students, particularly in terms of cultural awareness, creativity, and originality.

Keywords: Puldan Taştan Lahanadan, Sevim Ak, values, superstitions.

C. S. Lewis'in Narnia Günlükleri: Büyücünün Yeğeni adlı eserinde deyim ve atasözleri

Burak Emre Gezgin

Türkçe Öğretmenliği Bursa Uludağ Üniversitesi
burakemregezgin7@gmail.com

Özet

Çocuk edebiyatı eserleri, çocukların dilsel ve kültürel ögelerle tanışmasını sağlayan ve söz varlığını zenginleştiren temel araçlardır. Özellikle çeviri çocuk edebiyatı ürünleri, kaynak kültürün izlerini taşırken hedef dilin kalıplaşmış söz zenginliğini okura sunarak ana dili eğitimini desteklemektedir. Çocuk okurların kavramları okuma sırasında dolaylı öğrenme yoluyla edindikleri dikkate alındığında, çocuk edebiyatı eserlerinde karşılaşılan kalıplaşmış sözlerin incelenmesi önem kazanmaktadır. Bu bağlamda çalışmada serinin ilk kitabı olan "Narnia Günlükleri: Büyücünün Yeğeni" adlı eserin Türkçe çevirisinde yer alan deyim ve atasözleri tespit edilip bu kalıplaşmış yapılar tematik olarak sınıflandırılarak eserin Türkçenin söz varlığına katkısı incelenmektedir. Nitel araştırma yaklaşımlarından belgesel tarama modeliyle yürütülen çalışmanın veri kaynağını, eserin Türkçe çevirisinin 43. baskısı oluşturmaktadır. Verilerin teyit edilmesinde TDK Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü temel alınmış ve elde edilen veriler içerik çözümlemesi tekniğiyle analiz edilmiştir. İnceleme sonucunda, eserde toplam 203 adet birbirinden farklı deyim tespit edilirken atasözüne rastlanılmamıştır. Tespit edilen deyimler anlamsal özelliklerine göre 14 farklı tematik kategoriye ayrılmıştır. En sık kullanılan deyim gruplarının sırasıyla "Duygu ve Psikolojik Durum Bildiren Deyimler", "Olumsuzluk, Zarar ve Tehlike Bildiren Deyimler" ve "Düşünme, Algılama ve Fark Etme Bildiren Deyimler" olduğu belirlenmiştir. Bu bulgular, eserin çocuk okurların Türkçenin anlamsal derinliğiyle temas kurmasına zemin hazırlayan zengin bir söz varlığına sahip olduğunu göstermektedir.

Anahtar Kelimeler: Çocuk Edebiyatı, Deyim, Narnia Günlükleri, Atasözü

Idioms and proverbs in C. S. Lewis's The Chronicles of Narnia: The Magician's Nephew

Abstract

Works of children's literature are fundamental tools that enable children to encounter linguistic and cultural elements and enrich their vocabulary. In particular, translated children's literature products support native language education by presenting readers with the formulaic lexical richness of the target language while carrying traces of the source culture. Considering that child readers acquire concepts through indirect learning during reading, examining the formulaic expressions encountered in works of children's literature gains importance. In this context, in the present study, the idioms and proverbs found in the Turkish translation of the work titled *The Chronicles of Narnia: The Magician's Nephew*, the first book of the series, are identified, and by thematically classifying these formulaic structures, the work's contribution to the Turkish lexicon is examined. The data source of the study, which is conducted through the document analysis model—one of the qualitative research approaches—consists of the 43rd edition of the work's Turkish translation. The Turkish Language Association (TDK) *Dictionary of Proverbs and Idioms* was taken as the basis for verifying the data, and the obtained data were analyzed using the content analysis technique. As a result of the examination, a total of 203 distinct idioms were identified in the work, whereas no proverbs were encountered. The identified idioms were divided into 14 different thematic categories according to their semantic characteristics. It was determined that the most frequently used idiom groups are, respectively, "Idioms Expressing Emotion and Psychological States," "Idioms Expressing Negativity, Harm, and Danger," and "Idioms Expressing Thinking, Perception, and Awareness." These findings demonstrate that the work possesses a rich vocabulary that paves the way for child readers to engage with the semantic depth of the Turkish language

Keywords: Children's Literature, Idiom, The Chronicles of Narnia, Proverb

Çağdaş bir yaklaşımla toplumsal gerçekliğin bellek üzerindeki izleri: Annie Ernaux'nun Babamın Yeri adlı eserinde soy anlatısı ve otobiyografi

Emine Nur Yıldırım

Fransız Dili ve Edebiyatı Selçuk Üniversitesi
eminenurbjk@gmail.com

Özet

Edebiyatın zaman içindeki değişimi, evrimi farklı yazın türlerinin ortaya çıkmasını sağladığı gibi önceki bazı türlerin gelişimine de ortam hazırlamıştır. Bellek kavramı çerçevesinde geçmişi, kimliği, kökleri keşfetme arzusu, yazı aracılığıyla bugünü ve geleceği inşa etme çabasıyla kaynaşarak çağdaş edebi türlerden olan "soy anlatısı"nın (récit de filiation) gelişimine öncülük etmiştir. Bu yeni yazın türü özellikle de Fransız edebiyatında önemli bir yere sahiptir. Daha eski bir yazın türü olan otobiyografi bu yeni türle birlikte günümüzde farklı bir anlam kazanır. Bu gibi yazın türleri günümüz okurları için geçmişi anlama, yazarlar içinse kendileri ve kendilerinden önceki nesiller arasındaki bağlantıyı ya da ayrımı çözümleme imkânı sunmaktadır. Fransız çağdaş kadın yazarlardan 2022 Nobel edebiyat ödüllü Annie Ernaux, farklı mecralarda yayımlamış olduğu yazı derlemeleriyle bu yeni türe hayat verir. Yazarın 1984'de Prix Renaudot ödülüne layık görülen *Babamın Yeri* (*La Place*, 1983) adlı eserinde otobiyografik yapı ve bu yapıya eşlik eden sosyolojik çözümleme soy anlatısıyla bütünleşmektedir. Yalnızca bireysel bir hayat hikâyesi sunmasıyla değil, sınıfsal ayrılıklar, kültürel, ideolojik kopuş ve bellek gibi kavramların bir arada aktarılmasıyla eser, hayatı anlama, anlamlandırma, geçmişle bugün arasında bir bağ kurma, geçmişe eleştirel yaklaşma çabasının bir ürünü haline gelmektedir. Eserde yazar, bir taraftan babasının aile yapısına ve onun çocukluğuna değinirken, diğer taraftan kendi kimliğine, benliğine yabancılaşma serüvenine ayna tutar. Çocukluğundan itibaren babasıyla olan ilişkisine, yetişme tarzına ve büyüdükçe ondan uzaklaşma sürecine duygulardan arındırılmış sade, tekdüze bir anlatımla yer vermektedir. Eğitim farkı, üst soya karşı yabancılaşma gibi ayrımlar temelinde baba-kız arasında giderek artan duygusal mesafe hissinin duyumsanışı ve bunun bireyde oluşturduğu ruhsal sarsıntı üzerinde durulmaktadır. Öte yandan yazar eserinde döneminin toplumsal gerçekliği ekseninde sınıfsal çatışmalardan söz ederek hem bir dönem eleştirisi yapmakta hem de mikro tarihsel düzeyde anlatıyı zenginleştirmektedir. Bu bağlamda bellek, kimliğin keşfi, soyun yeniden inşası, sosyolojik eleştiri gibi başlıklar etrafında şekillenen eser, birbiriyle akraba edebi türler olan "otobiyografi" ve "soy anlatısı" çerçevesinde ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler: Soy anlatısı, otobiyografi, toplum, bellek, çağdaş edebiyat

A contemporary approach to the traces of social reality on memory: filiation narrative and autobiography in Annie Ernaux's A Man's Place

Abstract

The evolution of literature over time has not only led to the emergence of different literary genres but has also created a foundation for the transformation of earlier forms. Within the framework of memory, the desire to explore the past, identity, and roots merges with the effort to construct the present and the future through writing, paving the way for the contemporary literary genre known as the "filiation narrative" (récit de filiation). This genre holds an important place in French literature. In parallel, the older genre of autobiography has gained new meanings and functions. Such forms allow readers to understand the past better while enabling writers to examine connections or ruptures between themselves and previous generations. Annie Ernaux, a contemporary French writer and recipient of the 2022 Nobel Prize in Literature, has contributed to this genre through works published in various media. In *A Man's Place* (*La Place*, 1983), awarded the Prix Renaudot in 1984, the autobiographical structure combines with sociological analysis within the filiation narrative framework. The work stands out not only as a personal life story but also as a text presenting class distinctions, cultural and ideological ruptures, and memory together. It becomes an effort to understand life, connect past and present, and approach the past critically. In the text, Ernaux reflects on her father's background while exploring her own identity and alienation. Through a plain and restrained style, she depicts her relationship with her father and their gradual distancing. The emotional gap shaped by educational and class differences, as well as its psychological impact, is emphasized. By addressing social realities and class conflicts, the work critiques its period while offering a micro-historical perspective. In this context, the text will be examined using the combined framework of "autobiography" and "the filiation narrative".

Keywords: The filiation narrative, autobiography, society, memory, contemporary literatüre

Borges'in "Averroes'in Arayışı" öyküsünde tarihsel ufuk ve anlama

Nur Gülümser Ilker

Ispanyol Dili ve Edebiyatı Ankara Sosyal Bilimler Üniversitesi
nurgulumser.ilker@asbu.edu.tr

Özet

Bu çalışmada Jorge Luis Borges'in "Averroes'in Arayışı" adlı öyküsü Hans-Georg Gadamer'in anlama kavramı (hermenötik) çerçevesinde incelenmektedir. Öykü, İbn Rüşd'ün Aristoteles'in Poetika'sında geçen "trajedi" ve "komedi" kavramlarını anlamlandırma çabasını anlatır. Bu kavramlar, İbn Rüşd'ün içinde bulunduğu kültürel ve tarihsel zeminde doğrudan bir yaşantısal/deneyimsel bir karşılık sunmazlar. Bu sebeple Endüşüşşü düşünürün bu kavramlara yönelik yorumlama girişimi sınırlı kalır. Çalışmada, bu durumun bireysel bir yetersizlik ya da entelektüel bir eksiklik olmadığı, daha ziyade Gadamer'in ortaya koyduğu biçimiyle farklı tarihsel kavrayışların uyumsuzluğundan doğan yapısal bir anlama sınırı olduğu ileri sürülmektedir. Gadamer, anlama olgusunu metin ile onu yorumlayan/alımlayan kişi arasında tarihsel olarak belirlenmiş ufukların karşılaşmasına dayandırır. Borges'in öyküsünde İbn Rüşd'ün dünyası belirli bir İslam düşüncesi ve ön-anlama yapısı içinde şekillenmiş görünmektedir. Böylece Endülüslü düşünür Aristoteles'in sanatsal kavramlarını kendi deneyim alanı dışında kalan bir bağlamda çözümlemeye çalışır. Özellikle İbn Rüşd'ün tiyatroya dair bir deneyiminin olmaması, "trajedi" ve "komedi" kavramlarının onun nezdinde hem dil ve sözlük boyutunda hem de yaşantısal ve kültürel düzeyde yabancı kalmasına sebep olur. Öykü, anlama eyleminin metni okuma ve onu yorumlamanın yanında metnin ait olduğu kültürel/tarihsel arka planına belli ölçüde nüfuz edebilmekle mümkün olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak bu çalışma, Borges'in "Averroes'in Arayışı" adlı öyküsünün yorumun ve kültürlerarası anlamanın sınırlılığını görünür kılan hermenötik bir anlatı sunduğunu ileri sürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Jorge Luis Borges, Averroes'in Arayışı, Hans-Georg Gadamer, hermenötik, tarihsel ufuk, kültürlerarası anlama

Historical horizon and understanding in Borges's "Averroes's Search"

Abstract

This study examines Jorge Luis Borges's short story **"Averroes's Search"** within the framework of Hans-Georg Gadamer's concept of understanding (hermeneutics). The story recounts Ibn Rushd's attempt to make sense of the concepts of "tragedy" and "comedy" as they appear in Aristotle's *Poetics*. These concepts do not present a direct experiential counterpart within the cultural and historical ground in which Ibn Rushd is situated. For this reason, the Andalusian thinker's attempt to interpret these concepts remains limited. This study argues that such a situation should not be regarded as an individual inadequacy or an intellectual deficiency, but rather as a structural limit of understanding arising, in Gadamer's terms, from the incompatibility of different historical modes of comprehension. Gadamer grounds the phenomenon of understanding in the encounter between historically determined horizons belonging to the text and to the person who interprets or receives it. In Borges's story, Ibn Rushd's world appears to be shaped by a particular Islamic intellectual tradition and a structure of pre-understanding. Thus, the Andalusian thinker attempts to interpret Aristotle's aesthetic concepts within a context that lies outside his own field of experience. In particular, Ibn Rushd's lack of any experience of theater causes the concepts of "tragedy" and "comedy" to remain foreign to him not only at the linguistic and lexical level, but also at the experiential and cultural levels. The story demonstrates that the act of understanding is possible not only through reading and interpreting a text, but also through penetrating, to some extent, the cultural and historical background to which that text belongs. Consequently, this study argues that Borges's "Averroes's Search" offers a hermeneutic narrative that renders visible the limits of interpretation and of intercultural understanding.

Keywords: Jorge Luis Borges, Averroes's Search, Hans-Georg Gadamer, hermeneutics, historical horizon, intercultural understanding

Jacques Prévert şiirinde hayvan imgelerinin poetik tasviri

Shahnaz Shamilova

Filoloji ve Yabancı Diller Fakültesi, Franslz Dili Anabilim Dalı (Doktora Öyrencisi) Gence Devlet Universitesi
chahnazchmilova@yahoo.fr

Özet

20. yüzyıl Fransız edebiyyatının önde gelen şairlerinden biri Jacques Prévert'dir. Hayvan imgelerinin şiirsel kullanımı onun eserlerinde önemli bir yer tutar ve bazı sürrealist şairlerin şiir anlayışıyla da örtüşür. Prévert'in şiirlerinde hayvan imgeleri kimi zaman şefkatli ve acımasız, kimi zaman melankolik ve düşünsel, kimi zaman ise mizahi bir nitelik taşır. "À la pêche de baleine", "L'âne dormant", "Histoires des chiens" ve "Mon lion" gibi şiirlerinde Prévert, hayvan imgelerini kullanarak dönemin toplumsal adaletsizliklerini ve insan doğasındaki kusurları eleştirir. Onun şiirlerinde hayvan imgeleri sembolik anlamlarına göre üç grupta sınıflandırılabilir: isyanı temsil eden hayvanlar, özel anlamlar taşıyan hayvanlar ve özgürlüğü simgeleyen kuşlar. Prévert şiirinde köpek çok katmanlı bir sembol olarak yalnızlık, sefalet, özgürlük, ölüm ve hatta ateizm gibi anlamları ifade eder. At ise hem savaşın vahşetini eleştiren hem de aşkı ve tutkuyu temsil eden ikili bir sembol taşır. Kedi imgesi hem şiddet ve otoritenin hem de toplumsal gücün sembolü olarak ortaya çıkar. Kuşlar ise onun şiirinde özgürlük, aşk ve sanatsal ilhamın temel sembollerinden biridir. Sonuç olarak, Jacques Prévert şiirinde hayvan imgeleri yalnızca sanatsal betimlemeler değil, aynı zamanda derin toplumsal ve felsefi anlamlar taşıyan sembollerdir. Bu imgeler aracılığıyla şair hem döneminin adaletsizliklerini eleştirir hem de özgürlük, aşk ve insan doğası gibi evrensel kavramları şiirsel bir biçimde ifade eder.

Anahtar Kelimeler: şiir, hayvanlar, eleştiri, özgürlük, aşk

Poetic Depiction of Animal Images in the Poetry of Jacques Prévert

Abstract

One of the prominent poets of 20th-century French literature is Jacques Prévert. The poeticization of animal images occupies a significant place in his works and is also characteristic of some surrealist poets. In Prévert's poetry, animal images sometimes appear compassionate and cruel, sometimes melancholic and reflective, and sometimes humorous in tone. In poems such as "A la pêche de baleine", "l'âne dormant", "Histoires des chiens", and "Mon lion", Prévert uses animal imagery to criticize the social injustices of his time and the flaws inherent in human nature. In his poetry, animal images can be classified according to their symbolic meanings into three groups: animals representing rebellion, animals carrying specific symbolic meanings, and birds symbolizing freedom. In Prévert's poetry, the dog appears as a multi-layered symbol expressing loneliness, misery, freedom, death, and even atheism. The horse, on the other hand, conveys dual symbolism, both criticizing the brutality of war and representing love and passion in its intensity. The cat functions as a symbol of both violence and authority as well as social power. Birds, meanwhile, constitute one of the central symbols in his poetry, representing freedom, love, and artistic inspiration. In conclusion, animal images in Jacques Prévert's poetry are not merely artistic descriptions but profound symbols carrying social and philosophical meanings. Through these images, the poet both criticizes the injustices of his era and expresses universal concepts such as freedom, love, and human nature in a poetic form.

Keywords: poetry, animals, criticism, freedom, love

La Tresse (Saç Örgüsü) romanında Smita'nın dönüşümü: Kadercilikten özgürlüğe

Elif Öndeş

Fransız Dili ve Edebiyatı Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
elifondes@adu.edu.tr

Özet

Bu çalışma, Fransız yazar Laetitia Colombani'nin La Tresse (Saç Örgüsü) adlı romanında Smita karakteri üzerinden, kaderci bir varoluş düzenine hapsolmuş öznenin, özgürlük uğruna ölümü göze alan başkaldırıyla şekillenen dönüşümünü incelemeyi amaçlamaktadır. Hindistan'da oluşan sınıfsal sistemde alt tabakada konumlandırılan ve insan onurunun hiçe sayıldığı bir yaşam sürmek zorunda bırakılan Smita ve ailesi inanç sistemi gereği bu yaşam biçimine hapsolmuştur. Bu bağlamda söz konusu tabakada bulunan insanların maruz kaldığı aşağılanma ve eşitsizlik geçmiş yaşamların bir sonucu olarak meşrulaştırılmış ve sorgulanamaz bir gerçeklik olarak tüm toplum tarafından kabul görmüştür. Smita inancı gereği bu sistemi kabul edip boyun eğmiş gibi görünse de kızının aynı şeyleri yaşamaya başladığını görmesiyle sistemi ve inancını sorgulamaya başlar ve bu haksızlığa karşı çıkabilme cesareti açığa çıkar. Smita kızıyla bu inancın duvarlarını aşarak özgürce yaşayabilecekleri bir şehre kaçmaya karar verir ve bir kahramanlık yolculuğuna başlar. Bu doğrultuda Smita'nın kaçışı fiziksel bir kaçışın ötesinde kendilerine dayatılan insanlık dışı yaşam biçimine karşı varoluşsal bir başkaldırı olarak değerlendirilebilir. Çalışmada Smitanın yaşadığı uyanış ve dönüşüm kahramanın yolculuğu çerçevesinde ele alınacak, karakterin yaşadığı yolculuk aşamaları yorumsamacı bir yaklaşımla analiz edilecektir.

Anahtar Kelimeler: Monomit, başkaldırı, dönüşüm, varoluş, özgürlük

The transformation of Smita in La Tresse: From fatalism to freedom

Abstract

This study aims to examine the transformation of the character Smita in the novel *La Tresse* by Laetitia Colombani, focusing on the journey of an individual trapped within a fatalistic system of existence, whose transformation is shaped by a rebellion that dares to risk death in the pursuit of freedom. Being positioned at the lowest level of the rigid class system in India, Smita and her family are condemned to a life where human dignity is systematically disregarded. Within this context, the humiliation and inequality experienced by individuals in this social stratum are legitimized as the consequences of past lives and accepted by society as an unquestionable reality. Although Smita initially appears to accept and submit to this system, she begins to question both the system and her faith itself when she realizes that her daughter is destined to endure the same suffering. This realization awakens in her the courage to resist injustice. Determined to break free from the constraints imposed upon them, Smita decides to flee with her daughter to a city where they can live freely, thereby embarking on the Hero's Journey. In this respect, Smita's escape can be interpreted not merely as a physical act of escape, but as an existential rebellion against an imposed, dehumanizing way of life. In this study, Smita's awakening and transformation is analyzed within the framework of the Hero's Journey (monomyth), and the stages of her journey are examined through an interpretative approach.

Keywords: Monomyth, rebellion, transformation, existence, freedom

Anlatı örnekleri üzerinden arketiplerin bilinç düzeyine göre dinamik dönüşümü: Jungcu bir bakış açısı

Elif Öndeş

Fransız Dili ve Edebiyatı Aydın Adnan Menderes Üniversitesi
elifondes@adu.edu.tr

Özet

Bu çalışma Carl Gustav Jung'un arketip kuramını masal ve anlatı örnekleri üzerinden okuyarak arketiplerin bilinç düzeyine ve bireyler arası etkileşime göre nasıl dönüşebildiğini tespit etmeyi amaçlamaktadır. Arketipler üzerine yapılan çalışmalar çoğunlukla bireyin içsel süreçlerini esas almakta ve dönüşümü karşılıklı ya da çok katmanlı değil, tek yönlü bir yapı içerisinde ele almaktadır. Ancak bu çalışma bireyleşmeye giden süreçte arketiplerin bireysel olmaktan daha çok kişiler arası etkileşimle dönüşen dinamik yapıları olduğu varsayımından yola çıkmaktadır. Bu doğrultuda Kırmızı Başlıklı Kız, Güzel ve Çirkin, Pamuk Prenses ve Balıkçının Karısı gibi anlatılar nitel ve yorumsamacı bir yaklaşım çerçevesinde incelenecektir. Yapılacak olan analiz kapsamında yalnızca kadın karakterlerin animus entegrasyonunu değil, aynı zamanda anlatılarda geri planda duran erkek karakterlerin de anima ile yeniden ilişki kurması değerlendirilecektir. Bu bağlamda kahramanın arketipsel dönüşümünün tek taraflı ve bireysel bir dönüşümden ziyade daha çok karşılıklı bir etkileşim ve bilinç düzeyine göre değişen görünümlerle ele almayı hedeflemektedir. Çalışmanın, arketiplerin ilişkisel doğasına ve bilinç düzeyine göre değişkenlik gösteren dinamik doğasına dikkat çekerek Jungcu literatüre farklı bir bakış açısı sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Arketip, masal, bireyleşme, kendilik, anima-animus

The dynamic transformation of archetypes across levels of consciousness through narrative examples: A Jungian perspective

Abstract

This study aims to examine Jung's theory of archetypes through fairy tales and selected narratives, with a particular focus on how archetypes dynamically transform according to different levels of consciousness and interpersonal interaction. Existing studies on archetypes predominantly emphasize the individual's inner processes and tend to conceptualize transformation as a unidirectional, intrapsychic phenomenon rather than as a reciprocal or multi-layered process. However, this study is based on the assumption that, within the process of individuation, archetypes operate not merely as individual structures but as dynamic configurations shaped through interpersonal interactions. Within this framework, narratives such as *Little Red Riding Hood*, *Beauty and the Beast*, *Snow White*, and *The Fisherman and His Wife* are analyzed through a qualitative and interpretative approach. The analysis extends beyond the animus integration in female characters to also consider how male characters—often positioned in the background—re-establish a connection with the anima. Accordingly, the study aims to reconceptualize archetypal transformation not as a one-sided, individual process, but rather as a reciprocal and relational phenomenon that varies according to levels of consciousness. By foregrounding the relational and dynamic nature of archetypes, the study offers a novel perspective to Jungian literature.

Keywords: Archetypes, fairy tales, individuation, the Self, anima–animus

Johnson'ın Rasselas eserinde mekân, güç ve toplumsal cinsiyet: Mutlu Vadi'ye ziyaret

Ömer Öğünç

Ingiliz Dili ve Edebiyatı Aksaray
omer_ogunc@hotmail.com

Özet

Bu bildiri, Dr. Johnson'ın Rasselas (1759) adlı eserindeki Mutlu Vadi'yi, özellikle buyruk altındaki kadınlar üzerinden hem fiziksel bir hapsedilme mekânı hem de ideolojik bir kontrol yapısı üreten ve toplumsal yönden cinsiyetlendirilmiş bir alan olarak analiz eder. Mutlu Vadi çoğunlukla insani sınırların bir simgesi olarak yorumlanmış olmakla birlikte, bu çalışma Mutlu Vadi'nin kısıtlayıcı otoritesinin kadınların deneyimlerini özellikle kadın karakterler Nekayah ve Pekuah örneklerinde orantısız biçimde şekillendirdiğini savunur. Söylem kuramı ve gözetim kavramını kullanan çalışma, Mutlu Vadi'de görünürlük, hareket ve bilgiye erişimin nasıl kontrol edildiğini inceler; bu kontrolün edilgenlik ve ölçülülük gibi toplumsal cinsiyet beklentilerini pekiştirdiğini ortaya koyar. Mutlu Vadi'nin görünürdeki uyum ve bolluğu, koruma ve düzen kisvesi altında kadın özgürlüğünü sınırlandıran bir sistemi gizler. Kadınlara entelektüel katılım imkânı tanınsa da, bu katılım toplumsal olarak onaylanmış sınırlar içinde kalır. Bu gerilim, erkeklerin hareket serbestisi ve otoritesiyle karşılaştırıldığında daha da belirginleşir; bu da vadinin yapısının erkek kimliğini ayrıcalıklı kılan bir hiyerarşi tanımladığını gösterir. Bu bakımdan Mutlu Vadi, mantık çağındaki ideallerin ve evrensel insan deneyiminin kalıcı toplumsal cinsiyet eşitsizlikleriyle bir arada var olduğu daha geniş Aydınlanma çelişkilerinin bir küçük evreni olarak ele alınır. Bu çalışma, toplumsal cinsiyetlendirilmiş kontrolün mekânsal boyutunu kullanarak Rasselas'ta temsil edilen farklılaştırılmış deneyimler aracılığıyla, esas olarak insan olma halinin öne çıktığı bir çağda hapsedilmeyi güç ve toplumsal cinsiyet tarafından şekillendirilen bir olgu olarak yeniden yorumlar.

Anahtar Kelimeler: Johnson, Rasselas, Mutlu Vadi, mekân, toplumsal cinsiyet.

Space, Power, and Gender in Johnson's Rasselas: Visiting the Happy Valley

Abstract

This paper analyses the Happy Valley in Johnson's *Rasselas* (1759) as a gendered space that creates a site of physical confinement and a structure of ideological control, particularly over female subjects. While the valley has been interpreted as a symbol of human limitation, this study argues that the valley's restrictive authority disproportionately shapes the experiences of women, especially in the female characters Nekayah and Pekuah. Referring to the discourse theory and concept of surveillance, the paper explores how visibility, movement, and access to knowledge are controlled within the valley, reinforcing gendered expectations of passivity and decorum. The apparent harmony and abundance of the Happy Valley obscure a system that demarcates female freedom under the disguise of protection and order. Women are granted intellectual engagement, yet their participation remains restricted within socially affirmed boundaries. This tension becomes more evident in comparison to male mobility and authority, meaning that the valley's structure encodes a hierarchy that privileges masculine agency. In that regard, the Happy Valley is conceived as a microcosm of broader Enlightenment contradictions, where ideals in the age of reason and universal human experience coexist with persistent gender asymmetries. By using the spatial dimension of gendered control, this study offers a reading of confinement shaped by power and gender in an age of fundamental human condition through differentiated experiences represented in *Rasselas*.

Keywords: Johnson, Rasselas, the Happy Valley, space, gender

Viktorya dönemi İngiltere'sinde ahlaklı ahlaksızlığın resmiliği

Vedi Aşkaroğlu

Ingiliz Dili ve Edebiyatı Giresun Üniversitesi
vaskaroglu@gmail.com

Özet

Kraliçe Viktorya'nın 1837'den 1890'ların sonlarına kadar süren dönemi, geleneksel dini otoritenin yeni biçimlere büründüğü ve yeni burjuvazinin sosyolojik yapıları dönüştürerek geleneksel yaşamı parçaladığı bir dönemdir. Bu dönemde dini otorite sosyal Darwinizm'e uygun şekilde yeni kapitalist düzene eklemlenerek bu düzenin kurulması, yerleşmesi, meşrulaşması ve kalıcılaşması adına bir vasıtaya dönüşmüştür. Viktorya dönemi genellikle "aşırı ahlaklı" bir çağ olarak bilinir. Ancak Viktorya döneminin ahlak paradoksu, kırdan kente göç eden kitleleri, çocuk ve kadın işçileri, sömürgelerden getirilen ucuz işgücünü ve diğerlerini kapsayan Sanayi Devrimi'nin yarattığı derin kaygıları yönetmek için kullanılan temel araçtı. Dönemin ahlaklılık algısı devlet kurumlarını, dini vaaz ve öğretilerini, ekonomik yapıları ve üretim biçimlerini de içine alan bir dizi söylemsel aygıtlarla kurgulanan ve sahte bir gösterişe dayalı bir üstyapıdır. Dini otoritelere göre, yoksullar için ahlak, "hak eden" ve "hak etmeyen" yoksul ayrımı yapılarak hayatta kalmanın bir ön koşulu gibi sunulmuştu. Çocuklar için bu ahlak, disiplin adı altında yürütülen ağır emek sömürüsünün makul bir gerekçesiydi. Kadınlar içinse onları yasal haklardan mahrum bırakan biyolojik ve ruhsal bir zorunluluktu. Viktorya dönemi ahlak kuralları, orta sınıf evinin kutsallığını korurken çocuklar, kadınlar, yoksullar, işçiler ve diğer ötekilerin "ahlak dışı" şeklinde nitelenen emeğinden kazanç sağlamak üzere tasarlanmış bir bekçilik mekanizmasına dönüştürülmüştür. Viktorya ahlakının "çift yüzlü" yapısı, geleneksel Hristiyan etiği ile küresel kapitalizmin soğuk ihtiyaçları arasındaki uçurumu kapatmak için tasarlanmış gelişmiş ve karmaşık bir düzenleme aracıdır. Din adamları ve burjuvazi, özellikle yoksullara sunulduğunu iddia ettikleri "tanrısal lütuf" kavramını "ekonomik başarı" ile eşleyerek, yoksulluğu kapitalist düzenin doğal bir sonucu olmaktan çıkarıp ruhsal ve ahlaki bir başarısızlığın göstergelerine dönüştürmüştür. Bu çalışmada, Viktorya döneminde dini vaazlar, çeşitli yasalar ve meşrulaştırılmış uygulamalar belirlenerek, dönemin "ahlaklılık" ilkelerinin resmi söylemlerle nasıl bir "ahlaksızlık" uygulamasına dönüştürüldüğü tartışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Viktorya dönemi, ahlak, dini söylem, Sanayi devrimi, kapitalizm

The official moral of immorality in Victorian England

Abstract

The era of Queen Victoria, spanning from 1837 to the late 1890s, was a period in which traditional religious authority assumed new forms and the burgeoning bourgeoisie transformed sociological structures, fragmenting traditional life. During this time, religious authority was integrated into the new capitalist order in accordance with Social Darwinism, becoming a vehicle for the establishment, consolidation, legitimation, and perpetuation of this system. The Victorian era is generally characterized as an "excessively moral" age. However, the moral paradox of the Victorian period was the primary tool used to manage the deep anxieties created by the Industrial Revolution, encompassing masses migrating from rural to urban areas, child and female laborers, cheap labor brought from colonies, and others. The period's perception of morality was a superstructure based on a false pretension, constructed through a series of discursive apparatuses that included state institutions, religious sermons and teachings, economic structures, and modes of production. According to religious authorities, morality was presented as a prerequisite for survival by distinguishing between the "deserving" and "undeserving" poor. For children, this morality served as a reasonable justification for heavy labor exploitation carried out under the guise of discipline. For women, it was a biological and spiritual necessity that deprived them of legal rights. While preserving the sanctity of the middle-class home, Victorian moral codes were transformed into a surveillance mechanism designed to profit from the labor of children, women, the poor, workers, and other "others" characterized as "immoral." The "double-faced" nature of Victorian morality was a sophisticated and complex regulatory tool designed to bridge the gap between traditional Christian ethics and the cold necessities of global capitalism. Clergy and the bourgeoisie equated the concept of "divine grace with "economic success," thereby stripping poverty of its status as a natural consequence of the capitalist order and transforming it into an indicator of spiritual and moral failure. In this study, by identifying religious sermons, various laws, and legitimized practices in the Victorian era, it will be discussed how the principles of "morality" were transformed into a practice of "immorality" through official discourses.

Keywords: Victorian era, morality, religious discourse, Industrial revolution, capitalism

Gazap Üzümleri'nde büyük buhran ve dağılan aileler

Vedi Aşkaroğlu

Ingiliz Dili ve Edebiyatı Giresun Üniversitesi
vaskaroglu@gmail.com

Özet

Steinbeck'in Gazap Üzümleri adlı romanı, sanayileşme ile birlikte her şeyini yitiren çiftçi ailelerini, bu ailelerin geçim sıkıntıları yüzünden göçe zorlandıktan sonraki yaşamlarını, Büyük Buhran neticesinde kapitalist sistemin tarım işçileri açısından iflasını ve böylesine büyük bir yıkım içerisinde bir kısım insanın bu sisteme karşı yürüttüğü mücadeleyi keskin bir dille ele alır. Bu çalışma, romanda öne çıkarılan işçi hareketlerini açıklamayı, belirli simgeler ve semboller ışığında Joad ailesinin yaşam koşullarını incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, tarım işçilerinin iradesine karşılık burjuvazinin çıkarları doğrultusunda işleyen baskıcı kurumlarıyla birlikte ekonomik sistemin eleştirisinin romanda nasıl kurgulandığına odaklanacaktır. O dönem tarım toplumunun maruz kaldığı duruma dair genel bir betimleme yerine Steinbeck, döneme ilişkin görüş ve gözlemlerini aktarmak adına Joad ailesini temsili bir özne olarak romanın merkezine yerleştirir ve bireylerin açmazlarını, tercihlerini, eylemlerini ve sonunda kaderlerini belirleyen karşıt olaylar dizisini sunar. Okur, baskı-özgürlük, sömürü-kâr, birey-toplum, çözülme-birlik ve "ben"-"biz" gibi ikili karşıtlıklarla olayları irdelemek zorunda bırakılır. Roman, belirli imge ve sembollerin kullanımıyla derinlik kazanan kurgusal olasılıklar tartışmasına dönüşür. Bu doğrultuda çalışma, Büyük Buhran döneminde ABD'nin genel durumunu romanın işleyiş biçimi ekseninde inceleyecek ve çiftçilerin konumlarını yansıtan dönemsel koşullar ise romandaki karakterler üzerinden çözümlenecektir.

Anahtar Kelimeler: Gazap Üzümleri, kapitalizm, büyük buhran, aile

The Great Depression and Families Dispersed in Grapes of Wrath

Abstract

Steinbeck's *The Grapes of Wrath* sharply tackles the farming families who have lost everything they have, their nomadic lives, the failure of the capitalist system due to the great depression and the struggle of some people against this capitalist system in such a huge wreck. This article aims to explain the workers' movements as presented in the novel, and examine the life conditions of the Joad family in *The Grapes of Wrath*, with certain citations and symbols. The article will focus on the criticism of the economic system, with its oppressive institutions working against the will of the agricultural workers for the interests of the bourgeoisie. Instead of a general introduction to the case of the people at the time, Steinbeck employs the Joads family as a representative agent for the submission of his views and observations about the period. He presents the dilemma of individuals, their choices, actions and the resultant counter events that shape their destinies. The reader is exposed to the binary oppositions like oppression-freedom, exploitation-profit, individual-society, disentegration-unity, and "I"-"we". It turns into a fictional discussion of the possibilities, made more meaningful through the use of some signs and symbols. Accordingly, the article will examine the general case of the USA during the depression with a view to the way it is handled in the novel, and the conditions of the time reflecting the reactions of the farmers will also be analyzed through the characters in the novel.

Keywords: The Grapes of Wrath, capitalism, economic depression, family

Sömürgecilik, kölelik ve demokratik bir zihnin olgunlaşması: Hucleberry Finn'in Maceraları

Vedi Aşkaroğlu

Ingiliz Dili ve Edebiyatı Giresun Üniversitesi
vaskaroglu@gmail.com

Özet

Sömürgecilik, en basit tanımıyla, güçlünün güçsüzü tam veya kısmi otoritesi altına alması olarak ifade edilebilir. Avrupalı sömürgecilerin ana odağı bedelsiz ham madde ve iş gücü iken, yansıtılan insancıl imaj yalnızca sömürgeleştirilenlerin uygarlık seviyeleriyle ilişkilendirilmiştir. Avrupalı sömürgeci devletler, kolonilerini daha medeni Avrupalılar tarafından sağlanacak bir aydınlanmaya muhtaç "barbarlar" veya "vahşiler" olarak nitelendirmiş ve bu doğrultuda Güney Amerika kıtası İspanya, Fransa ve İngiltere gibi devletlerin sömürgesi haline gelerek uzun süre sömürge yarışının merkezinde yer almıştır. Söz konusu devletlerin özellikle Mississippi'nin doğu ve batısını işgal etmesi ve Mark Twain'in burada doğup büyümesi, yazarın romanlarında bu bölgeden büyük ölçüde etkilendiğinin açıkça görülmesini sağlamıştır. Sömürgeciliğin izleri, karakterlerin ve kullanılan dilin pek çok sembolik unsur barındırdığı Huckleberry Finn'in Maceraları adlı romanda da bariz bir şekilde kendisini göstermektedir. Bu çalışma, öncelikle Mark Twain'in bu romanında tarihsel açıdan büyük önem taşıyan sömürgecilik kavramını çözümlemeyi amaçlamaktadır. Amerika kıtasının sömürgeci devletlerin odak noktası olmasının önemine dikkat çeken bu çalışmanın bir diğer amacı, sömürgeciliğin ortaya çıkışını ve yıkıcı sonuçlarını tanımlamak ve ayrıca romanda büyük öneme sahip olan Mississippi Nehrinin de simgesel ve sembolik açıdan romanın kurgusuna ve izleksel yapısına sağladığı katkıyı irdelemektir. Son olarak, romanda sömürgeci devletlerin sembolik yansımaları incelenmiş ve tüm bu unsurların, doğacak yeni bir ülkenin temsilcisi olarak Huck'ın demokratik zihninin şekillenmesindeki önemli rolü üzerinde durulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Huckleberry Finn'in Maceraları, sömürgecilik, kölelik, olgunlaşma, demokratik zihin

Colonialism, slavery and the maturation of a democratic mind: the Adventures of Huckleberry Finn

Abstract

Colonialism can simply be defined as the powerful taking the powerless under its full or partial authority. While the main focus for the colonizer Europeans was free raw materials and labour, what was projected as the humanitarian image was just related to the civilisation levels of the colonized. Colonial European states described their colonies as "barbarians" or "savages", which desperately required the illumination to be provided by the more civilized Europeans. Accordingly, the South American continent became the colony of such states as Spain, France, and England and remained the focus of the colonial race for a long time. These states especially occupied the east and west of Mississippi. Since Mark Twain was born and raised here, it can easily be seen in his novels that he was influenced to a great extent by the place. The traces of colonialism are also clearly evident in *The Adventures of Huckleberry Finn*, where the characters and language used contain many symbolic elements. This study aims, first of all, to analyse the concept of colonialism, which has a great historical significance in Mark Twain's *The Adventures of Huckleberry Finn*. Another aim of this study, which draws attention to the importance of the American continent being the focal point of the colonial states, is to define the emergence of colonialism and its destructive consequences. In addition, the Mississippi River, which has great importance in the novel, is included in the analysis. Lastly, the symbolic reflections of the colonial states in the novel are examined, all of which play a significant role in moulding the democratic mind of Huck, as the representative of a new country to be born.

Keywords: Huckleberry Finn, colonialism, slavery, maturation, democratic mind

Percy Bysshe Shelley'nin Kraliçe Mab'inde baskılayıcı bir merkezden özgür bir içkinlik ütopyasına doğru

Merve Günday

Ingiliz Dili ve Edebiyatı Ankara Üniversitesi
mervegndy@hotmail.com

Özet

Shelley'nin masalsı şiiri "Kraliçe Mab"de (1813), peri kraliçesi Mab, Ianthe'nin ruhunu göksel bir yolculuğa davet etmek için bir savaş arabasıyla yeryüzüne iner. Ianthe'nin ruhunu uyuyan bedeninden ayırdıktan sonra, Mab, Ianthe ile ruhani sarayına yükselir ve Ianthe'nin gözlerini politikacılar, krallar ve din adamları gibi otorite figürlerinin insanlık dışı kötülüklerine açar. Mab'in sözleri aracılığıyla orada bir tür uyanış yaşayan Ianthe, bu otorite figürlerinin çıkarlarına hizmet eden Aydınlanma düşüncesinin anlamsızlığını fark eder ve yenilenmiş bir enerjiyle dünyaya döndüğünde, dünyanın Tek fikrinden kurtularak, türler arası eşitlikçiliğin bir ütopyasına dönüştüğünü keşfeder. Ianthe'nin ruhunun Mab'in arabasıyla eterik saraya yükselişini ikili düşünce yanılsamasından uyanışı olarak ele alan bu çalışmaya göre, Mab'in gelişinden önce uyuyan bir beden olarak Ianthe imgesi, logosentrik söylem ya da İnsan'ın açgözlü uygulamaları tarafından öznenin nasıl ölü benzeri bir bedene dönüştürüldüğünü somutlaştırırken, Ianthe'nin algısal uyanışından sonra ya da ikili düşünceden çıkıp algısal düzeyde iç içe geçmişliğin bütünsel alanına adım atışından sonra dünyanın maddi düzeyde ulaşılan bir ütopya haline dönüşmesi, epistemik yanılsamalar yoluyla işleyen yerleşik söylemin kurgusal doğasını ima eder ve daha da önemlisi, aşkın olmayan bir ütopyanın olasılığına ışık tutar. Yani, ikili söylemin kapalı yapısını parçalayan ve onun ortaya koyduğu insan merkezli dünyanın perdesini yırtan yenilenmiş algısı sayesinde Ianthe, hiyerarşiden arındırılmış ilişkilerle uyumlu olan ve aşkın bir çerçeve yerine içkin bir çerçeve içinde yer alan bir ütopya yaratır—ya da böylesi bir ütopya ile yeniden bağ kurar. Bu bağlamda, bu çalışma "Kraliçe Mab"i içkinlik kavramı ile ele alır ve Ianthe'nin algısal uyanışı ile dünyasının bir ütopya haline dönüşmesinin kesişiminin, sadece epistemik düzeyde işleyen ve öznelerini kendi yarattığı yanılsamaya inandıran modernitenin kurgusallığını ortaya çıkarmakla kalmayıp, aynı zamanda aşkın olmaktan ziyade içkin bir ütopya olasılığını da gün ışığına çıkardığını savunur.

Anahtar Kelimeler: Percy Bysshe Shelley, "Kraliçe Mab", içkinlik, ütopya

Stepping out of a totalizing center into a non-totalized utopia of immanence in Percy Bysshe Shelley's Queen Mab

Abstract

In Shelley's fairy-tale-like poem "Queen Mab" (1813), Mab, a fairy queen, descends to the earthly realm in a chariot to invite Ianthe's soul on a celestial journey. After separating Ianthe's soul from her sleeping body, Mab ascends with Ianthe to her ethereal palace and opens Ianthe's eyes to the anti-humanitarian misdeeds of such authority figures as politicians, kings, and ecclesiastics. Experiencing a kind of awakening there through Mab's words, Ianthe realizes the meaninglessness of the Enlightenment thought that serves the interests of these authority figures, and when she returns to earth with renewed energy, she discovers that it has turned into a utopia of species egalitarianism, liberated from the idea of the One. Taking the ascent of Ianthe's soul to the ethereal palace in Mab's chariot as her awakening from the illusion of binary thinking, this study argues that while the image of Ianthe as a sleeping body before the arrival of Mab concretizes how the subject is turned into a dead-like body by the logocentric discourse or the greedy practices of the Human, the transformation of the earth into a utopia reached on a material level after her perceptual awakening or her stepping out of binaristic thinking into a holistic space of interconnectedness at the perceptual level implies the constructedness of the established discourse operating through epistemic illusions and more importantly, sheds light on the possibility of a non-transcendental utopia. That is, through her renewed perception that splits open the closure of binary discourse and pierces the veil of the anthropocentric world it presents, Ianthe creates—or re-connects with—a utopia harmonized by non-hierarchical relationalities and situated within an immanent rather than a transcendental framework. In this vein, this study discusses "Queen Mab" against the backdrop of the notion of immanence and contends that the coincidence of Ianthe's perceptual awakening with the transformation of her world into a utopia not only reveals the fictionality of modernity operating at an epistemic level and leading its subjects to believe in the illusion of its own creation but also brings to light the possibility of a utopia that is immanent rather than transcendent.

Keywords: Percy Bysshe Shelley, "Queen Mab", immanence, utopia

İngiliz edebiyatında ada faktörünün tezahürü ve ulusal kimlik sorunu

Mercan Sofiyeva

Dünya Ədəbiyyatı Və Komparativistika Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası. Nizami Gəncəvi Adına Ədəbiyyat Institutu
mercan.sofiyeva@mail.ru

Özet

Ulusal kimlik sorunu, özellikle düzyazıda, İngiliz edebiyatının güncel konularından biridir. Bu sorun çeşitli faktörlerde kendini gösterir. Ulusal karakter, gelenekler, ulusal coğrafya, folklor, mitolojik hayal gücü ve diğer faktörler, halkın kimliğinin oluşumunda büyük önem taşır. Bu faktörlerden biri de, İngiliz ulusal kimliğinin bileşenlerinden biri olan ada faktörüdür. Ulusal kimliği içeren bir olgu olarak ada coğrafyası, İngiliz edebiyatında her zaman önemini korumuştur. Birçok edebi örnekte yazarların olayların gelişimini tam olarak ada coğrafyasında anlatmaları, kahramanın bu coğrafi ortamda gelişmesi, ahlaki ve psikolojik durumunun kademeli olarak ortaya çıkması tesadüf değildir. Ada, İngiliz edebiyatında gerçek veya gizemli bir yer olarak sunulabilir. Ancak her durumda, ada sadece coğrafi bir kavram anlamına gelmez, aynı zamanda bir İngiliz insanın bilincinde anavatanını ve ulusal aidiyet duygusunu sembolize eder. Ada unsuru ayrıca, anakaradan ayrı olarak var olan coğrafi bir alan olarak, İngiliz halkının düşünce biçiminde belirli bir izolasyon ve sınırlama duygusu da oluşturur. İngiliz yazar Charles Dickens, "İnsularities" adlı denemesinde bu sınırlamaların ve izolasyonların ahlaki ve psikolojik yönlerine ışık tutmuştur. Yazar, ada zihniyetinin İngiliz insanının zihninde yarattığı olumsuz ve olumlu özellikleri analiz etmiş ve Avrupa ile İngiliz kültürlerini karşılaştırmıştır. Yazarın bu yaklaşımı, ada unsurunun arka planında İngiliz ulusal kimliğinin oluşum mekanizmasını daha derinlemesine anlamamızı sağlar. Makale, İngiliz edebiyatında ada unsurunun tezahürünü inceler, gerçek ve gizemli ada imgelerini tasvir eden eserleri kısaca gözden geçirir ve özellikle Charles Dickens'ın "İnsularities" denemesini analiz eder. Sonuç olarak, ada faktörünün İngiliz ulusal kimliğinin oluşumunda önemli coğrafi, ahlaki ve psikolojik faktörlerden biri olduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: İngiliz ulusal kimliği, ada faktörü, Charles Dickens, "İnsularities" denemesi

The reflection of the island factor and the problem of national identity in English literature

Abstract

The problem of national identity is considered one of the actual themes in English literature, especially in prose genre. This problem manifests itself in various factors. National character, traditions and customs, geographical environment, folklore, mythical imagination and other factors are of great importance in the formation of the identity of the people. One of these elements is the island factor, playing a special role in the formation of the English national identity. Island geography, as a component of national identity, has always preserved its relevance in English literature. It is no coincidence that in a number of literary works, writers describe the development of events precisely within island geography, the hero is developed within this geographical environment, his moral and psychological state is revealed gradually. The island can be presented in English literature both as a real and as a mysterious space. However, in all cases, the island functions not only as geographical concept, but also as a space symbolizing their native home and sense of national belonging in the consciousness of an English person. As a geographical space existing separately from the mainland, the island element also forms a certain sense of isolation and limitation in the way of mentality of the English people. The moral and psychological aspects of these limitations and isolations are also reflected in the essay "Insularities" by the great English writer Charles Dickens. The writer analyzed both the negative and positive characteristics created by insular mentality in the consciousness of the English people, and comparatively contrasted European and British cultures. This approach of the writer allows us to understand the mechanism of formation of the English national identity more deeply in the context of the island element. The article examines the reflection of the island element in English literature, briefly reviews the works reflecting real and mysterious island images, and especially analyzes Charles Dickens's essay "Insularities". As a result, it is concluded that the island factor is one of the important geographical and moral-psychological elements in the formation of the English national identity.

Keywords: English national identity, island factor, Charles Dickens, "Insularities" essay

Stefan Zweig'ın Korku novellasının mekânsal okuması: Panoptik mekân ve korku

Şenay Kayğın

Alman Dili ve Edebiyatı Atatürk Üniversitesi
senay.kaygin@atauni.edu.tr

Özet

Stefan Zweig'ın Korku adlı novellası psikolojik çözümlemeleri ve bireyin iç dünyasını yansıtan anlatımıyla dikkat çeken önemli eserlerden biridir. Bu çalışmada eserin, mekân ve gözetim ilişkisi bağlamında ele alınması amaçlanmaktadır. Çalışmada ayrıca Korku romanında yer alan mekânların kadın özne üzerindeki psikolojik baskının görünürlüğü, Michel Foucault'nun panoptikon kuramı doğrultusunda değerlendirilecektir. Çalışmanın çıkış noktasını, romanda yer alan mekânların sadece fiziksel bir alan olmanın dışında; karakter üzerinde baskı kuran ve korkuyu derinleştiren psikolojik unsurlar olarak işlev görmesi oluşturmaktadır. Bu yönüyle çalışma, korku duygusunun mekânsal unsurlar aracılığıyla nasıl derinleştirildiğini ortaya koymayı hedeflemektedir. Novellanın başkişisi Irene'nin yaşadığı korku, yasak ilişkisinin ortaya çıkma ihtimalinin yanı sıra bulunduğu her alanda izleniyor olma hissinden beslenmektedir. Araştırmanın temel amacı, novellada yer alan sokak, apartman, merdiven, ev gibi mekânların, toplumsal baskıyı hissettiren panoptik mekânlara dönüşmesini ve kadın karakter üzerindeki psikolojik etkiyi incelemektir. Özellikle geçiş mekânları, Irene'nin görünür olma korkusunu yoğunlaştırırken, güvenli olması beklenen ev ortamı psikolojik bir denetim alanı hâline gelmektedir. Böylece karakter, zamanla dışsal bir gözetim olmaksızın kendi davranışlarını kontrol etmeye başlamakta ve toplumsal baskıyı içselleştirmektedir. Bu çalışma, Korku novellasındaki korku pratiğinin yalnızca bireysel bir suçluluk duygusundan kaynaklanmadığını; aksine, mekân aracılığıyla üretilen toplumsal denetim baskısının kadın psikolojisi üzerindeki etkilerinden de kaynaklanabileceğini ileri sürmektedir. Araştırmada, nitel araştırma yöntemine dayalı bir metin incelemesi gerçekleştirilecektir. İnceleme nesnesini Korku romanının oluşturduğu bu çalışmada, mekân tasvirleri ve karakterin psikolojik durumu kuramsal çerçeve doğrultusunda yorumlanacaktır.

Anahtar Kelimeler: Stefan Zweig, Michel Foucault, Korku, Panoptik Mekân

A spatial reading of Stefan Zweig's novella Fear: Panoptic space and fear

Abstract

Stefan Zweig's novella *Fear* is a significant work notable for its psychological analysis and narrative reflecting the individual's inner world. This study aims to examine the work within the context of the relationship between space and surveillance. Furthermore, the study will evaluate the visibility of psychological pressure exerted on the female subject by the spaces in *Fear*, in line with Michel Foucault's panopticon theory. The starting point of the study is the premise that the spaces in the novel function not only as physical areas but also as psychological elements that exert pressure on the character and deepen fear. In this respect, the study aims to reveal how the feeling of fear is intensified through spatial elements. The fear experienced by Irene, the protagonist of the novella, stems not only from the possibility of her forbidden relationship being revealed but also from the feeling of being watched in every place she is. The main objective of the research is to examine how spaces such as streets, apartments, staircases, and houses in the novella transform into panoptic spaces that evoke social pressure and their psychological impact on the female character. Transitional spaces, in particular, intensify Irene's fear of being seen, while the home environment, expected to be safe, becomes a space of psychological surveillance. Thus, the character gradually begins to control her own behavior without external supervision and internalizes social pressure. This study argues that the practice of fear in the novella *Fear* does not stem solely from individual guilt; rather, it may also be due to the effects of social control pressure generated through space on the psychology of women. The research will conduct a textual analysis based on qualitative research methods. In this study, where the novel *Fear* is the object of analysis, the descriptions of space and the psychological state of the character will be interpreted within the framework of a theoretical framework.

Keywords: Stefan Zweig, Michel Foucault, Fear, Panoptic Space

Ez Râbi'a Tâ Pervîn adlı tezkire üzerine bir değerlendirme

Saniye Simla Özçelik

Fars Dili ve Edebiyatı Selçuk Üniversitesi
saniyesimla@selcuk.edu.tr

Özet

Tezkire kelimesi, Arapça "anma, anılma" anlamlarına gelen "zikr" kelimesinden türemiş olup genel olarak edebiyat ve kültür tarihinde yer etmiş, tanınmış insanların hayat hikayelerini ve eserlerinden örnekleri bir araya getiren biyografik kaynaklardır. Fars edebiyatında H. 7. yüzyılda Muhammed-i Avfî'nin Lubâbu'l-elbâb adlı eseri kaleme almasıyla başlayan tezkire yazıcılığı zamanla gelişerek farklı tür ve konulara yönelmiştir. Bu köklü gelenek içerisinde yalnızca kadın şairlere tahsis edilmiş tezkireler de mevcuttur. Bu bağlamda çalışma konumuzu teşkil eden çağdaş İran edebiyatı araştırmacılarından Keşâverz-i Sadr'ın 1955 yılında Tahran'da telif ettiği Ez Râbi'a Tâ Pervîn adlı eseri de bu türün önemli örneklerindendir. Eser klasik dönem Fars edebiyatının tespit edilen ilk kadın şairi Râbia-yi Belhî'den başlayarak çağdaş İran edebiyatının önemli şairlerinden Pervîn-i İ'tisâmî'ye kadar yer alan 106 kadın şairi kapsamaktadır. Eserde şairler alfabetik sırayla tanıtılmıştır. He şair için biyografik bilgi kısmı oldukça kısa tutulmuş buna karşın örnek şiirlere fazlaca yer verilmiştir. İlgili şairlerin doğum ve ölüm tarihleri kesin olarak kaydedilmemiş yalnızca yüzyıl olarak belirtilmiştir. Tezkirede kadınları yargı ve hukuk, tasavvuf ve diğer sanat alanları çerçevesinde ayrı başlıklar altında ele alan bir giriş kısmı da sunulmuştur. Çalışmada öncelikle Fars edebiyatında tezkire yazma geleneği hakkında genel bilgi verildikten sonra eserin bir bölümünün çevirisi yapılmış ve seçilen örnek şiirler doğrultusunda dil ve üslup açısından değerlendirilmelerde bulunulmuştur. Böylelikle edebiyat tarihinde kadın şairlerin üretim sürecinin tarihsel gelişimi incelenmiş; yapılan çeviri ve analiz neticesinde eserin yalnızca biyografik bir çalışma olmadığı şairlerin edebi kimliklerini ve şiir anlayışlarını yansıtan önemli bir kaynak olduğu ortaya konmuştur.

Anahtar Kelimeler: Fars Edebiyatı, tezkire, kadın şairler

An evaluation of the tadhkirah titled Az Rabi'a Ta Parvin

Abstract

The word “tadhkirah” is derived from the Arabic word “dhikr” meaning “remembrance” or “commemoration” and generally refers to biographical sources that bring together the life stories and examples of works of well-known people who have made their mark in literary and cultural history. In Persian literature the writing of tadhkirahs began in the 7th century with Muhammed Aufi work *Lubab ul-Albab* and over time it developed and branched out into different genres and subjects. Within this deep-rooted tradition there are also tadhkirahs dedicated solely to female poets. In this context, the work we are studying *Az Rabi'a ta Parvin* written in 1955 in Tehran by Keshavarz Sadr a researcher of contemporary Iranian literature is an important example of this genre. The work covers 106 female poets starting with Rabi'a Balkhi the first identified female poet of classical Persian literature and ending with Parvin E'tesami one of the important poets of contemporary Iranian literature. The poets are introduced in alphabetical order in the work. The biographical information for each poet is kept quite brief while ample space is given to sample poems. The birth and death dates of the poets are not recorded precisely only the century is indicated. The work also includes an introductory section that addresses women under separate headings within the framework of law and justice, Sufism and other artistic fields. The study first provides general information about the tradition of writing tadhkirah in Persian literature followed by a translation of a section of the work and an evaluation of the language and style based on selected sample poems. Thus, the historical development of the production process of female poets in literary history is examined; as a result of the translation and analysis, it is revealed that the work is not merely a biographical study but an important source reflecting the poet’s literary identities and poetic understandings.

Keywords: Persian Literature, tadhkirah, women poets.

18. yüzyıl Rus Aydınlanması'nda dil ve kültürel inşa: İmparatoriçe II. Katerina ve Prenses Yekaterina Daşkova

Turan Ibrahimzade

Tarih Tokat Gaziosmanpaşa Üniversitesi
turan.ibrahimzade.92@gmail.com

Özet

18. yüzyıl, sosyal düşünce tarihine "Aydınlanma Çağı" olarak geçmiş ve "aklın yüzyılı" olarak anılmıştır. Bu çalışmada Aydınlanma Çağı, 18. asır Rusya'sında dil ve kültür bağlamında ele alınmaktadır. Aydınlanma hareketinin esas figürleri İmparatoriçe II. Katerina'yla Prenses Yeaterina Daşkova'nın modernleşme sürecindeki rolleri yakından incelenmektedir. 18. yüzyılın ikinci yarısı, Rus tarih yazımında sıklıkla "altın çağ" olarak nitelendirilmektedir. Bu dönem, siyasette yaşanan çok sayıda gelişmeye tanıklık edilmesi ve kökleri I. Petro'ya uzanan reformların hayata geçirilmesiyle dikkat çekmiştir. II. Katerina'nın "aydın despotizmi" anlayışı, Rusya'yı Batı Avrupa'dan farklı kılmış ve reform politikaları kapsamında modernleşme hareketiyle toplumu dönüştürmeyi hedeflemiştir. Doğu'yla Batı arasında hem siyasal hem de entelektüel bir köprü kurmayı başaran Çariçe'nin reformist yaklaşımı, mutlak otoritesini pekiştirmesine imkân tanımıştır. Bu çerçevede II. Katerina'nın temel hedefi, Aydınlanma'nın uzantısı olan Fransız salon kültüründen farklı olarak, disiplinli, devlete bağlı ve aristokratik kadın kimliğinin inşa edilmesidir. Çariçe'nin saraylılar tarafından desteklendiği bu süreçte Prenses Yekaterina Daşkova, yürüttüğü entelektüel ve kurumsal faaliyetler aracılığıyla hem kültürel gelişime katkı sağlamış hem de toplumsal refahın artmasına yönelik önemli bir rol üstlenmiştir. Daşkova, II. Katerina'nın teşvikiyle, 18. asrın ikinci yarısında kurulan "Rus Akademisi"nin ilk ve tek kadın başkanı olarak öne çıkmıştır. İmparatorluk kökenli olmayan Yekaterina Daşkova, Rusya tarihinde istisnai özgünlüğüyle öne çıkmakla kalmamış, bir kadın olarak yüksek devlet görevlerinde bulunmasıyla dikkat çekmiştir. Bu yönüyle onun faaliyetleri, Rus Aydınlanması'nın entelektüel ve kurumsal boyutunu anlamak açısından belirleyici bir öneme sahiptir. Daşkova'nın akademi yönetimi, kurumsal bir istisnanın ötesinde 18. yüzyıl Rusya'sındaki kadınların ilim, eğitim ve kültür alanlarındaki etkinliğini ortaya koyan temsili bir örnek teşkil etmektedir. Rusya'nın çok uluslu bir imparatorluk yapısına sahip olması, kültürel bütünlüğü sağlaması maksadıyla dilden istifade edilmesini gerekli kılmıştır. Bu bağlamda "Rusça" ortak bir kimlik ve kültür inşasının merkezine yerleştirilmiştir. Nitekim, söz konusu yaklaşım, Aydınlanma fikriyle şekillenerek II. Katerina'nın dil ve kültür politikasına dönüşmüştür. Prenses Yekaterina Daşkova'nın millî ve entelektüel kimliği, Çariçe'nin izlediği bu politikanın kurumsallaştırılarak yaygınlık kazanmasına katkıda bulunmuştur. Bu çalışmanın maksadı, II. Katerina ve Yekaterina Daşkova öncülüğünde şekillenen Rus diline yönelik eğitim politikalarını, 18. ve 19. yüzyıl Rus kaynakları ışığında yakından inceleyerek Türkiye'nin modernleşme tecrübesiyle karşılaştırmalı olarak değerlendirilmesine imkân tanımak ve dilin kök saldığı her medeniyette kültürel bir dönüşüm aracı olarak işlev gördüğünü ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Aydınlanma Çağı, Rusya, II. Katerina, Rus Akademisi, Rusça.

Language and cultural construction in the 18th-century Russian Enlightenment: Empress Catherine II and Princess Yekaterina Dashkova

Abstract

The eighteenth century, known as the "Age of Enlightenment" or the "century of reason," occupies a central place in the history of social thought. This study examines the Enlightenment in the context of language and culture in eighteenth-century Russia, focusing on the roles of Catherine II and Yekaterina Romanovna Dashkova in the process of modernization. The second half of the century, often described as a "golden age" in Russian historiography, witnessed significant political developments and reforms rooted in the legacy of Peter I. Catherine II's model of enlightened despotism sought to modernize society while reinforcing absolute authority, establishing a political and intellectual bridge between East and West. Within this framework, the Empress aimed to construct a disciplined, state-oriented aristocratic female identity, distinct from French salon culture. Supported by her court, Dashkova contributed to cultural and intellectual life and played a key role in promoting social development. Encouraged by Catherine II, she became the first and only female president of the Russian Academy. Despite her non-imperial background, Dashkova held high office and became a notable figure in Russian history. Her leadership exemplifies women's active participation in science, education, and culture. Russia's multinational imperial structure required language as a unifying force. Accordingly, the Russian language became central to the construction of a shared cultural identity. This approach, shaped by Enlightenment thought, evolved into Catherine II's language policy, while Dashkova's intellectual identity supported its institutionalization. This study analyzes language and educational policies under Catherine II and Dashkova, drawing on eighteenth-and nineteenth-century Russian sources, and offers a comparative perspective with Turkey's modernization experience. It aims to demonstrate that language functions as a key instrument of cultural transformation.

Keywords: the Enlightenment, Russia; Catherine II, Russian Academy, Russian language.

Burhâneddîn-i Belhî'nin Hâfız-ı Şîrâzî'ye yazdığı tahmisler: Bazı örneklerin incelenmesi

Hakan Yaman

Fars Dili ve Edebiyatı Selçuk Üniversitesi
hakan.yaman@selcuk.edu.tr

Özet

Bu çalışmada Burhâneddîn-i Belhî'nin Mecmû'â-i Tahmîsât isimli eserinde Hafız-ı Şirazi'ye yazmış olduğu tahmisler ele alınacaktır. Tahmis, bir gazelin her beytinin önüne aynı vezinde ve anlam bütünlüğü içinde üç mısra ilave edilerek oluşturulan nazım tekniğine verilen isimdir. Tahmisin başarısı, asıl beyitlerle ilave edilen mısralar arasındaki anlam bütünlüğüne göre değerlendirilir. Bu bağlamda incelendiğinde Belhî'nin oldukça başarılı olduğunu söyleyebiliriz. Belhî, Hâfız-ı Şîrâzî'nin toplam 68 beytine tahmis yazmıştır. Bu beyitler bazen bir gazelin tamamına yapılan tahmislerden oluşurken bazen de bir gazelin sadece bir beyti tahmis edilmiştir.

رفت تمام زمستان فصل و بهار آمد
رفت ظلام غبار که دلم آیینه ز
رفت خام صوفیٔ بر در نگار آمد ساقی
رفت صیام ماه که باده بیار
رفت نام و ناموس موسم که قدح ده در

Bahar geldi, kış mevsimi tamamen bitti;
Gönül aynasından karanlığın tozu gitti.
Sâkî geldi, sevgili yanı başımda; ham sûfî ise gitti.

Ey saki, şarap getir; çünkü oruç ayı (Ramazan) sona erdi.

Doldur kadehleri; şöhret ve itibar mevsimi geçti artık.

Hafız'ın şiirlerinde şarap ve saki aslında semboliktir. Tasavvufi anlam açısından düşünüldüğünde Saki, hakikati sunan, ilahi feyzi getiren mürşid; şarap ise İlahi aşkın sarhoşluğudur. Hafız, burada insanların çoğu zaman hakikat için değil, toplumun ne diyeceğini düşündüğü için dindar göründüğünü ima eder. Bu yönüyle Hafız'ın şiirlerinde şarap ve meyhane, samimiyetin sembolüdür. İlahi aşk sonucunda vecd ve cezbeye gelinen hakikat meclisidir. Belhî'ye göre baharın gelişiyle birlikte kışın sona ermesi sadece mevsimsel bir değişim değil, aynı zamanda ruhsal bir dönüşüme işaret eder. Nitekim devamında gönül aynasından karanlığın tozunun silindiğini söyleyerek kalbin arındığını, artık hakikati yansıtabilir hâle geldiğini ifade eder. Sâkînin gelmesi ve sevgilinin yakınlaşması, ilahî aşkın ve hakikatin tecellisini simgeler. Ayrıca Belhî bu son mısrası ile Sadi'nin düşüncesine çok güzel bir geçiş yaparak insanın içsel arınma sürecini, hakikatle karşılaşmasını ve sonunda dünyevî kaygılardan sıyrılarak ilahî aşka yönelmesini anlatır.

Anahtar Kelimeler: Burhâneddîn-i Belhî, Hafız-ı Şirazi, Tahmis

The tahmises written by Burhâneddîn-i Belhî on Hâfız-ı Şîrâzî: Analysis of selected examples

Abstract

This study examines the tahmises composed by Burhâneddîn-i Belhî on the ghazals of Hafız-ı Şirazi in his work *Mecmû'â-i Tahmîsât*. A *tahmis* is a type of *musammat* poem formed by adding three lines, in the same meter and with semantic coherence, to the beginning of each couplet of a ghazal. The success of a tahmis is evaluated according to the degree of semantic harmony between the original couplets and the added lines. From this perspective, it can be argued that Belhî is highly successful. Belhî composed tahmises on a total of 68 couplets by Hâfız-ı Şîrâzî. While some of these consist of tahmises written on entire ghazals, others are based on the tahmis of only a single couplet from a given ghazal. In the poetry of Hafız-ı Şirazi, wine and the cupbearer (*sâkî*) are essentially symbolic. From a Sufi perspective, the cupbearer represents the spiritual guide (*murshid*) who offers divine truth and bestows spiritual grace, while wine signifies the intoxication of divine love. Here, Hafız implies that people often appear pious not for the sake of truth, but out of concern for social perception and reputation. In this respect, wine and the tavern in his poetry become symbols of sincerity—a space of truth in which one reaches ecstasy (*wajd*) and spiritual attraction (*jazb*) through divine love. According to Burhâneddîn-i Belhî, the arrival of spring and the end of winter signify not merely a seasonal change but also a spiritual transformation. As he continues by stating that the dust of darkness has been removed from the mirror of the heart, he emphasizes that the heart has been purified and is now capable of reflecting truth. The coming of the cupbearer and the nearness of the beloved symbolize the manifestation of divine love and truth. Furthermore, in his final line, Belhî skillfully establishes a transition to the thought of Sadi Shirazi, expressing the process of inner purification, the encounter with truth, and ultimately the turning away from worldly concerns toward divine love.

Keywords: Burhâneddîn-i Belhî, Hafız-ı Şirazi, Tahmis

Arnavutluk'ta ideolojik tahkimattan kültürel diplomasiye: Edebiyat, dil ve eğitimde paradigma dönüşümü

Eren Yiğitoğlu

Tarih Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi
erenyigitoglu57@gmail.com

Özet

Arnavutluk'un modernleşme serüveni, yarım asırlık mutlak bir izolasyon döneminden (1945-1991) radikal bir küreselleşme ve Avrupa entegrasyonu sürecine geçişin en çarpıcı sosyo-kültürel laboratuvarlarından birini sunmaktadır. Bu keskin dönüşüm, sadece devlet aygıtının siyasi ve ekonomik yapısında kalmamış; edebiyat, dil bilinci ve pedagojik pratiklerde de köklü bir paradigma değişimini tetiklemiştir. Bu bildiri, Soğuk Savaş dönemi Arnavut edebiyatını karakterize eden kuşatılmışlık ve "milli sığınak" metaforlarının, post-komünist süreçte nasıl bir "açık toplum", "diasporik hafıza" ve "küresel entegrasyon" diline evrildiğini karşılaştırmalı ve disiplinlerarası bir perspektifle analiz etmeyi amaçlamaktadır. Soğuk Savaş döneminde Enver Hoca liderliğindeki Sosyalist Arnavutluk'un edebiyatı bir "ideolojik tahkimat" aracı olarak konumlandırma stratejisi ele alınacaktır. Bu dönemde, Sosyalist Realizm akımı çerçevesinde eser veren Dritëro Agolli ve İsmail Kadare gibi figürlerin metinleri; askeri disiplin, kolektif savunma ve "her an savaşa hazır olma" doktrini bağlamında incelenecektir. Özellikle Kadare'nin tarihsel romanlarında kullandığı "kale" ve "kuşatma" imgelerinin, aslında dönemin dış politikasındaki yalnızlık ve güvenlik kaygılarının edebi bir yansıması olduğu tartışılacaktır. Ayrıca, eğitim müfredatının "milli bilinç ve askeri hazırlık" odaklı kurgulanmasının, edebiyatı nasıl bir pedagojik savunma enstrümanına dönüştürdüğü ortaya konulacaktır. 1991 yılında ise sınırların açılması süreciyle birlikte Arnavut edebiyatının değişen rotası üzerinde durulacaktır. Diaspora yazarlarının (Elvira Dones, Ornela Vorpsi vb.) eserlerinde görülen göç, aidiyet krizi ve bireysel özgürlük temalarının, geçmişin kolektif savunma dilini nasıl yapı söküme uğrattığı analiz edilecektir. Bu noktada, Arnavutça'nın yabancı etkilerden arındırılması çabalarından, küresel dillerle kurulan hibrit ve dijitalleşen bir dil yapısına geçişin eğitim sistemindeki yansımaları değerlendirilecektir. Modern eğitim pratiklerinde edebiyatın artık bir "ideolojik siper" değil, Arnavutluk'un Avrupa ile kurduğu yeni bağların ve "yumuşak güç" (soft power) potansiyelinin bir taşıyıcısı olduğu vurgulanacaktır. Sonuç olarak bu bildiri, Arnavut edebiyatının bir "ideolojik savunma" aracından, uluslararası alanda bir "kültürel diplomasi" enstrümanına dönüşüm serüvenini metodolojik bir yaklaşımla sunmaktadır. Geçmişin "kapalı kale" ontolojisi ile bugünün "küresel ağ" gerçekliği arasındaki bu edebi süreklilik ve kopuşlar, Arnavutluk'un modern kimlik inşasındaki dinamik yapıyı ve eğitimin bu süreçteki dönüştürücü gücünü kapsamlı bir şekilde gözler önüne serecektir.

Anahtar Kelimeler: Arnavutluk, Arnavut Edebiyatı, Enver Hoca, İsmail Kadare, Soğuk Savaş

From ideological fortification to cultural diplomacy in Albania: Paradigm shifts in literature, language, and education

Abstract

Albania's modernization journey provides a striking socio-cultural laboratory of transition, moving from a half-century of absolute isolation (1945–1991) to radical globalization and European integration. This transformation has not only reshaped political and economic structures but also triggered a fundamental paradigm shift in literature, linguistic consciousness, and pedagogical practices. This paper analyzes, through a comparative and interdisciplinary perspective, how the metaphors of "besiegedness" and "national shelter" in Cold War-era Albanian literature have evolved into a language of "open society," "diasporic memory," and "global integration" in the post-communist period. The study first examines the strategy of Socialist Albania, under Enver Hoxha, to position literature as a tool for "ideological fortification." Within the framework of Socialist Realism, the works of Dritëro Agolli and Ismail Kadare are analyzed regarding military discipline, collective defense, and the "ever-ready for war" doctrine. Specifically, it argues that the "fortress" and "siege" imagery in Kadare's historical novels reflected the geopolitical isolation and security concerns of the era. Furthermore, it demonstrates how an educational curriculum centered on "national consciousness and military readiness" transformed literature into a pedagogical instrument of defense. The second part focuses on the shifting course of Albanian literature following the 1991 opening of borders. It explores how themes of migration, identity crisis, and individual freedom in the works of diaspora writers, such as Elvira Dones and Ornela Vorpsi, deconstructed the previous collective defense language. The transition from linguistic purification to a hybrid, digitalized structure—and its reflections on education—is evaluated. It emphasizes that modern literature is no longer an "ideological trench" but a carrier of Albania's European ties and "soft power" potential. In conclusion, this paper presents the evolution of Albanian literature from an "ideological defense" tool to a "cultural diplomacy" instrument. The continuities and ruptures between the "closed fortress" ontology and the "global network" reality reveal the dynamic construction of modern Albanian identity.

Keywords: Albania, Albanian Literature, Enver Hoxha, Ismail Kadare, The Cold War.

No hero, unheard story of “you and I”: A selected study of Frederick Barthelme's Moon Deluxe

Shazia Khatoon

Department of English Karamat Husain Muslim Girls' P. G. College, University of Lucknow
ziasha7@gmail.com

Abstract

Contemporary American fiction has been directly influenced by the mass media and electronic technology. Films, video-tapes, and tape recordings of fiction reading and interviews with writers have become available, and new expensive photographic methods of painting have been encouraged young writers to self-publish and young editors to begin literary magazines. From the early 1980s to present, Americans have been increasingly aware that technology, so useful in itself, presents dangers through the wrong kinds of striking images. Americans seeking alternative fiction, seems more relevant than before. It offers people a way to express subjective life and articulate the impact of technology and mass society on the individual. This paper makes an attempt to discuss the concept of "No Hero" in Postmodern literature. It breaks the stereo typical norms and ideologies of former writing that carried legend, tragedy, comedy, epic, ballad, elegy and many more. Besides, it emerges to develop avant-gard movement of writing like meta-fiction, narratology, magic realism, maximalism and minimalism etc. It glorifies the ordinary stuff, casual things, common talk, which we all do but do not have any importance in our lives. Such sort of neglected stories that actually do not carry any substance, but on the other hand we cannot live without it, like the story of a “shopgirl or shopping mall” where we see something and discuss it with someone very close to us. A “trip” which is common but observation that makes it different from other trips, a “fish” as a pet is a matter of discussion when we sit within our family and friends for all of us.

Keywords: Postmodernism, Minimalism, Mass media, Society, Contemporary Literature etc.

Rönesans edebiyatının Türkiye'deki ortaöğretim ders materyallerindeki temsili: 9-12. Sınıf ders ve beceri temelli etkinlik kitapları bağlamında eleştirel bir çözümleme

Kader Sarısu

Türkçe Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
kadersarisu579@gmail.com

Özet

Bu çalışmada, dünya edebiyatının ve modern düşüncenin temelini oluşturan Rönesans dönemi edebiyatının; Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından ortaöğretim kademesi (9-12. sınıf) için hazırlanan güncel Türk dili ve edebiyatı ana ders kitapları ile bu süreci destekleyen beceri temelli etkinlik materyallerindeki temsil biçimleri eleştirel bir perspektifle incelenmiştir. Araştırmanın temel amacı, Rönesans kanonuna ait metinlerin öğretim materyallerine seçilme kriterlerini, pedagojik amaçlarla uğradığı uyarlama (kısaltma/sadeleştirme) süreçlerini ve bu metinlere eşlik eden soru ile etkinliklerin öğrencilerin üst düzey bilişsel becerilerini ne ölçüde harekete geçirdiğini tespit etmektir. Çalışma, Hümanizm ve yeniden doğuş felsefesinin eğitim sistemindeki aktarımını bütüncül bir bakışla ortaya koyması ve literatürde henüz yeterince incelenmemiş olan güncel beceri temelli etkinlik kitaplarını analize dâhil etmesi bakımından özgün bir öneme sahiptir. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi kullanılmış; toplanan veriler metin türleri, bilişsel basamaklar ve görsel işlevler gibi kategoriler altında betimsel içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. İnceleme sonucunda ulaşılan temel bulgular; Rönesans edebiyatının ders kitaplarında ağırlıklı olarak 12. sınıf düzeyinde ve tür öğretimi odaklı bir yaklaşımla deneme türü (%70) ekseninde yoğunlaştığını, yazar temsili bakımından ise Michel de Montaigne'in (%55) merkezi bir rol aldığı görülmektedir. Materyallerde yer alan metinlerin %70'inin yoğun pedagojik müdahalelerle kısaltıldığı veya sadeleştirildiği, bu durumun Rönesans metinlerinin karakteristik üslup zenginliğini ve felsefi derinliğini sınırladığı saptanmıştır. Metin altı anlama ve çözümleme sorularının büyük oranda alt bilişsel basamaklarda kaldığı; metni tarihsel ve felsefi arka planına yerleştiren bağlamsal soruların (%9,4) ve performansa dayalı sözlü iletişim etkinliklerinin ise oldukça yetersiz olduğu belirlenmiştir. Ayrıca, görsel materyallerin %46,2 oranında yalnızca metni resimleyen temsilî nitelikte olduğu, dönemin bilimsel ve sanatsal devrimini somutlaştıracak bilgilendirici/didaktik görsellerin ise hiç yer almadığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak Rönesans edebiyatının, ders kitaplarında estetik ve felsefi bir zihniyet değişiminden ziyade, tür bilgisini pekiştiren araçsal bir unsur olarak sunulduğu saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dünya edebiyatı, Rönesans edebiyatı, Türk dili ve edebiyatı, ortaöğretim ders kitabı incelemesi, edebiyat öğretimi.

The representation of Renaissance Literature in Turkish secondary education ınstructional materials: a critical analysis of grade 9-12 textbooks and skill-based activity books

Abstract

This study examines the representation of Renaissance literature, the cornerstone of world literature and modern thought, in current Turkish Language and Literature textbooks and skill-based activity materials prepared by the Ministry of National Education (MEB) for the secondary education level (grades 9-12) from a critical perspective. The main objective of the research is to identify the selection criteria for Renaissance canon texts in instructional materials, the processes of adaptation (shortening/simplification) for pedagogical purposes, and the extent to which the accompanying questions and activities stimulate students' higher-order cognitive skills. The study holds unique significance as it provides a holistic perspective on the transmission of Humanism and "renaissance" philosophy within the education system and includes an analysis of current skill-based activity books, which have not yet been sufficiently explored in the literature. Qualitative document analysis was employed as the research design, and the collected data were analyzed using descriptive content analysis under categories such as text types, cognitive levels, and visual functions. The fundamental findings revealed that Renaissance literature in textbooks is predominantly concentrated at the 12th-grade level and within the "essay" genre (70%) with a genre-teaching-oriented approach, positioning Michel de Montaigne (55%) as the central authority. It was determined that 70% of the texts included in the materials were shortened or simplified through intensive pedagogical interventions, a situation that limits the characteristic stylistic richness and philosophical depth of Renaissance texts. In-text comprehension and analysis questions remain largely at lower cognitive levels, while contextual questions (9.4%) that place the text within its historical and philosophical background and performance-based oral communication activities were found to be highly insufficient. Furthermore, it was identified that 46.2% of the visual materials were merely representative (illustrating the text), and informative/didactic visuals that would embody the scientific and artistic revolution of the period were completely absent. Consequently, the research concludes that Renaissance literature is presented in textbooks as an instrumental element to reinforce genre knowledge rather than as an aesthetic and philosophical shift in mindset.

Keywords: World Literature, Renaissance Literature, Turkish Language and Literature, secondary education textbook analysis, literature education.

Rus edebiyatının Türkiye'deki ortaöğretim ders materyallerindeki temsili: 9-12. sınıf ders ve beceri temelli etkinlik kitapları bağlamında eleştirel bir çözümleme

Beyza Yavuz

Türkçe Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
beyzaayvuz@gmail.com

Özet

Bu çalışmada, 19. yüzyıl Rus edebiyatının; Millî Eğitim Bakanlığı (MEB) tarafından ortaöğretim kademesi (9-12. sınıf) için hazırlanan güncel Türk dili ve edebiyatı ana ders kitapları ile bu süreci destekleyen beceri temelli etkinlik materyallerindeki temsil biçimleri eleştirel bir perspektifle incelenmiştir. Araştırmanın temel amacı; Rus kanonuna ait metinlerin öğretim materyallerine seçilme kriterlerini, pedagojik amaçlarla uğradığı uyarlama(kısaltma/sadeleştirme) süreçlerini ve bu içeriklerin öğrencilere aktarılma biçimini tespit etmektir. Araştırma veri havuzunu; 9, 10, 11 ve 12. sınıf materyallerinde yer alan 24 metin seçkisi, yazar biyografileri, hazırlık soruları, metin altı anlama ve kavrama soruları ile görsel unsurlar oluşturmaktadır. Araştırmada nitel araştırma desenlerinden doküman incelemesi kullanılmış; toplanan veriler metin türleri, yazınsal temalar, bilişsel basamaklar ve görsel işlevler gibi kategoriler altında Betimsel İçerik Analiziyöntemiyle çözümlenmiştir. İnceleme sonucunda ulaşılan temel bulgular; Rus edebiyatının ders kitaplarında ağırlıklı olarak 10. sınıf düzeyinde (%54) ve roman (%63) türü ekseninde yoğunlaştığını, yazar temsili bakımından ise Anton Çehov (%33,3) ve Fyodor Dostoyevski'nin (%33,3) merkezi bir rol oynadığını göstermektedir. Materyallerde yer alan roman parçalarının tamamının (%100) yoğun pedagojik müdahalelerle kısaltıldığı veya sadeleştirildiği, bu durumun Rus edebiyatı metinlerinin karakteristik üslup zenginliğini sınırladığı saptanmıştır. Hazırlık sorularının %43 oranında değer ve tutum odaklı olduğu, ancak tahmin ve beklenti sorularına (%0) hiç yer verilmediği belirlenmiştir. Metin altı anlama ve çözümleme sorularının büyük oranda bilgi ve kavrama (%27,3) ile eleştirel değerlendirme (%25,4) basamaklarında kaldığı; bağlamsal soruların (%7,3) ise oldukça yetersiz olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, görsel materyallerin %53,8 oranında yalnızca metni resimleyen temsilî nitelikte olduğu saptanmıştır. Sonuç olarak Rus edebiyatının, ders kitaplarında kapsamlı bir zihniyet inşasından ziyade, tür bilgisini pekiştiren araçsal bir unsur olarak sunulduğu belirlenmiştir.

Anahtar Kelimeler: 19. yüzyıl Rus edebiyatı, Türk dili ve edebiyatı ders kitapları, metin seçimi, ders kitabı incelemesi, edebiyat öğretimi.

The representation of Russian literature in secondary education course materials in Türkiye: a critical analysis in the context of grades 9-12 textbooks and skill-based activity books

Abstract

This study critically examines the representation of 19th-century Russian literature in the current Turkish Language and Literature textbooks (grades 9-12) and skill-based activity books prepared by the Ministry of National Education (MoNE). The primary objective of the research is to identify the selection criteria for Russian canonical texts, the processes of pedagogical adaptation(shortening/simplification), and the ways these contents are conveyed to students. The research data pool comprises 24 selected texts, author biographies, preparatory questions, in-text comprehension and analysis questions, and visual elements within the 9th to 12th-grade curriculum materials.The study utilizes document analysis as a qualitative research design, and the collected data were analyzed through descriptive content analysis under categories such as text types, literary themes, cognitive levels, and visual functions. The primary findings reveal that Russian literature is predominantly concentrated at the 10th-grade level (54%) and within the novel (63%) genre, with Anton Chekhov (33,3%) and Fyodor Dostoevsky (33,3%) playing a central role in author representation. It was found that all novel fragments (100%) were shortened or simplified through intense pedagogical interventions, which limits the characteristic stylistic richness of Russian literary texts. Preparatory questions were found to be 43% value and attitude-oriented, while no prediction or expectation questions (0%) were included. In-text questions mostly remain at the knowledge and comprehension (27,3%) and critical evaluation (25,4%) levels, while contextual questions (7,3%) were found to be significantly insufficient. Additionally, it was determined that 53,8% of visual materials serve a purely representative function illustrating the text. Consequently, it is concluded that Russian literature is presented in textbooks as an instrumental element to reinforce genre knowledge rather than building a comprehensive mindset.

Keywords: 19th-century Russian literature, Turkish language and literature textbooks, text selection, textbook analysis, literature teaching.

Post-Sovyet döneminde taşrada toplumsal çöküş: Roman Sençin'in Yeltışevı (Yeltışevler) romanında ailenin çözülüşü ve yaşamın anlamsızlaşması

Hilmi Demiral

Rus Dili ve Edebiyatı Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
hilmi.demiral@erdogan.edu.tr

Özet

Sovyetler Birliği'nin dağılmasının ardından Rusya'da yaşanan siyasal, ekonomik ve toplumsal dönüşüm, özellikle taşra yaşamında derin kırılmalara yol açmıştır. Devlet destekli ekonomik yapının çözülmesi, işsizlik oranlarının artması, sosyal güvencelerin zayıflaması ve yaşam standartlarının düşmesi gibi süreçler, bireylerin gündelik yaşamını ve aile ilişkilerini doğrudan etkilemiştir. Özellikle küçük şehirler ve kırsal bölgelerde yaşayanlar, yeni ekonomik düzenin yarattığı belirsizlik ortamı içerisinde ciddi bir sosyal ve psikolojik krizle karşı karşıya kalmıştır. Bu dönüşüm süreci, Post-Sovyet Rus romanlarında ele alınmıştır. Bu romanlarda, toplumsal çözülme, yoksullaşma, aile yapısının bozulması ve bireyin yaşamla kurduğu anlam ilişkisinin zayıflaması önemli temalar hâline gelmiştir. Çağdaş Rus edebiyatının dikkat çeken isimlerinden biri olan Roman Sençin de eserlerinde özellikle post-Sovyet taşra toplumunda yaşanan sosyal çöküşü ve bireyin varoluşsal krizini ele almaktadır. Bu bağlamda Roman Sençin'in Yeltışevı (Елтышевы) romanı, post-Sovyet taşra toplumunda yaşanan toplumsal sorunları ele alan önemli bir eserdir. Şehirdeki yaşam düzenini kaybederek taşraya sürüklenen Yeltışev ailesinin yaşadığı ekonomik, sosyal ve psikolojik çözülme süreci eserin ana konusunu oluşturur. Bu doğrultuda romanda şehirden köye zorunlu göç, sosyal statü kaybı, gündelik hayatın giderek ağırlaşması ve bireylerin yeni yaşam koşullarına uyum sağlayamaması gibi unsurlar ön plan çıkmaktadır. Ayrıca ekonomik yoksullaşmanın aile içi ilişkiler üzerindeki etkisi, bireylerin giderek yalnızlaşması ve yaşamın anlamsızlaşması süreci de romanın temel temaları çerçevesinde değerlendirilmektedir. Bu anlamda bu bildiride taşra hayatı, tamamlanamayan ev, yarım kalan kulüp binası gibi sembolik işlevi olan mekânlar, giderek işlevsizleşen gündelik yaşam alanları ve çürüyen sosyal ilişkiler ele alınmıştır. Bunun yanı sıra romanda sıkça görülen umutsuzluk, alkolizm ve sosyal yabancılaşma gibi olguların bireyin yaşamla kurduğu anlam ilişkisinin zayıflamasıyla bağlantısına temas edilmiştir. Son olarak da Yeltışevı romanının yalnızca bir aile trajedisini değil, aynı zamanda post-Sovyet Rusya'da taşra toplumunda yaşanan ekonomik, sosyal ve varoluşsal krizin güçlü bir edebi temsili olduğu gösterilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Post-Sovyet Rus edebiyatı, Roman Sençin, taşra, köy-kent çıkmazı, ailenin çöküşü.

Social collapse in post-Soviet rural Russia: The dissolution of the family and the meaninglessness of life in Roman Senchin's Yeltyshevs

Abstract

The political, economic, and social transformation that followed the collapse of the Soviet Union caused deep ruptures in Russian rural life. The collapse of the state-supported economic system, increasing unemployment, weakening social security, and declining living standards directly affected individuals' daily lives and family relationships. Especially in rural areas and small towns, people experienced serious social and psychological crises during the uncertain transition to the new economic order. These issues became central themes in post-Soviet Russian literature, where social disintegration, poverty, the collapse of the family structure, and the loss of meaning in life are frequently explored. One of the important representatives of contemporary Russian literature, Roman Senchin focuses on the social collapse of post-Soviet rural society and the existential crisis of individuals. His novel *Yeltishev* presents a striking portrayal of these problems. The novel centers on *Yeltishev*, who lose their urban lifestyle and are forced to move to the countryside, where they gradually experience economic, social, and psychological disintegration. Themes such as forced migration, loss of social status, worsening living conditions, and the inability to adapt to rural life become central to the narrative. The novel also shows the destructive effects of poverty on family relationships, the growing isolation of individuals, and the gradual loss of life's meaning. Symbolic spaces, such as the unfinished house and the half-built club building, reflect the collapse of both personal hopes and social order. In addition, the study touches on the connection between phenomena frequently encountered in the novel, such as hopelessness, alcoholism, and social alienation, and the weakening of the individual's sense of meaning in life. Ultimately, *Yeltishev* represents not only a family tragedy but also a powerful literary depiction of the economic, social, and existential crisis of post-Soviet rural Russia.

Keywords: post-Soviet Russian literature, Roman Senchin, rural life, rural-urban dilemma, collapse of the family.

The Curious Incident of the Dog in the Night-Time romanında kendini gerçekleştirme ve psikolojik gelişim: Modern bir Bildungsroman incelemesi

Hong Yu Connie Au

School of Foreign Languages Gaziantep University
con8788@yahoo.com.hk

Özet

The Curious Incident of the Dog in the Night-Time adlı eser, psikolojik gelişim, duygusal olgunlaşma ve kendini gerçekleştirme temalarını ele alışıyla çağdaş bildungsroman türünün önemli örneklerinden biri olarak değerlendirilmektedir. Roman, sosyal iletişimde ve duygularını ifade etmede zorluk yaşayan, ancak matematik alanında olağanüstü yeteneklere sahip olan Christopher John Francis Boone'un yaşamını ve içsel gelişimini konu almaktadır. Christopher'ın komşularının köpeği Wellington'ın ölümünü araştırmaya başlaması, yalnızca bir dedektiflik süreci değil, aynı zamanda onun kendi kimliğini keşfetmesine olanak sağlayan derin bir psikolojik yolculuk hâline dönüşmektedir. Bu süreç boyunca Christopher, ailesi hakkındaki gerçeklerle yüzleşmekte, özellikle babasının yalanlarını öğrenmesiyle güven duygusunu sorgulamaktadır. Roman boyunca Christopher'ın yaşadığı korkular, belirsizlikler ve fiziksel yolculuklar onun bağımsızlık kazanmasını sağlamaktadır. Londra'ya tek başına gitmesi, kalabalık ve karmaşık bir dünyayla mücadele etmesi, onun özgüvenini artırırken aynı zamanda kendi sınırlarını aşabileceğini göstermektedir. Makale, romanın geleneksel bildungsroman anlayışını yeniden yorumladığını savunmaktadır. Çünkü Christopher'ın olgunlaşma süreci toplumsal normlara uyum sağlamakla değil, kendi bireyselliğini kabul etmesiyle şekillenmektedir. Mark Haddon, dedektif kurgu ile psikolojik anlatıyı bir araya getirerek okuyucuya farklı bir gelişim modeli sunmaktadır. Böylece eser, duygusal zekâ, iletişim, aile ilişkileri ve yetişkinliğe geçiş konularına alternatif bir bakış açısı getirirken, kendini gerçekleştirmenin bireysel farkındalık, cesaret ve duygusal dayanıklılık yoluyla mümkün olduğunu vurgulamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Kendini Gerçekleştirme, The Curious Incident of the Dog in the Night-Time, Bildungsroman, Psikolojik Gelişim

The search for self-actualization and psychological development in The Curious Incident of the Dog in the Night-Time: A modern Bildungsroman study

Abstract

The Curious Incident of the Dog in the Night-Time by Mark Haddon represents a contemporary reinterpretation of the bildungsroman through its exploration of psychological growth, emotional maturation, and self-realization. The novel depicts the experiences of Christopher John Francis Boone, a mathematically gifted teenager whose difficulties with social interaction shape his perception of reality and identity. This article primarily examines how Christopher's investigation into the death of Wellington becomes a symbolic and literal journey toward self-discovery. Through betrayal, emotional conflict, and physical separation from familiar environments, Christopher gradually develops independence, self-confidence, and a more complex understanding of human relationships. The article then argues that the novel redefines the traditional bildungsroman by presenting maturity not as assimilation into social norms but as the acceptance of individual identity and emotional resilience. Christopher's journey demonstrates that self-realization is achieved through confronting fear, questioning authority, and recognizing personal capability. By combining detective fiction with psychological narrative, the novel offers an alternative perspective on development and challenges conventional assumptions regarding emotional intelligence, communication, and adulthood. Ultimately, the novel presents self-realization as a transformative process rooted in autonomy, individuality, and emotional growth.

Keywords: self-realization, The Curious Incident of the Dog in the Night-Time, Bildungsroman, psychological development

Persepolis eserinde feminizm, küreselleşme ve kültürel kimlik

Hong Yu Connie Au

School of Foreign Languages Gaziantep University
con8788@yahoo.com.hk

Özet

Persepolis, feminizm, küreselleşme, kimlik ve kültürel çatışma temalarını otobiyografik anlatım aracılığıyla ele alan önemli bir çağdaş edebî eserdir. Hikâye, İran Devrimi sırasında ve sonrasında geçmekte olup, Marjane'nin siyasi baskılar, toplumsal cinsiyet beklentileri, göç ve kültürel melezlik arasında yaşadığı deneyimleri anlatmaktadır. Bu makale, eserin küreselleşmeyi ulusötesi deneyimler, Batı kültürünün etkisi, göç ve kültürlerarası iletişim aracılığıyla nasıl yansıttığını incelerken, aynı zamanda hem Doğu hem de Batı toplumlarındaki ataerkil sistemlere yönelik feminist bir eleştiri sunduğunu ortaya koymaktadır. Makale ayrıca Satrapi'nin feminizmi yalnızca toplumsal cinsiyet baskısına karşı bir direniş olarak değil, aynı zamanda kendini ifade etme, eğitim ve kimlik oluşumu süreci olarak sunduğunu savunmaktadır. Görsel anlatım ve kişisel tanıklık aracılığıyla eser, Müslüman kadınlara yönelik kalıplaşmış yargılara meydan okumakta ve İran'ın küresel medyada basit ve tek yönlü biçimde temsil edilmesini sorgulamaktadır. Bunun yanı sıra roman, küreselleşmenin kadın kimliğini nasıl etkilediğini; kadınları özgürlük, toplumsal cinsiyet rolleri ve modernlik hakkındaki farklı kültürel ideolojilerle karşı karşıya bırakarak göstermektedir. Sonuç olarak Persepolis, feminizm ve küreselleşmeyi, modern dünyada bireysel gelişimi, politik bilinci ve kültürel kimliği şekillendiren birbiriyle bağlantılı güçler olarak tasvir etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Feminizm, Küreselleşme, Kültürel Kimlik, Persepolis

Feminism, globalization, and cultural identity in Persepolis

Abstract

Persepolis by Marjane Satrapi is a significant contemporary literary work that explores the interconnected themes of feminism, globalization, identity, and cultural conflict through autobiographical storytelling. The story is set during and after the Iranian Revolution, the graphic memoir portrays the experiences of Marjane as she navigates political oppression, gender expectations, migration, and cultural hybridity. This article examines how the text reflects globalization through transnational experiences, Western cultural influence, migration, and intercultural communication while simultaneously presenting a feminist critique of patriarchal systems in both Eastern and Western societies. The article also argues that Satrapi presents feminism not only as resistance against gender oppression but also as a process of self-expression, education, and identity formation. Through visual narrative and personal testimony, the memoir challenges stereotypes about Muslim women and questions simplistic representations of Iran in global media. Furthermore, the novel demonstrates how globalization influences female identity by exposing women to multiple cultural ideologies regarding freedom, gender roles, and modernity. Ultimately, *Persepolis* portrays feminism and globalization as interconnected forces that shape personal development, political consciousness, and cultural identity in the modern world.

Keywords: Feminisim, Globalization, Cultural Identity, Persepolis

Türkiye bilim çevresinde Hakani Şirvani

Elnara Zeynalova

Klasik Edebiyat Azerbaycan Milli Elmler Akademiyası
ezeynalova77@gmail.com

Özet

Afżaleddin Hâkânî-i Şirvânî (خاقانی شروانی), 12. yüzyıl klasik Doğu edebiyatının önde gelen şairlerindendir. Hâkânî Farsça ve Arapça olmak üzere iki dilde hem manzum, hem de mensur eserler kaleme almış ve henüz hayattayken Yakın ve Orta Doğu edebiyat çevrelerinde çok meşhur olmuştur. Hâkânî'nin hayatı ve eserleri Türkiye'de bazı araştırmalara konu olmuştur. Bu makalede söz konusu çalışmalar ayrıntılı biçimde incelenmiş ve şairin edebî mirasına sağladıkları katkılar değerlendirilmiştir. Özellikle Ahmed Ateş'in çalışmaları sayesinde şairin Farsça kaleme aldığı mektupların büyük bir kısmının gün yüzüne çıkarıldığı vurgulanmıştır. Ardından Tahsin Yazıcı tarafından yazılan Hâkânî maddesi incelenmiştir. Söz konusu yazıda şairin hayatı ve eserleri hakkında kapsamlı bilgiler verilmekle birlikte, çeşitli bilgi yanlışlıklarının bulunduğu tespit edilmiş ve bunlardan bazıları açıklığa kavuşturulmuştur. İnceleme sırasında ortaya çıkmıştır ki, Türkiyede Hâkânî'nin ancak Farsça kaleme aldığı eserler ele alınmış, ama Arapça olan eserleri göz ardı edilmiştir. Oysa Türkiye kütüphanelerinde muhafaza edilen yazma nüshaları Hâkânî'nin Arapça edebî mirasının araştırılmasında önemli bir rol oynamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Hakani Şirvani, Ahmed Ateş, Tahsin Yazıcı, mektuplar, Arapça eserler.

Khagani Shirvani in Turkish scientific circles

Abstract

Afżal al-Dīn Khagani Shirvani (شروانی خاقانی) is one of the leading poets of classical Eastern literature of the 12th century. Khagani wrote verse and prose in Persian and Arabic. He became famous during his lifetime in Near and Middle Eastern literary circles. Khagani's life and works have been the subject of some studies in Türkiye. This article examines these studies in detail and evaluates their contributions to the poet's literary legacy. It emphasises that, thanks to the work of *Ahmed Atesh* in particular, a large portion of the poet's letters written in Persian have been brought to light. Subsequently, the entry on Khagani, written by *Tahsin Yazichi* was examined. While the article provides comprehensive information about the poet's life and works, various inaccuracies were identified and some of them were clarified. During the examination, it emerged that only Khagani's works written in Persian had been considered in Türkiye, while his Arabic works had been overlooked. However, manuscripts preserved in Turkish libraries play an important role in the study of the poet's Arabic works.

Keywords: Khagani Shirvani, Tahsin Yazıcı, Ahmed Ateş, letters, Arabic works.

Uyumsuz tiyatronun anti-kahramanları: Memet Baydur'un Kamyon ve Tom Stoppard'ın Rosencrantz ve Guildenstern Öldüler adlı oyunlarının metinlerarası incelemesi

Banu Öğünç

Batı Dilleri ve Edebiyatları Aksaray Üniversitesi
banuogunc@outlook.com

Özet

Varoluşçu felsefeden etkilenen Uyumsuz tiyatro, İkinci Dünya Savaşının yıkıcı etkilerine tepki olarak savaş sonrası dönemde ortaya çıkmıştır. 1950'li ve 1960'lı yıllarda yaşamın anlamsızlığını sorgulayan oyunlar sahneye konduğunda seyirciler üzerindeki etkisi yoğun olmuştur. Bu bağlamda özellikle Samuel Beckett, Godot'u Beklerken adlı oyunuyla akımın öncü isimlerinden biri olarak kabul görmüştür. Beckett, başta Amerikalı ve İngiliz tiyatro yazarları olmak üzere birçok tiyatro yazarını da uyumsuz tiyatro özellikleri açısından etkilemiştir. İngiliz edebiyatında Tom Stoppard, Türk tiyatrosunda Memet Baydur uyumsuz tiyatrodan etkilenen ve uyumsuz tiyatronun özelliklerini kendi yazdıkları eserlere uyarlayan önemli iki tiyatro yazarıdır. Tom Stoppard'ın Rosencrantz ve Guildenstern Öldüler adlı eseri ve Memet Baydur'un Kamyon adlı eseri farklı çalışmalara konu olmuştur. Her iki eser de ayrı ayrı uyumsuz tiyatronun özellikleri açısından farklı akademik çalışmalarda incelenmiştir. Bu çalışmanın amacı ise bu iki oyunu metinlerarası inceleme yöntemiyle yarattıkları anti-kahraman oyun kişileri açısından ele almaktır. Stoppard ve Baydur, uyumsuz tiyatronun özelliklerini birebir kendi oyunlarına aktarmak yerine bu özellikleri kullanarak kendi tarzlarını oluşturmuştur. Baydur, uyumsuz tiyatro örneği sunarken bir yandan da dönemin Türkiye'sinin sosyal meselelerinden olan köyden kente göçe parmak basar. Stoppard da Shakespeare'ın tragedyası Hamlet'te adı geçen iki oyun kişisini oyunun başkişisi yaparak ortaya bir metatiyatro örneği koyar. Her iki oyun okuyucuya farklı dönemlerden ve farklı kültürlerden birer anti-kahraman sunar. Sonuç olarak bu çalışma uyumsuz tiyatronun Beckett tarafından oluşturulan bir özelliği olarak anti-kahraman kavramını Stoppard ve Baydur oyunlarının aktardığı şekli ile incelemeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: uyumsuz tiyatro, anti-kahraman, Samuel Beckett, Memet Baydur, Tom Stoppard.

The anti-heroes of the Theatre of the Absurd: An intertextual analysis of Memet Baydur's Kamyon and Tom Stoppard's Rosencrantz and Guildenstern Are Dead

Abstract

Influenced by the existentialist philosophy, the theatre of absurd emerged in the post-war period as a reaction to the devastating effects of World War II. When plays that question the meaninglessness of life were staged in the 1950s and 1960s, they had a profound impact on audiences. In this regard, Samuel Beckett, in particular, is recognized as one of the movement's leading figures for his play Waiting for Godot. Beckett also influenced many playwrights—particularly American and British ones—in terms of the characteristics of theatre of absurd. In British literature, Tom Stoppard, and in Turkish theatre, Memet Baydur are two important playwrights who were influenced by the theatre of absurd and adapted its characteristics into their own works. Tom Stoppard's Rosencrantz and Guildenstern Are Dead and Memet Baydur's Kamyon have been the subject of various studies. Both works have been examined separately in different academic studies regarding the characteristics of the theatre of absurd. The aim of this study, however, is to analyse these two plays through an intertextual approach, focusing on the anti-hero characters they create. Rather than directly transposing the characteristics of the theatre of absurd into their own plays, Stoppard and Baydur have used these characteristics to develop their own distinct styles. While presenting an example of the theatre of absurd, Baydur also addresses the social issues of his time in Türkiye, specifically the migration from rural areas to cities. Stoppard, too, borrows two minor characters from Shakespeare's tragedy Hamlet and composes an example of metatheatre. Both plays present the reader with an anti-hero from a different era and a different culture. Consequently, this study aims to examine the concept of the anti-hero, which is a characteristic of the theatre of absurd as established by Beckett, as portrayed in the selected plays by Stoppard and Baydur.

Keywords: theatre of the Absurd, anti-hero, Samuel Beckett, Memet Baydur, Tom Stoppard.

Martyna Majok'un Cost of Living (2016) adlı eserinde engellilik ve ekonomik güvencesizliğe karşı direniş

Samet Güven

Ingiliz Dili ve Edebiyatı Karabük Üniversitesi
sametguven@karabuk.edu.tr

Özet

Martyna Majok'un Cost of Living (2016) adlı oyunu, engelliliğe ilişkin tıbbi ve toplumsal yaklaşımlarda yerleşmiş geleneksel anlayışların ötesine geçmektedir. Oyun, bağımlılık, engellilik ve ekonomik güvencesizlik kavramlarını dört ana karakterin yaşamları üzerinden incelemektedir. Bu karakterlerden ikisi fiziksel engelliliğe sahipken, diğerleri bakım verici rollerini üstlenmektedir. Serebral palsili ve maddi açıdan varlıklı bir birey olan John, bakım ihtiyacını Jess aracılığıyla karşılamaktadır. Ancak aralarındaki etkileşimi şekillendiren faktörler, bağımlılığın doğurduğu baskıyı ön plana çıkarmaktadır. Benzer şekilde, geçirdiği bir kaza sonucunda tekerlekli sandalye kullanmak zorunda kalan Ani, fiziksel ve ekonomik güçlüklerle mücadele ederken, ayrı yaşadığı eşi Eddie finansal istikrarsızlığa çözüm bulmaya çalışmaktadır. Bu bağlamda oyun, gündelik yaşamları bedensel farklılıkların yanı sıra yoksulluk, emek sömürüsü ve toplumsal statü gibi yapısal eşitsizlikler tarafından biçimlendirilen engelli bireylerin deneyimlerini konu edinmektedir. Cost of Living, bu yönüyle engelliliği tıbbi bir olgu olarak değil, toplumsal olarak inşa edilen ve ekonomik süreçler aracılığıyla şekillenen bir durum olarak ele almaktadır. Karakterler arasındaki etkileşimler, engelli ve engelsiz bedenler arasındaki ilişkileri belirleyen duygusal, etik ve maddi boyutları açığa çıkarmaktadır. Bu doğrultuda çalışmanın amacı, Eleştirel Engellilik Kuramı çerçevesinde Majok'un engellilik ayrımcılığına ilişkin yerleşik kabulleri sorgulayışını ve çağdaş dünyada insan değerini belirleyen sosyoekonomik etmenleri eleştirel bir perspektifle nasıl yorumladığını ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: engellilik, ayrımcılık, hassasiyet, eşitsizlik, kapitalizm.

Challenging disability and economic precarity in Martyna Majok's *Cost of Living* (2016)

Abstract

Martyna Majok's *Cost of Living* (2016) goes beyond traditional understanding inserted within medical and social constructions of disability. The play examines the notions of dependency, disability, and economic precarity through the lives of four main characters. Among these characters, two of them suffer from physical disabilities while the others take the roles of caregiving. John who is a financially wealthy man with cerebral palsy depends on Jess as his caregiver. However, the dynamics that affect their interaction uncover the pressures and vulnerabilities of dependence. Likewise, Ani who is forced to use a wheelchair after the accident suffer from physical and economic problems while her estranged husband Eddie tries to find solution to financial instability. As a matter of fact, the play is about the lived experiences of disabled characters whose daily realities are shaped by bodily difference and systemic inequalities, including poverty, labour exploitation, and social status. *Cost of Living* thus presents disability as a socially constructed and economically mediated condition rather than a purely medical phenomenon. The interactions among the characters illuminate the emotional, ethical, and material dimensions that establish relationships between disabled and non-disabled bodies. In this respect, the purpose of this study is to demonstrate how Majok destabilizes ableism and reveals the socioeconomic dimensions that define the worth of humanity in contemporary world through Critical Disability Theory.

Keywords: disability, ableism, vulnerability, inequality, capitalism

Ulusal tiyatronun oluşumunda dramaturjinin rolü

Əsmər Hüseynova

Tiyatro Eleştirmenliği ve Dramaturji Azərbaycan Milli Bilimler Akademisi
esmer74.17@mail.ru

Özet

Sovyet dönemi tiyatro çalışmaları ortamında, dramaturji birçok önde gelen yazarın faaliyetleriyle ilişkilendirilir. Oyun yazarlarının çalışmaları, Azerbaycan'da ulusal tiyatronun oluşumunda özellikle önemlidir. Tiyatro sanatının ortaya çıkışı, oluşumu ve gelişimi, Sovyet inşa yılları boyunca daha da hızlandı. Zor koşullara rağmen, kurulan ulusal tiyatro, güçlü dramaturjik eserler sayesinde sahnede kendini güçlendirmeyi başardı. Bu konu, tiyatro eleştirmenleri tarafından basında yayınlanan makale ve çalışmalarda geniş bir şekilde ele alınmıştır. Mevcut sorunlara rağmen, tiyatro üzerine düşünen araştırmacılar, içerik ve konu bakımından farklı yaklaşımlar sunarak, akılda kalıcı eserlerin ortaya çıkmasına katkıda bulundular. O dönemde yazılan dramaların çoğu tarihsel temalara dayanıyordu. Zamanın geçmesine rağmen önemini kaybetmeyen bu eserler, uzun süre tiyatro repertuvarlarının ana bölümünü oluşturmuştur. Oyun yazarları ve tiyatro yönetmenlerinin ortak çalışmaları sonucunda, izleyicinin beğenisini kazanan, repertuvarlarda uzun yıllar yerini koruyan ve sahne kurallarına uyan yeni drama eserleri ortaya çıktı. Edebiyatımızın incileri olarak kabul edilen bu eserler, yüksek kriterler açısından birbirinden farklıydı. Oyun yazarlarının temel amaçlarından biri, dönemin gereklerine uygun olarak, Sovyet halkının refahına hizmet eden ve geleceğe dair umut aşılayan eserler aracılığıyla fikirleri yaymaktı. Sıradan insanları buna ikna etmek ve bu amaca ulaşmak, zamanın belirlediği önemli görevlerden biri olarak kabul ediliyordu. Farklı temaların sanatsal yansıması, çeşitli dramaturji türlerinde sahne yapısını da etkileyerek, onu gelişmeye yönlendirir ve ulusal ve manevi değerlerle zenginleştirir

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan dramaturjisi, Sovyet, tiyatro, sahne, gösteri

The role of dramaturgy in the formation of the national theater

Abstract

In the theater studies environment of the Soviet era, dramaturgy is associated with the activities of many prominent writers. The work of playwrights is of particular importance in the formation of the national theater in Azerbaijan. The emergence of theatrical art, its formation and progress accelerated even more during the years of Soviet construction. Despite the difficult conditions, the national theater that was formed was able to strengthen itself on the stage thanks to strong dramaturgical works. This topic is widely covered in articles and studies published in the press by theater critics. Despite the existing problems, researchers who thought about theater contributed to the emergence of memorable works by presenting different approaches in terms of content and subject matter. Most of the dramas written during that period were based on historical themes. These works, which did not lose their relevance despite the passage of time, formed the main part of theater repertoires for a long time. As a result of the joint activities of playwrights and theater directors, new drama works were created that met the taste of the audience, maintained their place in the repertoires for many years and responded to the laws of the stage. These works, which are considered to be the pearls of our literature, differed from each other in terms of high criteria. One of the main goals of playwrights was to promote ideas that served the well-being of Soviet people and instilled a sense of hope for the future through their works, in accordance with the requirements of the era. Convincing ordinary people of this and achieving this goal was considered one of the important tasks set by the time. The artistic reflection of different themes also affects the stage structure in various genres of dramaturgy, directing it towards development and enriching it with national and spiritual values.

Keywords: Azerbaijani dramaturgy, Soviet, theater, stage, spectacle

Dijital Çağda Okur Olmak: Sosyal Medyada Etkileşim ve Okur Tipolojileri

Ilker Aslan

Sosyoloji Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi
ilkeraaslan@gmail.com

Özet

Dijitalleşme, okuma ve yazarlık pratiklerini köklü biçimde dönüştürmüştür. Sosyal medyanın yayıncılık sektörüne entegrasyonu, yazar ile okur arasındaki geleneksel ilişkiyi yeniden yapılandırmış, bu süreçte "takipçi" ile "okur" kavramları arasındaki sınır giderek muğlaklaşmıştır. Bu bildiri yazarların sosyal medya kullanım biçimleri üzerinden takipçi kitlelerinin okura dönüşme süreçlerini ve bu sürecin ortaya çıkardığı yeni okur tipolojilerini incelemeyi amaçlamaktadır. Çalışma, 2024 yılında savunduğumuz doktora tezinden elde edilen bulgular ışığında hazırlanmıştır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş ve sosyal medya platformlarında aktif olan kitaplı yazarlarla derinlemesine yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Veriler tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Farklı sosyal medya platformlarında etkin olan kitaplı yazarlarla gerçekleştirilen görüşmeler temel alınarak, sosyal medyadaki takipçi-okur ilişkisinin dinamikleri analiz edilmiştir. Araştırma bulguları, sosyal medyadaki takipçi kitlesinin homojen bir yapıda olmadığını, aksine birbirinden işlevsel olarak ayrışan üç temel okur tipolojisine karşılık geldiğini ortaya koymaktadır. Bunları (1) yazarla metin üzerinden değil doğrudan yazarın profili ve kişisel kimliği üzerinden ilişki kuran organik okur, (2) metni önceleyen, sosyal medyayı yalnızca bir erişim kanalı olarak kullanan ve yazar–okur ilişkisini metin merkezinde sürdüren geleneksel okur ve (3) eylem pratikleri bakımından en muğlak kategoriyi oluşturan, yazarı ilgili platformda takip eden, içerikle etkileşim kuran ancak kitapla kurduğu ilişki çoğu zaman belirsiz olan sosyal medya okuru olarka kategorize etmek mümkündür. Bulgular ayrıca takipçi sayısının yayıncılık sektöründe belirleyici bir değişkene dönüştüğünü ve bu durumun yazarlık pratiğini, içerik üretim süreçlerini ve yazarların benlik sunumunu doğrudan etkilediğini göstermektedir. Sosyal medya, takipçi kitlesini potansiyel okura dönüştürme işlevinin yanı sıra yazarlık kimliğinin inşasında ve sürdürülmesinde de yapısal bir rol üstlenmektedir. Bildiri, sosyal medya ile yayıncılık sektörünün kesişim noktasında şekillenen yeni okur kategorilerini kavramsallaştırmaya yönelik teorik ve ampirik bir çerçeve sunmaktadır. Bu çalışmanın hem kültürel ekonomi hem de okuyucu çalışmaları alanına katkı sunacağı değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal medya, okur tipolojisi, yayıncılık, yazar–okur ilişkisi, edebiyat sosyolojisi

Being a Reader in the Digital Age: Social Media Interaction and Reader Typologies

Abstract

Digitalization has radically transformed the practices of reading and authorship. The integration of social media into the publishing industry has restructured the traditional relationship between author and reader, leading to an increasing blurriness between the concepts of "follower" and "reader." This paper aims to examine the processes through which follower bases transition into readers via authors' modes of social media engagement and to analyze the new reader typologies emerging from this process. The study is based on findings derived from a doctoral dissertation defended in 2024. Adopting a qualitative research methodology, the study conducted in-depth semi-structured interviews with published authors who are active on social media platforms. The data were evaluated using thematic analysis. Based on these interviews, the dynamics of the follower-reader relationship on various social media platforms were analyzed. The research findings reveal that the follower base on social media is not a homogeneous structure; rather, it corresponds to three distinct functional reader typologies: (1) the organic reader: who establishes a relationship not through the text, but directly through the author's profile and personal identity, (2) the traditional reader: who prioritizes the text, utilizes social media merely as an access channel, and maintains the author-reader relationship within a text-centric framework and (3) the social media reader: representing the most ambiguous category in terms of action practices, who follows the author on the relevant platform and interacts with content, yet whose engagement with the physical book remains largely uncertain. Furthermore, the findings indicate that follower count has become a determinative variable within the publishing industry, directly influencing the practice of authorship, content production processes, and the presentation of self (Goffmanesque sense) by authors. Beyond its function of converting followers into potential readers, social media plays a structural role in the construction and maintenance of authorial identity. This paper provides a theoretical and empirical framework for conceptualizing the new reader categories forming at the intersection of social media and the publishing sector. It is anticipated that this study will contribute to the fields of both cultural economy and reader studies.

Keywords: Social media, reader typology, publishing, author–reader relationship, sociology of literature

Azerbaijan da Veri gazeteciliği Ekosistemini oluşturmak

Vafa Isgandarova

Medya ve Iletişim Bdü
vafa1.aslan@gmail.com

Özet

Veri gazeteciliği, geleneksel haber tekniklerini veri analizi, görselleştirme ve dijital hikaye anlatımıyla birleştirerek modern medyanın vazgeçilmez bir bileşeni haline gelmiştir. Bilgi bombardımanının yaşandığı bir çağda, verileri açık ve anlamlı bir şekilde yorumlama ve sunma yeteneği, gazetecilerin daha derin içgörüler sağlamasına ve karmaşık konuların kamuoyu tarafından daha iyi anlaşılmasına olanak tanır. Küresel olarak, The Guardian ve The New York Times gibi önde gelen medya kuruluşları, veri gazeteciliğini editoryal stratejilerine başarıyla entegre ederek, araştırmacı gazetecilik ve izleyici etkileşiminde değerini göstermiştir. Bu küresel gelişmelere rağmen, Azerbaycan'da veri gazeteciliğinin gelişimi henüz erken bir aşamadadır. Dijital medya son yıllarda genişlemiş olsa da, veri odaklı uygulamaların gazetecilik iş akışlarına entegrasyonu hala sınırlıdır. Bu durum, güvenilir kamu verilerine erişimin kısıtlı olması, veri analizi ve görselleştirme konusunda uzmanlaşmış eğitimin eksikliği ve medya kuruluşları içinde inovasyona yönelik kurumsal desteğin sınırlı olması gibi birbiriyle ilişkili çeşitli faktörlerden kaynaklanmaktadır. Bu tez, Azerbaycan'da veri gazeteciliğinin mevcut durumunu incelemeyi ve sürdürülebilir bir ekosistemin nasıl geliştirilebileceğini araştırmayı amaçlamaktadır. Bu çalışma, temel paydaşları belirlemeye, mevcut zorlukları analiz etmeye ve ülkede veri gazeteciliğinin rolünü güçlendirmek için pratik çözümler önermeye odaklanmaktadır. Bu sayede çalışma, gelişmekte olan medya ortamlarında medya gelişimi, şeffaflık ve dijital dönüşüm üzerine daha geniş tartışmalara katkıda bulunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Medya, veri gazeteciliği, infografikler, görselleşme, ekosistem

Building a Data Journalism ecosystem in Azerbaijan

Abstract

Data journalism has become an essential component of modern media, combining traditional reporting techniques with data analysis, visualization, and digital storytelling. In an era characterized by information overload, the ability to interpret and present data in a clear and meaningful way allows journalists to provide deeper insights and enhance public understanding of complex issues. Globally, leading media organizations such as The Guardian and The New York Times have successfully integrated data journalism into their editorial strategies, demonstrating its value in investigative reporting and audience engagement. Despite these global advancements, the development of data journalism in Azerbaijan remains at an early stage. While digital media has expanded in recent years, the integration of data-driven practices into journalistic workflows is still limited. This is due to several interrelated factors, including restricted access to reliable public data, a lack of specialized training in data analysis and visualization, and limited institutional support for innovation within media organizations. This thesis aims to examine the current state of data journalism in Azerbaijan and explore how a sustainable ecosystem can be developed. It focuses on identifying key stakeholders, analyzing existing challenges, and proposing practical solutions to strengthen the role of data journalism in the country. By doing so, the study contributes to broader discussions on media development, transparency, and digital transformation in emerging media environments.

Keywords: Media, data journalism, infographics, visualization, ecosystem

Türk destanlarında motiflerin tahlili

Enes Necati Turgut

Sayısal Mamak Fen Lisesi
enesnecatiturgut@gmail.com

Özet

Türk destanları; milletin tarihsel hafızasını, inanç sistemini ve kültürel değerlerini yansıtan temel sözlü edebiyat ürünlerindendir. Ancak bu destanlarda yer alan motiflerin yalnızca yüzeysel biçimde ele alınması, onların derin anlam dünyasının yeterince ortaya konulamamasına neden olmaktadır. Bu durum, motiflerin kültürel ve simgesel işlevlerinin sistematik bir inceleme ile değerlendirilmesini gerekli kılmıştır. Çalışmanın amacı, Türk destanlarında yer alan temel motifleri belirlemek, bu motiflerin taşıdığı anlam katmanlarını incelemek ve Türk kültürü içerisindeki işlevlerini ortaya koymaktır. Ayrıca motiflerin İslamiyet öncesi ve sonrası süreçte geçirdiği dönüşüm de değerlendirilmiştir. Araştırmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiştir. Veri toplama sürecinde doküman incelemesi tekniği kullanılarak çeşitli Türk destanları analiz edilmiştir. Çalışmanın evrenini Türk destanları oluştururken, örneklem olarak farklı dönemleri temsil eden seçili destanlar incelenmiştir. Elde edilen veriler betimsel analiz yöntemi ile sistematik biçimde değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda ışık, ağaç, at, kurt, rüya ve sayılar gibi motiflerin destanlarda yoğun biçimde tekrarlandığı ve bu motiflerin Türk toplumunun inanç sistemi, yaşam tarzı ve devlet anlayışını yansıttığı tespit edilmiştir. Ayrıca motiflerin, tarihsel süreç içerisinde dönüşüme uğramalarına rağmen kültürel sürekliliği sağlayan temel unsurlar olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bu yönüyle motifler, Türk kültürünün nesiller arası aktarımında işlevsel bir rol üstlenmektedir. Sonuç olarak bu çalışma, Türk destanlarındaki bu motiflerin sadece edebi birer süs değil, aynı zamanda Türk kültürünün, devlet anlayışının ve inanç sisteminin nesiller arası aktarımını sağlayan hayati kodlar olduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk destanları, motif, İslam öncesi ve sonrası, milli kültür, kahramanlık

Analysis of motifs in Turkish epics

Abstract

Turkish epics are fundamental oral literary products reflecting the nation's historical memory, belief system, and cultural values. However, a superficial examination of the motifs in these epics prevents a sufficient understanding of their deeper meanings. This necessitates a systematic examination of the cultural and symbolic functions of these motifs. The aim of this study is to identify the fundamental motifs in Turkish epics, examine the layers of meaning they carry, and reveal their functions within Turkish culture. Furthermore, the transformation of these motifs in pre- and post-Islamic periods has also been evaluated. This study adopts a qualitative research method. In the data collection process, various Turkish epics were analyzed using document analysis techniques. While Turkish epics constitute the universe of the study, selected epics representing different periods were examined as a sample. The obtained data were systematically evaluated using descriptive analysis. The research results show that motifs such as light, trees, horses, wolves, dreams, and numbers are frequently repeated in the epics, and that these motifs reflect the belief system, lifestyle, and understanding of the state in Turkish society. Furthermore, it has been concluded that although motifs have undergone transformations throughout history, they are fundamental elements that ensure cultural continuity. In this context, motifs play a functional role in the intergenerational transmission of Turkish culture. Consequently, this study reveals that these motifs in Turkish epics are not merely literary embellishments, but also vital codes that ensure the intergenerational transmission of Turkish culture, state administration, and belief systems.

Keywords: Turkish epics, motifs, pre- and post-Islamic periods, national culture, heroism

Parçalanmış dil ve donmuş özne: Lukacsçı şeyleşme perspektifinden Oblomov'un ontolojik sessizliği Notlar:

Sibel Cengiz Yıldırım

Rus Dili ve Edebiyatında Öğrenci, Iktisat Bölümü Ardahan Üniversitesi Iktisadi ve Idari Bilimler Fakültesi Iktisat Bölümü
sibelcengiz@ardahan.edu.tr

Özet

Georg Lukacs, "Tarih ve Sınıf Bilinci" adlı eserinde şeyleşmeyi kapitalist üretim ilişkileri altında insan ilişkilerinin ve toplumsal süreçlerin nesnel, doğal ve değişmez şeyler gibi algılanması durumu olarak tanımlar. Oblomov'un dünyasında bu olgu, sadece eşyalar üzerinden değil, dilin sentaktik ve anlamsal çözümlenmesi üzerinden de okunabilir. Dilbilimsel bir teknikle ele alındığında Oblomov'un konuşmalarındaki eylem bildiren fiillerin yerini durum bildiren isimlere bırakması, Lukacsçı anlamda donmuş bir gerçeklik göstergesidir. Araştırmanın ana sorusu Oblomov karakterinin eylemsizliği, Lukacsçı anlamda bir şeyleşme süreci olarak görülebilir mi? Bu ontolojik durum dilbilimsel düzeyde statik isimler (nominalleşme) aracılığıyla nasıl somutlaşmaktadır? Çalışma üç kısımdan oluşmaktadır. Birinci bölümde Oblomov'un fiziksel çevresi Lukacsçı kavramıyla analiz edilmiştir. İkinci bölümde dilbilimsel teknik açıklanmıştır. Oblomov'un konuşmalarındaki fiil kullanımının azalıp isim kullanımının artması üzerinde durulur. Dil bir iletişim aracı olmaktan çıkarak, Lukacs'ın tarif ettiği anlamda donmuş bir doğa yasasına dönüşür. Oblomov'un ataleti ve Stoltz'un temsil ettiği Frankfurt Okulu bağlamındaki araçsal akıl karşılaştırılır. Stoltz'un dışa dönüklüğü ve Oblomov'un sessizliği yabancılaşmanın vücut bulmuş halidir. Çalışmanın yöntemi eleştirel söylem analizi ve karşılaştırmalı sosyoloji analizidir. Çalışmada teorik bir çerçeve çizildikten sonra, metin analizinde yapısal dilbilimin nominalleşme tekniği kullanılarak, karakterin söylemindeki fiil-isim dengesi nicel ve nitel olarak incelenmiştir. Frankfurt Okulu'nun (Adorno, Horkheimer, Marcuse) araçsal akıl eleştirisi, romandaki karakter etkileşimlerini (Oblomov-Stolz) çözümlemek için diyalektik bir araç olarak kullanılmıştır. Gonçarov'un orijinal metni, bir vaka incelemesi olarak, betimlemelerdeki nesne özne yer değiştirmeleri belirlenir.

Anahtar Kelimeler: Oblomov, şeyleşme, nominalleşme, araçsal akıl, yabancılaşma, Oblomovluk, parçalanmışlık

Fragmented language and the frozen subject: Ontological silence of Oblomov through the lens of Lukácsian reification

Abstract

In his seminal work History and Class Consciousness, Georg Lukács defines reification as a condition under the capitalist mode of production where human relations and social processes are perceived as objective, natural, and immutable "things." In the world of Oblomov, this phenomenon can be analyzed not only through physical objects but also through the syntactic and semantic dissolution of language. When approached with a linguistic technique, the replacement of active verbs with stative nouns in Oblomov's speech serves as a manifest indicator of a "frozen reality" in the Lukácsian sense. The primary research question of this study is: Can the inertia of the character Oblomov be viewed as a process of reification in Lukácsian terms? Furthermore, how is this ontological state materialized at the linguistic level through stative nouns (nominalization)? This study consists of three parts. In the first part, Oblomov's physical environment is analyzed using Lukácsian concepts. The second part elucidates the linguistic technique employed, focusing on the decrease in verb usage and the increase in noun usage within Oblomov's discourse. Here, language ceases to be a medium of communication and transforms into a "frozen law of nature" as described by Lukács. In the final section, Oblomov's inertia is compared with the instrumental reason represented by Stoltz within the context of the Frankfurt School. Stoltz's extroversion and Oblomov's silence are treated as the embodiment of alienation. The methodology of this study is based on critical discourse analysis and comparative sociological analysis. Following the establishment of a theoretical framework, the nominalization technique of structural linguistics is utilized in the textual analysis to examine the verb-noun balance in the character's discourse both quantitatively and qualitatively. The Frankfurt School's (Adorno, Horkheimer, Marcuse) critique of instrumental reason is employed as a dialectical tool to deconstruct the character interactions (Oblomov-Stoltz) in the novel. Goncharov's original text is treated as a case study, identifying the subject-object transpositions within the descriptions.

Keywords: Oblomov, reification, nominalization, instrumental reason, alienation, Oblomovism, fragmentation.

Çağdaş Azerbaycan ve dünya kadın öykülerinde kronotopun psikolojik ve toplumsal işlevleri

Cavid Zeynalov

Edebiyyat Azerbaijan University of Languages
narminbabazadeh@mail.ru

Özet

Bu çalışma, çağdaş Azerbaycan ve dünya kadın öykülerinde kronotopun psikolojik ve toplumsal işlevlerini incelemektedir. Araştırma, kronotopu zaman ve mekânın içsel birliği olarak tanımlayan Mihail Bahtin'in kuramına dayanmakta ve kronotopu olayların nötr bir arka planı olarak değil, anlatı yapısını, karakter psikolojisini ve toplumsal anlamı şekillendiren merkezi bir sanatsal mekanizma olarak kavramsallaştırmaktadır. Kuramsal çerçeve ayrıca, sanatın gerçekliği kavramadaki bilişsel ve deneyimsel rolünü vurgulayan Aleksey Ukhtomski'nin zaman–mekân birliği anlayışıyla da desteklenmektedir. Karşılaştırmalı edebiyat yöntemiyle yürütülen çalışma, çağdaş Azerbaycanlı kadın yazarlar Sahilə İbrahimova, Nərmin Kamal ve Sevinc Çılğın'ın öykülerini; uluslararası alanda tanınmış Alice Munro, Chimamanda Ngozi Adichie ve Margaret Atwood gibi yazarların eserleriyle birlikte analiz etmektedir. İnceleme, kronotopik yapıların kadınların öznel deneyimlerini travma, bellek, toplumsal baskı, cinsiyet eşitsizliği ve gündelik yaşam nasıl temsil ettiğine odaklanmaktadır. Özellikle savaş, yerinden edilme, göç ve ataerkil sınırlamalar bağlamında şekillenen anlatılarda zaman ve mekânın psikolojik gerilim ve toplumsal anlam taşıyıcısı olarak işlevi ele alınmaktadır. Bulgular, kadın öykülerinde zamanın çoğu kez doğrusal akıştan saparak döngüsel, donuk ya da parçalı biçimler aldığını ve bunun travma ile duygusal bellekle yakından ilişkili olduğunu göstermektedir. Mekân ise kadın öznenin iç dünyasının simgesel ve psikolojik bir uzantısı olarak işlev görmektedir. Bu bağlamda kronotop, bireysel bilinç ile kolektif deneyim arasında aracılık eden çok katmanlı bir anlatı aracı olarak ortaya çıkmaktadır. Çalışma, kronotopun hem evrensel hem de kültüre özgü bir anlatı unsuru olduğunu ve çağdaş edebiyatta toplumsal cinsiyet deneyimini daha derinlikli biçimde anlamayı mümkün kıldığını; ayrıca toplumsal cinsiyet odaklı edebiyat incelemeleri için verimli bir yöntemsel perspektif sunduğunu ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: kronotop, kadın öyküsü, psikolojik zaman, edebî mekân, travma ve bellek

Psychological and social functions of the chronotope in contemporary Azerbaijani and global women's short fiction

Abstract

This study explores the psychological and social functions of the chronotope in contemporary Azerbaijani and world women's short fiction. Grounded in Mikhail Bakhtin's theory of the chronotope as the intrinsic unity of time and space, the research conceptualizes the chronotope as a central artistic mechanism shaping narrative structure, character psychology, and social meaning, rather than as a neutral background for events. The theoretical framework is further informed by Aleksei Ukhtomsky's philosophical conception of time–space unity, which emphasizes the cognitive and experiential role of art in comprehending reality. Employing a comparative literary methodology, the paper analyzes selected short stories by contemporary Azerbaijani women writers Sahila Ibrahimova, Narmin Kamal, and Sevinc Chilgin alongside works by internationally recognized authors such as Alice Munro, Chimamanda Ngozi Adichie, and Margaret Atwood. The analysis focuses on the ways chronotopic structures represent women's subjective experiences, including trauma, memory, social pressure, gender inequality, and everyday domestic life. Particular attention is paid to narratives shaped by war, displacement, migration, and patriarchal constraints, where time and space function as carriers of psychological tension and social meaning. The findings demonstrate that in women's short fiction, time frequently departs from linear progression and assumes cyclical, frozen, or fragmented forms closely associated with trauma and emotional memory, while space operates as a symbolic and psychological extension of the female subject's inner world. In this context, the chronotope emerges as a multidimensional narrative tool mediating between individual consciousness and collective experience. The study concludes that the chronotope functions as a universal yet culturally specific device that enables a deeper understanding of gendered experience in contemporary literature and offers a productive methodological perspective for gender-oriented literary analysis.

Keywords: chronotope, women's short fiction, psychological time, literary space, trauma and memory

Edebi bir mekân olarak Ankara: Ankara ve Berci Kristin Çöp Masalları üzerine karşılaştırmalı bir okuma

Hediye Beyza Karayol

Rus Dili ve Edebiyatı Atatürk Üniversitesi
karayol.beyza24@gmail.com

Özet

Bu çalışma, Ankara'nın Türk edebiyatında bir mekân olarak nasıl temsil edildiğini, mekânın toplumsal üretimi kuramı çerçevesinde incelemeyi amaçlamaktadır. Edebî metinlerde mekân, yalnızca fiziksel bir zemin değil; toplumsal ilişkilerin, ideolojik yönelimlerin ve iktidar yapılarının üretildiği dinamik bir alan olarak değerlendirilir. Bu noktada Henri Lefebvre'in mekânın toplumsal üretimi yaklaşımı, mekânın sabit ve nötr bir yapı olmadığını, aksine toplumsal pratikler aracılığıyla sürekli yeniden üretildiğini ortaya koyar. Bu kuramsal çerçeve doğrultusunda Ankara, hem Cumhuriyet ideolojisinin kurucu bir temsili hem de modernleşme sürecinin dışlayıcı etkileriyle şekillenen bir çeper olarak ele alınmaktadır. Çalışmanın amacı, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Ankara adlı romanı ile Latife Tekin'in Berci Kristin Çöp Masalları adlı eseri üzerinden Ankara'nın edebî bir mekân olarak dönüşümünü karşılaştırmalı biçimde analiz etmektir. Bu kapsamda çalışmanın alt amacı, söz konusu metinlerde mekânın ideolojik merkez ve toplumsal çeper olarak nasıl üretildiğini ortaya koymaktır. Çalışmada nitel analiz yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın evrenini Türk edebiyatında Ankara temsilleri oluştururken, örneklemini belirtilen iki eser oluşturmaktadır. Elde edilen veriler, Lefebvre'in kuramsal yaklaşımı temel alınarak karşılaştırmalı metin analizi yöntemiyle çözümlenecektir. Çalışma henüz tamamlanmamış olup sonuçlara bildiride yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Ankara, mekân, edebiyat, Lefebvre

Ankara as a literary space: A comparative reading of Ankara and Berji Kristin: Tales from the Garbage Hills

Abstract

This study aims to examine how Ankara is represented as a spatial entity in Turkish literature within the framework of the theory of the social production of space. In literary texts, space is considered not merely a physical setting, but a dynamic field in which social relations, ideological orientations, and structures of power are produced. At this point, Henri Lefebvre's approach to the social production of space demonstrates that space is not a fixed or neutral structure; rather, it is continuously (re)produced through social practices. In line with this theoretical framework, Ankara is addressed both as a founding representation of Republican ideology and as a periphery shaped by the exclusionary effects of the modernization process. The aim of the study is to comparatively analyze the transformation of Ankara as a literary space through Yakup Kadri Karaosmanoğlu's novel *Ankara* and Latife Tekin's *Berji Kristin: Tales from the Garbage Hills*. Within this scope, a sub-objective of the study is to reveal how space is produced as an ideological center and a social periphery in these texts. A qualitative analysis method is employed in the study. While the population of the research consists of representations of Ankara in Turkish literature, the sample is limited to the two aforementioned works. The data obtained will be analyzed through comparative textual analysis based on Lefebvre's theoretical approach. The study is still in progress, and the findings will be presented in the conference paper.

Keywords: Ankara, space, literature, Lefebvre

Milli Mücadele ve savaşların Türk ve Azerbaycan şiiri üzerindeki etkisi

Fidan Abdurahmanova

Eleştri Bölümü Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi
fidan_abdurahmanova@mail.ru

Özet

Savaşlar halkların hayatında heyecan, kayıp ve yoksulluğa yol açsa da, yüzyıllardır edebiyatta, özellikle de şiirde psikolojik etkilerini göstermektedir. Türk halkının özünde var olan milli mücadele ve özgürlük, kahramanlık destanlarından başlayarak şiirimizin ana teması olmaya devam etmiştir. Hem Türk hem de Azerbaycan şiiri, tüm savaşlara karşı tutumunu göstermiş ve güncel olayları ele almıştır. Birinci ve İkinci Dünya Savaşları sırasında Azerbaycan'da yaşamış şairler arasında Mahammad Hadi, Hüseyin Cavid, Rasul Rza ve Nigar Rafibeyli bu temayı eserlerinde ele almışlardır. Bağımsızlığın kazanılmasının ardından ve aynı zamanda Birinci ve İkinci Karabağ Savaşları sırasında, vatan sevgisi, fedakarlık, kahramanlık ve bağımsızlık gibi kavramlar, Bakhtiyar Vahabzade, Mammad Araz, Halil Rza Ulutürk, Şahmar Akbarzade ve Sabir Rüstemhanlı'nın şiirlerinde geniş kitlelere aktarılmıştır. En esnek tür olan milli mücadele ve kahramanlık, şiirde daha çok kendini gösterir ve okuyucuda zafer duygusu ve kahramana karşı sempati yaratır. Türk edebiyatında, Milli Marşı ile Türk milletinin bağımsızlık ruhunu dile getiren Mehmet Akif Ersoy, şiirleriyle özgürlük ruhunu yayan Mehmet Emin Yurdakul, "vatan ve özgürlük şairi" olarak bilinen Namık Kemal ve "Han Duvarları" gibi şiirlerinde vatan, millet, özgürlük temalarını işleyen Faruk Nafız Çamlıbel gibi isimler yer almaktadır. Millî Mücadele şiirleri, geçmişle gelecek arasında bir köprü görevi görerek toplumsal hafızayı canlı tutmuştur. Bu nedenle bu şiirler, yalnızca edebi eserler değil, aynı zamanda tarihsel belgeler olarak da değerlendirilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Anahtar kelimeler: savaş, ulusal mücadele, Türk ve Azerbaycan şiiri, vatan sevgisi, kahramanlık.

The impact of the National Struggle and wars on Turkish and Azerbaijani poetry

Abstract

Although wars cause excitement, loss and poverty in people's lives, they show their psychological effects in literature, especially in poetry, for centuries. The national struggle and freedom, inherent in the Turkish people, has continued to be the main theme of our poetry, starting from epics of heroism. Both Turkish and Azerbaijani poetry showed its attitude against all wars and dealt with current events.
Among the poets who lived in Azerbaijan during the First and Second World Wars, Mohammad Hadi, Huseyin Javid, Rasul Reza and Nigar Rafibeyli addressed this theme in their works. After gaining independence and at the same time during the First and Second Karabakh Wars, concepts such as patriotism, sacrifice, heroism and independence were conveyed to the masses in the poems of Bakhtiyar Vahabzade, Mammad Araz, Halil Reza Ulutürk, Shahmar Akbarzade and Sabir Rüstemhanlı. National struggle and heroism, which is the most flexible type, manifests itself more in poetry and creates a sense of victory and sympathy for the hero in the reader.
In Turkish literature, there are names like Mehmet Akif Ersoy, who expressed the spirit of independence of the Turkish nation with his National Anthem, Mehmet Emin Yurdakul, who spread the spirit of freedom with his poems, Namık Kemal, known as the "poet of the homeland and freedom", and Faruk Nafız Çamlıbel, who worked on the themes of homeland, nation and freedom in his poems such as "Han Walls". The poems of the National Struggle, serving as a bridge between the past and the future, kept the social prejudices alive. Therefore, these poems are considered not only literary works, but also historical documents.

Keywords: Keywords: war, national struggle, Turkish and Azerbaijani poetry, love of homeland, heroism.

Özbek ve dünya hikâyeciliği: Edebî etki ve özgünlük

Gulnoz Sattorova

Edabiyat Teorisi Edabi Ilisikler
noza1969@mail.ru

Özet

Özbek edebiyatının dünya edebiyatıyla yaratıcı ilişkilerini incelemenin yanı sıra, bunlardaki özgünlükleri belirlemek; dini, dili ve milliyeti birbirinden farklı insanların, farklı kıtalarda ve farklı mekânlarda yaşayan halkların sanatsal düşüncesinde bazı benzer yönleri ortaya koymak, günümüzde edebiyat bilimi için bir ihtiyaç hâline gelmiştir. Edebi eser her millet tarafından kendi dilinde yaratılmaktadır. Bu eserlerde o milletin gelenekleri ve milli yaşam tarzı yansıtılır. Buna rağmen, tüm edebi eserlerde insan duyguları – umut ve beklenti, özlem, aşk ve sevgi, özgürlük, adalet, içsel deneyimler, ruhsal çalkantılar, şefkat ve merhamet, iyilik ve kötülük, yaşam ve ölüme ilişkin tutumlar – uyum ve denge içinde ele alınır. İşte bu insan duyguları, dünyadaki tüm halkları bir araya getiren ortak bir payda oluşturmaktadır. Duyguların edebiyatta ifade edilmesi, insanlığın kök birliğini ve ortak değerlerini kanıtlamaktadır. Aşağıda, doğrudan bir bağlantısı olmayan halkların edebiyat örneklerini analiz ettik. Dünya edebiyatının önemli temsilcileri Dino Buzzati ve Rabindranath Tagore ile Özbek yazarı Said Ahmad'ın içerik ve anlam bakımından birbirine yakın olan "Ölüler Neden Dirilmez", "Ölü mü Dirilik mi" ve "Sağana" adlı üç hikayesinde, yukarıda bahsedilen insan duygularından biri olan yaşam ve ölüme karşı tutum ele alınmıştır.

Anahtar Kelimeler: Öykü, Özbek, ulusal, karşılaştırmalı, kimlik

Uzbek and world storytelling: Literary influence and originality

Abstract

Examining the creative relationships between Uzbek literature and world literature, as well as identifying their originality, and revealing similarities in the artistic thought of people of different religions, languages, and nationalities, living on different continents and in different places, has become a necessity for literary studies today. Literary works are created by each nation in its own language. These works reflect the traditions and national way of life of that nation. Nevertheless, human emotions – hope and expectation, longing, love and affection, freedom, justice, inner experiences, spiritual turmoil, compassion and mercy, good and evil, attitudes towards life and death – are addressed in harmony and balance in all literary works. These human emotions form a common ground that unites all peoples of the world. The expression of emotions in literature proves the unity of human roots and shared values. Today, human consciousness has changed. His worldview, way of thinking and lifestyle have also been updated. This process has a unique appearance in literature. Changes in artistic thinking brought about completely new reforms in storytelling. The possibility of using artistic image tools has increased. As a result, there was an increase in detail, description and volume.

Keywords: Story, Uzbek, national, comparative, identity

Hurafe ile gerçeklik arasında: Ahmed Hâlid Tevfîk, Yusuf İdris ve Hüseyin Rahmi Gürpınar'da edebi motif olarak Neddahe ve Gulyabani

Rumeysa Yüce

Ilahiyat Fakültesi Kastamonu Üniversitesi
ryuce@kastamonu.edu.tr

Özet

Arap, Fars ve Türk anlatılarında geçen gûl (غول) figürü, çeşitli karakteristik özelliklere sahip doğaüstü bir varlıktır. Bu çalışma, Türk edebiyatında Gulyabani, Mısır edebiyatında ise Neddâhe olarak bilinen ve aynı kökten neşet eden iki varlığın özelliklerini karşılaştırmalı bir biçimde incelemeyi amaçlamaktadır. Ortak bir korku figürünün kurgu metinlerde ele alınma, yerelleştirlme ve tekinsiz bir figür olarak yeniden kurgulanma biçimlerinin incelemek, karşılaştırmalı edebiyat çalışmalarını zenginleştirmek bakımından önem taşımaktadır. Araştırmanın temel amacı; Neddâhe'nin tipolojik olarak bir "gûl" varyantı olduğunu saptamak ve bu varlığın fiziksel anomaliler, tekinsiz mekân ilişkisi ve kurbanı çağırma motifleri üzerinden Gulyabani ile yapısal benzerliklerini ortaya koymaktır. Çalışmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş, veriler Ahmed Hâlid Tevfîk'in Ustûratu'n-Neddâhe, Yusuf İdris'in en-Neddâhe ve Hüseyin Rahmi Gürpınar'ın Gulyabani adlı modern edebî metinlerinden doküman incelemesi yoluyla toplanmıştır. Araştırmanın evrenini Doğu mitolojilerindeki fantastik varlıklar, örneklemini ise gulyabani ve Neddâhe odaklı anlatılar oluşturmaktadır. Veriler tematik analiz yöntemiyle incelenmiştir. Bulgular, gulyabaninin Arapça "gul" ve Farsça "beyabani" kelimelerinin birleşimiyle Türk kültürüne yerleşmiş ve ekseriyetle dişi olarak tasvir edilmiştir. Neddâhe ise yine gûl türünden, kurbanlarını cezbedici sesiyle çağıran beyaz elbiseli , dişi ve büyüleyici bir varlıktır. Neddâhe, Yusuf İdris'in eserinde köyden kente göç bağlamında kent hayatının aldatıcı cazibesini simgeler. Tevfîk ise bu figürü, köylülerin doğaüstü inanışlarının onları manipülasyona nasıl açık hale getirdiğini anlatmak için kullanmıştır. Gürpınar'ın Gulyabani'si yine aynı bağlamda batıl inançların eleştirisi için kullanılmıştır. Sonuç olarak, Neddâhe ve Gulyabani imgeleminin edebiyat serüveni; bu kadim figürlerin pozitivist şüphecilik, kentsel yabancılaşma ve insan eliyle üretilen kötülük gibi modern temaları taşıyabilen esnek birer göstergeye dönüştüğünü kanıtlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Neddâhe, Gulyabani, Arap edebiyatı, Türk edebiyatı, karşılaştırmalı edebiyat, korku edebiyatı.

Superstition vs. Reality: Al-Naddaha and Gulyabani as Literary Motifs in Ahmed Khaled Tawfik, Yusuf Idris, and Hüseyin Rahmi Gürpınar

Abstract

The figure of the *ghoul* (غول), prevalent in Arabic, Persian, and Turkish narratives, is a supernatural entity endowed with diverse characteristic features. This study aims to conduct a comparative analysis of two entities originating from the same root: *Gulyabani* in Turkish literature and *Al-Naddaha* in Egyptian literature. Examining the ways in which a common horror figure is handled, localized, and reconstructed as an uncanny motif in fictional texts is significant for enriching comparative literary studies. The primary objective of the research is to identify *Al-Naddaha* typologically as a variant of the "ghoul" and to reveal its structural similarities with *Gulyabani* through physical anomalies, uncanny spatial relationships, and the motif of summoning the victim. The study adopts a qualitative research method, with data collected through document analysis of modern literary texts: Ahmed Khaled Towfik's *Usturat al-Naddaha*, Yusuf Idris's *Al-Naddaha*, and Hüseyin Rahmi Gürpınar's *Gulyabani*. The research universe consists of fantastic entities in Eastern mythologies, while the sample comprises narratives centered on *Gulyabani* and *Al-Naddaha*. The data were analyzed using the thematic analysis method. Findings indicate that *Gulyabani* became established in Turkish culture through the combination of the Arabic "*ghul*" and the Persian "*beyabani*" and is predominantly depicted as female. Similarly, *Al-Naddaha* is a female, enchanting entity of the ghoul species, dressed in white, who summons her victims with an alluring voice. In Yusuf Idris's work, *Al-Naddaha* symbolizes the deceptive allure of urban life within the context of rural-to-urban migration. Towfik, on the other hand, utilizes this figure to illustrate how the supernatural beliefs of rural populations render them vulnerable to manipulation. In a similar vein, Gürpınar's *Gulyabani* is employed as a vehicle for the critique of superstitions. Consequently, the literary journey of the *Al-Naddaha* and *Gulyabani* imagery demonstrates that these ancient figures have transformed into flexible signifiers capable of carrying modern themes such as positivist skepticism, urban alienation, and man-made evil.

Keywords: Al-Naddaha, Gulyabani, Arabic literature, Turkish literature, comparative literature, horror literature

Şakir Muhammediyev'in Karçıga dergisi ve İdil-Ural bölgesindeki etkileri

Ayşen Uslu

Türk Dili ve Edebiyatı Istanbul Beykent Üniversitesi
aysenbayramli@beykent.edu.tr

Özet

XX.yy. başı Tatar edebiyatının önemli yazarlarından Şakir Muhammediyev, Karçıga adlı toplumsal ve politik hicivler ihtiva eden resimli bir mizah dergisi yayınladı. 25 Eylül 1906'dan Haziran 1907'ye kadar Orenburg'ta Arap harfli Tatarca yayımlanan Karçıga, ceditçileri destekleyen yazılar nedeniyle kadimcileri kızdırdı. Kazan, Sterlitamak, Orsk, Troitsk, Petropavlovsk ve Verny'de dağıtılan Karçıga dergisinin yayın hayatı uzun olmamakla birlikte Tatarlar arasındaki etkisi büyük oldu. Karçıga'nın yayın kurulu; çalışanların ve köylülerin hak ve çıkarlarını, kadın eşitliğini savundu ve Cedidizm fikirlerini destekledi. Bu çalışmanın amacı Karçıga dergisindeki toplumsal, politik eleştirileri ve söz konusu eleştirilerin Tatarlar üzerindeki etkilerini ortaya koymaktır. Maddî imkansızlıklar nedeniyle medreseden ayrılıp çocukluk çağında Orenburg'ta çalışmaya başlayan Şakir Muhammediyev (1865-1923) Orenburg, Moskova ve Harbin şehirlerindeki ticarethanelerde çalışırken zorlu çalışma hayatına, acımasız tüccarlara ve ticaret hayatındaki adaletsizliklere bizzat şahit oldu. Edebî eserlerinde ve Karçıga dergisinde kadimci zenginleri, tüccarları, mollaları eleştirdi. Bu olumsuzlukları edebî eserlerinde ve Karçıga dergisinde yayımladığı yazılarında dile getirmekten çekinmedi. Dergiye gönderilen hakaret ve tehdit içeren öfkeli okuyucu mektupları Şakir Muhammediyev'i durdurmadı. Bu çalışmada Karçıga dergisinde yayınlanan köşe yazıları, hiciv serileri ile okuyucu mektupları ve cevapları içeren yazışmalar esas alınarak derginin İdil-Ural bölgesindeki etkileri ortaya koyulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Karçıga, Şakir Muhammediyev, İdil-Ural, Tatar matbuatı

Şakir Muhammediyev's Karçıga magazine and its impact on the Volga-Ural region

Abstract

Şakir Muhammediyev, one of the leading writers of early 20th century Tatar literature, published Karçıga, an illustrated satirical magazine featuring social and political satire. Published in Orenburg from September 25, 1906 to June 1907 in Tatar using the Arabic script, Karçıga angered traditionalists due to its articles supporting the reformists. Although the publication life of Karçıga, which was distributed in Kazan, Sterlitamak, Orsk, Troitsk, Petropavlovsk, and Verny, was short-lived, its impact among the Tatars was significant. The editorial board of Karçıga defended the rights and interests of workers and peasants, advocated for women's equality, and supported the ideas of Jadidism. The aim of this study is to highlight the social and political critiques in the Karçıga magazine and the effects of these critiques on the Tatars. Due to financial difficulties, Şakir Muhammediyev (1865–1923) left madrasa and began working in Orenburg during his childhood. While working in commercial establishments in the cities of Orenburg, Moscow and Harbin, he personally witnessed the harsh working conditions, ruthless merchants, and injustices in the business world. In his literary works and in the Karçıga magazine, he criticized the traditionalist elite, merchants, and mullahs. He did not hesitate to voice these criticisms in his literary works and in the articles he published in the Karçıga magazine. Angry reader letters sent to the magazine containing insults and threats did not deter Şakir Muhammediyev. This study will examine the magazine's impact in the Volga-Ural region by focusing on the opinion pieces, satirical series, and correspondence—including reader letters and their responses—published in Karçıga magazine.

Keywords: Karçıga, Şakir Muhammediyev, Volga-Ural, Tatar press

Deyimlerin bilimsel sırları

Kezban Inam Yavuz

Kültürel Miras ve Turizm Karabük Üniversitesi
kezbaninamm@gmail.com

Özet

Bu çalışma, Türkçede günlük dilde yaygın olarak kullanılan deyimlerin yalnızca kültürel ifadeler olmadığını, aynı zamanda temel bilimsel kavramları içeren bilişsel yapılar olduğunu ortaya koymayı amaçlamaktadır. Araştırmanın temel problemi, deyimlerin STEAM disiplinleriyle nasıl ilişkilendirilebileceği ve bu ilişkinin eğitim süreçlerine nasıl katkı sağlayabileceğidir. Araştırma nitel yöntemle yürütülmüş olup doküman analizi tekniği kullanılmıştır. Veri kaynağı olarak Türk Dil Kurumu deyimler sözlüğü ve Millî Eğitim Bakanlığı ortaokul Türkçe ders kitapları incelenmiştir. Çalışma kapsamında günlük hayatta sık kullanılan 37 deyim seçilmiş ve bu deyimler fizik, kimya, biyoloji ve matematik alanlarındaki temel kavramlar çerçevesinde analiz edilmiştir. Veriler içerik analizi yöntemiyle sınıflandırılmış ve deyimlerin bilimsel karşılıkları sistematik biçimde ortaya konulmuştur. Elde edilen bulgular, deyimlerin önemli bir kısmının yoğunluk, enerji dönüşümü, denge, kuvvet, optik, akışkanlar dinamiği, fizyolojik süreçler ve olasılık gibi bilimsel kavramları örtük biçimde içerdiğini göstermektedir. Bu durum, deyimlerin soyut bilimsel bilgilerin somutlaştırılmasında etkili bir öğretim aracı olarak kullanılabileceğini ortaya koymaktadır. Sonuç olarak, dil ile bilimsel düşünce arasında güçlü bir ilişki olduğu belirlenmiştir. Deyimlerin STEAM temelli öğretim süreçlerine entegre edilmesi, öğrencilerin bilimsel okuryazarlık, eleştirel düşünme ve disiplinler arası bağlantı kurma becerilerini geliştirmede önemli katkılar sunmaktadır. Bu çalışma, Türkçe ve fen bilimleri dersleri arasında bütünleşik ve yenilikçi bir öğretim yaklaşımının geliştirilmesine yönelik kuramsal ve uygulamalı bir çerçeve sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: deyim, STEAM, bilim, kültürel miras, fizik, kimya.

The scientific secrets of idioms

Abstract

This study aims to demonstrate that idioms commonly used in everyday Turkish are not merely cultural expressions but also cognitive structures that embody fundamental scientific concepts. The main research problem focuses on how idioms can be associated with STEAM (Science, Technology, Engineering, Arts, and Mathematics) disciplines and how this relationship can contribute to educational processes. The study was conducted using a qualitative research design based on document analysis. Data sources included the idioms dictionary of the Turkish Language Association and Turkish language textbooks prepared by the Ministry of National Education. Within this scope, 37 frequently used idioms were selected and analyzed in relation to core concepts in physics, chemistry, biology, and mathematics. The data were systematically categorized through content analysis, revealing the scientific foundations underlying these idioms. The findings indicate that a significant number of idioms implicitly incorporate scientific concepts such as density, energy transformation, equilibrium, force, optics, fluid dynamics, physiological processes, and probability. This suggests that idioms can function as effective pedagogical tools for concretizing abstract scientific knowledge. In conclusion, the study highlights a strong relationship between language and scientific thinking. Integrating idioms into STEAM-based instructional practices can significantly enhance students' scientific literacy, critical thinking, and interdisciplinary reasoning skills. This research offers both a theoretical and practical framework for developing innovative and integrated teaching approaches that bridge language education and science education.

Keywords: Idiom, Steam, Science, Cultural Heritage, Physics, Chemistry

Rasyonalitenin distopyası: Zamyatin'in Biz romanında matematiksel metaforlar ve insan

Elif Kral [1] & Ömer Faruk Kral [2,*]

[1] Bilsem Ardahan Bilim ve Sanat Merkezi
[2] Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Milli Eğitim Bakanlığı
farukkral@msn.com

Özet

Yevgeny Zamyatin'in Biz romanı, modern rasyonalitenin toplumsal düzen kurma çabasını eleştiren distopik metinlerinden biridir. Roman, matematiksel kesinlik ile bilimsel düzen ideallerinin toplumsal hayata uygulanmasının doğurabileceği sonuçları eleştirel bir yaklaşımla ortaya koyar. Bu çalışma, romanda yer alan matematiksel metaforları inceleyerek bu meteforların rasyonalite, iktidar ve insan doğası arasındaki ilişkiyi nasıl anlamlandırdığını ele almayı amaçlar. Çalışmanın temel problemi, matematiksel düşüncenin romanda nasıl bir toplumsal düzen modeli olarak kurgulandığı ve bu modelin bireyin özgürlüğü ile nasıl bir çatışma yarattığıdır. Araştırmada nitel araştırma yöntemi benimsenmiş ve Zamyatin'in Biz romanı metin çözümlemesi yoluyla incelenmiştir. Çalışmada özellikle numaralandırma sistemi, Tablo Saatleri, cam mimari, integral metaforu, irrasyonel sayılar ve $\sqrt{-1}$ (hayali birim) gibi matematiksel imgeler tematik analiz yöntemiyle değerlendirilmiştir. Bu kavramlar, modern rasyonalitenin bireyi ölçülebilir ve denetlenebilir bir unsura dönüştüren ideolojik yönünü açıklayan sembolik yapılar olarak ele alınmıştır. Bu bağlamda roman, Michel Foucault'nun panoptikon kavramı çerçevesinde gözetim toplumunun erken bir edebî temsili olarak değerlendirilebilir. Aynı zamanda Tek Devlet'in bireyleri sayısal kimlikler üzerinden tanımlayan düzeni, Max Weber'in modern toplumlarda rasyonelleşme ve bürokratik denetim süreçlerine ilişkin analizleriyle ilişkilendirilebilir. Araştırma bulguları, romanda matematiğin yalnızca bilimsel bir disiplin olarak değil, aynı zamanda toplumsal düzen kurma ve bireyi denetleme aracı olarak işlev gördüğünü göstermektedir. Tek Devlet'te bireylerin sayılarla tanımlanması, zamanın kesin programlara bölünmesi ve mekânın geometrik olarak düzenlenmesi, inşa edilen gemiye integral isminin verilmesi matematiksel rasyonalitenin toplumsal hayata uygulanmasının örnekleri olarak ortaya çıkmaktadır. Buna karşılık irrasyonel sayılar, hayal gücü ve sonsuzluk metaforları insan doğasının hesaplanamaz ve özgürlük arayan yönünü temsil etmektedir. Sonuç olarak çalışma, Biz romanının matematiksel rasyonalitenin toplumsal hayata mutlak biçimde uygulanmasının doğurabileceği tehlikeleri ortaya koyan güçlü bir distopya olduğunu göstermektedir. Bu bağlamda matematiksel metaforlar, modern toplumlarda rasyonalite, gözetim ve iktidar ilişkisini anlamada önemli bir kuramsal çerçeve sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: İktidar, Biz romanı, matematiksel metaforlar, rasyonalite, distopya

The dystopia of rationality: Mathematical metaphors and the human in Yevgeny Zamyatin's We

Abstract

We by Yevgeny Zamyatin is a dystopian novel that critically examines modern rationality and its attempt to establish social order through mathematical and scientific principles. This study aims to analyze the mathematical metaphors in the novel and to explore how they construct the relationship between rationality, power, and human nature. The main problem of the study is how mathematical thought is represented as a model of social order and how this model conflicts with individual freedom. This research adopts a qualitative method and examines the novel through textual analysis. Mathematical images such as the numbering system, the Table of Hours, glass architecture, the Integral, irrational numbers, and $\sqrt{-1}$ (the imaginary unit) are analyzed through thematic interpretation. These concepts are treated as symbolic structures reflecting the ideological dimension of modern rationality, which transforms individuals into measurable and controllable entities. In this context, the novel can be considered an early literary representation of the surveillance society in relation to Michel Foucault's concept of the panopticon. Furthermore, the One State's practice of defining individuals through numbers can be associated with Max Weber's analysis of rationalization and bureaucratic control. The findings demonstrate that mathematics functions not only as a scientific discipline but also as a mechanism of social organization and individual control. The classification of people by numbers, the strict scheduling of time, the geometric organization of space, and the spaceship named Integral illustrate the application of mathematical rationality to everyday life. In contrast, irrational numbers, imagination, and infinity symbolize the unpredictable and freedom-seeking aspects of human nature. In conclusion, the study argues that We presents a powerful critique of the absolute application of mathematical rationality to society and offers an important framework for understanding the relationship between rationality, surveillance, and power in modern life.

Keywords: power, We, Mathematical Metaphors, Rationality, Dystopia

Səfər Alışarlının "Maestro" romanında yabancılaşma sorununun sanatsal ve felsefi analizi

Fəxriyyə Isayeva

Azerbaycan Türkçesi ve Edebiyatı Azerbaycan, Mingəçevir Dövlət Universiteti
faxriyya.isayeva@mdu.edu.az

Özet

Bu makalede, Səfər Alışarlının "Maestro" romanı yabancılaşma kavramı çerçevesinde sanatsal ve felsefi açıdan ele alınmaktadır. Yabancılaşma, bireyin hem kendi benliğiyle hem de içinde yaşadığı toplumla kurduğu bağların zayıflaması olarak tanımlanır ve özellikle post-Sovyet geçiş döneminde daha belirgin bir hâl alır. Bu süreçte eski değerlerin çözülmesi ve yeni değerlerin henüz yerleşmemiş olması, bireylerde kimlik krizi ve varoluşsal boşluk yaratır. Romanın başkahramanı İsmayıl, Moskova'da eğitim almış idealist bir saksafon sanatçısıdır; ancak içinde bulunduğu yeni toplumsal düzende sanatın maddi değerinin düşmesi onun marjinalleşmesine yol açar. Ekonomik sıkıntılar ve işsizlik, İsmayıl'ın yaşamını belirleyen temel unsurlar hâline gelirken, bu durum onun iç dünyasında derin bir çatışma yaratır. Bir yanda sanata bağlılığı, diğer yanda yaşamın zorunlulukları arasında sıkışan karakter giderek yalnızlaşır. Toplumun sanatçıya yönelik faydacı bakışı, onun sosyal ilişkilerinin zayıflamasına neden olur ve yabancılaşmayı derinleştirir. İsmayıl'ın müziğe yönelimi, hem bir kaçış hem de varoluşsal bir ifade biçimi olarak öne çıkar. Ayrıca romandaki mekân tasvirleri, karakterin içsel parçalanmışlığını simgesel olarak yansıtır. Sonuç olarak eser, bireyin toplumsal dönüşüm sürecinde yaşadığı kimlik krizi, değer kaybı ve yalnızlık duygusunu çok boyutlu biçimde ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yabancılaşma, kimlik krizi, post- Sovyet dönüşüm, sanat və toplum, varoluşsal yalnızlık

Səfər Alışarlının "Maestro" romanında yabancılaşma sorunın sanat ve felsefi analiz

Abstract

This article examines Safar Alisharli's novel *"Maestro"* from artistic and philosophical perspectives within the framework of the concept of alienation. Alienation is defined as the weakening of the individual's connection both with their own self and with the society in which they live, becoming especially prominent during the post-Soviet transitional period. In this context, the disintegration of old values and the incomplete formation of new ones lead to identity crises and a sense of existential emptiness. The protagonist of the novel, Ismayil, is an idealistic saxophonist educated in Moscow; however, within the new social order, the declining material value of art results in his marginalization. Economic hardship and unemployment become the main factors shaping his life, creating a deep internal conflict. Caught between his devotion to art and the practical necessities of life, he gradually becomes isolated. Society's utilitarian attitude toward artists weakens his social ties and intensifies his alienation. Ismayil's turn toward music emerges both as a form of escape and as an existential mode of expression. Additionally, the spatial descriptions in the novel symbolically reflect the character's inner fragmentation. Ultimately, the work presents, in a multidimensional way, the identity crisis, loss of values, and sense of loneliness experienced by the individual in a period of social transformation.

Keywords: Alienation, identity crisis, Post-Soviet tranformation, art and society, existential loneliness

Tasavvuf edebiyatında nefs ve insan eğitimi

Refika Balcı

Ilahiyat Fakültesi Iğdır Üniversitesi
balcirefika1998@gmail.com

Özet

Bu çalışma, tasavvuf edebiyatında kullanılan sembolik anlatım biçimi ile hikâye temelli eğitim yöntemi incelemektedir. Tasavvuf edebiyatının sadece estetik bir anlatım türü olmadığı, aynı zamanda bireyin ahlâkî ve manevi gelişimini hedefleyen bir eğitim modeli sunduğu ortaya konulmuştur. Çalışmada öncelikle nefs mertebeleri ve nefs terbiye süreci ele alınarak bireyin içsel dönüşüm mertebeleri ele alınmıştır. Sonrasında sembolik anlatımın mahiyeti ele alınarak soyut kavramları somutlaştırarak öğrenmeyi kolaylaştırdığı ve bireyin düşünme sürecine aktif katılımını sağladığı vurgulamayı amaçlamıştır. Ardından hikâye yoluyla eğitimin işlevi incelenmiş ve özellikle Mevlana Celaleddin Rumi'nin (ö.672/1273) Mesnevî adlı eseri üzerinde örnekler verilmiş ve değerlendirilmiştir. Tasavvufî hikâyelerde yer alan bazı semboller ve karakterler, bireyin nefs terbiyesi, ahlâkî gelişimi ve içsel farkındalığının gelişmesine önemli bu katkı sağlamaktadır. Buna göre tasavvuf edebiyatının bazı eğitim yöntemleri kullanarak kişiyi aktif bir öğrenme sürecine yönlendirdiği görülmektedir. Sonuç olarak yapılan bu çalışmada tasavvuf edebiyatının, kişiyi duygusal, zihinsel ve ruhsal yönlerini bütüncül bir eğitim yaklaşımıyla da ele aldığı anlaşılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Tasavvuf , Tasavvuf Edebiyatı, Nefis Eğitimi, Sembolik Anlatım.

Nafs and human education in Sufi literature

Abstract

This study examines the symbolic style of expression and the story-based educational method used in Sufi literature. It has been demonstrated that Sufi literature is not only an aesthetic form of expression, but also presents an educational model aimed at the moral and spiritual development of the individual. In the study, firstly, the stages of the nafs and the process of disciplining the nafs are discussed, and the stages of the individual's inner transformation are addressed. Afterwards, the nature of symbolic expression is examined, and it is aimed to emphasize that it facilitates learning by concretizing abstract concepts and enables the individual to participate actively in the process of thinking. Subsequently, the function of education through storytelling is analyzed, and examples, especially from Mawlana Jalal al-Din Rumi's (d. 672/1273) *Masnavi*, are evaluated. The symbols and characters found in Sufi stories contribute to the individual's discipline of the nafs, moral development, and the development of inner awareness. Accordingly, it is seen that Sufi literature directs the individual toward an active learning process by using certain educational methods. As a result, it is understood that Sufi literature also addresses the emotional, intellectual, and spiritual aspects of the individual through a holistic educational approach.

Keywords: Tasawwuf, Sufi Literature, Symbolism, Storytellin in Education, Nafs Training.

Gece Açan Çiçekler adlı eserde tasavvuf ve Mevlevilik: Kavramsal ve metaforik bir çözümleme

Kübra Yıldız [1,*] & Oktay Nar [2]

[1] Türk Dili ve Edebiyatı Selçuk Üniversitesi
[2] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Selçuk Üniversitesi
kubraayldz32@gmail.com

Özet

Tarık Tufan'ın Gece Açan Çiçekler adlı eseri üzerine hazırlanan bu çalışma, metinde yer alan tasavvufî terminolojinin kullanım sıklığını ve metin içindeki dağılımını nicel veriler doğrultusunda incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırma kapsamında eser taranmış; Mevlevî kültürüne ve genel tasavvuf geleneğine ait "derviş", "cezbe", "Mevlevîhane", "zikir", "nefes", "şeyh", "âşk" ve "âşık" gibi kavramların kullanım sıklığı tespit edilmiştir. Elde edilen bulgular, özellikle "şeyh" ve "derviş" kavramlarının metinde en yüksek frekansa sahip olduğunu göstermektedir. "Derviş" kavramının hem karakter düzleminde hem de metaforik anlamda yaklaşık otuz beş farklı bağlamda kullanıldığı; "âşk" ve "âşık" kelimelerinin ise beşerî ve mecazî aşk katmanları üzerinden eserin tematik derinliğini beslediği belirlenmiştir. Ayrıca mürid-mürşid ilişkisini görünür kılan "Mevlevîhane" gibi tasavvufî mekân adlarının, özellikle Üsküdar Tekkesi örneği üzerinden somutlaştırıldığı görülmektedir. Tasavvufî ve Mevlevî terminolojinin yoğun kullanımı, eserin mistik ve metaforik atmosferini ve anlatı derinliğini belirgin biçimde güçlendirmektedir. Çalışmada, söz konusu kavramların kullanım sıklıkları temel alınarak eserin tasavvufî derinliği, metaforik anlatım yapısı, Mevlevî kültürünün kavramsal temsili ve yazarın terminoloji tercihleri akademik bir perspektifle değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Gece Açan Çiçekler, Tasavvuf, Mevlevîlik, Tekke, Derviş

Sufism and the Mevlevi order in Gece Açan Çiçekler: A conceptual and metaphorical analysis

Abstract

This study, based on Tarık Tufan's work *Gece Açan Çiçekler*, aims to examine the frequency of use and distribution within the text of the Sufi terminology contained therein, using quantitative data. As part of the research, the work was analysed; the frequency of use of concepts associated with Mevlevi culture and the general Sufi tradition, such as "dervish", "cezbe", "Mevlevi lodge", "zikir", "nefes", "sheikh", "love" and "lover", was determined. The findings reveal that the concepts of "sheikh" and "dervish" have the highest frequency in the text. It was determined that the concept of "dervish" is used in approximately thirty-five different contexts, both in terms of character and metaphorically; whilst the words "love" and "lover" enrich the thematic depth of the work through layers of human and metaphorical love. Furthermore, it is observed that the names of Sufi spaces, such as "Mevlevîhane", which make the disciple-guide relationship visible, are concretised particularly through the example of the Üsküdar Tekke. The intensive use of Sufi and Mevlevi terminology significantly strengthens the work's mystical and metaphorical atmosphere and narrative depth. In this study, the work's Sufi depth, metaphorical narrative structure, conceptual representation of Mevlevi culture, and the author's terminological choices have been evaluated from an academic perspective, based on the frequency of use of the aforementioned concepts.

Keywords: Gece Açan Çiçekler, Sufism, Mevlevî Order, Tekke, Dervish

Bir adlandırma meselesi üzerine

Çağlayan Yılmaz

Türk Dili ve Edebiyah Atatürk Üniversitesi
caglayan.yilmaz@atauni.edu.tr

Özet

Türkçe ve *Türk dili*, Türkiye'de kullanılan standart dili ifade etmek için kullanılır. Bununla birlikte, aynı ifadeler Türkoloji literatüründe, dünya genelinde yazılan/konuşulan Türk dillerini/lehçelerini de karşılamaktadır. Bazı yayınlarda, karışıklığın önüne geçmek amacıyla Türkiye'de kullanılan standart dil için *Türkiye Türkçesi* ifadesi tercih edilse de kullanımda bir uzlaşma sağlanamamıştır. Uzlaşmazlığın sebebi, sadece bir tercih farklılığı değildir. Türkiye'de "dil", "lehçe", "şive", "ağız" gibi terimler, farklı çevrelerde farklı tanımlandığından genel Türk dilinin kollarının nasıl adlandırılacağı meselesi; sonu gelmez tartışmalara, yer yer polemiklere sebep olmaktadır. İster art zamanlı ister eş zamanlı yaklaşımın ürünü olsun, söz konusu terimler, bir hiyerarşi üzerinden tanımlanmaktadır. Farklı hassasiyetlerle yapılmış tanımlar, terimler arasında farklı hiyerarşilere sebep olmuştur. Terimlerin kapsamı belirlenemediğinden, uygulamada farklılıklar ortaya çıkmakta, farklı adlandırmalar yapılmaktadır. Terim karmaşasının ürünü olan *Türkiye Türkçesi, Türkmen Türkçesi, Azerbaycan Türkçesi, Azerbaycan dili, Azerbaycanca* gibi ifadeler; Türkçenin kelime yapısına ve söz dizimine de uygun değildir. Çalışmada, literatürde kullanımı gitgide yayılan bu ifadeler ele alınmış, tercih edilen kullanımların arka planındaki terminolojik kurgu araştırılmıştır. Ayrıca adlandırmada tercih edilen ifadelerin, Türkçeye uygunluğu da sorgulanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe, Türk dili, Türk dilleri, Türk lehçeleri, dil-lehçe ayrımı

On a question of nomenclature

Abstract

In Türkiye, the terms *Türkçe* and *Türk dili* are commonly used to refer to the standard language in the country. However, in the field of Turkology, these same terms are also employed as umbrella designations for the Turkic languages/dialects throughout the world. Although some publications prefer the term *Türkiye Türkçesi* to denote the standard language of Türkiye in order to avoid ambiguity, no consensus has been reached regarding its usage. The lack of agreement is not merely a matter of preference. Since there is no generally accepted definition in Türkiye of such terms as "*language*", "*dialect*", "*accent*", and "tongue", the question of how to designate the branches of the Turkic language continuum has given rise to persistent debates and, at times, polemics. Whether based on a diachronic or a synchronic approach, these terms are defined within a hierarchical framework. Definitions shaped by different theoretical perspectives have consequently produced different hierarchical relationships among them. Because the scope of these terms remains unsettled, divergent practices and competing naming conventions have emerged. Expressions such as *Türkiye Türkçesi, Türkmen Türkçesi*, *Azerbaycan Türkçesi*, *Azerbaycan dili, Azerbaycanca*, and *Ukraynaca* —which reflect this terminological inconsistency— are also problematic with respect to the morphological structure and syntactic patterns of Turkish. This study examines these expressions, whose use has become increasingly widespread in the literature, investigates the terminological framework underlying these naming preferences, and evaluates their conformity with the structural characteristics of Turkish.

Keywords: Turkish, Turkish language, Turkic languages, Turkic dialects, language-dialect distinction

Kısasü'l Enbiyâ'da geçen din ve inançla ilgili söz varlığı

Büşranur Aslan

Türk Dili ve Edebiyatı Kahramanmaraş Sütçü Imam Üniversitesi
busranuraslan02@gmail.com

Özet

Adından da anlaşılacağı üzere peygamberlerin kıssaları anlamına gelen Kısasü'l-Enbiyâ, İslam kültür dünyasının en köklü ve tesirli eserlerinden biridir. Başta Hz. Muhammed olmak üzere, Kur'an-ı Kerim'de adı geçen pek çok peygamberin hayatını, mücadelelerini ve olaylarını konu alan eser, sadece dini bir eser değil aynı zamanda yazıldığı dönemin dil özelliklerini yansıtan zengin bir söz varlığı hazinesine sahiptir. Dini içerikli eser, kendisinden sonra yazılan ve dini içeriklere sahip birçok esere kaynaklık etmektedir. Bu çalışmada, Kısasü'l-Enbiyâ'da yer alan din ve inanca dair söz varlığı unsurları incelenerek İslamiyet'in esere ne kadar yansıdığını ve onun meydana getirdiği kültürün ne ölçüde benimsendiğini ortaya koymak amaçlanmıştır. Eserde yer alan söz varlığı unsurları tarama yöntemiyle tespit edilmiştir. Elde edilen sözcüklerin metin içerisindeki kullanım sıklıkları verilerle ortaya konulmuş, bu kavramların anlamsal derinliği ise metinden hareketle somutlaştırılmıştır. Çalışmanın sonuç bölümünde tespit edilen sözcüklerin etimolojisi ve eserin genel bağlamındaki işlevleri değerlendirilmiştir. Böylece hem Türk dilinin dini terminolojiye dair verileri hem de Kısasü'l-Enbiyâ'nın inanç dünyasını inşa etmedeki dilsel gücü kapsamlı bir şekilde açığa çıkarılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Kısasü'l Enbiyâ, Rabguzi, din ve inanç, söz varlığı.

The vocabulary related to religion and belief in Kısasü'l Enbiyâ

Abstract

As its name suggests, Kısasü'l-Enbiyâ meaning the stories of the prophets is one of the most enduring and influential works in the Islamic cultural world. Focusing on the lives, struggles and events of many prophets mentioned in the Kur'an Kerim, foremost among them the Prophet Muhammad, the work is not merely a religious text but also possesses a rich lexicon that reflects the linguistic characteristics of the period in which it was written. This religious work has served as a source for many subsequent works containing religious content. This study aims to examine the lexical elements related to religion and faith found in Kısasü'l-Enbiyâ, thereby revealing the extent to which Islam is reflected in the work and the degree to which the culture it engendered has been adopted. The lexical elements in the work were identified using a screening method. The frequency of usage of the identified words within the text was established through data, whilst the semantic depth of these concepts was concretised based on the text. In the conclusion of the study, the etymology of the identified words and their functions within the general context of the work were evaluated. Thus, both the data regarding religious terminology in the Turkish language and the linguistic power of Kısasü'l-Enbiyâ in constructing a world of faith have been comprehensively revealed.

Keywords: Kısasü'l Enbiyâ, Rabguzi, religion and belief, vocabulary.

TDK 2023 Türkçe Sözlük'te yer alan türemiş fiiller üzerine

Ayşe Öztürk Yılmaz

Türk Dili ve Edebiyatı Iğdır Üniversitesi
aysheozturk6189@hotmail.com

Özet

Bu çalışma, Türkçenin türetme gücünün en belirgin örneklerinden biri olan türemiş fiilleri ele almayı amaçlamaktadır. Türkçe, sondan eklemeli bir dil olarak, kök ve eklerin birleşimiyle yeni kelimeler türetme konusunda oldukça zengin bir yapıya sahiptir. Özellikle türemiş fiiller, dilin işlevselliğini ve ifade kapasitesini genişleten önemli bir dilbilimsel unsurdur. Türemiş fiillerin incelenmesi, yalnızca Türkçenin dilbilgisi yapısını anlamakla sınırlı kalmayıp, aynı zamanda dilin tarihsel gelişimi, kültürel birikimi ve düşünce sistematiği hakkında da önemli ipuçları sunmaktadır. Çalışmanın temel verisi, TDK'nin 2023 Türkçe Sözlüğünden alınan 6700 civarı türemiş fiilden oluşan kapsamlı bir listeye dayanmaktadır. Bu veri seti, Türkçenin yapım ekleri aracılığıyla nasıl yeni fiiller türettiğini, bu eklerin kullanım sıklığını ve dağılımını anlamaya olanak sağlamaktadır. Araştırmada, türemiş fiiller isimden türeyen ve fiilden türeyen yapılar olmak üzere iki ana kategoride incelenmiştir. Çalışmanın bulguları, Türkçede türemiş fiillerin yapısal çeşitliliğini gözler önüne sermektedir. İsimden fiil türeten eklerin (-lA, -lAş, -Ar vb.) fiilden fiil türeten eklere göre daha yoğun kullanıldığı tespit edilmiştir. Bu çalışma, Türkçede türemiş fiillerin yoğunluğu ve çeşitliliği, dilin kullanıcılarına sunduğu yaratıcı ifade imkanlarını gözler önüne sermektedir. Bunun yanı sıra, bu fiillerin Türkçenin güncel söz varlığındaki yerini anlamak, dilin gelecekteki kullanım biçimlerine dair öngörüler sunmaktadır. Türkçe, türetme kapasitesiyle yalnızca bir iletişim aracı olmanın ötesine geçerek, insan düşüncesinin ve yaratıcılığının bir aynası haline gelmiştir. Türemiş fiillerin incelenmesi, yalnızca dilbilimsel bir analiz değil, aynı zamanda Türkçenin dinamik yapısını ve ifade gücünü daha derinlemesine kavramak için önemli bir adımdır.

Anahtar Kelimeler: dil bilimi, türkçe, fiiller, türemiş filler, yapım ekleri

On derived verbs featured in the TDK 2023 Turkish Dictionary

Abstract

This study aims to examine derived verbs, which are one of the most striking examples of Turkish's derivational capacity. As an agglutinative language, Turkish possesses a highly rich structure for deriving new words through the combination of roots and suffixes. Derived verbs, in particular, are a significant linguistic element that expands the language's functionality and expressive capacity. The study of derived verbs not only helps to understand the grammatical structure of Turkish but also provides important insights into the language's historical development, cultural heritage and system of thought. The primary data for this study is based on a comprehensive list of approximately 6,700 derived verbs taken from the Turkish Language Association's (TDK) 2023 Turkish Dictionary. This dataset enables an understanding of how Turkish generates new verbs through derivational suffixes, as well as the frequency and distribution of these suffixes. In the research, derived verbs were examined under two main categories: structures derived from nouns and those derived from verbs. The findings of this study highlight the structural diversity of derived verbs in Turkish. It has been observed that suffixes deriving verbs from nouns (-lA, -lAş, -Ar, etc.) are used more frequently than those deriving verbs from other verbs. This study highlights the density and diversity of derived verbs in Turkish, demonstrating the creative expressive possibilities the language offers its users. Furthermore, understanding the place of these verbs within the current lexicon of Turkish provides insights into the language's future forms of usage. With its capacity for derivation, Turkish has transcended its role as a mere means of communication to become a mirror of human thought and creativity. The examination of derived verbs is not merely a linguistic analysis but also a significant step towards gaining a deeper understanding of Turkish's dynamic structure and expressive power.

Keywords: linguistics, Turkish, verbs, derived verbs, derivational suffixes

“Ayrım” etnonimi ve “Ayrım” unsurlu etnotoponimler

Ramil Bayramov

Filoloji Fakültesi Bakü Devlet Üniversitesi
rbayramov924@gmail.com

Özet

Oğuzların on birinci boyu olarak kabul edilen Ayrım etnik grubu, tarih boyunca olduğu gibi günümüzde de Türkiye ve Azerbaycan'ın çeşitli bölgelerinde varlığını sürdürmektedir. Bu durum, “Ayrım” etnonimi üzerine farklı coğrafyalarda çeşitli bilimsel ve halk etimolojilerinin ortaya çıkmasına neden olmuştur. Aynı zamanda bu adla türetilen onomastik birimler, özellikle etnotoponimler, günümüzde de dilde aktif şekilde kullanılmaktadır. Kaynaklarda “Ayrım” özel adının Eymür, Eymir, Eymur, Emir, Əmir, İmir gibi farklı fonetik ve morfolojik biçimlerde geçtiği görülmektedir. “Oğuz Kağan Destanı”nda Ayrımlar, yirmi dört Oğuz boyundan biri olarak anılmakta; Mahmud el-Kaşgarî'nin “Dîvânü Lugāti't-Türk” adlı eserinde ise bu boy, Oğuzların on birincisi olarak kaydedilmektedir. Bu durum, etnonimin tarihî kökeninin derin ve çok katmanlı olduğunu göstermektedir. “Ayrım” etnoniminin kökenine ilişkin farklı görüşler ileri sürülse de, en güçlü ve tutarlı yaklaşım, bu adın Oğuz boylarından biri olan Eymür ile bağlantılı olduğunu ortaya koymaktadır. Nitekim Azerbaycan'ın Gazah, Daşkesen, Şemkir ve Gedebey bölgelerinde yaşayan bazı toplulukların Eymur veya Emir adıyla anılması bu görüşü desteklemektedir. Bu adın Eymür, Emirli ve İmirli gibi varyantlarının da yaygın biçimde kullanılması, etnonimin tarihsel süreç içerisinde farklı fonetik biçimler kazanarak yaşadığını göstermektedir. Ayrıca Ayrımların bir kısmının tarih boyunca İran coğrafyasına yerleştiği ve burada Şahseven adıyla tanındığı bilinmektedir. Günümüzde Azerbaycan, Gürcistan ve Ermenistan başta olmak üzere geniş bir coğrafyada “Ayrım” adıyla ilişkili çok sayıda etnotoponim bulunmaktadır. Bu yer adları arasında Böyük Ayrım, Kiçik Ayrım, Ayrum, Ayrum Mets, Ayrum Pokr, Polad Ayrım, Emirheyir; İmir, İmira, İmirli, İmirhesen; Azerbaycan'da Eymur (Ağdaş), Molla Ayrım (Tovuz), Kuşçu Ayrım, Bağanıs Ayrım (Gazah), Aşağı Ayrım, Yukarı Ayrım, Emirvar (Daşkesen), Emiraslanlı, Emir (Gedebey), Böyük Emili ve Kiçik Emili (Gebele) gibi nümuneler yer almaktadır. Bununla birlikte Türkiye'nin Erzurum, Kars ve Iğdır bölgelerinde de bu etnonime bağlı yer adlarına rastlanmakta ve kaynaklarda bu adla ilişkili yaklaşık 72 etnotoponimin bulunduğu belirtilmektedir. Tüm bu veriler, geniş bir coğrafyaya yayılmış olan Ayrım Türk etnik grubunun kendine özgü ve zengin bir onomastik sistem oluşturduğunu göstermektedir. Bu sistemin incelenmesi, Türk dünyasının ortak tarihî, kültürel ve dilsel mirasının daha derinlemesine anlaşılması açısından büyük önem taşımaktadır. Bu çalışma, söz konusu etnonimin kökeni, yayılımı ve onomastik yansımalarını bilimsel çerçevede ele almayı amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk etnik grubu, “Ayrım” etnonimi, onomastik birimler, toponimler, etnotoponimler.

“Ayrım” ethnonym and ethnotoponyms with the “Ayrım” component

Abstract

The Ayrım ethnic group, regarded as the eleventh tribe of the Oghuz Turks, has historically inhabited and continues to inhabit various regions of Turkey and Azerbaijan. This has led to the emergence of different scholarly and folk interpretations of the ethnonym “Ayrım” across a wide geographical area. In addition, onomastic units derived from this name—especially ethnotoponyms—remain actively used, reflecting the continuity of historical and cultural identity. Historical sources indicate that the name “Ayrım” appears in multiple phonetic and morphological forms, such as Eymür, Eymir, Eymur, Emir, Əmir, and İmir. In the “Book of Oghuz Khagan,” the Ayrıms are mentioned as one of the twenty-four Oghuz tribes, while in Mahmud al-Kashgari’s “Dīwān Lughāt al-Turk,” they are recorded as the eleventh tribe. These records demonstrate the deep historical roots and complex linguistic development of the ethnonym. Although various etymological explanations have been proposed, the most convincing view associates the name “Ayrım” with the Eymür tribe of the Oghuz. This connection is supported by the existence of communities in regions of Azerbaijan such as Gazakh, Dashkasan, Shamkir, and Gadabay, where groups are known as Eymur or Emir. The use of variants such as Eymür, Emirli, and İmirli indicates that the ethnonym has been preserved despite phonetic variation over time. Additionally, some Ayrıms migrated to Iranian territories, where they became known as the Shahsevan. Today, numerous ethnotoponyms related to the name “Ayrım” are found across Azerbaijan, Georgia, and Armenia. Examples include Böyük Ayrım, Kiçik Ayrım, Ayrum, Polad Ayrım, Emirheyir; İmir, İmira, İmirli; as well as Eymur (Aghdash), Molla Ayrım (Tovuz), Kushchu Ayrım, Baghanis Ayrım (Gazakh), Ashagi and Yukhari Ayrım, Emirvar (Dashkasan), Emiraslanli, Emir (Gadabay), and Böyük and Kiçik Emili (Gabala). Similar toponyms are also widely attested in eastern regions of Turkey, particularly in Erzurum, Kars, and Iğdır, where approximately 72 related place names have been documented. Overall, the wide geographical distribution of the Ayrım people and the abundance of related place names demonstrate a rich and distinctive onomastic system. Studying this system is essential for understanding the shared historical, cultural, and linguistic heritage of the Turkic world.

Keywords: turkish ethnic group, “ayrım” ethnonym, onomastic units, toponyms, ethonotoponyms

Azerbaycan Çocuk Matbuatında "Mekteb" Dergisi (1911-1920)

Elif Koç

Çağdaş Türk Lehçeleri ve Edebiyatları Atatürk Üniversitesi
elif.kolikpinar@atauni.edu.tr

Özet

Bu çalışmada Azerbaycan çocuk matbuatının erken dönem örneklerinden biri olan Mekteb dergisi (1911-1920) ele alınmaktadır. Araştırmanın temel gerekçesini, Türkiye'de Azerbaycan çocuk basınının gelişim sürecinde önemli bir dergi olan Mekteb'in bütüncül biçimde ele alınmamış olması oluşturmaktadır. Bu bağlamda araştırma, hem çocuk edebiyatı hem de eğitim tarihi açısından önem taşımaktadır. Çalışmanın amacı, Mekteb dergisini içerik, dil ve yayın politikası açısından değerlendirerek genel özelliklerini ortaya koymaktır. Araştırmada nitel yöntem benimsenmiş, literatür taraması ve doküman incelemesi tekniği kullanılmıştır. Çalışmanın evrenini Azerbaycan çocuk matbuatı oluştururken, örneklemini Mekteb dergisinin 1911–1920 yılları arasında yayımlanan sayıları meydana getirmektedir. Araştırma sonucunda, dergide, Neriman Nerimanov, Mirza Elekber Sabir, Cafer Cabbarlı, Hüseyin Cavid, Abdulla Şaik, Üzeyir Hacıbeyov gibi dönemin önemli edebiyatçılarının yazılarına yer verildiği görülmektedir. Ayrıca Mekteb dergisinin çocuklara yönelik eğitici ve öğretici içerikleriyle dönemin pedagojik anlayışını yansıttığı, sade ve anlaşılır diliyle geniş bir okuyucu kitlesine hitap ettiği belirlenmiştir. Dergide bilim, edebiyat, ahlak ve günlük yaşamla ilgili konulara yer verilerek çocukların çok yönlü gelişimi hedeflenmiştir. Bununla birlikte derginin, dönemin siyasi ve ekonomik koşullarından olumsuz etkilendiği ve bu nedenle 1920'de yayın hayatını sonlandırmak zorunda kaldığı tespit edilmiştir. Bu doğrultuda, Mekteb dergisinin Azerbaycan çocuk edebiyatı ve basın tarihi açısından önemli bir kaynak olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Azerbaycan çocuk basını, Mekteb dergisi, çocuk edebiyatı, eğitim.

The Magazine "Mekteb" in the Azerbaijani Children's Press (1911–1920)

Abstract

This study examines the journal *Mekteb* (1911–1920), one of the early examples of the Azerbaijani children's press. The primary rationale for the research is that *Mekteb*, a significant journal in the development of Azerbaijani children's press in Turkey, has not been comprehensively examined. In this context, the research is significant from the perspectives of both children's literature and the history of education. The aim of the study is to evaluate the Mekteb journal in terms of content, language and publication policy, thereby identifying its general characteristics. A qualitative approach was adopted in the research, utilising literature review and document analysis techniques. The population of the study consists of the Azerbaijani children's press, whilst the sample comprises the issues of the *Mekteb* journal published between 1911 and 1920. The research reveals that the journal featured articles by prominent literary figures of the period, such as Neriman Nerimanov, Mirza Elekber Sabir, Cafer Cabbarlı, Hüseyin Cavid, Abdulla Şaik and Üzeyir Hacıbeyov. Furthermore, it has been established that the *Mekteb* journal reflected the pedagogical understanding of the period through its educational and instructive content aimed at children, and that it appealed to a wide readership with its simple and accessible language. By covering topics related to science, literature, ethics and daily life, the magazine aimed to foster the all-round development of children. However, it has been established that the magazine was adversely affected by the political and economic conditions of the time and, as a result, was forced to cease publication in 1920. In this regard, it can be said that the *Mekteb* magazine constitutes an important source in terms of Azerbaijani children's literature and press history.

Keywords: Azerbaijani children's press, Mekteb magazine, children's literatüre, education.

Turizm terminlerinin çevrilmesiyle ilgili sorunlar

Leman Hesenova

Dilbilim Azerbaycan Milli Bilimler Akademisi Nesimi Dil Araştırmaları Enstitüsü
lemanheseneli@gmail.com

Özet

Günümüzde turizm, dünyanın en önemli bağımsız endüstrilerinden biri haline gelmiştir. Bazı gelişmekte olan ülkelerde turizm, ekonomilerinin temelini oluşturmaktadır. Türkiye, İtalya, Tayland, Malezya, Kıbrıs ve diğer birçok ülke, turizmden elde edilen gelir sayesinde gelişmektedir. Bu gelişmeyle birlikte, bu endüstrinin terminolojisi de ortaya çıkmış ve gelişmiştir. Turizm terminolojisinin kapsamı geniştir. Dolayısıyla, bu alanın özelliklerinden biri de çeşitli alanlarla ilgili terimleri bir araya getirmesidir. Buna genel sözcük katmanı da denir. Genellik, dil konuşan her bir kişi tarafından uygun sözcük birimlerinin kullanılması olarak anlaşılır. Belirli bir sözlüğün ayırt edici özelliği, belirli bir alana ait olmasıyla belirlenir. Z. Ulusoy, A. Sezgin ve A. Bayram tarafından hazırlanan Almanca-Türkçe, Türkçe-Almanca turizm terimleri sözlüğü, ne yenir, ne giyilir, vücut, çevre, sağlık, meslekler, spor, ülkeler, eğlence, eğitim vb. bölümler içermektedir. Sözlükte toplam 82 konu alanı yer almaktadır. Müzik başlıklı bölümde ise alkış, duraklama, bale, balo, a cappella, bariton, bas, başrol, bemol, besteci, bilet, dans, dans okulu, dekor, keskin, drama, komedi, konser, koro, majör, melodi, mikrofon, nota, opera, operet, orkestra, rol vb. kelimeler bulunmaktadır. Uluslararası turizm terimleri söz konusu olduğunda, burada biraz farklı bir sorunla karşılaşıyoruz. Çünkü turizm ikiye ayrılıyor: yerel ve uluslararası. Yerel turizm, yerel turizmdir. Turizm modern bir alan olduğu, dünyanın farklı ülkelerinde yürütüldüğü ve farklı alanlarla bağlantılı olduğu için, terminoloji sisteminde sürekli olarak yeni terimler ortaya çıkmaktadır.

Anahtar Kelimeler: dilbilim, terminoloji, turizm terimleri

Translation issues of tourism terms

Abstract

Currently, tourism has become one of the most important independent industries in the world. In some developing countries, tourism forms the basis of their economies. Turkey, Italy, Thailand, Malaysia, Cyprus and a number of other countries are developing due to the income from tourism. In connection with this development, the lexicon of this industry has emerged and developed. The scope of tourism terminology is wide. Thus, one of the specific features of this field is that it combines terms related to various fields. This is also called the general lexical layer. Generality is understood as the use of appropriate lexical units by each of the language speakers. The distinguishing feature of a specific lexicon is determined by its belonging to a certain field. The German-Turkish, Turkish-German dictionary of tourism terms prepared by Z. Ulusoy, A. Sezgin and A. Bayram has sections such as what to eat, what to wear, body, environment, health, professions, sports, countries, entertainment, education, etc. A total of 82 subject areas are allocated in the dictionary. The section called Music includes words such as applause, pause, ballet, ball, a cappella, baritone, bass, leading role, flat, composer, ticket, dance, dance school, decor, sharp, drama, comedy, concert, choir, major, melody, microphone, note, opera, operetta, orchestra, role, etc. When it comes to the issue of international tourism terms, we face a slightly different problem here. Because tourism is divided into two parts: local and international. Local tourism is local tourism. Since tourism is a modern field, is carried out in different countries of the world, and is connected to different fields, neologisms are constantly increasing in its terminology system.

Keywords: linguistics, terminology, tourism terms

Cumhuriyet'in kültürel inşasında dil, çeviri ve tiyatro

Ayşe Ece Arslan

Batı Dilleri ve Edebiyatları Bölümü Yozgat Bozok Üniversitesi
ayseecedrlars@gmail.com

Özet

Cumhuriyet'in kültürel inşa sürecinde Türk tiyatrosu, çeviri faaliyetleri aracılığıyla yalnızca estetik değil, aynı zamanda dilsel ve kültürel bağlamda çok katmanlı bir dönüşüm yaşamıştır. Bu dönemde, Batı tarzı dramatik tiyatronun Türk edebiyatına dâhil oluşu, büyük ölçüde çeviri ve uyarlama faaliyetleri aracılığıyla gerçekleşmiştir. Bu değişim sonucunda, yalnızca yeni bir dramatik yapı geleneği benimsenmemiş, aynı zamanda yeni bir düşünme ve ifade biçimi dile yerleşmiştir. Bu çalışmada, Türk tiyatrosunda sözlü, doğaçlamaya dayalı ve açık biçimli tiyatro geleneği yerine, yazılı metne dayanan ve neden-sonuç ilişkisi çerçevesinde yapılandırılan dramatik tiyatro anlayışının benimsenmesi süreci, dil ve çeviri odaklı bir perspektifle ele alınarak tarihsel bağlam içerisinde tartışılmaktadır. Tanzimat ve Meşrutiyet dönemlerinde ivme kazanan Batılılaşma süreci, özellikle Fransızcadan yapılan çeviriler ve uyarlamalar aracılığıyla tiyatro repertuarını şekillendirmiştir; ancak çeviri metinlerin çoğu, yerel beğeni ve ekonomik kaygılar doğrultusunda yapılan uyarlamaların gölgesinde kalmıştır. Cumhuriyet döneminde ise çeviri faaliyetleri planlı ve ideolojik bir nitelik kazanmış, 1940-1967 yılları arasında faaliyet gösteren Tercüme Bürosu, bu sürecin kurumsal merkezine yerleşmiştir. Bu kurumun inisiyatifiyle Avrupa ve Amerikan tiyatrosunun kanonik eserlerinin birçoğu ilk kez Türkçeye kazandırılmış, böylece yalnızca yeni bir repertuar değil, aynı zamanda yeni bir dramatik dil ve estetik anlayış inşa edilmiştir. Bu bağlamda, Cumhuriyet'in kültürel inşasında tiyatro, dil ve çeviri, iç içe geçmiş üç dinamik unsur olarak belirleyici olmuştur. Sonuç olarak, tiyatro aracılığıyla dolaşıma giren çeviri metinler, yeni bir dramatik dilin ve estetik anlayışın yerleşmesini sağlamıştır. Çeviri, yeni bir kültürel ve estetik sistemin kurulmasında etkin bir araç olarak işlev görmüştür. Bu süreçte oynadığı rol göz önüne alındığında, çeviri, Türk tiyatrosunun değişim ve dönüşüm sürecinin merkezinde yer alan temel dinamiklerden biri olarak değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: tiyatro çevirisi, Türk tiyatrosu, Batılılaşma, çeviri ve uyarlama

Language, translation, and theatre in the cultural construction of the Republic

Abstract

In the process of the Republic's cultural construction, Turkish theatre underwent a multilayered transformation through translation activities not only in aesthetic terms but also in linguistic and cultural contexts. In this period, Western-style dramatic theatre was introduced to Turkish literature largely through translation and adaptation activities. As a result of this transformation, not only was a new tradition of dramatic structure adopted, but also a new mode of thinking and expression became embedded in the language. In this study, the process through which the conception of dramatic theatre – based on written texts and structured around cause-and-effect relationships – was adopted in Turkish theatre in place of the oral, improvisation-based, and open-form theatrical tradition is discussed within its historical context from a language and translation-oriented perspective. The Westernization process that gained momentum during the Tanzimat and Constitutional periods shaped the theatrical repertoire, particularly through translations and adaptations from French; however, most translated texts remained overshadowed by adaptations made in line with local tastes and economic concerns. In the Republican era, translation activities acquired a planned and ideological character, and the Translation Bureau, which operated between 1940 and 1967, became the institutional centre of this process. Under the initiative of this institution, many canonical works of European and American theatre were translated into Turkish for the first time, thereby constructing not only a new repertoire but also a new dramatic language and aesthetic understanding. In this context, theatre, language, and translation emerged as three interrelated and decisive elements in the cultural construction of the Republic. As a result, translated texts circulated through theatre facilitated the establishment of a new dramatic language and aesthetic understanding. Translation functioned as an effective instrument in the construction of a new cultural and aesthetic system. Given the role played in this process, translation should be considered one of the fundamental dynamics at the core of the reformation and transformation of Turkish theatre.

Keywords: theatre translation, Turkish theatre, Westernization, translation and adaptation

Erken Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatında adaptasyon: Tarihsel-betimleyici bir inceleme

Devrim Ulaş Arslan

Batı Dilleri ve Edebiyatı Ardahan Üniversitesi
d.ulas.arslan@gmail.com

Özet

Adaptasyon, yabancı dilde yazılmış edebî metinlerdeki kişi isimleri, mekânlar, kültürel şartlar ve olay örgüsünün yerlileştirilerek erek dil ve kültüre aktarıldığı, telif ve tercüme kavramları arasındaki alışılagelmiş ayrımı belirsizleştiren bir çeviri uygulamasıdır. Temellük, yerlileştirme, taklit ve yeniden yazma gibi birçok edimle bağlantılı olan adaptasyon, erken Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatında oldukça yaygındır. Adaptasyon kavramı şimdiye kadar yapılan çalışmalarda genellikle tiyatro ve göstergeler arası çeviri bağlamında incelenmiştir. Bu çalışma, erken Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatında adaptasyon ediminin, özellikle hikâye ve roman gibi edebî metinlerin Türkçeye aktarımında nasıl bir sahiplenme stratejisine dönüştüğünü ve söz konusu dönemde adaptasyon kavramı etrafındaki tartışmaları gün yüzüne çıkarmayı amaçlamaktadır. Bu amaca yönelik olarak çalışma kapsamında, çevirmenlerin hikâye ve roman çevirisinde adaptasyon edimini nasıl uyguladığı metinsel örneklerden faydalanılarak ortaya konmakta; adaptasyon kavramının özgünlük, orijinallik, intihal ve millî edebiyat kavramlarıyla ilişkisi ise söz konusu dönemde edebî çevrelerde yürütülen tartışmalar aracılığıyla irdelenmektedir. Çalışma sonucunda, çevirmenler tarafından erken Cumhuriyet dönemi Türk edebiyatında bazen açık, bazen örtük bir şekilde sıkça başvurulan adaptasyonun rastgele bir tercih ya da intihal eylemi olmadığı, roman ve hikâye yazmayı öğrenmek, okurların beklenti ve beğenilerine hitap edecek gerçekçi metinler üretmek ve yayıncılık dünyasının rekabetçi gereksinimlerini karşılamak gibi çok katmanlı işlevler üstlenen bir metin üretme pratiği olduğu öne sürülmektedir.

Anahtar Kelimeler: adaptasyon, hikâye, roman, çeviri tarihi, erken cumhuriyet dönemi

Adaptation in early Republican Turkish literature: A historical-descriptive study

Abstract

Adaptation refers to a translational practice in which character names, settings, cultural elements, and plot structures in foreign literary texts are domesticated and transferred into the target language and culture, blurring the conventional distinction between concepts of indigenous writing and translation. Adaptation, associated with numerous practices such as appropriation, localization, imitation and rewriting, was prevalent in early Republican Turkish literature. Previous research has primarily examined adaptation within the contexts of theatre and intersemiotic translation. This study aims to uncover how adaptation functioned as a strategy of textual appropriation in the transfer of literary texts, particularly short stories and novels, into Turkish during the early Republican period, and to shed light on the debates surrounding the notion of adaptation at the time. To this end, the study illustrates, through textual examples, how translators employed adaptation in the translation of novels and short stories, and examines the relationship between adaptation and concepts such as authenticity, originality, plagiarism, and national literature through discussions in contemporary literary circles. The study demonstrates that adaptation, frequently employed by translators in early Republican Turkish literature either openly or subtly, was far more than a random preference or plagiarism. Instead, adaptation functioned as a conscious, multifaceted method of textual production, enabling translators to master novel and short story writing, shape works that resonated with audience tastes, and fulfil the competitive needs of the publishing sector.

Keywords: adaptation, short story, novel, translation history, early Republican period

Türkçede zamanın dar kalıpları: Anlamsal ve işlevsel bir inceleme

Ismail Bektaş

Türk Dili ve Edebiyatı Meb
ismailbektas78@hotmail.com

Özet

Türkçede zaman, yalnızca fiil çekimleriyle değil, aynı zamanda kalıplaşmış söz öbekleri aracılığıyla da ifade edilmektedir. Bu çalışmada "zamanın dar kalıpları" olarak adlandırılan ve bir eylemin gerçekleştiği zaman diliminin sonuna, sınırına veya kritik anına işaret eden ifadeler incelenmiştir. "Kılı kılına, son saniyede, 90. dakikada, son anda, ayın sonunda, günün sonunda, son gün, ramak kala, bir dakika vardı…" gibi yapılar; zamanın daraldığını, sürecin sonuna yaklaşıldığını veya eylemin kritik bir eşikte gerçekleştiğini göstermektedir. Bu çalışmada söz konusu kalıplar, yapısal ve anlamsal açıdan değerlendirilmiş, Türkçedeki anlatım gücüne katkıları ortaya konulmuştur. Zaman, dilbilimin temel kategorilerinden biridir ve Türkçede çoğunlukla fiil çekimleri aracılığıyla ifade edilir. Ancak dilin anlatım olanakları yalnızca dilbilgisel zamanla sınırlı değildir. Kalıplaşmış söz öbekleri, zamanın niteliğini, sınırlarını ve yoğunluğunu belirlemede önemli bir rol oynar. Bu bağlamda, belirli bir sürecin sonuna gelindiğini, zamanın daraldığını ya da eylemin kritik bir anda gerçekleştiğini ifade eden kalıp ifadeler dikkat çekmektedir. Bu çalışmanın amacı, "zamanın dar kalıpları" olarak adlandırılan bu ifadeleri tanımlamak, sınıflandırmak ve işlevlerini ortaya koymaktır.

Anahtar Kelimeler: Zaman, kalıplaşmış ifadeler, zarf tümleci, anlam bilimi

Narrow time forms in Turkish: A semantic and functional analysis

Abstract

In Turkish, time is expressed not only through verb conjugations but also through idiomatic expressions. This study examines expressions called "narrow time patterns," which indicate the end, limit, or critical moment of a time period in which an action occurs. Structures such as "on the last second," "in the 90th minute," "at the last moment," "at the end of the month," "at the end of the day," "the last day," "almost there," "one minute before..." show that time is running out, that the end of a process is approaching, or that the action is taking place at a critical threshold. In this study, these patterns are evaluated from a structural and semantic perspective, and their contribution to the expressive power of Turkish is revealed. Time is one of the fundamental categories of linguistics and is mostly expressed in Turkish through verb conjugations. However, the expressive possibilities of language are not limited solely to grammatical time. Idiomatic expressions play a significant role in determining the quality, limits, and intensity of time. In this context, idiomatic expressions that indicate the end of a particular process, the narrowing of time, or the occurrence of an action at a critical moment are noteworthy. The aim of this study is to define, classify, and reveal the functions of these expressions, which are called "narrow patterns of time."

Keywords: Time, idiomatic expressions, adverbial phrases, semantics

Van ağzında "baş" sözcüğünün geçtiği kalıp ifadeler üzerine bir inceleme

Gamze Özok

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi
gamzeozok@yyu.edu.tr

Özet

Türkçe bir sözcük olan "baş", ilk yazılı belgelerden bugüne tarihî ve çağdaş Türk lehçeleri ile çağdaş lehçelerin ağızları dâhil tüm dönemlerde gerçek, yan ve mecaz anlamlarıyla kullanılmış bir sözcüktür. Eski Türkçe döneminden bugüne geniş anlam yelpazesine sahip olan bu sözcük, tek başına kullanılmasının yanında sözcük grupları, deyim, atasözü gibi kalıplaşmış ifadelerin kuruluşunda temel unsurlardan biri olmuştur. Dolayısıyla tüm bu kullanım biçimleri ve anlam çeşitliliğiyle söz varlığının gelişmesine katkı sağlayan sözcüklerden biridir. Bir dilin söz varlığını oluşturan her sözcük için bu durum söz konusu değildir. "Baş" gibi bazı sözcükler bir dilin bütün dönemlerinde aktif kullanılabilirken bazılarının sadece belirli bir dönem, belirli bir süre ya da belirli lehçe ve ağızlarda kullanımına rastlanmaktadır. Türkiye Türkçesi, "baş" sözcüğünün neredeyse tüm anlam çeşitliliğiyle gerek tek başına gerek de sözcük grupları ya da deyim gibi kalıp ifadeler içinde aktif olarak kullanıldığı çağdaş lehçelerden biridir. Çağdaş lehçelerin ağızları üzerine yapılan çalışmaların Türkçenin söz varlığıyla ilgili karanlıkta kalan, bilinmeyen ve fark edilmeyen noktaları aydınlatacağı gerçeği de işin uzmanları tarafından bilinmektedir. Bu çalışmayla da amaç, Türkiye Türkçesinin ağızlarından biri olan Van ağzında "baş" sözcüğünün kalıp ifadeler içindeki kullanımını incelemektir.

Anahtar Kelimeler: Van ağzı, "baş" sözcüğü, kalıplaşmış ifadeler.

A study of fixed expressions containing the word “baş” in the Van dialect

Abstract

The Turkish word “baş” (“head”) is a word that has been used in its literal, secondary and figurative meanings throughout all periods from the earliest written documents to the present day, including historical and contemporary Turkish dialects as well as the subdialects of modern dialects. Since the Old Turkish period, this word has possessed a wide range of meanings and, besides being used independently, it has also become one of the fundamental elements in the formation of fixed expressions such as word groups, idioms, and proverbs. Therefore, with all these forms of usage and semantic diversity, it is one of the words that contribute to the development of the vocabulary of the language. However, this is not the case for every word that constitutes the vocabulary of a language. While some words, such as “baş,” can be actively used in all periods of a language, others are encountered only in a specific period, for a limited time, or within certain dialects and subdialects. Turkish of Türkiye is one of the contemporary dialects in which the word “baş” is actively used both independently and within fixed expressions such as word groups and idioms, with nearly all of its semantic diversity. Specialists in the field are also aware that studies on the subdialects of contemporary dialects can illuminate obscure, unknown, and overlooked aspects of the Turkish vocabulary. Accordingly, the aim of this study is to examine the use of the word “baş” within fixed expressions in the Van dialect, one of the subdialects of Turkish spoken in Türkiye.

Keywords: Van dialect, the word “baş,” fixed expressions.

Türkçe ve Hint-Avrupa dillerinin sözdiziminin karşılaştırmalı dilsel ve kültürel bir çalışması

Vafa Abdullayeva-Nabiyeva

Dilçilik Institutu Azerbaycan Milli Bilimler Akademiyasi
vefa.abdulla@gmail.com

Özet

Bu çalışma, Türk dil ailesinin sözdizimsel yapısını Hint-Avrupa dil ailesiyle, özellikle Germen ve Slav dilleriyle karşılaştırmalı olarak linqvokültürolojik açıdan kapsamlı biçimde incelemektedir. Çalışmanın temel varsayımı, sözdizimin yalnızca dilbilgisel bir yapı olmadığı, aynı zamanda belirli bir dil topluluğunun kültürel, bilişsel ve iletişimsel özelliklerini yansıtan bir sistem olduğudur. Araştırmada Türk dillerinin başlıca tipolojik özellikleri olan eklemeli yapı, baş-sonlu (head-final) sözdizimi, özne-nesne-fiil (SOV) dizilişi ve fiilimsi yapıların (ortaç ve zarf-fiil) yoğun kullanımı ele alınmaktadır. Bu özellikler, Hint-Avrupa dillerinde yaygın olan çekimli ve analitik yapı, özne-fiil-nesne (SVO) dizilişi ve yan cümleciklere dayalı sözdizimi ile karşılaştırılmaktadır. Linqvokültürolojik açıdan Türk dillerinin sözdizimi, örtüklük, bağlamsal bütünlük ve anlamın yoğunlaştırılması gibi özelliklerle öne çıkmaktadır. Birden fazla anlam katmanı çoğu zaman tek bir cümle içinde sıkıştırılmış biçimde ifade edilir. Bu durum, göçebe yaşam tarzı, sözlü anlatım geleneği ve kolektif düşünme biçimiyle yakından ilişkilidir. Buna karşılık Germen ve Slav dillerinde açıklık, sözdizimsel genişleme ve hiyerarşik yapılaşma daha baskındır. Bu özellikler, daha analitik düşünme biçimleri, kurumsallaşmış yazılı gelenekler ve iletişimde açıklık arayışı ile bağlantılıdır. Çalışmada ayrıca kelime dizilişi, eksiltme (ellipsis), zaman ve yan cümle kurma stratejilerindeki farklılıkların, gerçekliğin dil yoluyla nasıl kurgulandığını gösterdiği ortaya konulmaktadır. Sonuç olarak, dil aileleri arasındaki sözdizimsel farklılıkların derin kültürel ve epistemolojik temellere dayandığı vurgulanmakta ve linqvokültürolojik yaklaşımın bu farklılıkları anlamada vazgeçilmez olduğu sonucuna varılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Türk dilleri, sözdizimi, linqvokültüroloji, SOV yapısı, karşılaştırmalı dilbilim

A comparative linguocultural study of Turkic and Indo-European syntax

Abstract

This study offers a comprehensive linguocultural analysis of the syntactic structures of the Turkic language family in comparison with Indo-European languages, with a particular focus on the Germanic and Slavic branches. It argues that syntactic organization is not merely a formal grammatical system but a reflection of deeper cultural, cognitive, and communicative patterns embedded within a linguistic community. The research examines core typological features of Turkic languages, including agglutinative morphology, head-final structure, subject–object–verb (SOV) word order, and the extensive use of non-finite verb forms such as participles and converbs. These features are contrasted with the predominantly inflectional and analytical structures of Indo-European languages, which typically follow a subject–verb–object (SVO) order and rely heavily on subordinate clauses and conjunctions. From a linguocultural perspective, Turkic syntax demonstrates a tendency toward implicitness, contextual cohesion, and semantic compression. Meaning is often conveyed through compact structures that integrate multiple layers of information within a single clause, reflecting a holistic worldview shaped by nomadic traditions, oral discourse practices, and collective cognition. In contrast, Indo-European languages, especially Germanic and Slavic, exhibit explicitness, syntactic expansion, and hierarchical organization of clauses. These characteristics correspond to more analytical modes of thinking, institutionalized discourse traditions, and a preference for clarity and segmentation in communication. The study further explores how differences in word order, ellipsis, temporality, and subordination strategies reveal distinct cultural models of reality construction. Ultimately, it concludes that syntactic variation across language families is deeply intertwined with cultural epistemologies, and that linguoculturological approaches are essential for a more holistic understanding of syntax in both theoretical and applied linguistics.

Keywords: Turkic languages, syntax, linguoculturology, SOV structure, comparative linguistics

Adana yöresel ağızda kullanılan sözcüklerin yabancı dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerin sözcük edinim düzeylerinin sosyodilsel yetenekleri açısından belirlenmesi üzerine bir çalışma: Çukurova Üniversitesi örneği

Hacer Pınar

Rektörlük Iğdır Üniversitesi
gedikhacer@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı, Çukurova Üniversitesi Türkçe Öğretim Merkezi'nde (TÖMER) yabancı dil olarak Türkçe öğrenen yabancı uyruklu öğrencilerin Adana ağzına ait sözcük edinim düzeylerinin/başarılarının sosyodilsel yetenekleri açısından belirlenmesidir. Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metninde de bahsedildiği gibi sosyodilsel yetenek, dil kullanımının sosyal boyutu ile ilgili bilgi ve becerileri konu alır. Sosyokültürel yetide değinildiği üzere dil sosyokültürel bir olgudur ve bu boyutta dil Ortak Başvuru Metninde sosyodilsel yetenek ile ilişkili ele alınmıştır. Dilin kullanımı ile lehçe ve ağız önemli bir yer tutmaktadır. Veriler uzman görüşü alınarak araştırmacı tarafından geliştirilen Adana ağzına ait sözcük edinim düzeylerinin sosyodilsel yetenekleri açısından belirlenmesi anketi ve ucu açık sorular tekniği ile toplanmıştır. Araştırmanın çalışma gurubunu, 2022-2023 öğretim yılı güz döneminde Çukurova Üniversitesi TÖMER'de Türkçe eğitimi alan yaşları 17 ile 29 arasında değişen C1 seviyesindeki 20 farklı uyruğa sahip 15'i kadın, 20'si erkek toplam 35 öğrenci oluşturmaktadır. Bu çalışmanın karma yöntem tasarımı vardır. Anket sonucu elde edilen nicel veriler IBM SPSS Statistics 23 programı kullanılarak değerlendirilmiştir. Nitel verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda Türkiye'ye başka ülkelerden gelmiş ve Adana'da eğitim görmekte olan Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen yabancı uyruklu öğrencilerin Adana'da yerel halk ile iletişimlerinde ağız kullanımındaki kullanılan sözcük ve ifadelerin anlamlarını bilmedikleri, yöresel ağız kullanımının Çukurova bölgesinde günlük iletişimlerini ve sosyal yaşantılarını olumsuz etkilediği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Öğrenme, Çukurova/Adana yöresel ağız, Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, Sosyodilsel yetenek, Toplumbilim.

A study on determining the vocabulary acqusition levels of students learning Turkish as a foreign language in terms of sociolinguistic competence of the words used in Adana regional dialect: The case of Çukurova University

Abstract

The aim of this study is to determine the level/success of foreign students learning Turkish as a foreign language in Çukurova University Turkish Teaching Center (TÖMER) in terms of their sociolinguistic abilities. As mentioned in the Common European Framework of Reference for Languages, sociolinguistic competence deals with knowledge and skills related to the social dimension of language use. As mentioned in sociocultural competence, language is a sociocultural phenomenon and in this dimension, language is discussed in relation to sociolinguistic ability in the Common Reference Text. Dialect and idiolect have an important role in the use of language. The data were collected by means of a questionnaire to determine the vocabulary acquisition levels of Adana dialect in terms of sociolinguistic abilities, which was developed by the researcher by taking expert opinion, and open-ended questions technique. The study group of the research consists of a total of 35 students, 15 females and 20 males, with 20 different nationalities at the C1 level, aged between 17 and 29, who studied Turkish at Çukurova University TÖMER in the fall semester of the 2022-2023 academic year. This study has a mixed method design. Quantitative data obtained as a result of the survey were evaluated using the IBM SPSS Statistics 23 program. Content analysis method was used in the analysis of qualitative data. As a result of the research, it was found that foreign students who came to Turkey from other countries for studying in Adana and learning Turkish as a foreign language do not know the meanings of the words and expressions used in the dialect usage in their communication with the local people in Adana, and the use of the local dialect negatively affects their daily communication and social life in the Çukurova region.

Keywords: Learning Turkish, Çukurova/Adana local dialect, Teaching Turkish as a foriegn language, Sociolinguistic competence, Sociolinguistics.

Dijital iletişim ortamında Azerbaycan dilinin yazım (ortoğrafik) normu: “Facebook” ve “Instagram” verileri üzerine bir inceleme

Aynur Hesenova

Dilbilim Bakü Devlet Universitesi
aynur.osmanovna@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı, “Facebook” ve “Instagram” platformlarında paylaşılan içerikler üzerinden Azerbaycan Türkçesinin ortografik (yazım) kurallarına uyulma düzeyini belirlemek, mevcut ihlal türlerini ve bunların ortaya çıkma nedenlerini incelemektir. Sosyal medyanın yaygınlaşmasıyla birlikte yazılı iletişimin hız kazanması ve daha gayriresmî bir nitelik taşıması, dil normlarına yönelik yaklaşımda önemli değişikliklere yol açmıştır. Çalışmada ampirik ve kuramsal yöntemlerin birlikte kullanıldığı bir araştırma deseni benimsenmiştir. Gözlem, karşılaştırmalı analiz ve istatistiksel yöntemlerden yararlanılmıştır. Araştırmanın veri setini, farklı yaş gruplarına ait kullanıcıların sosyal medya hesaplarından seçilmiş 500 açık paylaşım oluşturmaktadır. Bu paylaşımlar Azerbaycan Türkçesinin yazım kurallarıyla karşılaştırılarak analiz edilmiştir. İnceleme sürecinde özellikle diakritik işaretlerin kullanımı, kelimelerin bitişik veya ayrı yazımı, büyük-küçük harf kullanımı, kısaltmalar ve yabancı kökenli kelimelerin yazımı temel ölçütler olarak ele alınmıştır. Elde edilen bulgular, sosyal medyada yazım kurallarının ihlalinin oldukça yaygın olduğunu göstermektedir. En sık karşılaşılan hatalar arasında diakritik işaretlerin kullanılmaması, kelimelerin yanlış biçimde bitişik ya da ayrı yazılması, büyük ve küçük harflerin hatalı kullanımı ve kısaltmaların standart dışı biçimde yer alması bulunmaktadır. İstatistiksel veriler, incelenen paylaşımların %60’tan fazlasında en az bir yazım hatası bulunduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca yaş ve eğitim düzeyinin bu hataların görülme sıklığını etkilediği; genç kullanıcılar arasında norm dışı yazım biçimlerinin daha yaygın olduğu belirlenmiştir. Sonuç olarak, sosyal medyada Azerbaycan Türkçesinin ortografik kurallarına uyumun sistematik olmadığı görülmektedir. Bu durumun iyileştirilmesi için dil bilincini artırmaya yönelik farkındalık çalışmalarının yaygınlaştırılması, dijital yazı kültürünün geliştirilmesi ve otomatik yazım denetim sistemlerinin iyileştirilmesi önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: sosyal medya, Azerbaycan Türkçesi, yazım kuralları, dil kültürü, dijital iletiİşim

Orthographic norms of the Azerbaijani language in the digital communication environment: A study based on Facebook and Instagram data

Abstract

The aim of this study is to determine the level of compliance with the orthographic norms of the Azerbaijani language in posts shared on the "Facebook" and "Instagram" platforms, and to analyze the main types of violations and their underlying causes. With the rapid expansion of social media, written communication has become faster and more informal, leading to significant changes in attitudes toward language standards. This makes the topic highly relevant in the context of digital communication. The study employs a combination of empirical and theoretical methods, including observation, comparative analysis, and statistical evaluation. The empirical data consists of 500 public posts selected from users of different age groups on social media platforms. These texts were analyzed in comparison with the standard orthographic rules of the Azerbaijani language. The analysis focused on key aspects such as the use of diacritical marks, correct spelling of compound and separate words, capitalization rules, abbreviations, and the spelling of loanwords. The findings reveal that violations of orthographic norms are widespread in social media communication. The most frequent errors include the omission of diacritical marks, incorrect use of capitalization, improper spelling of words as either combined or separate forms, and non-standard use of abbreviations. Statistical results show that more than 60% of the analyzed posts contain at least one orthographic error. The study also indicates that age and education level influence the frequency of such errors, with younger users demonstrating a higher tendency toward non-standard writing practices. In conclusion, adherence to Azerbaijani orthographic norms on social media is inconsistent. To address this issue, it is necessary to enhance language awareness campaigns, develop digital writing literacy, and improve automated spelling and grammar correction tools.

Keywords: social media, Azerbaijani language, orthography, language culture, digital communication

Türk ve İngiliz atasözlerinde ses estetiği: Aliterasyon, asonans ve kafiye bağlamında bir çalışma

Gencer Elkılıç

Ingiliz Dili ve Edebiyatı Kafkas Üniversitesi
gencerelkilic1322@gmail.com

Özet

Atasözleri, insanların yaşam tarzlarına, kültürlerine, inançlarına ve deneyimlerine dayanarak ortaya çıkan sabit kısa sözlerdir. Farklı zamanlara ve durumlara karşılık olarak farklı atasözlerinin ortaya çıktığı, atasözlerinin uzun dönemler boyunca kümülatif olarak geliştiği ve hatta insanlık tarihi boyunca var olduğu iyi bilinen bir gerçektir. Atasözlerinin ortak özelliğinin kısa yapıları ve öğüt verme yetenekleri olduğu herkesçe bilinir. Ancak bu özelliklerin yanı sıra, tanımlanırken bahsedilmeyen başka özellikler de vardır: Bunlar, atasözlerinin hafızada tutulmasını ve geri çağrılmasını kolaylaştıran ritim, asonans ve aliterasyon gibi ses kalıplarının estetiğidir ve bu nedenle, bu tür ses kalıpları hem bilişsel hem de dekoratif olarak işlev görür. Bu nedenle, bu çalışmanın amacı Türkçe ve İngilizce atasözlerinde kullanılan ritim, asonans ve aliterasyon gibi ses özelliklerini ortaya koymaktır. Çalışmayı yürütmek amacıyla iki sözlük veri toplama kaynakları olarak kullanılmıştır; biri Aksu, Akalın ve Toparlı'nın (2023) "Türk Atasözleri Sözlüğü" diğeri ise Speake'in (2007) "Oxford Dictionary of Proverbs"üdür. Örnekler ve sonuçlar, çalışmada her kategoriye göre karşılaştırmalı olarak verilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk atasözleri, İngiliz atasözleri, aliterasyon, asonans, uyak

The aesthetics of sound in Turkish and English proverbs: A study in the context of alliteration, assonance, and rhyme

Abstract

Proverbs are fixed short sayings that have emerged based on people's lifestyles, cultures, beliefs, and experiences. It is a well-known fact that different proverbs have emerged in response to different times and situations, that proverbs have developed cumulatively over long periods, and that they have even existed throughout human history. It is well-known that the common characteristic of proverbs is their short structure and their ability to give advice. Besides these features, however, there are others not mentioned while defining them: They are the esthetic of sound patterns such as rhythm, assonance, and alliteration, which facilitate the proverb's retention and retrieval from memory, and therefore, such sound patterns function cognitively as well as decoratively. Thus, the purpose of this study is to reveal the sound characteristics, such as rhythm, assonance, and alliteration, used in Turkish and English proverbs. In order to carry out the study, two dictionaries have been used as data collection sources; One is "Türk Atasözleri Sözlüğü (Dictionary of Turkish Proverbs)" by Aksu, Akalın, and Toparlı (2023) the other is "the Oxford Dictionary of Proverbs" (2007) by Speake. The examples and results have been given comparatively depending on each category in the study.

Keywords: Key Words: Turkish proverbs, English proverbs, alliteration, assonance, rhythm

Rusça ve Türkçe atasözlerinde kader ve talih kavramlarının söz edimi kuramıyla karşılaştırılması

Kağan Süleymanoğlu

Dilbilim Pamukkale Üniversitesi
ksuleymanoglu@yahoo.com

Özet

Bu çalışmada, Rus ve Türk atasözleri, kader ve talih kavramları çerçevesinde karşılaştırılmaktadır. Çalışmanın amacı, her iki kültürde de kader ve talih kavramlarının kültürel yansımalarını ve incelenecek atasözlerin bu kavramlarla birey ve toplum üzerindeki etkisini araştırmaktır. Bu bağlamda atasözleri, dilsel söylem olmasının da ötesinde, kültürel değerleri, düşünme biçimlerini ve toplumsal normları yansıtan söylem araçları olarak ele alınmaktadır. Rusça kaynaklar olarak Vladimiri Dal'ın Rus atasözleri sözlüğü derlemesi; Türkçe kaynak olarak ise Ömer asım Aksoy'un Atasözleri Sözlüğü ile TDK sözlüğü kullanılarak ilgili atasözleri çalışmaya dahil edilmiştir. Kuramsal çerçeve John L. Austin'in Söz Edimi kuramına dayandırılmış, her iki kültürün hangi bağlam özellikleri taşıdığı değerlendirilmiştir. Her iki dilde de toplam, kader ve talih kavramlarını temsil eden ikişer atasözü seçilerek çalışmaya dahil edilmiştir. Analizde her iki dildeki kader ve talih kavramları, yakın okuma tekniğine dayalı karşılaştırmalı tematik kodlama yöntemiyle incelenmiştir. Bu yöntem sayesinde, atasözlerinde yer alan açık ve örtük anlamlar, söylemler ve bireye yüklenen roller incelenmiştir. Bulgular, Türkçe'de kaderle talih kavramları atasözlerinde bir durum bildirimi gibi görünse de aslında bireyi pasif kabule yönlendiren dolaylı söz edimleri içermektedir. Rus kültüründe ise kabullenmenin yanında bireysel sorumluluk bilinci oluşturacak şekilde nitelikler taşınmaktadır. Bu doğrultuda, Türkçe'de bu kavramlar daha çok pasif kabullenişi vurgularken, Rusça'da kabulleniş ile birlikte sorumluluk bilincini de öne çıkarmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Rus, Türk, kader, talih, atasözleri, kuram.

Comparative analysis of the concepts of fate and fortune in Russian and Turkish proverbs through speech act theory

Abstract

In this research, Russian and Turkish proverbs about destiny and luck concepts are compared. Aim of the works is to examine reflections of these cultures and effects on person and public with the concepts words. With this context, proverbs examine cultural values, thinking styles and social norms beyond linguistic discourse. As Russian resources, Vladimir Dal's proverb collection are used and as Turkish resource Ömer Asım Aksoy's proverbs dictionary and TDK dictionary are used and included to work. As theoretical framework, John L. Austin's speech act theory is used and decided which culture sustains more effective context through this theory. In both languages, two proverbs decided in work that represent destiny and luck. In analysis, destiny and luck concepts are examined, using thematic coding and close reading based on comparison. Thanks to this method, open and close meanings, discourses and roles on person examined in proverbs. Evidences show that in Turkish language, even if destiny and luck status notification on the surface, in fact it directs the person to the passive acceptance. For all that in Russian language, it directs the person to the both acceptance and personal responsibility qualifications. In this direction, destiny and luck concepts are reinforced to passive acceptance. In Russian, it puts forward both acceptance and personal responsibility conscious

Keywords: Russian, Turkish, destiny, luck, proverbs, theory.

Celil Memmedkuluzade eserlerinin dilinde ev eşyalarını ifade eden leksik diyalektizmler

Farida Heybatova

Dialektologiya Şöbəsi Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyası
faridaheybatova@gmail.com

Özet

Her dilin zengin diyalektlere sahip olması, onun gelişmiş bir dil sistemi olarak oluştuğunu gösterir. Azerbaycan Türkçesi de diyalekt zenginliği ile dikkat çeken dillerden biridir. Diyalektler, dilin genel yapısına uygun olarak fonetik, leksik ve gramatik diyalektizmler şeklinde sınıflandırılabilir. Bu gruplar içinde, edebi dilde kullanılan kelimelerden farklı kelimelerle anlam ifade eden leksik diyalektizmler özel bir yer tutar. Leksik diyalektizmlerin kapsamı ve konu çeşitliliği oldukça geniştir. Bu diyalektizmlerin bir kısmını da ev eşyalarını ifade eden kelimeler oluşturur. Bu tür kelimeler çoğu zaman dilin tarihî izlerini muhafaza eder. Ancak çeşitli sebeplerle bu ifadeler zamanla kullanım dışı kalabilmektedir. Bu noktada edebî eserler, bu tür kelimelerin korunması açısından güvenilir bir kaynak işlevi görür. Celil Memmedkuluzade'nin eserlerinde diyalektizmlerden geniş ölçüde yararlanılmıştır. Ayrıca Azerbaycan diyalektlerinde kullanılan bazı kelimelerin diğer Türk dillerinin edebî dilinde veya diyalektlerinde de yer alması, bu dillerin ortak kökene bağlılığını bir kez daha kanıtlamaktadır. Bu bağlamda yazarın eserlerinden seçilen sərnic, lüləyin, üsküк, sandalya, tavana, bayda, tabaq, bardaq, çölmək, nimçə, miz, nazbalış, qələmtəraş, üz yuyan, fanus, gərdən-bənd gibi leksik diyalektizmlerin incelenmesi büyük önem taşımaktadır. Araştırmalar göstermektedir ki yazar, eserlerinde oluşturduğu karakterlerin yaşadığı sosyal çevreyi ve kişilik özelliklerini daha canlı ve gerçekçi biçimde yansıtmak amacıyla diyalektizmleri bilinçli olarak kullanmıştır. Bu nedenle edebî dilde kullanılan diyalektizmler yalnızca bilgi aktarmakla kalmaz, aynı zamanda eserin estetik değerini artırır ve tarihî dil unsurlarını korur. Bu çalışmanın temel amacı, yazarın dilinde kullanılan bu tür kelimeleri derlemek ve sistemleştirmek, onların Azerbaycan diyalektlerinde ve diğer Türk dillerinin edebî dili ile diyalektlerinde kullanım durumunu belirlemek ve karşılaştırmalı analizler yapmaktır. Bu amaca ulaşmak için makalede söz konusu kelimelerin her biri hakkında ayrıntılı bilimsel açıklamalar, dilbilimsel yorumlar ve elde edilen sonuçlar sunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Celil Memmedkuluzade, leksik diyalektizmler, ev eşyaları söz varlığı.

Lexical dialectisms denoting household items in the language of the works of Jalil Mammadguluzadeh

Abstract

The richness of dialects in any language indicates its formation as a well-developed linguistic system. The Azerbaijani language is also distinguished by its dialectal diversity. In accordance with the general linguistic system, dialects can be classified into phonetic, lexical, and grammatical dialectisms. Lexical dialectisms—expressing meanings with words different from those used in the literary language. The scope and thematic diversity of lexical dialectisms are quite broad and multifaceted. One subgroup of these dialectisms includes words denoting household items. However, due to various reasons, many of these expressions gradually fall out of active use. In this regard, literary texts serve as a reliable source for preserving such vocabulary. Dialects are widely employed in the works of Jalil Mammadguluzadeh. This is also significant because a number of words used in Azerbaijani dialects appear in either the literary language or dialects of other Turkic languages, confirming their common origin. From this perspective, the analysis of lexical dialectisms such as sərnic, lüləyin, üsküк, sandalya, tavana, bayda, tabaq, bardaq, çölmək, nimçə, miz, nazbalış, qələmtəraş, üz yuyan, fanus, gərdən-bənd, and others selected from the author's works is of particular importance. Research shows that the writer deliberately used dialectisms to more vividly portray the social environment and character traits of his literary figures. Thus, dialectisms in literary language not only convey information but also enhance the artistic quality of the work and preserve historical linguistic elements. The main objective of this study is to collect and systematize such lexical items used by the author, to determine their distribution across Azerbaijani dialects as well as in the literary language and dialects of other Turkic languages, and to conduct comparative analyses in this direction. To achieve this goal, detailed scientific descriptions, linguistic interpretations, and conclusions regarding each of these lexical units will be presented in the article.

Keywords: Jalil Mammadguluzadeh, lexical dialectisms, household vocabulary.

Yabancı öğrencilerin Türkiye'ye sosyo-kültürel uyumu: Endonezyalı öğrenciler

Hülya Pilancı [1,*], Damla Okyay Enser [2], Ercan Sünger [2] & Namık Alagöz [2]

[1] Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Eskişehir Tecnical University
[2] Tömer Eskişehir Teknik Üniversitesi
hpilanci@eskisehir.edu.tr

Özet

Çalışmanın konusu, üniversite eğitimi için Endonezya Cumhuriyeti'nden gelen öğrencilerin Türkiye'ye sosyokültürel uyumlarıdır. Yükseköğretim Kurulu Başkanlığından yapılan açıklamaya göre, Türkiye, dünya genelinde, uluslararası öğrenciler tarafından en çok tercih edilen ilk 10 ülke arasındadır (istatistik.yok.gov.tr). Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemindeki verilere göre Türkiye'ye gelen uluslararası öğrenci sayısı her geçen yıl artmaktadır. Bu öğrenciler içinde, Endonezya Cumhuriyeti'nden gelen öğrenci sayısındaki artış dikkati çekmektedir. Kayıtlara göre 2013-2014 öğretim yılında 383 olan Endonezyalı öğrenci sayısı, 2023-2024 Öğretim yılında 5227'ye yükselmiştir (istatistik.yok.gov.tr). Çalışma grubu olarak Endonezya Cumhuriyeti'nden gelen öğrencilerin seçilmesinin nedeni, söz konusu coğrafyanın Türkiye'ye coğrafi uzaklığının aksine kültürel yakınlıkları da barındırması ve Türkiye'deki sayılarının giderek artmasıdır. Endonezya Cumhuriyeti ile Türkiye arasındaki uçuş mesafesi, 9098 kilometredir ve yaklaşık olarak 10-12 saat sürmektedir. İki ülke coğrafi, kültürel ve ekonomik açılardan birbirinden farklıdır; ancak tarihsel ilişkileri ve dinî benzerlikleri ile birbirlerine yakın özellikler taşımaktadır. Bu benzerlikler ve farklar, her iki ülkenin kendine özgü dinamiklerini ve gelişim yollarını şekillendirmiştir. Endonezyalı öğrenciler, Türkiye'de bütün öğrencilere has olan ortak sorunları yaşarken; bu sorunlara ek olarak başka kültürel uyum ve iletişim sorunlarıyla da baş etmek zorunda kalmaktadır. Diğer yandan onların, yeni girdikleri kültürde hem akademik hem de sosyal olarak başarılı bir biçimde topluma uyum sağlaması beklenmektedir. Ancak yeni geldikleri toplumun dilini bilmiyorlarsa ve onlara yol gösterecek bilgiler de eksikse yüksek düzeyde stres yaşayan gruplara benzer şekilde, topluma uyumda başarısızlıkları artmaktadır. Çalışmada Endonezya'dan Türkiye eğitim görmek amacıyla gelen Endonezyalı öğrencilere ulaşılmaya çalışılacak ve Türkiye'ye sosyo-kültürel uyumları hakkında değerlendirmelere yapılmaya çalışılacaktır. Bu amaçla, Ward ve Kennedy'nin hazırladığı (1993) Sosyokültürel Uyum Ölçeği'nin Şeker ve Akman tarafından Türkçeye uyarlanan versiyonu kullanılacaktır. Ölçeğin kullanım izni ve çalışmanın Etik Kurul onayı alınmıştır. Çalışma sürecinde etik standartlar göz önünde bulundurulacak, elde edilen verilerin gizliliğine ve sadece bilimsel amaçlarla kullanılmasına özen gösterilecektir. Çalışma bulguların toplanması aşamasında olup, bulgulara ve sonuçlara bildiride yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Kültür, uyum, Türkiye'deki Endonezyalı öğrenciler

Socio-cultural integration of foreign students in Turkey: Indonesian students

Abstract

This study focuses on the socio-cultural adaptation of students from the Republic of Indonesia to Turkey. According to data from the Higher Education Information Management System, the number of international students coming to Turkey is steadily increasing. The number of Indonesian students, which was 383 in the 2013-2014 academic year, increased to 5227 in the 2023-2024 academic year. The reason for selecting students from the Republic of Indonesia as the study group is that, despite their geographical distance from Turkey, this region also shares cultural similarities, and their numbers in Turkey are steadily increasing. The two countries differ geographically, culturally, and economically; However, they share similar characteristics due to their historical relations and religious similarities. These similarities and differences have shaped the unique dynamics and development paths of both countries. Indonesian students experience common problems faced by all students in Turkey; in addition to these problems, they also have to cope with other cultural adaptation and communication issues. On the other hand, they are expected to successfully adapt to the society both academically and socially in their new culture. However, if they do not know the language of the society they have arrived in and lack the information to guide them, their failure to adapt to society increases, similar to groups experiencing high levels of stress. This study will attempt to reach Indonesian students who come to Turkey for education and to make assessments about their socio-cultural adaptation to Turkey. This study aims to reach Indonesian students who come to Turkey for education and to evaluate their socio-cultural adaptation to Turkey. For this purpose, the Turkish adaptation of the Socio-cultural Adaptation Scale prepared by Ward and Kennedy (1993) by Şeker and Akman will be used. Permission to use the scale and approval from the Ethics Committee for the study have been obtained. Ethical standards will be considered throughout the study, and care will be taken to ensure the confidentiality of the data obtained and its use only for scientific purposes. The study is in the data collection phase, and the findings and conclusions will be presented in the report.

Keywords: Culture, integration, Indonesian students in Turkey.

Bulgaristan Türkleri tarafından söylenen mânilerde giyim-kuşam, süs ve ev eşyalarına ilişkin söz varlığı Notlar:

Menent Shukrieva

Türk Dili ve Edebiyatı Shumen University
m.shukrieva@shu.bg

Özet

Bilindiği üzere mâniler, sözlü halk edebiyatının kısa fakat yoğun anlam katmanlarına sahip olup ait oldukları toplumun gündelik yaşamına, estetik anlayışına ve maddi kültürüne dair önemli bilgiler sunmaktadır. Bulgaristan Türkleri, tarihsel süreç içerisinde Balkan coğrafyasında varlıklarını sürdürmüş, kültürel kimliklerini sözlü gelenekler aracılığıyla kuşaktan kuşağa aktarmış ve aktarmaya devam etmektedir. Bu bağlamda mâniler, Bulgaristan Türklerinin hem geçmişten getirdikleri kültürel unsurları hem de yaşadıkları coğrafyanın etkisiyle şekillenen yerel özellikleri yansıtan önemli sözlü ürünler arasında yer almaktadır. Özellikle gündelik hayat pratiklerine ilişkin unsurlar, bu mânilerde somut ve sembolik anlamlarıyla dikkat çekmektedir. Bu bildiride Bulgaristan Türkleri tarafından söylenen mânilerde geçen giyim-kuşam, süsleme ve ev eşyalarına ait kelimeler tespit edilerek tematik olarak sınıflandırılmıştır. Bulgaristan Türkleri mânilerinde yer alan giyim-kuşam, süslenme ve ev eşyalarına ilişkin söz varlığı, morfolojik ve leksiko-semantik açıdan incelenmiştir. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesine dayanmaktadır. İnceleme malzemesini Bulgaristan Türklerinden derlenmiş mâniler oluşturmaktadır. Bunun yanı sıra araştırma, saha çalışmasıyla desteklenmiş; farklı yaş ve sosyo-kültürel gruplardan katılımcılarla görüşmeler gerçekleştirilerek mânilerle ilgili veriler toplanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bulgaristan Türkleri, mâni, giyim-kuşam, süs eşyaları, ev eşyaları, söz varlığı, maddi kültür

The vocabulary related to clothing, adornment, and household items in the mânis sung by the Turks of Bulgaria

Abstract

As is well known, *mânis* (traditional quatrains) are concise forms of oral folk literature that possess dense layers of meaning and provide important insights into the daily life, aesthetic understanding, and material culture of the societies to which they belong. The Turks of Bulgaria have maintained their presence in the Balkan geography throughout history, transmitting their cultural identity from generation to generation through oral traditions, and continue to do so. In this context, *mânis* constitute significant oral products that reflect both the cultural elements carried from the past and the local characteristics shaped by the geography in which the Bulgarian Turks live. In particular, elements related to everyday life practices stand out in these *mânis* with their concrete and symbolic meanings. In this paper, the words related to clothing, adornment, and household items found in the *mânis* recited by the Turks of Bulgaria have been identified and thematically classified. The vocabulary concerning clothing, adornment, and household items in these *mânis* has been analyzed from morphological and lexico-semantic perspectives. The study is based on document analysis, one of the qualitative research methods. The materials examined consist of *mânis* compiled from the Turks of Bulgaria. In addition, the research has been supported by fieldwork; data related to *mânis* were collected through interviews conducted with participants from different age groups and socio-cultural backgrounds.

Keywords: Bulgarian Turks, mani, clothing, ornaments, household items, vocabulary, material culture

Sürdürülebilir çevre arayışında dilin gücü

Nadezda Eryıldız, M.a. (Fu Berlin)

Yabancı Diller Yüksekokulu Atatürk Üniversitesi
nadezda.e@grv.atauni.edu.tr

Özet

Dil, sadece tarafsız bir iletişim aracı olmakla kalmaz, aynı zamanda algımıza, düşünme biçimimize ve davranışlarımıza da yön verir. Doğayı nasıl anladığımızı, onun hakkında nasıl konuştuğumuzu ve ona ne kadar sorumlu davrandığımızı büyük ölçüde etkiler. Bildiride, kavram ve metaforların doğaya bakışımızı nasıl şekillendirdiği izah edilmeye çalışılacaktır. Söz gelimi, "doğal kaynak" veya "rezerv" gibi terimler, çevreyi insan kullanımına yönelik bir değer olarak gören ekonomik bakış açısını yansıtırken; "yaşam alanı" veya "çevre" gibi kavramlar, doğanın karmaşık ve korunmaya değer bir sistem olarak anlaşılmasını sağlar. İklim tartışmalarında kelime seçimi de belirleyici niteliktedir. "İklim değişikliği" tarafsız bir etki doğururken; "iklim krizi" veya "iklim acil durumu" gibi kavramlar aciliyet hissi uyandırır ve harekete geçme isteği yaratır. Metaforlar bu etkiyi güçlendirir. Doğanın bir "makine" olarak tasvir edilmesi kontrol hissi uyandırırken; "hastalanmış yeryüzü" gibi ifadeler duyguları harekete geçirir ve sorumluluk bilincini artırır. Medya ve politika, sorunları önemsiz göstermek ya da sorumluluğu ortaya koymak için dili bilinçli bir şekilde kullanır. Aynı şekilde, ekonomi dilinde kullanılan "yeşil terimler" ve "yeşil aklama", çoğu zaman gerçek bir sürdürülebilirlik olmaksızın tüketim davranışlarını şekillendirir. Dil, çevreyi korumak için güçlü bir araçtır. "Fridays for Future" gibi hareketler, gerçekleri duygularla birleştiren ve birliktelik duygusu yaratan etkileyici sloganlar kullanır. "Uçuş utancı" veya "plastik atık seli" gibi yeni ifadeler, daha önce görünmez olan sorunları toplumsal tartışma konusu haline getirir. Bu örnekler, dilin yalnızca ekolojik gerçekleri yansıtmakla kalmayıp, bunları toplumsal bilince aktardığını ve böylece kolektif eylemi mümkün kıldığını gösterir. Bu bildiri, günümüzün önemli sorunlarından olan çevre krizinin yalnızca teknik yenilikler veya politik önlemler vasıtasıyla çözülemeyeceğini, bu kapsamda dilsel çerçevenin de kilit bir rol oynadığını ortaya koymayı hedeflemektedir. Dil, çevre sorunlarını gizleyebileceği gibi ortaya da çıkarabilir, tüketimi meşrulaştırabileceği gibi sorgulayabilir, aynı zamanda farkındalık oluşturabilir ve insanları harekete geçirebilir. Bu nedenle, dili bilinçli bir şekilde kullanmak, sürdürülebilir bir çevrenin vazgeçilmez bir parçasıdır.

Anahtar Kelimeler: Dilsel Ekoloji, Sürdürülebilir Çevre Dili, Çevrenin Korunmasında Dil

The Power of Language in the Search for a Sustainable Environment

Abstract

Language is not merely a neutral means of communication; it also shapes our perceptions, ways of thinking, and behaviors. It significantly influences how we understand nature, how we talk about it, and how responsibly we treat it. This presentationr will attempt to explain how concepts and metaphors shape our view of nature. For example, while terms such as "natural resource" or "reserve" reflect an economic perspective that views the environment as a value for human use, concepts like "habitat" or "environment" facilitate an understanding of nature as a complex system worthy of protection. Word choice is also crucial in climate discussions. While "climate change" conveys a neutral effect, concepts like "climate crisis" or "climate emergency" evoke a sense of urgency and inspire a desire to take action. Metaphors amplify this effect. Depicting nature as a "machine" evokes a sense of control, while phrases like "a sick Earth" stir emotions and heighten a sense of responsibility. The media and politics consciously use language to either downplay issues or highlight responsibility. Similarly, "green terms" and "greenwashing" in economic discourse often shape consumption behaviors without genuine sustainability. Language is a powerful tool for protecting the environment. Movements like "Fridays for Future" use compelling slogans that blend facts with emotions and foster a sense of unity. New phrases such as "flight shame" or "plastic waste flood" bring previously invisible issues into the public discourse. These examples demonstrate that language not only reflects ecological realities but also conveys them to the public consciousness, thereby making collective action possible. This presentation aims to demonstrate that the environmental crisisone of today's most pressing issues cannot be resolved solely through technical innovations or political measures, and that the linguistic framework plays a key role in this context. Language can both conceal and reveal environmental issues; it can legitimize consumption as well as question it; and it can raise awareness and inspire people to take action. Therefore, the conscious use of language is an indispensable part of a sustainable environment.

Keywords: Linguistic Ecology, Sustainable Environmental Language, Language in Environmental Conservation

Etnotoponimlerin semantik sınıflandırılması ve incelenmesine dair bazı meseleler üzerine

Cemile Meherremova

Filoloji Amea
cemilenihatmeherremova@gmail.com

Özet

Makalede, etnotoponimlerin semantik sınıflandırılmasının temel ilkeleri, yöntemleri ve önemi kapsamlı bir biçimde analiz edilmiştir. Araştırma; etnotoponimlerin sınıflandırılmasının tek bir ilkeye dayandırılamayacağını; eksonim/endonim, doğrudan etnonim adlandırması ve betimleyici unsurlu adlandırma gibi çeşitli semantik kategorilerin mevcut olduğunu göstermiştir. Ayrıca makalede, halk etimolojisi ile bilimsel etimolojinin birbirinden ayırt edilmesinin gerekliliği vurgulanmış, semantik analiz ile yapısal analizin ayrılmazlığı ilkesi temellendirilmiştir. Şahbuz ve Babek bölgelerine ait toponimik materyallerin semantik analizinin, bir dizi yer adının gerçek içeriğinin gün yüzüne çıkarılmasına ve bunların etnotoponim olarak tanımlanmasına imkân sağlayabileceği belirlenmiştir. Yürütülen araştırmalar; semantik sınıflandırmanın önemi ve temel ilkeleri hakkında bir dizi sonuca varılmasına olanak tanımaktadır. Öncelikle, etnotoponimlerin semantik sınıflandırılmasının hiçbir zaman tek taraflı ve tek bir ilkeye dayanan bir süreç olamayacağı anlaşılmaktadır. Bu bağlamda, Şahbuz ve Babek bölgesi yer adlarının incelenmesi, özellikle de semantik analizleri sırasında yapılan çok yönlü sınıflandırmalar karmaşıklık yaratsa da buradaki temel amaç, şimdiye kadar etnotoponim olarak nitelendirilmemiş bir dizi yer adının etnotoponimlik hakkının iade edilmesini sağlamak olmuştur. Etnotoponimlerin semantik analizine yalnızca dil merkezli yaklaşmak yeterli değildir. Bunların semantik içeriğini tam anlamıyla kavrayabilmek için tarih, etnografya, arkeoloji, sosyal antropoloji ve coğrafya gibi disiplinler arası yöntemlerden yararlanmak elzemdir. Son olarak; Coğrafi Bilgi Sistemleri (CBS), yapay zekâ ve derlem dil bilimi yöntemlerinin etnotoponimlerin semantik araştırmalarına dâhil edilmesi, bu alanda devrim niteliğinde değişimler yapılmasına imkân sağlayabilir.

Anahtar Kelimeler: Etnotoponimler, semantik sınıflandırma, eksonim, endonim, etnonim, Şahbuz, Babek, Nahçıvan, halk etimolojisi.

On certain issues regarding the semantic classification and investigation of ethnotoponyms

Abstract

The article provides a comprehensive analysis of the fundamental principles, methods, and significance of the semantic classification of ethnotoponyms. The research demonstrates that the classification of ethnotoponyms cannot be based on a single principle; rather, various semantic categories exist, such as exonyms/endonyms, direct ethnonymic nomination, and nomination with descriptive elements. Furthermore, the article emphasizes the necessity of distinguishing between folk etymology and scientific etymology, establishing the principle of the inseparability of semantic and structural analysis. It has been determined that the semantic analysis of toponymic materials from the Shahbuz and Babek districts can facilitate the uncovering of the true essence of several place names and allow for their identification as ethnotoponyms. The conducted research allows for several conclusions regarding the importance of semantic classification and its primary principles. It is evident that, first and foremost, the semantic classification of ethnotoponyms can never be a one-sided process based on a single principle. In this regard, while the multifaceted classifications conducted during the study of toponyms in the Shahbuz and Babek regions—particularly during their semantic analysis—may create complexity, the primary objective has been to restore the "ethnotoponymic status" to a series of place names that had not been characterized as such until now. A linguistic-centered approach alone is insufficient for the semantic analysis of ethnotoponyms. To fully comprehend their semantic content, it is essential to utilize interdisciplinary methods from fields such as history, ethnography, archaeology, social anthropology, and geography. Finally, it should be noted that the integration of modern technologies—such as GIS (Geographic Information Systems), Artificial Intelligence, and corpus linguistics methods—into the semantic research of ethnotoponyms may lead to revolutionary advancements in this field.

Keywords: Ethnotoponyms, semantic classification, exonym, endonym, ethnonym, Shahbuz, Babek, Nakhchivan, folk etymology.

Türk polisiye romanında polis sorgusu söyleminin adli dilbilim açısından çözümlenmesi: Patasana ve Beyoğlu'nun En Güzel Abisi

Hulya Kocagul

Dilbilimi Istanbul Medeniyet Üniversitesi
hulya.kocagul@medeniyet.edu.tr

Özet

Polis sorgusu, sorgulayanın etkileşim üzerindeki yapısal denetimiyle tanımlanan kurumsal bir söylem türüdür. Türkçede polis sorgusu söylemine yönelik betimleyici adli dilbilim alanyazımı henüz oluşmadığından, Türk polisiye romanının kurmaca sorgu sahneleri bu söylemin dilsel inşasını incelemek için işlevsel bir veri seti sunmaktadır. Bu çalışmanın amacı, Ahmet Ümit'in iki romanında polis sorgusu söyleminin nasıl kurulduğunu betimlemek ve iki yapıt arasında beliren örüntüleri ortaya koymaktır. Çalışmanın veri setini Patasana (2000) ve Beyoğlu'nun En Güzel Abisi (2013) oluşturur; birincide sorguyu bir jandarma subayı, ikincide bir emniyet başkomiseri yürütür ve her iki kurumsal sorgulama da çalışmada polis sorgusu söylemi çatısı altında değerlendirilir. Çalışma nitel bir tasarıma sahip olup söylem çözümlemesi yöntemine dayanır; her iki yapıttan işlemsel ölçütlerle ayıklanan sorgu sahneleri, her soru ve yanıtın ayrı birim olarak ele alındığı, sözce düzeyinde kodlanmış bir alt bütüce halinde düzenlenecektir. Çözümleme iki katmanlı bir kodlama şeması üzerine kuruludur. Birinci katman, çalışmanın kuramsal tabanını oluşturan Heydon'un (2005) polis görüşmesi söylemi modeline dayanır ve bitişiklik çifti zinciriyle sıra ön-tahsisini, şüpheli-başlatımlı dizileri, konu yönetimini ve polis versiyonunun inşasını kapsar. İkinci katman, Berk-Seligson'ın (2009) zorlayıcı sorgu söylemine ilişkin çözümlemelerinden yararlanarak soru tipi zorlayıcılığını, söz hakkı denetimi ile konu geri dönüşümünü, çelişki yüzleştirmesi ile üst-yorumu ve yanıtın yeniden ifadesiyle anlatının birlikte-inşasını çözümlemeye dâhil eder. Türkçenin eklemeli morfolojisi ve soru ekinin sözdizimsel davranışı gözetilerek sözdizimsel zorlayıcılık, ek bir kodlama birimi olarak değerlendirilecektir. Çalışma, Türk polisiye edebiyatında polis sorgusu söylemini adli dilbilim çerçevesiyle çözümleyen ilk betimleyici inceleme niteliğindedir. Çalışma bulguların toplanması aşamasında olup, bulgulara ve sonuçlara bildiride yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: adli dilbilim, polis sorgusu söylemi, söylem çözümlemesi, Türk polisiye romanı, Ahmet Ümit

A forensic linguistic analysis of police interrogation discourse in the Turkish crime novel: The cases of Patasana and Beyoğlu'nun En Güzel Abisi

Abstract

The police interrogation is an institutional discourse type defined by the interrogator's structural control over the interaction. Since a descriptive forensic linguistic literature on police interrogation discourse in Turkish has not yet developed, the fictional interrogation scenes of the Turkish crime novel offer a functional dataset for examining the linguistic construction of this discourse. The aim of this study is to describe how police interrogation discourse is constructed in two novels by Ahmet Ümit and to reveal the patterns that emerge between the two works. The dataset comprises Patasana (2000) and Beyoğlu'nun En Güzel Abisi (2013); in the former the interrogation is conducted by a gendarmerie officer and in the latter by a police chief inspector, and both instances of institutional questioning are treated in the study under the umbrella of police interrogation discourse. The study has a qualitative design and draws on the method of discourse analysis; the interrogation scenes extracted from both works through operational criteria will be organized into a sub-corpus coded at the utterance level, in which each question and answer is treated as a separate unit. The analysis rests on a two-layered coding scheme. The first layer draws on Heydon's (2005) model of police interview discourse, which constitutes the theoretical basis of the study, and covers the adjacency-pair chain together with turn pre-allocation, suspect-initiated sequences, topic management, and the construction of a police version. The second layer, drawing on Berk-Seligson's (2009) analyses of coercive interrogation discourse, incorporates into the analysis the coerciveness of question type, floor control together with topic recycling, the confrontation of contradiction together with metacommentary, and the rephrasing of answers together with the co-construction of the narrative. Taking into account the agglutinative morphology of Turkish and the syntactic behavior of the question particle, syntactic coerciveness will be treated as an additional coding unit. The study constitutes the first descriptive investigation to analyze police interrogation discourse in Turkish crime fiction within a forensic linguistic framework. The study is at the stage of data collection, and the findings and conclusions will be presented in the paper.

Keywords: forensic linguistics, police interrogation discourse, discourse analysis, Turkish crime novel, Ahmet Ümit

Beşerî aşktan ilahî sevgiye: Kaʿb b. Zuheyr ve İmam Bûsîrî'nin kasidelerinde nesîb geleneğinin tematik ve belâgatsal dönüşümü

Yakup Tarhan

Ilahiyat Fakültesi Kastamonu Üniversitesi
ytarhan4747@gmail.com

Özet

Klasik Arap şiirinin en köklü yapısal unsurlarından biri olan nesîb, kasîdenin açılış bölümü olarak yüzyıllar boyunca hem biçimsel hem de tematik açıdan belirleyici bir işlev üstlenmiştir. Başlangıçta sevgiliye duyulan özlem, ayrılık acısı ve beşerî aşkın dışavurumu üzerine inşa edilen bu gelenek, İslâm'ın zuhuruyla birlikte köklü bir dönüşüm sürecine girmiş; şairlerin manevî ve dinî deneyimlerini aktardıkları bir söylem alanına evrilmiştir. Bu çalışma, söz konusu dönüşümü Kaʿb b. Zuheyr'in Bânet Suʿâd kasidesi ile İmam Bûsîrî'nin Kasîde-i Bürde'si üzerinden mukayeseli bir belâgat ve tematik analiz yöntemiyle ele almaktadır. Kaʿb b. Zuheyr'in nesîbi, Cahiliye geleneğinin biçimsel kodlarını sürdürmekle birlikte şairin psikolojik hesaplaşmasını ve affedilme arzusunu da barındıran katmanlı bir yapı sergilemektedir. İmam Bûsîrî'nin nesîbi ise zahiren klasik aşk söylemiyle başlayıp, tasavvufî ve ilahî bir boyuta doğru dönüşen özgün bir yapı ortaya koymaktadır. Her iki şairin teşbih, istiare, kinaye ve irsal-i mesel gibi belâgat araçlarını nasıl kullandığı incelendiğinde, nesîb geleneğinin yalnızca biçimsel bir kalıp olmadığı; aksine şairin iç dünyasını, toplumsal hafızasını ve manevî deneyimini aktaran işlevsel ve dinamik bir söylem alanı olduğu görülmektedir. Çalışma, bu iki örnek üzerinden nesîbin İslâm şiir geleneğindeki anlam genişlemesini ve tematik derinleşmesini ortaya koymayı hedeflemektedir.

Anahtar Kelimeler: Arap dili ve belagatı, nesîb, Kaʿb b. Zuheyr, Bânet Suʿâd, İmam Bûsîrî, Kasîde-i Bürde, belâgat, tasavvufî şiir.

From human love to divine devotion: Thematic and rhetorical transformation of the nasīb tradition in the qasidas of Kaʿb b. Zuhayr and Imam Būṣayrī

Abstract

The nasīb, one of the most deeply rooted structural elements of classical Arabic poetry, has served a defining function both formally and thematically for centuries as the opening section of the qaṣīda. Originally built upon the expression of longing for the beloved, the pain of separation, and the outpouring of human love, this tradition underwent a profound transformation with the advent of Islam, evolving into a discourse through which poets conveyed their spiritual and religious experiences. This study examines the aforementioned transformation through a comparative rhetorical and thematic analysis of Kaʿb ibn Zuhayr's "Bānat Suʿād" and Imam al-Būṣīrī's "Qaṣīdat al-Burda." The nasīb of Kaʿb ibn Zuhayr, while maintaining the formal codes of the pre-Islamic tradition, exhibits a layered structure that also encompasses the poet's psychological reckoning and desire for forgiveness. The nasīb of Imam al-Būṣīrī, on the other hand, presents an original structure that begins with an ostensibly classical love discourse and gradually transforms toward a mystical and divine dimension. An examination of how both poets employ rhetorical devices such as simile (tashbīh), metaphor (istiʿāra), allusion (kināya), and proverbial citation (irsāl al-mathal) reveals that the nasīb tradition is not merely a formal template, but rather a functional and dynamic discursive space through which the poet conveys his inner world, collective memory, and spiritual experience. The study aims to demonstrate the semantic expansion and thematic deepening of the nasīb within the Islamic poetic tradition through these two exemplary cases.

Keywords: Arabic language and rhetoric, nasīb, Kaʿb b. Zuhayr, Bānat Suʿād, Imam Būṣayrī, Qaṣīdat al-Burdah, rhetoric, Sufi poetry.

Birinci Türkoloji Kurultayı ve terminoloji: Uluslararası terim konusu

Ayten Huseynova-Gahramanli

Dilbilim Azerbaycan Millî Ilimler Akademisi Nesîmî Dilbilim Enstitüsü
aytenhuseynova88@gmail.com

Özet

Birinci Türkoloji Kurultay'da en önemli tartışma konularından biri terminoloji sorunlarıydı. Sekizinci toplantıda Türk dillerinde ortak bir terminoloji sistemin oluşturulması, ana dilin iç imkânları çerçevesinde terminolojik tabanın şekillendirilmesi, Türk dillerinde uluslararası terimlerin kullanım alanları ve ilkeleri gibi konular müzakere edilmiş ve bir karar kabul edilmiştir. Burada dikkat çeken hususlardan biri de D. Hasanov'un, Türk dillerinde bilimsel terminolojinin geliştirilmesi sürecinde başvurulan materyal kaynakları, uluslararası terimlerin uygulanmasına yönelik gramatik ilkeler, uluslararası numaralandırma meseleleri ile ilgili sunumudur. Bir diğer önemli husus ise, Kurultay'ın stenografik kayıtlarında D. Hasanov'un kendisi ve sunumu hakkında herhangi bir bilginin yer almamasıdır. İlk kez D. Hasanov'un terminolojiye ilişkin sunumu hakkında bilgi verilecektir. O, Tatar-Başkurt diline yerleşmiş Arap-Fars kökenli terimlerin, eğer Tatarca veya uluslararası terimlerle kolaylıkla karşılanabiliyorsa, dilden çıkarılması gerektiğini belirtmektedir. Ancak yeterince asimile olmuş Arapça kökenli terimler korunmalı ve hiçbir şekilde uluslararası terimlerle değiştirilemez. Tatar dili üçün bir diğer kaynak olarak uluslararası terminoloji gösterilmekte ve bu terimlerin, telaffuzlarının mümkün olduğunca Tatarlaştırılması ve gramatik ilkelere riayet edilmesi şartıyla, değiştirilmeden kabul edildiği belirtilmektedir. Hasanov, uluslararası terminolojinin temel kaynağı olarak Fransız dilini göstermekte ve Tatar terminolojisinin oluşturulması sürecinde Fransızca biçimlerin esas alınmasının zorunlu olduğu sonucuna varmaktadır. Fransız dilinde -iste, -isme, -se, -me son ekleriyle biten isimler, değiştirilmeden kabul edilmektedir. Böylece, Birinci Türkoloji Kurultay'da yer alan aydınların ve ayrıca stenogram materyallerinde adı geçmeyen D. Hasanov'un konuşmasında, uluslararası terimlerin statüsü ve Türk dillerinde kullanım ilkeleriyle ilgili ileri sürdüğü bilimsel ve kuramsal görüşler, günümüzde de güncelliğini ve bilimsel önemini korumaktadır.

Anahtar Kelimeler: Birinci Türkoloji Kurultayı, terminoloji, uluslararası kelimeler, D. Hasanov.

The first Turkological Congress and terminology: The issue of international terms

Abstract

One of the most important lines of discussion at the First Turkological Congress was also the issue of terminology. At the eighth session, discussions were held on issues such as the creation of a unified terminological system in the Turkic languages, the formation of a terminological base based on the internal resources of the native language, and the usage contexts and principles of international terms in Turkic languages. One of the noteworthy aspects here is D. Hasanov's presentation on the development of scientific terminology in the Turkic languages, which addressed issues such as sources of linguistic material, grammatical principles for the application of international terms, as well as matters related to international numbering. Another important point is that the stenographic records of the Congress contain no information about D. Hasanov himself or his presentation. He notes that Arabic-Persian loanwords that have entered the Tatar-Bashkir language should be removed from the language if they can easily be replaced with Tatar or international terms. He notes that Arabic-Persian loanwords that have entered the Tatar-Bashkir language should be removed from the language if they can easily be replaced with Tatar or international terms. However, sufficiently assimilated Arabic terms should be retained and, under no circumstances, should be replaced by international terms. Another source for the Tatar language is international terminology, and it is stated that these terms are accepted without modification, provided that their pronunciation is adapted to Tatar as much as possible and that grammatical principles are observed. Hasanov identifies French as the primary source of international terminology and concludes that, in the process of establishing Tatar terminology, it is necessary to rely on French forms. In French, nouns ending in the suffixes -iste, -isme, -se, and -me are accepted without modification. Thus, the theoretical propositions advanced in the speeches of the intellectuals who participated in the First Turkological Congress, as well as those of D. Hasanov whose name is not mentioned in the stenographic records regarding the status of international terms and the principles of their usage in Turkic languages, continue to retain their relevance and scientific significance to this day.

Keywords: First Turkological Congress, terminology, international terms, D. Hasanov.

Karabağ onomastiğinde Hankendi birimi ve onun tarihsel-dilbilimsel analizi

Aliyə Ələkbərova

- -
xelilaliye3@gmail.com

Özet

Azerbaycan'ın kadim yerleşim merkezlerinden biri olan Hankendi şehrinin adı hem tarihsel, hem de dilbilimsel açıdan milli etnik hafızanın önemli özelliklerini bünyesinde barındırmaktadır. Hankendi ismi, Türk menşeli birleşik bir toponim olmanın yanı sıra, bölgenin askeri-siyasi ve sosyo-ekonomik manzarasını yansıtan simgesel bir anlama sahiptir. Makalede disiplinlerarası bir yaklaşıma (dilbilim ve tarih sentezi) öncelik verilmiş; toponimin tarihsel-dilbilimsel analizi sadece dilbilimsel verilerle değil, aynı zamanda tarihi kanıtlarla yürütülerek, bölgenin kadim bir Azerbaycan toprağı olduğunu kanıtlayan temel bir bilimsel çalışma ortaya konulmuştur. Ayni zamanda toponimin dilbilimsəl analizi, bir çok yazarın belirtdiği üzere coğrafi terminoloji ilə ilişkilendirilmişdir. Araştırma sırasında Hankendi toponiminin genezi (kökeni), tarihsel-karşılaştırmalı yöntemle analiz edilerek Azerbaycan'ın areal sistemindeki yeri belirlenmiştir.Toponimin çeşitli dönemlerdeki yazılı biçimleri, fonetik ve morfolojik yapısı, semantik gelişim aşamaları diğer türk dilleriyle karşılaştırmalı olarak incelenmiş, sonuç olarak adın oluşum özellikleri netleştirilmiştir. Toponimin yapısal-anlamsal analizi, ismin "han" ve "kent" bileşenlerinden oluştuğunu, daha sonra "-i" iyelik ekiyle tamamlandığını göstermektedir. Yer adı biliminin (toponimi) bilimsel ilkelerine dayanarak belirtmek gerekir ki, "kent" kelimesi eski Türk dillerindeki "kent/kand" (şehir, yerleşim) lekseminden türeyerek coğrafi ad yaratıcılığında aktif rol oynamıştır. Makalede Hankendi isminin etimolojik analiziyle birlikte, zamanla maruz kaldığı yapay adlandırma girişimleri ve bu süreçlerin siyasi saikleri de araştırma konusu yapılmıştır.Genel olarak "Hankendi" toponimi, sadece coğrafi bir isim değil, aynı zamanda bölgenin kadim etnik ve dil katmanlarını yansıtan karmaşık bir tarihsel-anlamsal birimdir. Yürütülen kapsamlı tarihsel-dilbilimsel ve karşılaştırmalı etnotoponimik analizler, "Hankendi" isminin yapı bakımından Türk dillerinin toponimik modeline uygun olduğunu kanıtlamaktadır. Bu ismin Karabağ bölgesinin tarihi toponimik mirasının önemli bir unsuru olarak bilimsel literatürde korunması ve araştırılması, gelecekteki onomastik çalışmalar için perspektif bir yön olarak değerlendirilmelidir.

Anahtar Kelimeler: Etnotoponim, dil bilimi, onomastik manzara, genez, tarihsel-dilbilimsel analiz.

The Khankendi unit in Karabakh onomastics and its historical-linguistic analysis

Abstract

The name of the city of Khankendi, one of the ancient settlements of Azerbaijan, embodies significant features of the national ethnic memory from both historical and linguistic perspectives. Beyond being a complex toponym of Turkic origin, the name Khankendi carries a symbolic meaning that reflects the military-political and socio-economic landscape of the region. The article prioritizes an interdisciplinary approach (a synthesis of linguistics and history), conducting a historical-linguistic analysis of the toponym based not only on linguistic facts but also on historical evidence, thereby presenting a fundamental scientific work that confirms the region as ancient Azerbaijani land.During the research, the genesis of the Khankendi toponym was analyzed using the historical-comparative method, and its place within the areal system of Azerbaijan was identified. The written forms, phonetic and morphological structures, and stages of semantic development of the toponym across various periods were analyzed in comparison with other turkic languages, clarifying the specific characteristics of its formation.The structural-semantic analysis of the toponym indicates that it was formed from the components "khan" (ruler) and "kand" (village/settlement), later supplemented by the possessive suffix "-i". Based on the scientific principles of toponymy, it can be noted that the word "kand" derived from the lexeme "kent/kand" (city, settlement) in ancient Turkic languages and has been active in geographical naming. Alongside the etymological analysis of the name Khankendi, the article also investigates artificial naming attempts the city was subjected to over time and the political motivations behind these processes. In general, the toponym "Khankendi" is not merely a geographical name but a complex historical-semantic entity reflecting the ancient ethnic and linguistic layers of the region. Extensive historical-linguistic and comparative ethno-toponymic analyses show that the "Khankendi" toponym conforms to the toponymic model of Turkic languages. Preserving and studying this name in scientific discourse as a vital element of the historical toponymic heritage of the Karabakh region should be considered a promising direction for future onomastic research.

Keywords: ethnotoponym, linguistic science, onomastic landscape, the genesis, historical-linguistic analysis.

Klasik Arap lugatlerinde ‘lisân’ kavramının anlam alanı

Suayp Dursun

Yüksek Lisans Diyanet, Yök
suaypdursun417@gmail.com

Özet

Bu çalışma, klasik Arap lugat geleneğinde “ل-س-ن” kökünden türeyen “lisân” kavramının semantik gelişimini incelemeyi amaçlamaktadır. Başlangıçta yalnızca konuşma organını ifade eden “lisân”, Arap dil düşüncesi içerisinde zamanla söz, hitabet, fasahat, iletişim, temsil, toplumsal kimlik ve kültürel aidiyet gibi çok yönlü anlam alanlarını kapsayan merkezi bir kavrama dönüşmüştür. Araştırmada Ferâhîdî’den Zebîdî’ye uzanan klasik sözlük geleneğinin temel eserleri kronolojik ve karşılaştırmalı yöntemle ele alınmıştır. Bu kapsamda Kitâbü’l-‘Ayn, el-Cemhere, Tehẕîbü’l-luġa, Mücmelü’l-luġa, eṣ-Ṣıḥâḥ, Lisânü’l-‘Arab, el-Kāmûsü’l-muḥîṭ, Tâcü’l-ʿArûs ve el-Muʿcemü’l-vasîṭ semantik analiz çerçevesinde değerlendirilmiştir. Çalışmada “lisân” kavramının klasik sözlüklerde yalnızca anatomik bir organ olarak değil, aynı zamanda sözlü güç, retorik yetkinlik ve toplumsal iletişim aracı olarak ele alındığı ortaya konulmuştur. Ayrıca Kur’ân-ı Kerîm’deki kullanımlar bağlamsal olarak incelenmiş; kavramın vahyin anlaşılabilirliği, toplumsal kimlik ve kültürel farklılıkların ifadesinde işlevsel bir rol üstlendiği tespit edilmiştir. Modern semantik yaklaşımlar ışığında “lisân”ın işlev merkezli bir anlam genişlemesine uğradığı ve mecazî anlam alanları geliştirdiği sonucuna ulaşılmıştır. Böylece kavramın, yalnızca biyolojik bir organı değil; düşünceyi, kültürel hafızayı ve toplumsal aidiyeti temsil eden çok katmanlı bir yapıya sahip olduğu ortaya konulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Lisân, Arap lugat geleneği, Semantik analiz, Dil ve kimlik, Anlam evrimi

The semantic field of the concept of 'lisân' in classical Arabic lexicons

Abstract

This study aims to examine the semantic development of the concept of "Lisān," derived from the Arabic root "ل-س-ن," within the classical Arabic lexicographical tradition. Initially referring only to the organ of speech, the term "Lisān" gradually evolved within Arabic linguistic thought into a central concept encompassing multidimensional semantic fields such as speech, eloquence, rhetoric, communication, representation, social identity, and cultural belonging. In this research, the principal works of the classical lexicographical tradition, extending from Al-Khalil ibn Ahmad al-Farahidi to Al-Zabidi, were examined through chronological and comparative methods. Within this framework, Kitāb al-ʿAyn, al-Jamhara, Tahdhīb al-Lugha, Mujmal al-Lugha, al-Ṣiḥāḥ, Lisān al-ʿArab, al-Qāmūs al-Muḥīṭ, Tāj al-ʿArūs, and al-Muʿjam al-Wasīṭ were evaluated within the framework of semantic analysis. The study demonstrates that the concept of "Lisān" in classical dictionaries was treated not merely as an anatomical organ, but also as a means of verbal power, rhetorical competence, and social communication. Furthermore, its usages in the Qur'an were analyzed contextually, revealing that the concept assumes a functional role in expressing the intelligibility of revelation, social identity, and cultural differences. In light of modern semantic approaches, it has been concluded that "Lisān" underwent a function-centered semantic expansion and developed figurative semantic domains. Thus, the concept was shown to possess a multidimensional structure representing not only a biological organ, but also thought, cultural memory, and social belonging.

Keywords: Lisân, Arabic lexicographical tradition, Semantic analysis, Language and identity, Semantic evolution

Klasik gelenek ve modernlik: M. T. Sıdgi'nin nesirlerinde fiil çekim yapılarının dinamikleri

Gunay Alakbarova

Dilbilim Nahçıvan Devlet Üniversitesi
elekberovagunay30@gmail.com

Özet

Şiirsel dilde fiil bağları temelinde oluşturulan bileşiklerin kullanımı açısından, M.T. Sidgi'nin eserlerindeki söz dizimleri, bir ölçüde özgünlükleriyle ve birçok açıdan Azerbaycan edebiyat diliyle özdeşlikleriyle karakterize edilir. Modern Azerbaycan dilinde fiil bağlarının oluşturulmasında şu fiil bağ biçimlerinin kullanıldığı bilinmektedir: -ıb, -ib, -ub, -ub; -yib, -yib, -yub, -yub; -a, -ə; -araq, -araq, -yaraq, -yaraq; -madan, -madan, -mash, -mash; -anda, -əndə; -dədə, -dədə, -dugda, -dükdə; -dığca, -dikcə, -dugca, -dükcə; -ınca, -ince, -unce, -ünce; -armaz, -ermez; -caq, -caq; -anda, -əndə; -alı, -ali; -arkan, -arkan; -mış, -mış, -mush, -mush; -mışdın, -mışdın, -düğdın, -düğdın, -düğdın, -düğdın eklerinin işlevselliği özellikle takdir edilmektedir. Elbette, aynı eklerle oluşturulan tüm fiil çekimlerinin M.T. Sidqi'nin eserlerinin dilinde bir kompozisyon oluşturduğunu söylemek objektif olmaktan uzaktır. Daha doğrusu, şair-yazar, -ıb4, -yıb4, -araq2, -yaraq2, -məsəy2; -anda2, -dəkde4, -ınca4 ekleriyle oluşturulan fiil çekimlerinin kompozisyonlarını daha sık kullanmıştır. Büyük eğitimcinin eserlerinde bile, klasik edebi dilin etkisiyle oluşturulmuş fiil çekimlerine bazen rastlanmaktadır. Bizim görüşümüze göre, M.T. Sidqi'nin eserlerinde fiil çekimleri de dahil olmak üzere fiil kombinasyonlarının yaygın kullanımı başka bir gerçeği göstermektedir. Daha doğrusu, şair-eğitimci, Azerbaycan edebi dilini anlaşılması zor ve karmaşık alıntılardan arındırmak için sistematik bir çalışma yürütmüş ve bu nedenle, çoğunlukla kendi kelimelerimizden oluşan fiil kombinasyonlarının olanaklarından yararlanarak, aydınlanma fikirlerini daha anlaşılır bir dilde ifade etmeyi başarmıştır.

Anahtar Kelimeler: Məhəmməd Tağı Sidqi, feili birləşmə, feili bağlama, tərkib

Classical tradition and modernity: The dynamics of verb conjugation structures in M. T. Sidgi's prose

Abstract

The use of verb phrases created on the basis of verb constructions in the poetic language of M.T. Sidqi's works often corresponds closely with the Azerbaijani literary language, while also demonstrating a certain degree of individuality. It is known that, in modern Azerbaijani, the functional effectiveness of these affixes for creating verb constructions is particularly emphasized: -ıb, -ib, -ub, -üb; -yıb, -yib, -yub, -yüb; -a, -ə; -araq, -ərək, -yaraq, -yərək; -madan, -mədən, -mamış, -məmiş; -anda, -ində; -dıqda, -dikdə, -duqda, -dükdə; -dıqca, -dikcə, -duqca, -dükcə; -ınca, -incə, -unca, -üncə; -armaz, -ərməz; -caq, -cək; -anda, -ində; -alı, -əli; -arkən, -ərkən; -mış, -miş, -muş, -müş; -dığımdan, -diyimdən, -duğumdan, -düyümdən, -dığından, -diyindən, -duğundan, -düyündən. Of course, claiming that all verb constructions formed with the same affixes create compounds in the language of M.T. Sidqi's works would be far from objective. More precisely, the poet-journalist has made more use of the compounds created by the affixes -ıb4, -yıb4, -araq2, -yaraq2, -məmiş2; -anda2, -dıqda4, -ınca4 than of those created by verb phrases. In fact, in the works of this great educator, one can sometimes come across verb phrases created under the influence of classical literary language. In our opinion, the widespread presence of verb combinations, including verb phrase constructions, in M.T. Sidqi's creative work indicates another truth. More accurately, the poet-educator has systematically worked towards freeing Azerbaijani literary language from difficult-to-understand and complex meanings, and for this reason, he has successfully utilized the potential of verb combinations composed mainly of our own words to express enlightenment ideas in a more comprehensible language.

Keywords: Mehmed Taghi Sidqi, verbal union, verbal binding, composition

Türkçe öğretmeni adaylarının iletişim kavramına yönelik metaforik algıları ve bilişsel yapılarının analizi

Dilek Yıldırım Bilgen

Türkçe Öğretmenliği Zonguldak Bülent Ecevit Üniversitesi
esradilekyildirim@hotmail.com

Özet

İletişim, dil öğretiminin temelini oluşturan ve özellikle Türkçe öğretiminde anlama, anlatma ve etkileşim süreçlerinin merkezinde yer alan bir beceridir. Türkçe öğretmeni adaylarının iletişime yükledikleri anlamlar, onların sınıf içi etkileşimlerini, öğretim stratejilerini ve öğrencilerle kuracakları ilişkiyi doğrudan etkilemektedir. Bu bağlamda iletişim kavramının öğretmen adaylarının zihninde nasıl yapılandığını ortaya koymak, etkili Türkçe öğretimi açısından önemli görülmektedir. Bu araştırmanın amacı, Türkçe öğretmeni adaylarının iletişim kavramına yönelik metaforik algılarını ve bilişsel yapılarını çoklu veri kaynakları aracılığıyla incelemektir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde durum çalışması deseni ile yürütülmüştür. Çalışma grubunu, 2024–2025 akademik yılı bahar döneminde bir eğitim fakültesinde öğrenim gören 40 Türkçe öğretmeni adayı oluşturmaktadır. Veriler; metafor tekniği, bağımsız kelime ilişkilendirme testi ve yazma-çizme tekniğinden oluşan veri toplama aracıyla elde edilmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiş; metaforlar, kelime çağrışımları ve çizimler ayrı ayrı analiz edildikten sonra veri setleri arasındaki kavramsal örtüşmeler incelenerek ortak temalar belirlenmiştir. Araştırma bulguları, Türkçe öğretmeni adaylarının iletişim kavramını büyük ölçüde "temel fizyolojik bir ihtiyaç", "yaşamın vazgeçilmez bir unsuru", "insanlar arası bağ kurma süreci", "anlama ve anlaşılma aracı" ve "etkileşim süreci" olarak algıladıklarını göstermektedir. Metaforlar incelendiğinde hayat, su, nefes ve köprü benzetmelerinin yanı sıra özellikle beslenmek, yemek yemek ve barınma gibi temel insani ihtiyaçlara yönelik benzetmelerin öne çıktığı; kelime ilişkilendirme verilerinde empati, konuşma, anlama ve sevgi kavramlarının yoğunlaştığı; çizimlerde ise iletişimin çoğunlukla kişiler arası etkileşim şeklinde temsil edildiği belirlenmiştir. Sonuç olarak Türkçe öğretmeni adaylarının iletişimi ağırlıklı olarak temel insani bir ihtiyaç, duyuşsal ve etkileşimsel bir süreç olarak yapılandırdıkları görülmektedir. Bu bulguların, Türkçe öğretmeni yetiştirme programlarında iletişim becerilerinin geliştirilmesine yönelik uygulamalara katkı sağlaması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: İletişim, Türkçe öğretmeni adayları, metafor, bilişsel yapı

An analysis of pre-service Turkish language teachers' metaphorical perceptions and cognitive structures regarding the concept of communication

Abstract

Communication is a fundamental skill that forms the basis of language teaching and occupies a central role in comprehension, expression, and interaction processes, particularly in Turkish language education. The meanings that pre-service Turkish language teachers attribute to communication directly influence their classroom interactions, instructional strategies, and the relationships they establish with their students. In this context, revealing how the concept of communication is structured in the minds of teacher candidates is considered important for effective Turkish language teaching. This study aims to examine pre-service Turkish language teachers' metaphorical perceptions and cognitive structures regarding the concept of communication in a multidimensional manner. The research was conducted within the framework of a qualitative research approach using a case study design. The study group consists of 40 pre-service Turkish language teachers studying at a faculty of education during the spring semester of the 2024–2025 academic year. The data were collected through a data collection tool consisting of metaphor elicitation technique, independent word association test, and drawing-writing technique. The collected data were analyzed using content analysis; metaphors, word associations, and drawings were analyzed separately, and then common themes were identified by examining conceptual overlaps among these data sets. The findings indicate that pre-service Turkish language teachers largely perceive communication as "a basic physiological need", "an indispensable element of life," "a process of establishing connections between people," "a means of understanding and being understood," and "an interaction process". Analysis of metaphors revealed that, alongside expressions such as life, water, breath, and bridge, metaphors related to vital human needs such as eating, nourishing, and sheltering were particularly prominent; word association data showed a concentration around concepts such as empathy, speaking, understanding, and love; and drawings predominantly represented communication as interpersonal interaction. In conclusion, it is observed that pre-service Turkish language teachers construct communication primarily as a basic human need, an affective, and interactional process. These findings are expected to contribute to practices aimed at improving communication skills in Turkish language teacher education programs.

Keywords: Communication, pre-service Turkish language teachers, metaphor, cognitive structure

Okulöncesi öğretmenlerinin inovatif düşünme eğilimleri ile öğrencilerin sorumlu davranma düzeyleri ve bağımsız öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkilerin incelenmesi

Fırat Yardimciel [1,*], Tevfik Karahan [1] & Betül Aşcı [1]

[1] Çocuk Gelişimi Ardahan Üniversitesi
firatyardimciel@ardahan.edu.tr

Özet

Bu araştırmanın amacı, okulöncesi öğretmenlerinin inovatif düşünme eğilimleri ile öğrencilerin sorumlu davranma düzeyleri ve bağımsız öğrenme eğilimleri arasındaki ilişkiyi incelemektir. Araştırmada ilişkisel tarama modeli kullanılmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, bir il merkezinde kamu ve özel sektöre ait okulöncesi eğitim kurumlarında görev yapan 36 öğretmen ve bu öğretmenlerden eğitim alan 351 okulöncesi öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada, öğretmenlerin inovatif düşünme eğilimlerini belirleme amacıyla İnovatif Düşünme Eğilimi Ölçeği kullanılmıştır. Öğrencilerin bağımsız öğrenme ve sorumluluk düzeylerini belirleme amacıyla Bağımsız Öğrenme Davranışları Ölçeği-Öğretmen Formu ve Sorumluluk Düzeyleri Ölçeği-Öğretmen Formu kullanılmıştır. Bağımsız Öğrenme Davranışları Ölçeği ve Sorumluluk Düzeyleri Ölçeği öğretmenler tarafından kişisel gözlemlerine dayanarak öğrencileri için cevaplanmıştır. Verilerin analizinde İlişkisiz Örneklemler t-testi ve Tek Yönlü Varyans Analizi teknikleri kullanılmıştır. Araştırmada öğretmenlerin inovatif düşünme eğilimleri yükseldikçe, öğrencilerin sorumluluk düzeylerinin ($F=10.41$; $p=.001$; $p<.05$). Ayrıca kız öğrencilerin ($n=164$; $\bar{X}= 50.02$; $S=10.2$) bağımsız öğrenme eğilimlerinin de, erkek öğrencilere ($n=187$; $\bar{X}=47.54$; $S=11.94$) göre anlamlı düzeyde yüksek olduğu saptanmıştır ($t=2.08$; $p=.038$; $p>$

Anahtar Kelimeler: İnovatif düşünme, sorumlu davranma, bağımsız öğrenme, okulöncesi eğitim.

Examining the relationships between preschool teachers' innovative thinking tendencies and students' levels of responsible behavior and independent learning tendencies

Abstract

The aim of this study is to examine the relationship between preschool teachers' innovative thinking tendencies and students' levels of responsible behavior and independent learning tendencies. A correlational survey model was used in the study. The study group consisted of 36 teachers working in public and private preschool education institutions in a provincial center and 351 preschool students receiving education from these teachers. In the study, the Innovative Thinking Tendency Scale was used to determine teachers' innovative thinking tendencies. In order to determine students' levels of independent learning and responsibility, the Independent Learning Behaviors Scale–Teacher Form and the Responsibility Levels Scale–Teacher Form were used. The Independent Learning Behaviors Scale and the Responsibility Levels Scale were completed by the teachers for their students based on their personal observations. Independent Samples t-test and One-Way Analysis of Variance (ANOVA) techniques were used in the analysis of the data. The study found that as teachers' innovative thinking tendencies increased, students' levels of responsibility ($F = 10.41$; $p = .001$; $p < .01$) and independent learning tendencies ($F = 12.16$; $p = .001$; $p < .01$) also increased significantly. It was also determined that as teachers' innovative thinking tendencies decreased, students' levels of responsibility and independent learning tendencies decreased at a statistically significant level ($p < .01$). In our study, it was found that female students' ($n = 164$; $\bar{X} = 176.28$; $SD = 32.22$) levels of responsibility were significantly higher than those of male students ($n = 187$; $\bar{X} = 168.16$; $SD = 32.59$) ($t = 2.34$; $p = .02$; $p < .05$). In addition, female students' ($n = 164$; $\bar{X} = 50.02$; $SD = 10.2$) independent learning tendencies were found to be significantly higher than those of male students ($n = 187$; $\bar{X} = 47.54$; $SD = 11.94$) ($t = 2.08$; $p = .038$; $p < .05$). The findings of the study indicate that, in preschool education, students' levels of responsibility and independent learning tendencies differ significantly according to teachers' innovative thinking tendencies.

Keywords: Innovative thinking, responsible behavior, independent learning, preschool education.

Ardahan'daki birleştirilmiş sınıflı ilkokulların eğitim-öğretim ortamları ve eğitim faaliyetlerinin denetim raporları doğrultusunda incelenmesi

Berna Yılmaz

Türk Dili ve Edebiyatı Öğretmenliği Milli Eğitim Bakanlığı
metinberna75@gmail.com

Özet

Bu çalışma, Ardahan ilinde birleştirilmiş sınıf uygulaması bulunan ilkokullardaki eğitim-öğretim ortamları ile eğitim faaliyetlerinin, eğitim müfettişleri tarafından hazırlanan denetim raporları doğrultusunda değerlendirilmesini amaçlamaktadır. Özellikle kırsal yerleşim bölgelerinde yaygın olarak sürdürülen birleştirilmiş sınıf uygulamalarının; okulun fiziki yapısı, güvenlik koşulları, öğretim süreçleri ve eğitim etkinlikleri üzerindeki etkilerinin ortaya konulması araştırmanın temel problemini oluşturmaktadır. Bu kapsamda çalışma; okula ait temel bilgiler, fiziki durum, güvenlik önlemleri, öğretim etkinlikleri ve eğitim etkinlikleri boyutlarında ele alınmıştır. İncelemelerde 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu, Millî Eğitim Temel Kanunu ile Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Hizmetleri Yönetmeliği, Sosyal Etkinlikler Yönetmeliği, Taşımalı Eğitim Yönetmeliği ve Ölçme ve Değerlendirme Yönetmeliği hükümleri esas alınmıştır. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi kullanılmıştır. Veri kaynağını, Ardahan İl Eğitim Müfettişleri Başkanlığı tarafından son üç yıl içerisinde hazırlanan birleştirilmiş sınıflı ilkokullara ait denetim raporları oluşturmaktadır. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiş ve bulgular tematik olarak sınıflandırılmıştır. Araştırma sonucunda, okulların fiziki imkânlarının yerleşim koşullarına bağlı olarak farklılık gösterdiği, güvenlik önlemleri ve eğitim materyalleri bakımından eksikliklerin bulunduğu, öğretmenlerin ise çoklu sınıf yönetimi, zaman planlaması ve ölçme-değerlendirme uygulamalarında çeşitli güçlükler yaşadığı belirlenmiştir. Ayrıca sosyal ve eğitsel etkinliklerin çevresel koşullar nedeniyle sınırlı düzeyde gerçekleştirildiği tespit edilmiştir. Çalışmanın, birleştirilmiş sınıflı okullarda eğitim kalitesinin geliştirilmesine yönelik uygulamalara katkı sunması beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Birleştirilmiş sınıf, eğitim denetimi, Ardahan, eğitim-öğretim ortamları.

An examination of educational environments and instructional activities in multi-grade primary schools in Ardahan based on inspection reports

Abstract

This study aims to examine the educational environments and instructional activities of multi-grade primary schools in the province of Ardahan through the analysis of inspection reports prepared by educational inspectors. Multi-grade classroom practices, which are commonly implemented particularly in rural areas, present unique challenges in terms of school infrastructure, safety conditions, instructional processes, and educational activities. In this context, the study focuses on dimensions including general school characteristics, physical conditions, safety measures, instructional practices, and educational activities. The evaluation process was conducted within the framework of the Civil Servants Law No. 657, the Primary Education and Training Law No. 222, the National Education Basic Law, the Regulation on Guidance and Psychological Counseling Services, the Regulation on Social Activities, the Regulation on Transported Education, and the Regulation on Measurement and Evaluation. The study employed document analysis, one of the qualitative research methods. The data source consisted of inspection reports concerning multi-grade primary schools prepared by the Ardahan Directorate of Educational Inspectors over the last three years. The collected data were analyzed through content analysis, and the findings were categorized thematically. The results indicated that the physical facilities of schools varied according to geographical and environmental conditions, and that deficiencies existed regarding safety measures and instructional materials. Furthermore, teachers experienced difficulties related to multi-grade classroom management, time management, and assessment and evaluation practices. It was also found that social and educational activities were implemented at a limited level due to environmental constraints. The study is expected to contribute to policy development and educational practices aimed at improving the quality of education in multi-grade primary schools.

Keywords: Multi-grade classroom, educational inspection, Ardahan, educational environments.

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde farklı anlamları ile görülen "yoksa" sözü

Fikriye Gündüz

Yabancı Diller Yüksekokulu Türkçe Bölümü Jandarma ve Sahil Güvenlik Akademisi
fikriye_1988@hotmail.com

Özet

Yabancı dil olarak Türkçe öğrenenler sözcükleri ve dil bilgisi yapılarını tümceler üzerinden anlamlandırmaya çalışırken genellikle o bağlam içerisindeki anlamı ile öğrenmeye ve kullanmaya çalışır. Öğreniciler genellikle öğrendikleri bu sözcük ya da yapıları ana dillerinde bir karşılık bularak zihinlerinde kodlarlar. Türkçede bazı durumlarda aynı sözcük ya da yapı farklı bir bağlam içerisinde farklı anlamı ile görülebilir. Bu durum öğrenicilerin kafasının karışmasına sebep olabilir. Yoksa sözü de bahse konu duruma örnek olarak verilebilir. Yoksa Türkçe üzerine yazılan dil bilgisi kitaplarında çoğunlukla bağlaç olarak nitelendirilmiştir. Ancak yoksa sözü yok adına eklenen şart ekiyle de elde edilebilir. Bağlaç olarak kullanılan şekli de aynı şekilde yazılıp okunduğu için öğreniciler bu iki yapının aynı olduğunu düşünebilir. Örneğin "Terli terli su içme yoksa hasta olursun." tümcesinde yoksa iki tümceyi bağlayarak aksi takdirde anlamında bağlaç işlevi ile görünmektedir. Aynı bağlaç "Sinemaya mı yoksa tiyatroya mı gitsek?" tümcesindeki gibi seçenek ifade etmek için de kullanılabilmektedir. Yine bahse konu bağlaç "Sınav 5 dakika sonra başlayacak. Emre sınıfta değil. Yoksa sınava yetişemeyecek mi?" tümcesinde merak ve endişe ifade eden bir bağlaçtır. Dolayısıyla yoksa bağlaç olarak kullanıldığında farklı anlamlar ifade edebilmektedir. Bununla beraber yoksa sözü "İşin yoksa bu akşam buluşabiliriz." tümcesindeki gibi yok adına eklenen şart ekiyle de kullanılabilir ve bu durumda yoksa bağlaç değil ulaç olarak tümcede görev alır. Dolayısıyla yabancı öğrenicilerin yoksa sözünün bir anlamını öğrenmesi diğer bağlamlardaki kullanımı ile karıştırmasına sebep olabilir. Çalışma bu sorunsaldan hareketle ele alınmış olup nitel olarak desenlendirilmiştir. Çalışmada yoksa sözü Yeni Hitit, Yeni İstanbul, Yedi İklim öğretim setlerinde taranmış ve elde edilen tümceler içerik analizi ile incelenmiştir. Çalışmada öğretim setlerinde temel seviyelerde yoksa sözüne daha az, orta ve yüksek seviyelerde daha fazla rastlandığı sözün daha çok farklı ihtimaller ile aksi takdirde anlamında kullanıldığı tespit edilmiştir. Çalışmada öğrenicilere yoksa sözünün ifade ettiği anlamların gösterilmesinin sözün öğreniciler tarafından doğru şekilde kullanılabilmesi için faydalı olabileceği sonucuna varılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe, Türkçe öğretimi, Yoksa sözü, anlamsal ilişkiler.

“Yoksa” and its different meanings in teaching Turkish as a foreign language

Abstract

Learners of Turkish as a foreign language tend to acquire words and grammatical structures through the sentences in which they first encounter them, internalizing each item with the meaning it carries in that particular context. They typically anchor new vocabulary and structures to equivalent expressions in their native language. Yet in Turkish, the same word or structure may appear in a different context carrying an entirely different meaning, a situation that can cause considerable confusion. The word *yoksa* is a fitting example of this phenomenon. In grammar books on Turkish, *yoksa* is most commonly categorized as a conjunction; however, it can also be derived from the nominal *yok* by the addition of a conditional suffix. Since both forms are written and pronounced identically, learners may assume they are dealing with a single, uniform item. Even when restricted to its conjunctive function, *yoksa* encompasses a range of distinct meanings. In the sentence "*Terli terli su içme yoksa hasta olursun,*" it functions as a conjunction meaning *otherwise*. In "*Sinemaya mı yoksa tiyatroya mı gitsek?*" it expresses an alternative. In "*Sınav 5 dakika sonra başlayacak. Emre sınıfta değil. Yoksa sınava yetişemeyecek mi?*" it conveys curiosity and concern. Furthermore, when *yoksa* appears with a conditional suffix attached to the nominal *yok*, as in "*İşin yoksa bu akşam buluşabiliriz,*" it no longer operates as a conjunction but as a converb. A learner who acquires only one meaning of *yoksa* is therefore likely to misinterpret or misuse it in other contexts. Proceeding from this problem, the present study adopts a qualitative design and examines occurrences of *yoksa* across three widely used Turkish language teaching series — *Yeni Hitit*, *Yeni İstanbul*, and *Yedi İklim* — through content analysis. The findings reveal that *yoksa* appeared with comparatively less frequency at beginner levels and more frequently at intermediate and advanced levels, and that it was predominantly used to express alternative possibilities and the meaning of *otherwise*. These results suggest that explicitly presenting learners with the full range of meanings expressed by *yoksa* may be instrumental in enabling its accurate and contextually appropriate use.

Keywords: Turkish as a foreign language, Turkish language teaching, the word yoksa, semantic relations.

Yedi İklim Türkçe C1 ders kitabında değerler ve inançların kültürlerarası iletişimsel yeterlik gelişimi bağlamında incelenmesi: Bir içerik analizi çalışması

Hakan Çıvğın

Bağımsız Araştırmacı Bağımsız Araştırmacı
hakan.civgin59@gmail.com

Özet

Bu çalışmada, Yedi İklim Türkçe C1 ders kitabında yer alan değerler ve inançlar, kültürlerarası iletişimsel yeterlik gelişimi bağlamında incelenmiştir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde doküman incelemesine dayalı olarak yürütülmüş ve veri analizi sürecinde içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın veri kaynağını, yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde yaygın olarak kullanılan Yedi İklim Türkçe C1 ders kitabı oluşturmaktadır. Araştırma kapsamında ders kitabında yer alan metinler ve etkinlikler incelenmiş; değerler ve inançlar tematik olarak kodlanarak analiz edilmiştir. Elde edilen bulgular, ders kitabında özellikle saygı, yardımlaşma, aile bağları ve misafirperverlik gibi toplumsal değerlerin ön planda olduğunu göstermektedir. Bununla birlikte, değer ve inançların büyük ölçüde örtük biçimde sunulduğu ve öğrenenlere doğrudan aktarım yerine bağlam içinde sezdirildiği belirlenmiştir. Çalışmanın önemli bulgularından biri, kültürel temsilin büyük ölçüde Türk kültürü merkezli olması ve çok kültürlü karşılaştırmalara sınırlı düzeyde yer verilmesidir. Ayrıca etkinliklerin çoğunlukla bilgi aktarımı ve anlama düzeyinde kaldığı; kültürlerarası iletişimsel yeterliği destekleyen karşılaştırma, tartışma ve empati odaklı etkinliklerin ise daha az yer aldığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak, Yedi İklim Türkçe C1 ders kitabının değer aktarımı açısından zengin bir içeriğe sahip olduğu, ancak kültürlerarası iletişimsel yeterliğin geliştirilmesi bakımından daha dengeli, karşılaştırmalı ve etkileşim odaklı içeriklere ihtiyaç duyduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda, ders materyallerinin kültürlerarası farkındalığı artıracak şekilde yeniden yapılandırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Değer, inanç, içerik analizi

An analysis of values and beliefs in the Yedi İklim Turkish C1 Coursebook within the framework of intercultural communicative competence development: A content analysis study

Abstract

This study examines the values and beliefs presented in the *Yedi İklim Turkish C1 Coursebook* within the framework of intercultural communicative competence development. The research was designed as a qualitative study based on document analysis, and content analysis was employed to analyze the data. The data source of the study consists of the *Yedi İklim Turkish C1 Coursebook*, which is widely used in teaching Turkish as a foreign language. Within the scope of the study, the texts and activities in the coursebook were analyzed, and the values and beliefs were coded and categorized thematically. The findings reveal that social values such as respect, helpfulness, family ties, and hospitality are prominently emphasized. However, it was also determined that these values and beliefs are mostly presented implicitly, allowing learners to infer meaning through context rather than through direct instruction. Another significant finding is that cultural representation in the coursebook is predominantly centered on Turkish culture, with limited inclusion of multicultural and comparative elements. Additionally, most activities focus on information transfer and comprehension, while activities that promote intercultural communicative competence—such as comparison, discussion, and empathy—are relatively scarce. In conclusion, although the *Yedi İklim Turkish C1 Coursebook* provides a rich representation of cultural values, it requires a more balanced, comparative, and interaction-oriented approach to effectively support the development of intercultural communicative competence. Accordingly, it is recommended that instructional materials be redesigned to foster greater intercultural awareness and engagement.

Keywords: Value, belief, content analysis

Yaratıcı yazma etkinliklerinin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin yazma kaygısına etkisi

Nevin Akkaya [1] & Hakan Çıvğın [2,*]

[1] Türkçe Öğretmenliği Dokuz Eylül Üniversitesi
[2] Bağımsız Araştırmacı Bağımsız Araştırmacı
hakan.civgin59@gmail.com

Özet

Bu çalışmada, yaratıcı yazma etkinliklerinin Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenen öğrencilerin yazma kaygısı üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırma, tek gruplu ön test–son test desenine dayalı yarı deneysel bir çalışma olarak yürütülmüştür. Çalışma grubunu, Uşak Üniversitesi TÖMER'de C1 düzeyinde öğrenim gören 16 öğrenci oluşturmaktadır. Veri toplama aracı olarak Şen ve Boylu (2017) tarafından geliştirilen "Yazma Kaygısı Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırma süreci kapsamında beş hafta boyunca farklı yaratıcı yazma etkinlikleri uygulanmış; uygulama öncesinde ön test, uygulama sonrasında ise son test gerçekleştirilmiştir. Elde edilen veriler bağımlı örneklemler t-testi ile analiz edilmiştir. Bulgular, öğrencilerin yazma kaygısı düzeylerinde son test lehine anlamlı bir düşüş olduğunu göstermektedir (t=5.23; p

Anahtar Kelimeler: Yaratıcı yazma, yazma kaygısı, yabancı dil olarak Türkçe, yazma becerisi.

The effect of creative writing activities on writing anxiety of students learning Turkish as a foreign language

Abstract

This study aims to examine the effect of creative writing activities on the writing anxiety of students learning Turkish as a foreign language. The research was conducted as a quasi-experimental study based on a one-group pretest–posttest design. The study group consisted of 16 C1-level students studying at Uşak University TÖMER. The "Writing Anxiety Scale" developed by Şen and Boylu (2017) was used as the data collection tool. During the five-week implementation process, different creative writing activities were applied, and pretest and posttest measurements were conducted before and after the intervention.The data were analyzed using a paired samples t-test. The findings revealed a statistically significant decrease in students' writing anxiety levels in favor of the posttest ($t = 5.23$, $p < .05$). In terms of sub-dimensions, both action-oriented anxiety and environment-oriented anxiety showed significant reductions. A greater effect was observed in the action-oriented anxiety dimension. According to the effect size analysis, the impact of creative writing activities on writing anxiety was found to be large ($d = 1.28$).In conclusion, creative writing activities were found to be an effective instructional approach in reducing students' writing anxiety. These findings highlight the importance of considering affective factors in developing writing skills in teaching Turkish as a foreign language.

Keywords: Creative writing, writing anxiety, Turkish as a foreign language, writing skills.

Sözlü iletişimde bağlam temelli savunma stratejileri ve belirsiz söz eylemlerin edimbilimsel işlevleri

Fatma Gerez Taşgın [1,*] & Ahmet Ali Ibişoğlu [1]

[1] Türkçe Öğretmenliği Atatürk Üniversitesi
fatmatasgin@atauni.edu.tr

Özet

Bu çalışma, öğretmen adaylarının sosyal ve mesleki etkileşim süreçlerinde "eyvallah, hayırlısı, bakarız, kısmet" gibi belirsiz söz eylemlerin edimbilimsel savunma stratejisi olarak kullanım biçimlerini incelemeyi amaçlamaktadır. Dilin sosyal risklere karşı stratejik bir araç işlevi gördüğü yönündeki kuramsal yaklaşımlardan hareketle; öğretmen adaylarının bu söz eylemlere yükledikleri bağlam temelli işlevler edimbilimsel bir bakış açısıyla çözümlenmektedir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden olgubilime göre tasarlanmıştır. Veri toplama sürecinde, maksimum çeşitlilik örneklemesi yöntemiyle belirlenen farklı branşlarda öğrenim gören 30 öğretmen adayı ile yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Görüşme aşamasında katılımcılara sosyal ve mesleki senaryolar sunulmuş; bu bağlamlarda tercih edilen belirsiz söz eylemlerin ardındaki edimbilimsel niyetler derinlemesine irdelenmiştir. Elde edilen veriler, betimsel analiz ve içerik analizi teknikleriyle çözümlenmiştir. Araştırmanın bulguları; öğretmen adaylarının sosyal çatışmaları yönetmek, epistemik sorumluluğu ertelemek ve hiyerarşik etkileşimlerde nezaket temelli yüz koruma mekanizmasını işletmek amacıyla stratejik belirsizliğe başvurduklarını göstermektedir. Bu doğrultuda; "eyvallah, sen bilirsin, öyle olsun" gibi yapıların hiyerarşik ve gerilimli bağlamlarda birer çatışma mühürleme ve sınır çizme aracı olarak; "hayırlısı, kısmet, nasip" gibi ifadelerin ise belirsiz gelecek kurgularında epistemik sorumluluğu öteleme stratejisi olarak işlev gördüğü tespit edilmiştir."Ayrıca "bakarız, inşallah, hallederiz" gibi söz eylemlerin, sosyal uyumu bozmadan gerçekleştirilen dolaylı reddetme eylemlerinde merkezi bir rol oynadığı belirlenmiştir. Katılımcıların bu belirsiz söz eylemler yoluyla hem sosyal hem de potansiyel mesleki ilişkilerin sürdürülebilirliğine katkı sağladıkları görülmüştür. Çalışmanın bulguları, öğretmen adaylarının sözlü iletişim tercihlerinin bir savunma mekanizması olarak dolaylılık ve çatışmadan kaçınma eğilimleriyle doğrudan ilintili olduğunu kanıtlamaktadır. Bu bağlamda araştırma, stratejik belirsizliğin bir iletişim kusuru değil, aksine toplumsal ve mesleki uyumu dengeleyen gelişmiş bir edimbilimsel yeterlilik bileşeni olduğunu ortaya koymaktadır. Çalışma, dilsel yapıların toplumsal kabuller ve bireysel korunma içgüdüleri doğrultusunda nasıl yeniden şekillendiğini tartışmaya açmaktadır.

Anahtar Kelimeler: edimbilim, bağlamsal belirleyicilik, savunma stratejileri, belirsiz söz eylemler.

Pragmatic functions of ambiguous speech acts and context-based defense strategies in oral communication

Abstract

This study examines the use of ambiguous Turkish structures, such as "*eyvallah, hayırlısı, bakarız, kısmet*", as pragmatic defense strategies by pre-service teachers during social and professional interactions. Based on theoretical frameworks regarding language as a strategic tool against social risks, the functions assigned to these speech acts are analyzed through a pragmatic lens. The research employs a phenomenological design, conducting semi-structured interviews with 30 pre-service teachers from various branches. Pragmatic intentions behind preferred ambiguous speech acts in social and professional scenarios were explored in depth, with data analyzed via descriptive and content analysis.Findings indicate that pre-service teachers utilize strategic ambiguity to manage conflicts, defer epistemic responsibility, and employ face-saving mechanisms. Specifically, structures like "*eyvallah, sen bilirsin, öyle olsun*" function as conflict-sealing and boundary-setting tools in tense contexts, while expressions like "*hayırlısı, kısmet, nasip*" serve as epistemic responsibility-deferral strategies for future uncertainties. Furthermore, acts such as "*bakarız, inşallah, hallederiz*" play a central role in indirect rejection without disrupting social harmony. Participants thus contribute to the sustainability of both social and potential professional relationships.The study proves that communicative preferences are directly related to indirectness and conflict avoidance as defense mechanisms. Strategic ambiguity is revealed not as a communicative failure, but as a sophisticated component of pragmatic competence balancing social and professional harmony. This research discusses how linguistic structures are reshaped by social acceptances and self-protection instincts. This model, identifying ambiguity as an interactional balancer, provides a theoretical basis for communication training in teacher education and future sociopragmatic research.

Keywords: pragmatics, contextual determinacy, defense strategies, ambiguous speech acts, strategic ambiguity.

Yabancılara Türkçe Öğretiminde Aracılık Becerileri: Yeni İstanbul B1–B2 Ders Kitapları Üzerine Bir İnceleme

Devrim Sıla Kara [1,*] & Cenan Işci Karameşe [2]

[1] Tömer Uşak Üniversitesi
[2] Türkçe Öğretmenliği Dokuz Eylül Üniversitesi
devrimsla2@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı, Yabancılara Türkçe öğretiminde yaygın olarak kullanılan Yeni İstanbul Türkçe Öğretim Seti'nin B1 ve B2 düzeyi ders kitaplarında yer alan etkinlikleri, Avrupa Dilleri Ortak Başvuru Metni'nin (CEFR, 2020) aracılık (mediation) tanımlayıcıları çerçevesinde incelemektir. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı doğrultusunda doküman analizi yöntemiyle yürütülmüştür. Veri kaynağını, söz konusu ders kitaplarında yer alan okuma, yazma, konuşma ve etkileşim temelli etkinlikler oluşturmaktadır. Elde edilen bulgular, her iki düzeyde de aracılık becerilerinin doğrudan ve açık bir öğretim hedefi olarak sunulmadığını; ancak çeşitli etkinlikler aracılığıyla örtük biçimde desteklendiğini göstermektedir. B1 düzeyinde aracılık becerilerinin daha çok temel bilgi aktarımı, basit özetleme ve günlük iletişimde anlamı destekleme biçiminde ortaya çıktığı görülmektedir. Buna karşılık B2 düzeyinde, bilgiyi yeniden yapılandırma, yorumlama, karşılaştırma yapma ve etkileşimde anlam müzakeresi gibi daha karmaşık süreçlerin ön plana çıktığı tespit edilmiştir. Sonuç olarak, B1'den B2'ye geçişte aracılık becerilerinin bilişsel ve işlevsel açıdan gelişim gösterdiği; ancak bu becerilerin ders kitaplarında sistematik ve bilinçli bir yapı içinde sunulmadığı belirlenmiştir. Bu durum, CEFR (2020) çerçevesinde ders materyallerinin yeniden gözden geçirilmesi gerekliliğini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Yabancılara Türkçe Öğretimi, CEFR, Aracılık,

Mediator Skills in Teaching Turkish to Foreigners: A Review of the New Istanbul B1–B2 Textbooks

Abstract

The aim of this study is to examine the activities in the B1 and B2 level textbooks of the New Istanbul Turkish Teaching Set, widely used in teaching Turkish to foreigners, within the framework of the Common European Framework of Reference for Languages (CEFR, 2020) mediation definitions. The research was conducted using the document analysis method in line with a qualitative research approach. The data source consists of reading, writing, speaking, and interaction-based activities in these textbooks. The findings show that mediation skills are not presented as a direct and explicit teaching objective at both levels; however, they are implicitly supported through various activities. At the B1 level, mediation skills are seen to manifest more in the form of basic information transfer, simple summarization, and supporting meaning in daily communication. In contrast, at the B2 level, more complex processes such as restructuring information, interpretation, comparison, and negotiation of meaning in interaction are found to be prominent. In conclusion, it has been determined that mediation skills show cognitive and functional development in the transition from B1 to B2; however, these skills are not presented in a systematic and conscious structure in the textbooks. This situation highlights the need to revise the course materials within the framework of CEFR (2020).

Keywords: Teaching Turkish to Foreigners, CEFR, Mediation,

2015-2025 yılları arasındaki “okuduğunu anlama” konusundaki Türkiye'de çalışılmış olan Türkçe ve İngilizce doktora tezleri üzerine bir inceleme

Mustafa Özcan

Türkçe Öğretmenliği Ondokuz Mayıs Üniversitesi
mustafa.ozcan5501@gmail.com

Özet

Dört temel dil becerisinden biri olan okuma becerisi kuşkusuz hem gündelik hem de akademik hayatın vazgeçilmez bir unsurudur.Okuma becerisinin amacını gerçekleştirebilmesi için okuduğunu anlama süreci de bir o kadar önem arz etmektedir..Günümüzde PISA ve PIRLS gibi birçok uluslararası kuruluş tarafından da oldukça önemsenen okuduğunu anlama becerisi, eğitim sisteminde kritik bir önem taşımaktadır. Bu çalışmanın amacı da, YÖK Ulusal Tez Merkezi’nde 2015–2025 yılları arasında “Okuduğunu Anlama” konusunda hazırlanmış Türkçe ve İngilizce doktora tezlerini çeşitli ölçütlere göre inceleyerek alanın genel görünümünü ortaya koymak ve gelecekte yapılacak araştırmalar için araştırmacılara bir çerçeve sunmaktır. Araştırma, betimsel bir doküman incelemesi olarak yürütülmüştür. Çalışma kapsamında ulaşılan 125 doktora tezi: tezin yazıldığı dil ,yayımlandığı üniversite, araştırma modeli, sınıf düzeyi, örneklemin sağlık/gelişim durumu, veri toplama araçları, katılımcıların dil statüsü, yayımlandığı yıl, ana bilim dalı ve ders/disiplin alanı bakımından incelenmiştir. Veriler belirlenen ölçütlere göre tablolara kodlanmış ve frekans ile yüzde analizleriyle grafiğe dönüştürülerek analiz edilip çözümlenmiştir. Bulgular, tezlerin büyük çoğunluğunun Türkçe olduğunu ve Türkçe tezlerde özellikle Gazi ve Ankara Üniversitelerinin öne çıktığını göstermektedir. Çalışmalarda daha çok ilkokul 4. sınıf ile ortaokul düzeylerinde yoğunlaşıldığı görülmektedir. İlkokul 4. sınıf düzeyindeki bu yoğunlaşmanın, okuma becerisini bu düzeyde izleyen uluslararası değerlendirme kuruluşlarının eğilimleriyle ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Veri toplama araçlarında performans testleri belirgin biçimde öne çıkarken iki dilli öğrenciler, Türkçeyi yabancı dil olarak öğrenenler, özel gereksinimli gruplarda daha az çalışılmış, okul öncesi ve ilkokul 1.sınıf düzeyinde yapılan bir çalışma tespit edilememiştir. İngilizce tezlerin ise sayıca az olduğu, daha çok üniversite düzeyinde ve İngiliz Dili Eğitimi ekseninde yoğunlaştığı belirlenmiştir. Sonuç olarak, okuduğunu anlama alanındaki doktora tezlerinin belirli üniversite, örneklem ve disiplinlerde yoğunlaştığı, disiplinler arası çeşitliliğin ise görece zayıf kaldığı söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: okuduğunu anlama, doktora tezleri, doküman incelemesi, Ulusal Tez Merkezi, okuma

A review of Turkish- and English-language doctoral dissertations on reading comprehension completed in Türkiye between 2015 and 2025

Abstract

Reading, one of the four basic language skills, is an indispensable part of both daily and academic life. For reading to fulfill its purpose, reading comprehension is equally important. Today, reading comprehension, emphasized by international assessment organizations such as PISA and PIRLS, has a critical place in education. This study aims to examine Turkish and English doctoral dissertations on reading comprehension available in the National Thesis Center of the Council of Higher Education (YÖK) between 2015 and 2025 by various criteria, to present the state of the field, and to provide researchers with a framework for future studies. The study was conducted as a descriptive document analysis. A total of 125 doctoral dissertations were examined in terms of dissertation language, university, research model, grade level, sample health/developmental status, data collection tools, participants' language status, publication year, department, and course/discipline area. The data were coded into tables according to predetermined criteria, converted into graphs, and analyzed through frequency and percentage analyses. The findings show that most dissertations were written in Turkish and that Gazi University and Ankara University were prominent among Turkish-language dissertations. The studies concentrated mostly at fourth-grade primary school and middle school levels. This concentration at the fourth-grade level may be related to international assessment organizations that monitor reading skills at this level. While performance tests stood out among data collection tools, studies on bilingual students, learners of Turkish as a foreign language, and students with special needs were fewer, and no study at preschool or first-grade primary school level was identified. English-language dissertations were limited in number and concentrated mostly at the university level and in English Language Education. As a result, doctoral dissertations on reading comprehension appear to have concentrated on certain universities, samples, and disciplines, while interdisciplinary diversity remained relatively weak.

Keywords: reading comprehension, doctoral dissertations, document analysis, National Thesis Center, reading

6. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan yazma etkinlikleri üzerine bir inceleme

Anıl Önder

Türkçe Öğretmenliği Ondokuz Mayıs Üniversitesi
anilonder_2000live@hotmail.com

Özet

Yazma becerisi Türkçe dersinde geliştirilmesi gereken dört temel beceriden bir tanesi olarak karşımıza çıkmaktadır. Anlatma becerileri içerisinde yer alan yazma, insan hayatında önemli bir yere sahiptir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli kapsamında hazırlanan 2024 Türkçe dersi öğretim programında da bu beceri öğrenme çıktılarıyla desteklenmiştir. Bu çalışmanın amacı, 2024 Türkçe Dersi Öğretim Programı esas alınarak hazırlanan 6.Sınıf Türkçe ders kitabında (MEB,2025) yer alan yazma etkinliklerinin temalara dağılım, yöntem ve teknik, paragraf türü ve metin yapısı, öğrenme çıktılarına uygunluğu, değerlendirme süreçleri ve bilişsel stratejilere yer verme değişkenleri açısından incelenmesidir. 6.Sınıf Türkçe ders kitabı birinci kitap ve ikinci kitap olmak üzere toplam 2 kitaptan oluşmaktadır. Araştırmanın çalışma materyallerini 2024 Ortaokul Türkçe Dersi Öğretim Programı ve 6.Sınıf Türkçe ders kitabı (MEB, 2025) oluşturmaktadır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi ile gerçekleştirilmiştir. Yapılan inceleme sonucu elde edilen veriler ise betimsel analiz yöntemi ile analiz edilmiştir. Araştırmadan sonucunda 6.sınıf Türkçe ders kitabındaki yazma etkinliklerinin temalara eşit dağılım göstermediği, buna karşın öğretim programında yer alan yazma yöntem ve tekniklerinin tamamını kapsadığı, paragraf türleri ve metin yapıları açısından öğretim programıyla uyumlu olduğu ve yazmaya yönelik öğrenme çıktılarının tamamına yer verdiği belirlenmiştir. Bununla birlikte değerlendirme süreçleri açısından sınırlı kalındığı ve bilişsel stratejilerin aşamalarına dengeli bir biçimde yer verilmediği tespit edilmiştir. Bu bulgulardan hareketle araştırmanın son bölümünde değerlendirme uygulamalarının çeşitlendirilmesi ve bilişsel stratejilerin aşamalarına dengeli bir şekilde yer verilmesi önerilerinde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkçe ders kitabı, etkinlik, yazma becerisi, Türkçe dersi öğretim programı.

An analysis of the writing activities in the 6th grade Turkish textbook

Abstract

Writing skill is one of the four fundamental skills that need to be developed in Turkish language education. Writing, which is part of narrative skills, holds an important place in human life. This skill is also supported by learning outcomes in the 2024 Turkish language teaching program prepared within the scope of the Turkey Century Education Model. The purpose of this study is to examine the writing activities included in the 6th Grade Turkish textbook (MEB, 2025), prepared based on the 2024 Turkish Course Curriculum, in terms of their distribution across themes, methods and techniques, paragraph type and text structure, suitability for learning outcomes, assessment processes, and cognitive strategies. The 6th grade Turkish textbook consists of two books, the first book and the second book. The research materials consist of the 2024 Middle School Turkish Language Teaching Program and the 6th grade Turkish textbook (MEB, 2025). The research was conducted using document analysis, one of the qualitative research methods. The data obtained as a result of the review were analyzed using descriptive analysis. The results of the study revealed that the writing activities in the 6th grade Turkish textbook were not evenly distributed across themes; however, they covered all the writing methods and techniques included in the teaching program, were consistent with the teaching program in terms of paragraph types and text structures, and included all learning outcomes related to writing. However, it was found that the assessment processes were limited and that the stages of cognitive strategies were not covered in a balanced manner. Based on these findings, the final section of the study recommends diversifying assessment practices and covering the stages of cognitive strategies in a balanced manner.

Keywords: Turkish textbook, activities, writing skills, Turkish language curriculum.

Yapay zekâ uygulamalarının dil becerilerine etkisi: Bir metasentez çalışması

Metin Özusta

Türkçe Öğretmenliği Ondokuz Mayıs Üniversitesi
metin.wss55@gmail.com

Özet

Bu çalışmada, yapay zekâ uygulamalarının dil becerileri üzerindeki etkilerini ele alan araştırmalar meta-sentez yöntemiyle kapsamlı biçimde incelenmiştir. Araştırmanın temel amacı, yapay zekâ teknolojilerinin dil öğretimi ve öğrenme süreçlerinde kullanımına ilişkin Türkiye'de yürütülen akademik çalışmaların genel eğilimlerini, yöntemsel yaklaşımlarını ve ortaya koyduğu sonuçları bütüncül bir bakış açısıyla değerlendirmektir. Bu doğrultuda, 2015–2025 yılları arasında yayımlanan ve belirlenen dâhil edilme ölçütlerini karşılayan lisansüstü tezler ile hakemli dergilerde yayımlanan makaleler sistematik bir tarama süreciyle incelenmiştir. Elde edilen çalışmalar, meta-sentez yaklaşımına uygun olarak tematik içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiş ve ortak eğilimler doğrultusunda kategorilere ayrılmıştır. Analiz sürecinde çalışmalar; odaklandıkları temel dil becerileri (okuma, yazma, konuşma ve dinleme), kullanılan yapay zekâ uygulamalarının türleri, öğretim ortamları, hedef kitle özellikleri, araştırma yöntemleri ve veri toplama araçları bakımından değerlendirilmiştir. Ayrıca çalışmaların ulaştığı sonuçlar, yapay zekâ destekli uygulamaların öğrencilerin akademik başarıları, motivasyon düzeyleri, bireyselleştirilmiş öğrenme deneyimleri ve geri bildirim süreçleri üzerindeki etkileri açısından incelenmiştir. Bunun yanında öğretmenlerin yapay zekâ teknolojilerine yönelik tutumları, uygulama sürecinde karşılaşılan teknik ve pedagojik sorunlar ile etik boyutlar da araştırmanın inceleme kapsamına dâhil edilmiştir. Araştırma bulguları, yapay zekâ destekli dil öğretimi çalışmalarının özellikle son yıllarda önemli ölçüde artış gösterdiğini ve dijitalleşen eğitim ortamlarıyla birlikte bu alana yönelik akademik ilginin güçlendiğini ortaya koymaktadır. İncelenen çalışmaların büyük bölümünün üretken dil becerileri olan yazma ve konuşma alanlarına yoğunlaştığı; özellikle otomatik geri bildirim sistemleri, konuşma tanıma uygulamaları, sohbet robotları ve üretken yapay zekâ araçlarının ön plana çıktığı görülmüştür. Bununla birlikte yapay zekâ uygulamalarının öğrencilere bireyselleştirilmiş öğrenme fırsatları sunması, anlık geri bildirim sağlaması ve öğrenme motivasyonunu artırması gibi olumlu yönlerinin yanı sıra; etik sorunlar, veri güvenliği, akademik dürüstlük, öğretmenin rolünün değişmesi ve teknolojik bağımlılık gibi tartışmalı yönleri de dikkat çekmektedir.
Sonuç olarak bu meta-sentez çalışması, yapay zekânın dil eğitimi alanındaki kullanımına ilişkin mevcut literatürü kapsamlı biçimde değerlendirerek alandaki araştırma eğilimlerini ortaya koymakta ve gelecekte yapılacak çalışmalara yönelik önemli çıkarımlar sunmaktadır. Çalışmanın, hem araştırmacılara hem de eğitimcilere yapay zekâ destekli dil öğretimi uygulamalarının güçlü ve sınırlı yönlerini anlama konusunda katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yapay Zekâ, Dil Becerileri, Dinleme, Konuşma, Okuma, Yazma.

Effects of artificial intelligence applications on language skills: A meta-synthesis study

Abstract

In this study, research addressing the effects of artificial intelligence applications on language skills was comprehensively examined through the meta-synthesis method. The primary aim of the study is to evaluate, from a holistic perspective, the general trends, methodological approaches, and findings of academic studies conducted in Türkiye regarding the use of artificial intelligence technologies in language teaching and learning processes. Accordingly, master's and doctoral theses as well as articles published in peer-reviewed journals between 2015 and 2025 that met the predetermined inclusion criteria were systematically reviewed. The selected studies were analyzed through thematic content analysis in accordance with the meta-synthesis approach and categorized according to common trends.
During the analysis process, the studies were evaluated in terms of the primary language skills they focused on (reading, writing, speaking, and listening), the types of artificial intelligence applications employed, instructional settings, characteristics of target groups, research methods, and data collection tools. Furthermore, the findings of the studies were examined with regard to the effects of AI-supported applications on students' academic achievement, motivation levels, individualized learning experiences, and feedback processes. In addition, teachers' attitudes toward artificial intelligence technologies, the technical and pedagogical challenges encountered during implementation, and ethical dimensions were also included within the scope of the study.
The findings reveal that studies on AI-supported language teaching have increased significantly in recent years and that academic interest in this field has grown alongside the digitalization of educational environments. Most of the reviewed studies focused on productive language skills, particularly writing and speaking, while automatic feedback systems, speech recognition applications, chatbots, and generative AI tools emerged as the most commonly used technologies. Moreover, although artificial intelligence applications offer advantages such as individualized learning opportunities, instant feedback, and increased learner motivation, issues such as ethics, data security, academic integrity, the changing role of teachers, and technological dependency have also become important topics of discussion.
As a result, this meta-synthesis study provides a comprehensive evaluation of the existing literature on the use of artificial intelligence in language education, identifies current research trends in the field, and offers significant implications for future studies.

Keywords: Artificial Intelligence, Language Skills, Listening, Speaking, Reading, Writing

“Masal ve Destanlarımız” seçmeli ders kitaplarında yer alan doğal destanların söz varlığı kazandırmaya yönelik potansiyelinin incelenmesi

Irem Yetim

Türkçe Öğretmenliği Bursa Uludağ Üniversitesi
yetim.irem.16@gmail.com

Özet

Söz varlığı; dili meydana getiren kelimeler ile birlikte deyimler, atasözleri, kalıp sözler ve çeşitli anlatım kalıplarının bir araya gelmesiyle oluşan bütüncül bir yapıdır. Bir dilin geçmişten günümüze geçirdiği ses bilgisel, biçimsel, söz dizimsel ve anlamsal değişimleri yansıtan söz varlığı, aynı zamanda o dili konuşan toplumun kavram dünyasından dünya görüşüne, kültürel değerlerinden yaşam biçimine kadar pek çok unsura dair izler taşımaktadır. Bu bağlamda çocukların, özellikle çocukluk döneminde ana dilinin söz varlığı zenginliklerini fark ederek bunları kendi kelime hazinelerine dâhil edebilmeleri açısından karşılaştıkları metinlerin söz varlığı unsurları bakımından çeşitli ve zengin örnekler içermesi büyük önem taşımaktadır. 2023 yılı itibarıyla Millî Eğitim Bakanlığı müfredatına eklenerek ortaokul kademesinde seçmeli ders olarak okutulmaya başlanan “Masal ve Destanlarımız” dersinin özel amaçları; öğrencilerin kültürümüzün zengin mirası olan masal ve destanları tanımaları, anlamaları ve bu metinler aracılığıyla tarihî, ahlaki ve kültürel değerleri kavramalarıdır. Her ne kadar dersin doğrudan söz varlığı öğretimi gibi bir amacı bulunmasa da ders kitaplarında yer alan metinlerin bu açıdan taşıdığı potansiyel dikkat çekmektedir. Bu çalışmanın amacı, “Masal ve Destanlarımız I” ve “Masal ve Destanlarımız II” ders kitaplarının “Doğal Destanlarımız” ünitesi içinde yer alan metinlerin kalıplaşmış söz varlığı (deyim, atasözü, ikileme ve ilişki sözler) kazandırma açısından kullanılabilirlik potansiyelini incelemektir. Bu araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman analizi kullanılmış; söz konusu ders kitaplarında yer alan doğal destan metinleri kalıplaşmış söz varlığı unsurları bakımından incelenmiştir. Elde edilen veriler, deyim, atasözü, ikileme ve ilişki söz kategorileri doğrultusunda sınıflandırılarak değerlendirilmiştir. Bulgular, incelenen metinlerde Türkçenin kalıplaşmış söz varlığı ögelerinden deyim, ikileme ve ilişki sözlerin yer aldığını ancak hiçbir atasözüne rastlanmadığını göstermektedir. Bu doğrultuda, söz konusu metinlerin özellikle deyim öğretimi açısından öne çıkan bir potansiyele sahip olduğu söylenebilir.

Anahtar Kelimeler: Masal ve Destanlarımız Dersi, Söz varlığı, Doğal Destan

An analysis of the potential of natural epics in the Our Tales and Epics elective course books for vocabulary enrichment

Abstract

Vocabulary is a holistic structure composed not only of words that constitute a language but also of idioms, proverbs, formulaic expressions, and various patterns of expression. Reflecting the phonological, morphological, syntactic, and semantic changes a language has undergone from past to present, vocabulary also carries traces of many elements related to the society speaking that language, ranging from its conceptual world and worldview to its cultural values and lifestyle. In this context, it is of great importance that the texts children encounter, especially during childhood, contain diverse and rich vocabulary elements so that they can recognize the richness of their mother tongue and incorporate these elements into their own vocabulary repertoire. Introduced into the curriculum of the Turkish Ministry of National Education in 2023 and taught as an elective course at the middle school level, the "Our Tales and Epics" course aims to help students recognize and understand the rich heritage of Turkish tales and epics and to comprehend historical, moral, and cultural values through these texts. Although the course does not directly aim at vocabulary instruction, the texts included in the course books draw attention with their potential in this regard. The aim of this study is to examine the usability potential of the texts included in the "Natural Epics" unit of the "Our Tales and Epics I" and "Our Tales and Epics II" course books in terms of teaching formulaic vocabulary elements such as idioms, proverbs, reduplications, and relational expressions. In this study, document analysis, one of the qualitative research methods, was employed, and the natural epic texts in the course books were analyzed in terms of formulaic vocabulary elements. The obtained data were classified and evaluated under the categories of idioms, proverbs, reduplications, and relational expressions. The findings indicate that the examined texts contain idioms, reduplications, and relational expressions, which are among the formulaic vocabulary elements of Turkish; however, no proverbs were identified. Accordingly, it can be stated that these texts have a particularly strong potential for teaching idioms.

Keywords: Our Tales and Epics Course Vocabulary Natural Epics

7. sınıf Türkçe ders kitaplarında görsellerin işlevselliği ve metinle uyumu

Gizem Ceylan [1,*] & Aslıhan Küçükavşar [1]

[1] Türkçe Öğretmenliği Bolu Abant Izzet Baysal Üniversitesi
cylngizm@gmail.com

Özet

Günümüzde ders kitapları, öğrencilerin anlam kurma süreçlerini destekleyen çok boyutlu öğrenme araçları olarak görülmektedir. Bu süreçte görseller, metinlerin anlaşılmasını kolaylaştıran ve öğrenmeyi destekleyen önemli ögeler arasında yer almaktadır. Ders kitapları yalnızca yazılı metinlerden oluşmamakta; görsel ve sözel unsurların birlikte kullanıldığı çok kipli yapılar olarak değerlendirilmektedir (Kress ve van Leeuwen, 2006). Bu araştırmanın amacı, ortaokul Türkçe ders kitaplarında yer alan görsellerin metinle olan ilişkisini ve işlevselliğini ayrıntılı biçimde incelemektir. Ders kitaplarında kullanılan görsellerin öğrencilerin anlam kurma süreçlerini desteklemesi, dikkat çekmesi, öğrenmeyi kolaylaştırması ve kalıcı öğrenmeye katkı sağlaması beklenmektedir. Bu bağlamda görsellerin öğrenme sürecini desteklediği ve anlamlandırmayı kolaylaştırdığı belirtilmektedir (Mayer, 2009). Bununla birlikte bazı görsellerin yalnızca süsleyici amaçla kullanılması, metinle yeterli düzeyde ilişki kuramaması ve eğitsel açıdan işlevsel olmaması önemli bir problem alanı oluşturmaktadır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı çerçevesinde desenlenmiş ve doküman incelemesi (belge tarama) yöntemi kullanılmıştır. Çalışmanın veri kaynağını 2025–2026 eğitim-öğretim yılında ortaokul düzeyinde kullanılan 7. sınıf Türkçe ders kitabında yer alan metinler ve bu metinlere ilişkin görseller oluşturmaktadır. Veriler, araştırmacı tarafından geliştirilen "Görsel–Metin İlişkisi Değerlendirme Formu" aracılığıyla toplanmış ve içerik analizi yöntemiyle çözümlenmiştir. Araştırmada görsellerin işlevi, metinle uyumu, anlam kurmaya katkısı, öğrenci düzeyine uygunluğu ve görsel tasarım özellikleri ayrıntılı ölçütler doğrultusunda incelenmiştir. Ayrıca görsellerin kullanım amaçları süsleyici, açıklayıcı ve anlam kurmayı destekleyici boyutlar açısından değerlendirilmiştir. Elde edilen bulguların, ders kitabı hazırlama süreçlerine katkı sağlaması, görsel kullanımına ilişkin farkındalık oluşturması ve Türkçe eğitimi alanındaki çok kipli iletişim çalışmalarına kaynaklık etmesi beklenmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe ders kitabı, görsel–metin ilişkisi, görsel tasarım, içerik analizi, Türkçe eğitimi, ders kitapları, çok kipli iletişim

The functionality of visuals in 7th-grade Turkish language textbooks and their relationship with texts

Abstract

Today, textbooks are regarded as multidimensional learning tools that support students' meaning-making processes. In this process, visuals are considered important elements that facilitate text comprehension and support learning. Textbooks do not consist solely of written texts; rather, they are evaluated as multimodal structures in which visual and verbal elements are used together (Kress & van Leeuwen, 2006). The aim of this study is to examine in detail the relationship between the visuals included in middle school Turkish textbooks and the texts, as well as the functionality of these visuals. The visuals used in textbooks are expected to support students' meaning-making processes, attract attention, facilitate learning, and contribute to retention. In this context, visuals are considered to support the learning process and facilitate meaning-making (Mayer, 2009). However, the use of some visuals merely for decorative purposes, their insufficient relationship with the text, and their limited educational functionality constitute an important problem area. The study was designed within the framework of a qualitative research approach, and the document analysis method was employed. The data source of the study consists of the texts included in the 7th grade Turkish textbook used at the middle school level during the 2025–2026 academic year and the visuals related to these texts. The data were collected through the "Visual–Text Relationship Evaluation Form" developed by the researcher and analyzed using content analysis. Within the scope of the study, the functions of the visuals, their compatibility with the texts, their contribution to meaning-making, their suitability for the student level, and their visual design features were examined according to detailed criteria. In addition, the purposes of visual use were evaluated in terms of decorative, explanatory, and meaning-making-supportive dimensions. It is expected that the findings obtained from the study will contribute to textbook preparation processes, raise awareness regarding the use of visuals, and serve as a resource for multimodal communication studies in the field of Turkish education.

Keywords: Turkish textbook, visual–text relationship, visual design, content analysis, Turkish education, textbooks, multimodal communication.

Türkçe öğretiminde alternatif bir dinleme metni olarak radyo tiyatrosu

Çağla Deniz Mingan

Türkçe Eğitimi Bursa Uludağ Üniversitesi
cagladyerli@gmail.com

Özet

Dinleme eğitimi, bireyin işitsel iletileri anlamlandırma ve yorumlama becerisini geliştirmeyi amaçlayan dil eğitiminin temel alanlarından biridir. Radyo tiyatrosu, ses, vurgu, tonlama ve dramatik anlatı unsurlarına dayalı yapısıyla dinleme sürecini işitsel bir metin türü olarak değerlendirilmektedir. Bu çalışma, radyo tiyatrolarının Türkçe öğretiminde alternatif bir dinleme metni olarak kullanılabilirliğini incelemeyi amaçlamaktadır. Araştırmada, dinleme becerisinin yalnızca işitsel girdilerin algılanmasına değil; anlamlandırma, yorumlama ve çıkarım yapma süreçlerine dayanan etkin bir dil becerisi olduğu anlayışından hareket edilmiştir. Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'nde dinleme/izleme becerisine yönelik vurgulanan ses, vurgu, tonlama ve anlam kurma süreçleri doğrultusunda, radyo tiyatrolarının işitsel özellikleri bakımından dinleme eğitimine sağlayabileceği katkılar ele alınmıştır. Araştırma, nitel araştırma yaklaşımı kapsamında temel nitel araştırma modeli ile yürütülmüştür. Veri toplama aracı olarak doküman incelemesi kullanılmış; dinleme becerisi, radyo tiyatrosu ve Türkçe öğretimine ilişkin alan yazındaki akademik çalışmalar ile Türkiye Yüzyılı Maarif Modeli'ne ait resmî belgeler incelenmiştir. Araştırma bulguları, radyo tiyatrolarının yalnızca ses aracılığıyla anlam kurmayı gerektiren yapısı sayesinde dinleyicinin dikkatini sürdürmesini, vurgu ve tonlama unsurlarını fark etmesini, olay örgüsünü takip ederek zihinsel anlamlandırma sürecine aktif katılım göstermesini desteklediğini ortaya koymaktadır. Diyalog temelli ve dramatik yapıya sahip olması, radyo tiyatrolarını dinleme becerisinin geliştirilmesi açısından işlevsel bir metin türü hâline getirmektedir. Sonuç olarak, radyo tiyatrolarının Türkçe öğretiminde dinleme becerisinin geliştirilmesine katkı sağlayabilecek alternatif ve işlevsel bir dinleme metni olarak değerlendirilebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Bununla birlikte, bu metin türünün etkili biçimde kullanılabilmesi için yapılandırılmış dinleme etkinlikleriyle öğretim sürecine bilinçli biçimde dâhil edilmesi gerektiği değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe öğretimi, dinleme becerisi, radyo tiyatrosu

Radio drama as an alternative listening text in Turkish language teaching

Abstract

Listening education is one of the fundamental areas of language education that aims to improve individuals' ability to interpret and make sense of auditory messages. Radio drama, with its structure based on sound, stress, intonation, and dramatic narration, is considered an auditory text type within the listening process. This study aims to examine the usability of radio dramas as an alternative listening text in Turkish language teaching. The research is based on the understanding that listening is not only the perception of auditory input but also an active language skill involving comprehension, interpretation, and inference processes. In line with the emphasis on sound, stress, intonation, and meaning-making processes related to listening/watching skills in the Türkiye Century Education Model, the potential contributions of radio dramas to listening education in terms of their auditory features are discussed. The study was conducted within the framework of the qualitative research approach using the basic qualitative research model. Document analysis was used as the data collection method. Academic studies in the literature related to listening skills, radio dramas, and Turkish language teaching, as well as official documents of the Türkiye Century Education Model, were examined. The findings of the study indicate that the structure of radio dramas, which requires constructing meaning solely through sound, supports listeners in maintaining attention, recognizing stress and intonation features, and actively participating in the mental meaning-making process by following the plot. Their dialogue-based and dramatic structure makes radio dramas a functional text type for improving listening skills. As a result, it was concluded that radio dramas can be considered an alternative and functional listening text that may contribute to the development of listening skills in Turkish language teaching. However, it was also determined that, in order to use this text type effectively, radio dramas should be consciously integrated into the teaching process through structured listening activities.

Keywords: Turkish language teaching, Listening skill, radio drama

Türkçe öğretmen adaylarının popüler kültür etkisiyle kullandığı kelimeler

Süleyman Ünlü [1] & Erkam Küçük [2,*]

[1] Türkçe Öğretmenliği Uşak Üniversitesi
[2] Türkçe Öğretimi Uygulama ve Araştırma Merkezi Uşak Üniversitesi
erkameness@gmail.com

Özet

Bu çalışmanın amacı, günümüzde Z kuşağı diye adlandırılan üniversite öğrencilerinin popüler kültür etkisiyle cümle içinde kullandığı farklı kelimeler, kelimelerin anlamları ve bu kelimelerin kullanım gerekçeleri detaylı olarak incelenmiştir. Bu amaç doğrultusunda çalışma doküman incelemesi olarak tasarlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, 2024-2025 akademik yılı güz döneminde Medya okuryazarlığı dersinde öğrenim gören 35 Türkçe öğretmen adayı oluşturmaktadır. 35 öğretmen adayının her biri popüler kültürün etkisiyle en çok kullandığı 5 cümleyi örneklendirmiştir. Veriler tematik yöntem kullanılarak tablolaştırılmıştır. Elde edilen sonuçlar, Türkçe öğretmen adaylarının popüler kültür etkisiyle kullandığı kelimelerin başında vibe, Üni, story atmak, mod/mood, dm/dm'den yazmak, ghostlamak, fln, cringe, story, fav, likelamak, post, red flag, fake/fake hesap, full, NPC, tşk, pls, edit, gasligthing, insta, mental, overthink saati, link/link atmalovebombing ve reels kelimeleri yer almaktadır. Türkçe öğretmen adaylarının popüler kültür etkisiyle kullandığı kelimelerin kullanım gerekçeleri ise şu şekildedir: Sosyal medya ve popüler kültür etkisi, hızlı yazma ve pratik iletişim kurma isteği, sosyal medya dili, duyguyu kısa ve net anlatma isteği, beğenilme ve farklı olma kaygısı, Z kuşağının kullandığı dil, oyun kültürünün günlük dile yansıması, hızlı dönüt verme, sosyal medyada sık kullanılan kelimelere özenme, ağız alışkanlığı, uzun yazmaya üşenme, popüler olma çabası, hız ve pratiklik, alışkanlık, duyguyu daha eğlenceli ve abartılı ifade etmek, sosyal medyanın yazı diline etki etmesi, yabancı sözcük kullanımı, konuşma dilini yazıya aktarma, kelimenin kolay telaffuzu, mecaz anlatımın konuşma dilinde yaygın kullanılması, mizah kullanımı, Sosyal medya ve moda trendlerinin dil üzerindeki etkisidir.

Anahtar Kelimeler: Popüler Kültür, Z Kuşağı, Sosyal Medya Dili, Türkçe Öğretmen Adayları, Dil Kullanımı

Words used by pre-service Turkish language teachers under the influence of popular culture

Abstract

The aim of this study is to examine in detail the different words used by university students who are today referred to as Generation Z within sentences under the influence of popular culture, the meanings of these words, and the reasons behind their usage. For this purpose, the study was designed as a document analysis. The study group consisted of 35 pre-service Turkish language teachers enrolled in the Media Literacy course during the fall semester of the 2024–2025 academic year. Each of the 35 teacher candidates provided five example sentences containing the expressions they most frequently used under the influence of popular culture. The data were tabulated using the thematic analysis method. The findings revealed that the most commonly used words and expressions among pre-service Turkish language teachers under the influence of popular culture included: *vibe, üni, story atmak (posting a story), mod/mood, DM/DM'den yazmak (sending a DM), ghostlamak (ghosting), fln, cringe, story, fav, likelamak (liking), post, red flag, fake/fake hesap (fake account), full, NPC, tşk, pls, edit, gaslighting, insta, mental, overthink saati (overthinking time), link/link atma (sending a link), lovebombing,* and *reels*. The reasons behind the use of these words and expressions by pre-service Turkish language teachers were identified as follows: the influence of social media and popular culture; the desire for fast writing and practical communication; the widespread use of social media language; the wish to express emotions briefly and clearly; concerns about being liked and appearing different; the language commonly used by Generation Z; the reflection of gaming culture in daily language; the need for quick feedback; imitation of frequently used social media expressions; habitual usage; reluctance to write long texts; the effort to appear popular; speed and practicality; expressing emotions in a more entertaining and exaggerated way; the influence of social media on written language; the use of foreign words; transferring spoken language into written form; ease of pronunciation; the common use of figurative expressions in spoken language; the use of humor; and the influence of social media and fashion trends on language.

Keywords: Popular Culture Generation Z Social Media Language Pre-service Turkish Language Teachers Language Use

Hibrit eğitim modelinde Türkçe öğretmeni olmak: Teknoloji kullanım kaygısı ve çözüm önerileri

Melisa Işbilir

Türkçe Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
melisaisbilir1@gmail.com

Özet

21. yüzyılın getirdiği teknolojik yenilikler ve dijitalleşme süreçleri, eğitim ortamlarında köklü değişikliklere yol açmıştır. Geleneksel yüz yüze eğitim modeli ile çevrimiçi öğrenme ortamlarını birleştiren "hibrit eğitim" modeli, çağdaş eğitim sistemlerinin ayrılmaz bir parçası haline gelmiştir. Bu dönüşüm, özellikle dil becerilerinin kazandırılması gibi yüksek düzeyde etkileşim, duygu aktarımı ve anında dönüt gerektiren alanlarda görev yapan Türkçe öğretmenleri için yeni fırsatların yanı sıra çeşitli pedagojik ve teknik zorlukları da beraberinde getirmektedir. Bu çalışmanın amacı, literatürdeki mevcut araştırmalar ışığında, Türkçe öğretmenlerinin hibrit eğitim sürecinde yaşadıkları teknoloji kullanım kaygılarını tematik bir çerçevede incelemek ve bu kaygıların dil öğretim sürecine yansımalarını analiz etmektir. Çalışma, nitel araştırma yöntemlerinden literatür taraması (derleme) modelinde kurgulanmıştır. Bu kapsamda, son yıllarda yayımlanan ulusal ve uluslararası makaleler, bildiri metinleri ve akademik raporlar taranmıştır. Elde edilen veriler doğrultusunda öğretmenlerin; dijital platformlara uyum sağlama, etkileşimli materyal geliştirme, teknik aksaklıklardan duyulan endişe ve ekran aracılı iletişimde yaşanan pedagojik yetersizlik hissi gibi temalar etrafında zorluklar yaşadıkları görülmüştür. Çalışmanın sonucunda, Türkçe öğretmenlerinin teknolojik kaygılarını en aza indirecek stratejik çözüm önerileri geliştirilmiş ve hibrit sınıflarda eğitim kalitesini artırmaya yönelik bir yol haritası sunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Eğitimi, Hibrit Eğitim, Teknoloji Kaygısı, Literatür Taraması, Dijital Okuryazarlık

Being a Turkish language teacher in the hybrid education model: Technology use anxiety and solution proposals

Abstract

The technological innovations and digitalization processes of the 21st century have led to radical changes in educational environments. The "hybrid education" model, which combines the traditional face-to-face education model with online learning environments, has become an integral part of contemporary education systems. This transformation brings new opportunities as well as various pedagogical and technical challenges for Turkish language teachers, especially those working in fields that require high levels of interaction, emotional transfer, and immediate feedback, such as the acquisition of language skills. The purpose of this study is to examine the technology usage anxiety experienced by Turkish language teachers during the hybrid education process within a thematic framework, based on existing research in the literature, and to analyze the reflections of these anxieties on the language teaching process. The study is designed in the literature review model, which is one of the qualitative research methods. In this context, national and international articles, proceedings, and academic reports published in recent years have been reviewed. In line with the data obtained, it has been observed that teachers experience difficulties around themes such as adapting to digital platforms, developing interactive materials, anxiety caused by technical glitches, and the feeling of pedagogical inadequacy experienced in screen-mediated communication. As a result of the study, strategic solution proposals have been developed to minimize the technological anxieties of Turkish language teachers, and a roadmap has been presented to increase the quality of education in hybrid classrooms.

Keywords: Turkish Language Education, Hybrid Education, Technology Anxiety, Literature Review, Digital Literacy

Ardahan ilinde özel gereksinimli bireylerin tanı dağılımı ve eğitim ortamlarının doküman incelemesi yoluyla analizi

Mustafa Kemal Beyaztaş

Özel Eğitim Öğretmenliği Milli Eğitim Bakanlığı
m.kemalbeyaztas@gmail.com

Özet

Özel gereksinimli bireylerin eğitime erişimi ve uygun eğitim ortamlarında desteklenmesi, kapsayıcı eğitim anlayışının temel bileşenlerinden biridir. Bu bireylerin tanı türlerine, yaş ve cinsiyet gibi demografik özelliklerine göre dağılımlarının belirlenmesi ve mevcut eğitim durumlarının ortaya konulması, eğitim politikalarının geliştirilmesi açısından önem taşımaktadır. Özellikle bölgesel düzeyde yapılan çalışmalar, yerel ihtiyaçların belirlenmesi ve kaynakların etkin kullanımı açısından önemli veriler sunmaktadır. Bu araştırmanın amacı, Ardahan ilinde yaşayan ve zihin yetersizliği, otizm spektrum bozukluğu ve özel öğrenme güçlüğü tanısı almış özel gereksinimli bireylerin sayılarının; yaş, cinsiyet ve tanı türü değişkenlerine göre dağılımını ortaya koymak ve bu bireylerin mevcut eğitim durumları ile eğitim ortamlarını incelemektir. Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Bu kapsamda, İl Millî Eğitim Müdürlüğü raporları, Rehberlik ve Araştırma Merkezi (RAM) verileri, İl Sağlık Müdürlüğü verileri ve ilgili resmi kurumların yayımladığı güncel belgeler veri kaynağı olarak ele alınmıştır. Elde edilen veriler, betimsel analiz tekniği ile değerlendirilmiş ve Ardahan ilindeki özel gereksinimli bireylerin demografik özellikleri ile eğitim hizmetlerine erişim durumları sistematik biçimde incelenmiştir. Bulgular, özel gereksinimli bireylerin büyük çoğunluğunun örgün eğitim içerisinde kaynaştırma/bütünleştirme uygulamaları kapsamında eğitim aldığını göstermiştir. Bununla birlikte özel eğitim sınıfları ve özel eğitim okullarının da önemli bir yer tuttuğu değerlendirilmektedir. Ayrıca tanı türlerine göre eğitim ortamlarının farklılaştığı; özellikle otizm spektrum bozukluğu tanısı almış bireylerin daha yoğun destek gerektiren ortamlarda eğitim gördüğü tespit edilmiştir. Araştırma, Ardahan iline özgü mevcut durumu ortaya koyarak yerel düzeyde eğitim planlamalarına katkı sağlamaktadır. Bununla birlikte, özel eğitim hizmetlerinin geliştirilmesine yönelik politika yapıcılara veri temelli çıkarımlar sunmakta ve alanyazında sınırlı sayıda bulunan bölgesel çalışmalar arasında yer alarak alana katkı sağlamaktadır. Ayrıca çalışma, benzer sosyo-demografik özelliklere sahip bölgelerde gerçekleştirilecek araştırmalar için karşılaştırmalı bir temel sunmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Özel gereksinimli bireyler, Doküman analizi, Özel eğitim hizmetleri, Eğitim ortamlarının dağılımı

Diagnostic distribution and educational settings of individuals with special needs in Ardahan Province: A document analysis

Abstract

Ensuring equitable access to education for individuals with special needs and supporting them within appropriate educational settings constitutes a fundamental dimension of inclusive education. Identifying the distribution of these individuals according to diagnosis type, as well as demographic variables such as age and gender, and examining their current educational status are critical for the development of effective and evidence-based educational policies. In this regard, regionally focused studies provide valuable insights into local needs and contribute to the efficient allocation of educational resources. This study aims to determine the distribution of individuals with special needs residing in Ardahan province—diagnosed with intellectual disability, autism spectrum disorder, and specific learning disabilities—according to age, gender, and diagnosis type, and to examine their current educational status and educational environments. The study adopts a qualitative research design and employs document analysis as the primary data collection method. Data sources include official reports from the Provincial Directorate of National Education, records from the Guidance and Research Center (RAM), data from the Provincial Health Directorate, and current documents published by relevant public institutions. The data were analyzed using descriptive analysis techniques, enabling a systematic evaluation of the demographic characteristics of individuals with special needs and their access to educational services in Ardahan province. The findings indicate that the majority of these individuals are educated within formal education settings through inclusion and mainstreaming practices. In addition, special education classrooms and special education schools play a significant role in the provision of educational services. Furthermore, the results demonstrate that educational environments vary depending on diagnosis type; individuals diagnosed with autism spectrum disorder are more likely to receive education in settings that provide intensive support. Overall, the study contributes to local-level educational planning by presenting a comprehensive overview of the current situation in Ardahan province. It also offers data-driven implications for policymakers aimed at improving special education services and contributes to the literature as one of the limited regional studies in this field. Moreover, the findings provide a basis for comparative research in regions with similar socio-demographic characteristics.

Keywords: Individuals with special needs, Document analysis, Special education services, Distribution of educational settings

Ana dili İngilizce olan ve Türk üniversite öğrencilerinin yazılı metinlerinde ayrık cümle yapılarının derlem temelli karşılaştırılması

Gökhan Yigit

Ingilizce Öğretmenliği Kafkas Üniversitesi
gokhanzel@hotmail.com

Özet

Bu çalışma, ana dili İngilizce olan üniversite öğrencileri ile Türk üniversite öğrencilerinin yazılı metinlerinde ayrık cümle (it-cleft) yapılarının kullanımını incelemektedir. Ana dil verisi, LOCNESS derleminin Britanya bölümü kullanılarak elde edilmiş; ana dili İngilizce olmayan veriler ise İngiliz Dili Eğitimi programında öğrenim gören Türk öğrencilerin yazılı metinlerinden derlenmiştir. Çalışmanın amacı, (i) it-cleft yapılarının kullanım sıklığını karşılaştırmak, (ii) bu yapılarda kullanılan ilgi zamirlerinin dağılımını incelemek ve (iii) odak konumundaki sözdizimsel kategorileri analiz etmektir. Bulgular, Türk öğrencilerin ayrık cümle yapılarını ana dili İngilizce olan öğrencilere kıyasla anlamlı ölçüde daha az kullandığını göstermektedir. Her iki derlemde de en sık kullanılan ilgi zamiri "that" olurken, onu "which" izlemiş; ancak bu zamirlerin kullanım dağılımlarında dikkat çekici farklılıklar gözlemlenmiştir. Who zamiri ana dil verilerinde belirgin biçimde daha sık kullanılırken, Türk öğrenci verilerinde oldukça sınırlı kalmıştır. Sözdizimsel açıdan, her iki grupta da en yaygın odak öğesi ad öbekleri olmakla birlikte, ana dili İngilizce olan öğrencilerin zarf öbekleri gibi daha çeşitli yapılar kullandığı görülmüştür. Elde edilen farklılıklar, diller arası aktarım bağlamında, özellikle İngilizcenin görece sabit Özne–Yüklem–Nesne (SVO) temel söz dizimi ile Türkçenin daha esnek söz dizimi gibi yapısal özellikleri çerçevesinde tartışılmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Ayrık cümle, sözdizimsel kategoriler, ana dili İngilizce olan metinler, ana dili İngilizce olmayan metinler

A Corpus-Based Comparison of It-Cleft Constructions in the Writing of Native English and Turkish University Students

Abstract

This study investigates the use of *it-cleft* constructions in the written production of native English university students and Turkish learners of English. The native corpus was drawn from the British component of the LOCNESS corpus, while the non-native corpus consisted of essays written by Turkish undergraduate students in an English Language Teaching program. The study aims to (i) compare the frequency of *it-cleft* constructions across the two groups, (ii) examine the distribution of relative pronouns used within these constructions, and (iii) analyze the syntactic categories of the focused elements. The findings reveal that Turkish learners significantly underuse *it-cleft* constructions compared to native speakers. In both corpora, the relative pronoun *that* emerged as the most frequently used form, followed by *which*, although notable differences were observed in their overall distribution. The pronoun *who* appeared considerably more frequently in native texts, whereas its use was minimal in the learner corpus. With regard to syntactic realization, noun phrases constituted the most common focused elements in both datasets; however, native speakers demonstrated a greater variety by employing additional structures such as adverbial phrases. The observed differences are discussed in relation to cross-linguistic influence, particularly structural properties of English and Turkish, such as the relatively fixed SVO canonical word order of English and the more flexible word order of Turkish.

Keywords: it- clefts, syntactic categories, native texts, non- native texts

Erken yaşta ikinci dil olarak Türkçe öğrenen farklı yaş gruplarındaki öğrencilerin kelime hazinelerinin belirlenmesi

Merve Nur Arzupınar [1,*] & Mustafa Özgün Harmankaya [2]

[1] Türkçe Öğretmenliği Yıldız Teknik Üniversitesi
[2] . Yıldız Teknik Üniversitesi
mervearzupinar@gmail.com

Özet

Bu araştırma, Türkiye'de erken yaşta ikinci dil olarak Türkçe öğrenen B2 seviyesindeki öğrencilerin yazılı anlatımlarındaki söz varlığı unsurlarının kullanım sıklığını, yaygınlığını ve sözcük çeşitliliğini sınıf düzeylerine göre belirlemeyi amaçlamaktadır. Araştırma derlem temelli betimsel araştırma ve kesitsel karşılaştırma araştırması olarak desenlenmiştir. Çalışma grubu; üç sınıf grubundan (7-8., 9-10. ve 11-12. sınıf) oluşan, B2 düzeyinde ikinci dil olarak Türkçe öğrenen öğrencilerden oluşmaktadır. Veriler, her gruba uygulanan ortak 11 yazma görevi aracılığıyla elde edilmiştir. Araştırma kapsamında farklı sınıf düzeylerindeki öğrencilerin kelime hazineleri karşılaştırmalı olarak ele alınmış, sınıf düzeyine bağlı olarak sözcüksel gelişimin nasıl bir değişim gösterdiği ortaya konulmuştur. Araştırma bulguları, sözcüksel çeşitlilik ortalamasının en düşük düzeyde 7. ve 8. sınıf öğrencilerinde, en yüksek düzeyde ise 11. ve 12. sınıf öğrencilerinde olduğunu göstermektedir. Bu durum, öğrencilerin yaş ve sınıf düzeyleri arttıkça kelime hazinelerinin de gelişim gösterdiğini ortaya koymaktadır. Araştırmanın; B2 düzeyindeki yabancı öğrencilerin söz varlığı gelişiminin sınıf düzeyine bağlı seyrini ortaya koyması, yabancılara Türkçe öğretiminde söz varlığı temelli öğretim materyallerinin tasarımı, B2 düzeyi kazanım çerçevesinin güncellenmesi ve ölçme-değerlendirme süreçlerine yönelik kanıta dayalı katkılar sunması beklenmektedir.

*Bu çalışma 2. yazar danışmanlığında 1. yazar tarafından hazırlanmakta olan yüksek lisans tezinden üretilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Erken Yaşta Dil Öğrenimi, İkinci Dil Olarak Türkçe Öğretimi, Söz Varlığı.

Determining the vocabulary of students from different age groups who learned Turkish as a second language at an early age

Abstract

This study aims to determine the frequency, prevalence, and lexical diversity of vocabulary elements in the written narratives of B2-level students who learned Turkish as a second language at an early age in Turkey, according to their grade levels. The study was designed as a literature-based descriptive study and a cross-sectional comparative study. The study group consists of students learning Turkish as a second language at the B2 level, drawn from three grade groups (7th–8th, 9th–10th, and 11th–12th grades). Data were collected through 11 common writing tasks administered to each group. Within the scope of the study, the vocabularies of students at different grade levels were compared, and the changes in lexical development according to grade level were revealed. The research findings indicate that the average lexical diversity is lowest among 7th and 8th-grade students and highest among 11th and 12th-grade students. This suggests that students' vocabulary develops as their age and grade level increase. It is anticipated that this study will provide evidence-based contributions to the design of vocabulary-based teaching materials for Turkish language instruction for foreign students, the updating of the B2-level competency framework, and assessment processes by revealing the trajectory of vocabulary development among foreign students at the B2 level in relation to grade level.

Keywords: Early Language Learning, Teaching Turkish as a Second Language, Vocabulary.

İngiliz dili ve edebiyatı öğrencilerinin öğretim elemanlarına ilişkin metaforik algıları: Ardahan Üniversitesi örneği

Ayça Kaçar [1,*] & Gencer Elkılıç [1]

[1] Ingiliz Dili ve Edebiyatı Kafkas Üniversitesi
aycakacarella@gmail.com

Özet

Bu çalışma, Ardahan Üniversitesi İngiliz Dili ve Edebiyatı öğrencilerinin öğretim üyelerine yönelik algılarını metaforlar aracılığıyla incelemeyi amaçlamaktadır. Eğitim ortamlarında öğrenci–öğretim üyesi ilişkisi, öğrenme sürecinin niteliğini doğrudan etkileyen önemli bir unsurdur.Bu bağlamda,öğrencilerin öğretim üyelerini nasıl algıladıklarıve bu algının öğrencilerin eğitim-öğretim sürecinde yaşanandeneyimlerini anlama konusunda önemli ipuçları sunmaktadır. Araştırma nitel araştırma deseninde yürütülmüş olup veri toplama aracı olarak metafor analizi kullanılmıştır. Katılımcılardan "Öğretim üyeleri … gibidir çünkü …" ifadesini kendi görüş ve deneyimleri doğrultusundatamamlamaları istenmiştir. Elde edilen veriler içerik analizi yöntemiyle incelenmiş ve benzer özellikler taşıyan metaforlar belirli temalar altında toplanmıştır. Bulgular, öğrencilerin öğretim üyelerine ilişkin algılarının çoğunlukla olumlu olduğunu ve çeşitli temalar etrafında şekillendiğini göstermektedir. En sık tekrar eden metaforlar "rehber" ve "kitap" olurken; öğretim üyeleri "bilgi kaynağı", "kütüphane", "güneş", "pusula" ve "ilham verici" gibi ifadelerle bilgi aktaran ve yol gösteren bireyler olarak tanımlanmıştır. Bunun yanı sıra "aile", "arkadaş", "dost" ve "yoldaş" metaforları öğretim üyelerinin destekleyici vekarşılıklı olarakyakın ilişkiler kuran yönlerini de açıkca ortaya koymaktadır. "Usta", "model", "geleceğe yön veren" gibi metaforlar öğretim üyelerinin rol model olma yönlerini vurgularken; "otoriter" ve "disiplin" gibi sınırlı sayıda metafor ise daha kuralcı ve katı bir algının da var olduğunu göstermektedir. Sonuç olarak, bu çalışma yükseköğretimde öğretim üyelerinin yalnızca bilgi aktaran ve eğitim-öğretim sürecinden ibaret olmadığını, aynı zamanda rehberlik eden, ilham veren ve öğrencilerin akademik ve kişisel gelişimlerinde önemli rol oynayan bireyler olarak algılandığını ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Metafor Analizi, Öğretim Üyesi Algısı, Yükseköğretim, İngiliz Dili ve Edebiyatı

Metaphorical perceptions of English language and literature students regarding their instructors: The case of Ardahan University

Abstract

This study aims to examine the perceptions of English Language and Literature students at Ardahan University toward their faculty members through the use of metaphors. In educational settings, the student–faculty relationship is a crucial factor that directly influences the quality of the learning process. In this context, how students perceive their faculty members provides important insights into their experiences within the educational process. The research was conducted by using a qualitative research design, and metaphor analysis was employed as the data collection method. Participants were asked to complete the statement "Faculty members are like … because …" based on their own views and experiences. The collected data were analyzed using content analysis, and metaphors sharing similar characteristics were grouped under specific themes. The findings indicate that students' perceptions of faculty members are predominantly positive and are shaped around various themes. The most frequently recurring metaphors were "guide" and "book";faculty members were described as individuals who convey knowledge and provide guidance using expressions such as "source of knowledge," "library," "sun," "compass," and "inspiring." In addition, metaphors such as "family," "friend," "companion," and "comrade" clearly highlight the faculty members' supportive nature and their ability to foster close, reciprocal relationships. While metaphors such as "master," "role model," and "shaper of the future" highlight the aspects of faculty members' roles as role models, a limited number of metaphors—such as "authoritarian" and "discipline"—indicate the existence of a more rule-bound and rigid perception. In conclusion, this study reveals that in higher education, faculty members are not perceived merely as knowledge transmitters or they are not only limited to the teaching-learning process, but are also viewed as individuals who guide, inspire, and play a significant role in students' academic and personal development.

Keywords: Keywords: Metaphor Analysis, Faculty Perception, Higher Education, English Language and Literature

Yabancı dil olarak Türkçe öğretiminde okuma metinlerinin işlevselliği: Hitit 3'te "Doğrucu Beden Dili" örneği

Dilara Aynur [1,*] & Ömer Solak [2]

[1] Ingilizce Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
[2] Türkçe Öğretmenliği Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi
dilara.aynr@gmail.com

Özet

Araştırma kapsamında, Hitit 3 kitabında yer alan "Doğrucu Beden Dili" başlıklı okuma metni ile bu metne eşlik eden görsel materyaller ve metin sonrası etkinlikler; okunabilirlik, görsel–metin uyumu, kültürel aktarım, dilsel uygunluk, özgünlük ve eğitim programıyla tutarlılık gibi ölçütler çerçevesinde nitel içerik analizi yöntemiyle incelenmiştir. Metnin okunabilirlik düzeyi Ateşman ölçütü bağlamında değerlendirilmiş, dilsel ve bilişsel karmaşıklığının B2–C1 seviyesine uygun olduğu tespit edilmiştir. Metnin, deyim öğretimi, karmaşık dilbilgisi yapılarının bağlam içinde sunulması ve iletişimsel yeterliği destekleyen içerikleriyle "işe yararlılık" kriterini büyük ölçüde karşıladığı görülmüştür. Bununla birlikte, metne eşlik eden görsel materyallerin öğretici işlevden ziyade dekoratif nitelikte kaldığı, metinde yer alan kültürel ve fiziksel eylem temelli unsurları somutlaştırmakta yetersiz olduğu belirlenmiştir. Kültürel içerik açısından metin, farklı kültürlere saygı ve farkındalık kazandırmayı amaçlasa da, bazı örneklerin genelleyici bir bakış açısıyla sunulması stereotipleştirme riskini beraberinde getirmektedir. Metin sonrası etkinliklerin ise büyük ölçüde yüzeysel bilişsel düzeyde (doğru–yanlış, var–yok) kurgulandığı ve metnin tematik dünyasıyla doğrudan ilişkili olmayan bağlamsız dilbilgisi alıştırmalarına yöneldiği tespit edilmiştir. Bu durum, metin tabanlı dil öğretimi yaklaşımıyla çelişmekte ve öğrencinin metinle kurduğu anlam ilişkisini zayıflatmaktadır. Sonuç olarak bu çalışma; incelenen metnin YADOT alanındaki yüksek potansiyeline rağmen görsel tasarım, etkinlik-bağlam uyumu ve dinamik kültür aktarımı noktalarında yapısal bir dönüşüme ihtiyaç duyduğunu göstererek literatürdeki materyal değerlendirme ve geliştirme odaklı boşluğa işaret etmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yabancı dil olarak Türkçe öğretimi, metin tabanlı dil öğretimi, ders kitabı incelemesi, içerik analizi, Hitit 3

The functionality of reading texts in teaching Turkish as a foreign language: The example of “Doğrucu Beden Dili” in Hitit 3

Abstract

Within the scope of the research, the reading text titled “Doğrucu Beden Dili” in the book Hitit 3, along with its accompanying visual materials and post-reading activities, was examined through the qualitative content analysis method within the framework of criteria such as readability, visual–text alignment, cultural transmission, linguistic appropriateness, authenticity, and consistency with the educational program. The readability level of the text was evaluated in the context of the Ateşman criterion, and it was determined that its linguistic and cognitive complexity is suitable for the B2–C1 level. It was observed that the text largely meets the "utility" criterion with its teaching of idioms, the presentation of complex grammar structures within context, and content that supports communicative competence. However, it was determined that the visual materials accompanying the text remained decorative rather than instructional and were insufficient in reifying the cultural and physical action-based elements in the text. In terms of cultural content, although the text aims to provide respect and awareness for different cultures, the presentation of some examples with a generalizing perspective brings the risk of stereotyping. It was found that the post-reading activities were largely structured at a superficial cognitive level (true–false, exists–none) and turned towards decontextualized grammar exercises not directly related to the thematic world of the text. This situation contradicts the text-based language teaching approach and weakens the semantic relationship the student establishes with the text. Consequently, this study shows that despite the high potential of the examined text in the field of YADOT, it needs a structural transformation in terms of visual design, activity-context alignment, and dynamic culture transmission, thereby pointing to a gap in the literature focused on material evaluation and development.

Keywords: Teaching Turkish as a Foreign Language, Text-based language teaching, Textbook evaluation, Content analysis, Hitit 3

Uluslararası öğrencilerin Türkçe öğrenme motivasyonları, yaşam boyu öğrenme eğilimleri ve öğrenme kaygıları arasındaki ilişkilerin incelenmesi

Semanur Kolukısa [1,*] & Bahadır Gülbahar [2]

[1] Türkçe Öğretmenliği Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
[2] Türkçe ve Sosyal Bilimler Eğitimi Bölümü Kırşehir Ahi Evran Üniversitesi
kolukisasemanur9@gmail.com

Özet

Türkçenin yabancı dil olarak öğretimine yönelik çalışmaların son yıllarda artış gösterdiği görülmekle birlikte, Türkçe öğrenme motivasyonu, öğrenme kaygısı ve yaşam boyu öğrenme eğilimi değişkenlerini birlikte ele alan çalışmaların sınırlı olduğu dikkat çekmektedir. Bu çalışmanın amacı, uluslararası öğrencilerin Türkçe öğrenme motivasyonları, yaşam boyu öğrenme eğilimleri ve öğrenme kaygıları arasındaki ilişkileri incelemektir. Araştırmada nicel araştırma yöntemlerinden ilişkisel tarama modeli kullanılacaktır. Araştırmanın evrenini Türkiye'de öğrenim gören uluslararası öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın örneklemi ise farklı üniversitelerde öğrenim gören ve uygun örnekleme yöntemiyle araştırmaya dâhil edilen uluslararası öğrencilerden meydana gelmektedir. Araştırma verileri, Türkçe öğrenme motivasyonu, yaşam boyu öğrenme eğilimi ve öğrenme kaygısını belirlemeye yönelik geçerlik ve güvenirlik çalışmaları yapılmış ölçekler aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen veriler; betimsel istatistikler, korelasyon analizi, regresyon analizi ve gerekli görülen diğer uygun istatistiksel analiz yöntemleri kullanılarak değerlendirilmektedir. Araştırmanın veri analiz süreci devam etmekte olup çalışmaya ilişkin bulgulara henüz ulaşılamamıştır. Araştırma sonunda Türkçe öğrenme motivasyonu ile yaşam boyu öğrenme eğilimi arasında pozitif yönlü; öğrenme kaygısı ile Türkçe öğrenme motivasyonu arasında ise negatif yönlü anlamlı ilişkiler bulunabileceği öngörülmektedir. Yaşam boyu öğrenme eğilimi yüksek olan öğrencilerin Türkçe öğrenme süreçlerine daha aktif katılım gösterebilecekleri ve öğrenme süreçlerinde daha düşük kaygı yaşayabilecekleri de düşünülmektedir. Öte yandan yaşam boyu öğrenme eğilimi ve öğrenme kaygısının uluslararası öğrencilerin Türkçe öğrenme motivasyonlarının anlamlı yordayıcıları arasında yer alabileceği öngörülmektedir. Araştırmanın Türkçenin yabancı/ikinci dil olarak öğretimi alanında öğrenme sürecini etkileyen psikolojik ve duyuşsal değişkenlere ilişkin bütüncül bir bakış açısı sunması beklenmektedir. Uluslararası öğrencilerin Türkçe öğrenme deneyimlerini iyileştirmeye yönelik öğretim uygulamalarının geliştirilmesine katkıda bulunacağı ve ilgili alana kuramsal bir çerçeve oluşturacağı da kabul edilmektedir. Çalışma kapsamında elde edilmesi beklenen sonuçlar doğrultusunda, yabancı dil olarak Türkçe öğretim süreçlerinde öğrencilerin motivasyonlarını destekleyen, öğrenme kaygılarını azaltan ve yaşam boyu öğrenme farkındalıklarını güçlendiren öğrenci merkezli öğretim uygulamalarına ilişkin önerilerde bulunulacaktır.

Anahtar Kelimeler: Türkçenin yabancı dil olarak öğretimi, uluslararası öğrenciler, öğrenme motivasyonu, yaşam boyu öğrenme, öğrenme kaygısı, duyuşsal özellikler, regresyon analizi.

Investigating the relationships between international students' Turkish learning motivation, lifelong learning tendencies, and learning anxiety

Abstract

Although studies on teaching Turkish as a foreign language have increased in recent years, it is noteworthy that studies examining Turkish learning motivation, learning anxiety, and lifelong learning tendency together remain limited. The aim of this study is to investigate the relationships between international students' Turkish learning motivation, lifelong learning tendencies, and learning anxiety. In the study, the relational survey model, one of the quantitative research methods, will be employed. The population of the study consists of international students studying in Türkiye. The sample comprises international students studying at different universities and included in the study through convenience sampling. The research data were collected through scales with established validity and reliability designed to determine Turkish learning motivation, lifelong learning tendency, and learning anxiety. The obtained data are being analyzed using descriptive statistics, correlation analysis, regression analysis, and other appropriate statistical analysis methods where necessary. The data analysis process of the study is still ongoing, and findings have not yet been finalized. However, it is anticipated that there may be a positive significant relationship between Turkish learning motivation and lifelong learning tendency, whereas a negative significant relationship may exist between learning anxiety and Turkish learning motivation. It is also expected that students with higher lifelong learning tendencies may participate more actively in Turkish learning processes and experience lower levels of anxiety during learning. Furthermore, lifelong learning tendency and learning anxiety are anticipated to be significant predictors of international students' Turkish learning motivation. The study is expected to provide a holistic perspective on the psychological and affective variables influencing the learning process in the field of teaching Turkish as a foreign/second language. In addition, it is believed that the study will contribute to the development of instructional practices aimed at improving international students' Turkish learning experiences and provide a theoretical framework for the related field. In line with the expected findings of the study, suggestions will be offered regarding student-centered instructional practices that support students' motivation, reduce learning anxiety, and strengthen lifelong learning awareness in teaching Turkish as a foreign language.

Keywords: Teaching Turkish as a foreign language, international students, learning motivation, lifelong learning, learning anxiety, affective characteristics, regression analysis.

Down sendromlu çocuklarda erken müdahale programlarının dil gelişimine etkisi

Ilayda Ilktürk

Okul Öncesi Öğretmenliği Artvin Çoruh Üniversitesi
ilaydailkturk383@gmail.com

Özet

Down sendromlu çocuklarda erken müdahale programlarının dil gelişimine etkisiBu çalışma, Down sendromlu çocuklarda erken müdahale programlarının dil gelişimi üzerindeki etkilerini literatür temelli olarak incelemeyi amaçlamaktadır. Dil gelişimi, erken çocukluk döneminde bilişsel ve sosyal gelişimin temel bileşenlerinden biri olup, Down sendromlu çocuklarda özellikle ifade edici dil becerilerinde belirgin gecikmeler görülmektedir. Bu nedenle erken müdahale programları, dil ve iletişim becerilerinin desteklenmesinde kritik bir rol üstlenmektedir. Araştırma, betimsel literatür taraması yöntemi ile gerçekleştirilmiştir. Google Scholar, ERIC, PubMed ve DergiPark veri tabanlarında yapılan taramada "Down sendromu", "erken müdahale" ve "dil gelişimi" anahtar kelimeleri kullanılmıştır. Elde edilen çalışmalar alıcı dil, ifade edici dil ve sosyal iletişim becerileri temaları altında analiz edilmiştir. Literatür bulguları, erken müdahale programlarının Down sendromlu çocuklarda sözcük dağarcığını geliştirdiğini, iletişim başlatma davranışlarını artırdığını ve sosyal etkileşimi güçlendirdiğini okula uyum becerilerini artırdığını göstermektedir. Özellikle aile temelli ve oyun temelli müdahalelerin dil gelişimi üzerinde daha etkili olduğu belirlenmiştir. Ayrıca alternatif iletişim sistemlerinin (PECS gibi) sözel iletişimi destekleyici rol oynadığı ifade edilmektedir. Sonuç olarak, erken müdahale programlarının Down sendromlu çocukların dil gelişimini çok yönlü olarak desteklediği ve yaşam kalitesini artırmada ve eğitim sürecine uyumunu hızlandırmada önemli bir rol oynadığı görülmektedir. Ancak gözlem temelli çalışmaların sınırlı olması bununla birlikte ekonomik imkânların yetersiz olması ve her çocuğun özel bir kurumda dil terapisi alamaması gelecekteki araştırmalar için önemli bir alan oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Down sendromu, erken müdahale, dil gelişimi, özel eğitim, okul öncesi eğitim

The impact of early intervention programs on language development in children with Down syndrome: An observation-based study

Abstract

This study aims to examine the effects of early intervention programs on language development in children with Down syndrome based on the literature. Language development is one of the fundamental components of cognitive and social development in early childhood, and children with Down syndrome show significant delays, especially in expressive language skills. Therefore, early intervention programs play a critical role in supporting language and communication skills. The research was conducted using a descriptive literature review method. The keywords "Down syndrome", "early intervention", and "language development" were used in the search conducted in Google Scholar, ERIC, PubMed, and DergiPark databases. The studies obtained were analyzed under the themes of receptive language, expressive language, and social communication skills. Literature findings show that early intervention programs improve vocabulary, increase communication initiation behaviors, strengthen social interaction, and improve school adjustment skills in children with Down syndrome. It was determined that family-based and play-based interventions are particularly effective on language development. In addition, it is stated that alternative communication systems (such as PECS) play a supportive role in verbal communication. In conclusion, early intervention programs are seen to support the multifaceted language development of children with Down syndrome and play a significant role in improving their quality of life and accelerating their adaptation to the educational process. However, the limited number of observation-based studies, coupled with insufficient economic resources and the fact that not every child can receive speech therapy in a specialized institution, constitute an important area for future research.

Keywords: Down syndrome, early intervention, language development, special education, preschool education

Dijital eğitim araçlarının dil beceri alanlarına yönelik sınıflandırılması ve değerlendirilmesi

Sıla Bedir

Türkçe Öğretmenliği Bursa Uludağ Üniversitesi
bedirsila1@gmail.com

Özet

Bu bilimsel çalışmanın temel amacı, Türkçe eğitimi kapsamında temel dil becerilerinin geliştirilmesine hizmet eden dijital araçları sınıflandırmak ve söz konusu teknolojik imkânların eğitim-öğretim süreçlerindeki fonksiyonel yerini değerlendirmektir. Araştırmanın metodolojik çerçevesinde, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi yöntemi uygulanmıştır. Bu süreçte toplanan verilerin çözümlenmesinde içerik analizi tekniğinden yararlanılmış; karmaşık veri setleri anlamlı kategorilere dönüştürülmüştür. Araştırmanın çalışma grubunu ve veri kaynağını, alanla ilgili literatürde yer alan akademik yayınlar, basılı kaynaklar ve dijital materyallerden oluşan geniş bir doküman havuzu oluşturmaktadır. Yapılan sistematik incelemeler neticesinde; dinleme, konuşma, okuma ve yazma olarak adlandırılan dört temel dil becerisini destekleyen, toplam 174 farklı dijital araç tespit edilerek işlevlerine göre kategorize edilmiştir. Çalışmanın elde ettiği bulgular; Web 2.0 teknolojileri ve güncel yapay zekâ temelli uygulamaların, Türkçe derslerinde öğrencilerin beceri gelişimini desteklemek adına zengin ve interaktif bir materyal havuzu sunduğunu ortaya koymaktadır. Araştırma sonucunda elde edilen envanterin, modern eğitim ortamlarında öğretmenlere ve program geliştiricilere, dijital materyal seçimi, öğretim materyali tasarımı ve teknoloji entegrasyonu süreçlerinde stratejik bir rehberlik sunacağı öngörülmektedir.

Anahtar Kelimeler: Türkçe Eğitimi, Dil Becerileri, Dijital Araçlar, Web 2,0, Yapay Zekâ.

Classification and evaluation of digital educational tools according to language skill areas

Abstract

The primary objective of this scientific study is to systematically classify digital tools that serve the development of basic language skills within the scope of Turkish language education and to evaluate the functional role of these technological opportunities in teaching-learning processes. Within the methodological framework of the research, the document analysis technique, one of the qualitative research methods, was applied. Content analysis was utilized to analyze the data collected during this process, transforming complex data sets into meaningful categories. The study group and data source of the research consist of an extensive pool of documents comprising academic publications, printed sources, and digital materials found in the relevant literature.
As a result of the systematic reviews, a total of 174 different digital tools supporting the four basic language skills—listening, speaking, reading, and writing—were identified and categorized according to their functions. The findings of the study reveal that Web 2.0 technologies and current artificial intelligence-based applications provide a rich and interactive pool of materials to support students' skill development in Turkish lessons. It is anticipated that the inventory obtained as a result of the research will offer strategic guidance to teachers and curriculum developers in modern educational environments during the processes of digital material selection, instructional material design, and technology integration.

Keywords: Turkish Education, Language Skills, Digital Tools, Web 2,0, AI

İhvân-ı Safâ'da ilâhî ve beşerî aşk

Nejla Akkoyun

Ilahiyat Fakültesi Iğdır Üniversitesi
akkoyunnejla7@gmail.com

Özet

Tasavvufta önemli bir kavram olan aşk, Tasavvufta aşk, Allah'a duyulan derin bağlılık ve O'nun takdirini kazanmak için dönüştürücü ilişkiyi ifade eden temel bir kavramdır. Aşk, metafiziksel bir tecrübedir. Sadece duygusal bir yöneliş değil; insanın mutlak hakikate ulaşmasını sağlayan, insan düşünce sınırlarını aşan ama duyguda Nirvana'ya ulaşan metafiziksel bir yöneliştir. Aşk, yaşantıya dayalı, hissi olarak var olan bir hâl durumudur. Teorik bir bilgi değildir. Teorinin ötesinde yaşamayanın sadece bilgi elde etmesiyle de gerçekleşen bir durum değildir. Aşk yaşamsal ve yaşantısaldır. Tasavvuf düşüncesinde göre aşkın kaynağı Allah'tır. Kul ile Allah arasında ki hakiki duygu ve bağı ifade eder. Kulun yaratıcısına olan yönelişi, sevgisi ilahî sevginin bir yansımasıdır. Bu nedenle aşk, ontolojik olarak ele alınır. Beşerî (mecazî) aşk, doğru kontrol edildiğinde ilahî Aşk'a sevk eder. Hakiki aşka ulaşmak için doğru bir araçtır. İnsan hakikate ulaşmak istediğinde nefisini arındırarak ilahî aşka ulaşır. Nefisin arınması ile hakikate ulaşmayı kolaylaştırır. Akıl ile aşk arasında uyumsuz bir durum söylense de, ikisi arasında tamamlayıcı bir ilişki vardır. Akıl hakikat yolunu gösterir. Aşk, aklın gösterdiği yolda hakikate yürür. Akıl, aşkın sınırlarını kavramaya yeterli değildir. Aşkın sınırlarını kavramak çok zordur. Çünkü ruhun derinlemesine yaşadığı haldir. Aşkın sonucu kulun benliğinden arınıp ilahi varlığa bilinçle varlığını devam ettirmesidir. Bu sonuca tasavvufta bekâ denir. Aşk, insanı ruhî ve ahlaki olarak güzelleştiren, ruhî olgunluğa eriştiren temel unsurdur.

Anahtar Kelimeler: Tasavvuf, ihvân'ı Safâ, İlâhi aşk, beşeri aşk

Divine and human love in the Ikhwan al-Safa

Abstract

Love, a significant concept in Sufism, is a fundamental notion expressing a deep devotion to God and a transformative relationship aimed at gaining His favor. Love is a metaphysical experience. It is not merely an emotional inclination; it is a metaphysical journey that transcends the limits of human thought, leading to Nirvana in emotion, enabling a person to reach absolute truth. Love is a state of being based on lived experience, emotionally existing. It is not theoretical knowledge. It is not a state achieved solely through acquiring knowledge without living it. Love is vital and experiential. According to Sufi thought, the source of love is God. It expresses the true feeling and bond between the servant and God. The servant's inclination and love for their Creator is a reflection of divine love. Therefore, love is considered ontologically. Human (metaphorical) love, when properly controlled, leads to divine love. It is a correct tool for reaching true love. When a person wishes to reach the truth, they purify their ego and thus attain divine love. Purification of the ego facilitates reaching the truth. Although a state of incompatibility is said to exist between reason and love, there is a complementary relationship between them. Reason shows the way to truth. Love walks towards truth on the path shown by reason. Reason is insufficient to comprehend the limits of love. Understanding the limits of love is very difficult because it is a state experienced profoundly by the soul. The result of love is the purification of the self and the conscious continuation of existence in relation to the divine being. In Sufism, this result is called permanence (bekâ). Love is the fundamental element that beautifies a person spiritually and morally, and leads them to spiritual maturity.

Keywords: Sufism, the brethren of purity, divine love, human love

Bakara Suresi'nin ilk beş ayeti bağlamında muttakilerin özellikleri

Fatma Karakoç

Ilahiyat Fakültesi Iğdır Üniversitesi
fatmakrkc36@gmail.com

Özet

Kur'an-ı Kerim'in ikinci suresi olan Bakara Suresi, Medine'de inen en uzun sûredir. İman, ibadet ve ahlaki konuları ile ilgili temel mesajlarıyla dikkat çeker. Sûrenin ilk beş ayetinde, Kur'an'ın rehberlik ettiği ve hidayet kaynağı olduğu kişilerin "müttakiler" olduğu belirtilmektedir. Tefsir kaynaklarında, müttakiler "Kur'an'ı rehber edinen, Allah'a karşı sorumluluk bilinciyle, günahlardan sakınan ve O'nun rızasını gözeterek yaşayan kimseler" şeklinde tarif edilir. Bu çalışmada Bakara Suresi'nin ilk beş ayeti bağlamında Kur'an'ın müttaki bireylerde bulunması gereken temel özelliklerin incelenmesi amaçlanmaktadır. Çalışma, söz konusu ayetlerde belirtilen vasıflar doğrultusunda müttakilerin sahip olması gereken nitelikleri analiz etmektedir. Ayetlerde geçen "gayba iman", "namazı dosdoğru kılmak" ve "Allah'ın kendilerine verdiği rızıktan infak etmek" gibi özellikler merkeze alınarak, bu vasıfların bireyin ahlaki ve toplumsal yaşantısındaki duruşu ve etkisi değerlendirilmektedir. Bu bağlamda öncelikle ayetlerin anlamları üzerinde durulmuş, ardından ayetlerin yorumlanmasında tefsir kaynaklarından yararlanılmıştır. Müttakiliğin Kur'an'daki tanımı doğrultusunda bireyin inanç, ibadet ve infak ilişkisi içinde şekillenen bir yaşam şekline sahip olması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Kur'an'ın örnek mümin profili olarak sunduğu müttaki kimliğin, ahlaki derinliği olan bir sorumluluk bilinciyle kurtuluşa eren birey modeline işaret ettiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Kur'an-ı Kerim, Bakara Suresi, müttakiler, özellik

The characteristics of the god-fearing (muttaqīn) in the context of the first five verses of Surah Al-Baqarah

Abstract

The second chapter of the Qur'an, Surah al-Baqarah, is the longest surah and was revealed in Medina. It draws attention with its essential messages concerning faith, worship, and ethical principles. In its first five verses, it is stated that the Qur'an provides guidance and is a source of salvation specifically for those who are described as al-muttaqūn (the God-conscious). In classical tafsir sources, muttaqūn are defined as "those who take the Qur'an as their guide, live with a consciousness of responsibility before God, avoid sin, and strive to attain His pleasure. " This study aims to examine the essential qualities that the Qur'an attributes to a muttaqī individual within the context of the first five verses of Surah al-Baqarah. It analyzes the moral and social implications of the characteristics highlighted in these verses, namely: belief in the unseen, establishing prayer, and spending (in charity) from what Allah has provided. The meanings of the verses are first discussed, followed by interpretations based on prominent tafsir sources. As a result, it is concluded that the Qur'an presents the muttaqī identity as a model believer who shapes their life around a strong faith, sincere worship, and a sense of social responsibility through charitable giving. The Qur'anic portrayal of this identity points to a spiritually mature individual whose awareness of divine accountability leads to salvation.

Keywords: The Qur'an, Surah al-Baqarah, muttaqūn, characteristics

Tasarım eğitiminde veri görselleştirme: Bir veri okuryazarlığı perspektifi

Abdurrahman Cihad Kayaduman

Iletişim Tasarımı ve Yönetimi Kto Karatay Üniversitesi
cihadkayaduman@gmail.com

Özet

Bu çalışma, dijital bilgi çağında veri okuryazarlığının temel bir yetkinlik olarak öne çıkmasıyla birlikte veri görselleştirmenin grafik tasarım eğitimindeki konumunu ve işlevini sorgulamayı amaçlamaktadır. Verinin yalnızca teknik bir olgu olmaktan çıkıp iletişimsel ve görsel bir dile dönüştüğü günümüzde tasarım eğitiminin bu dönüşüme nasıl yanıt verdiği ve veri görselleştirme yetkinliğinin müfredata entegrasyonunun nasıl sağlanabileceği tartışılmaktadır. Çalışma aynı zamanda mevcut grafik tasarım ve iletişim tasarımı müfredatlarının veri görselleştirme yetkinliği açısından yeterliliğini sorgulamakta ve ortaya çıkan açığın nasıl kapatılabileceğine dair literatür temelli bir değerlendirme sunmayı hedeflemektedir. Çalışma, veri okuryazarlığı, veri görselleştirme ve tasarım eğitimi alanlarındaki ulusal ve uluslararası literatürün sistematik olarak incelenmesine dayanmaktadır. Alan yazın taramasında veri görselleştirmenin disiplinlerarası boyutları, grafik tasarım müfredatlarındaki yeri ele alınacaktır. Literatür taramasının temel yöntem olarak benimsenmesi, alanın kavramsal sınırlarını ortaya koymak ve ileride yürütülecek ampirik çalışmalara zemin hazırlamak açısından uygun görülmüştür. Grafik ve iletişim tasarımı müfredatlarında veri görselleştirme eğitimine yönelik bütünleşik ve disiplinlerarası bir yaklaşımın benimsenmesi gerektiği değerlendirilmekte; bu doğrultuda geliştirilen öneriler bildiride ayrıntılı olarak tartışılacaktır. Çalışma bulguların toplanması aşamasında olup, bulgulara ve sonuçlara bildiride yer verilecektir.

Anahtar Kelimeler: Veri Görselleştirme, Veri Okuryazarlığı, Grafik Tasarım Eğitimi, Enformasyon Tasarımı, Dijital Okuryazarlık

Data visualization in design education: A data literacy perspective

Abstract

This study aims to examine the role and function of data visualization in graphic design education as data literacy emerges as a fundamental competency in the digital information age. It discusses how design education responds to the transformation of data from a purely technical phenomenon into a communicative and visual language, and how data visualization competency can be integrated into curricula. The study also questions the adequacy of existing graphic design and communication design curricula in terms of data visualization competency, and seeks to provide a literature-based assessment of how the identified gap can be addressed. The study is based on a systematic review of national and international literature in the fields of data literacy, data visualization, and design education. The literature review will address the interdisciplinary dimensions of data visualization and its place in graphic design curricula. A literature review was adopted as the primary method as it is considered appropriate for delineating the conceptual boundaries of the field and laying the groundwork for future empirical research. It is argued that an integrated and interdisciplinary approach to data visualization education should be adopted in graphic and communication design curricula; the recommendations developed in this regard will be discussed in detail in the paper. The study is currently in the data collection phase, and findings and conclusions will be presented in the paper.

Keywords: Data Visualization, Data Literacy, Graphic Design Education, Information Design, Digital Literacy

Mirza Alekber Sabir'in eserlerinde millî, ahlakî ve İslâmî değerler

Nesima Hasanova

- Nahçıvan Devlet Üniversitesi
nesimahasanova@gmail.com

Özet

Mirza Elekber Sabir her zaman ulusal, manevi-ahlaki ve İslami değerleri bir arada aşılamaya çalışmıştır. Sabir, güçlülerin ve güçsüzlerin Hudası olan tek Allah'a yönelmeyi ve ihtiyaçları yalnızca O'ndan istemeyi öğütler. "O, cümlenin derinin devasıdır, zayıfların ve güçlülerin Hudasıdır," der. Sabir, çocuklarla din, iman, iyi ahlak, iyi ameller, iyilik ve birbirlerine yardım etme konularında konuşur ve onları kötü, çirkin amellerden, ahlaksızlıktan, tembellikten, günahlardan ve sıkıntılardan uzak durmaya çağırır. Çocukları İslami değerler ışığında çalışmaya ve öğrenmeye çağırır. Çok uyumanın ve tembelliğin şeytandan, erken kalkmak gibi iyi bir amelin ise Allah'tan olduğunu vurgular. Sabir, şiirlerinde Kur'an'daki, insanları adalet yolundan sapmamaya, adalet yolunda yürümeye, yaptıkları işlerde Allah'ın rızasını düşünmeye çağıran ayetlere de değinmiş ve bu yolda sıkıntı ve zorlukların gelmesini Allah'ın "rızası" olarak görmüştür: "Hakikatin rızasını bekleyin, hakikat ruhuyla yürüyün, bu yolda sıkıntı gelirse, bu hakikatin rızasından başka nedir ki?" Mirza Elekber Sabir, dindar bir Müslüman olarak, Azerbaycan Türklerinin güzel ahlaki değerlerini İslam değerleriyle birleştirerek kendi dünya görüşünü oluşturmuştur. Sabir, bu özellikleri çocuklara yönelik şiirlerine de yansıtmaya çalışmıştır. Milli ve manevi değerlerimizin temelini oluşturan aile değerleri teması da, büyük hiciv şairimizin yaratıcılığında sıkça ele aldığı temalardan biri olarak özel bir yer tutmuştur. Sabir, eserlerinde Kur'an-ı Kerim'in kutsal sözlerini ve Hz. Muhammed'in (s.a.v.) öğretici hadislerini ustaca kullanarak her Azerbaycan ailesinde övdüğü aile değerlerini aşılamış ve bu yüce değerler bağlamında anne-babaya saygı özellikle önemli olmuştur: "Anne ve babana asla saygısızlık etme, seni yalnız bıraksalar bile."Hem yüksek ahlaki ve etik değerlerin taşıyıcısı hem de savunucusu olan Sabir, eserlerinde ebeveynlere saygı duyma ve onları takdir etme gerekliliğini aşılamaktadır.

Anahtar Kelimeler: Mirza Elekber Sabir, ulusal değerler, manevi-ahlaki ve İslami değerler

National, moral and Islamic values in the works of Mirza Alekber Sabir

Abstract

Mirza Elekber Sabir always strived to instill national, spiritual, moral, and Islamic values in children. Sabir advises turning to the one God, the God of both the strong and the weak, and seeking help only from Him. He says, "He is the cure for all ills, the God of both the strong and the weak." Sabir teaches children about religion, faith, morality, good deeds, kindness, and mutual assistance, urging them to avoid evil, vile acts, immorality, laziness, sins, and difficulties. He encourages children to work and study in the light of Islamic values. He emphasizes that excessive sleep and laziness are from Satan, while good deeds, such as rising early, are from God. In his poems, Sabir also drew on verses of the Quran that call on people to adhere to the path of justice, to follow the path of justice, and to consider God's favor in their actions, viewing the difficulties and adversities encountered along the way as God's favor: "Expect the favor of truth, walk in the spirit of truth; if difficulties are encountered along the way, what is it but the favor of truth?"As a devout Muslim, Mirza Elekber Sabir developed his own worldview, combining the beautiful moral values of Azerbaijani Turks with Islamic values. Sabir also attempted to reflect these traits in his poems for children. The theme of family values, which form the foundation of our national and spiritual values, also occupied a special place as one of the themes our great satirical poet frequently addressed in his work. In his works, Sabir drew on the sacred words of the Holy Quran and the Prophet Muhammad. Skillfully using the instructive hadiths of the Prophet Muhammad (peace be upon him), he instilled in every family the family values he himself extolled, and in this context, respect for parents was especially important: "Never show disrespect to your parents, even if they abandon you."Sabir, being both a bearer and defender of high moral and ethical values, instilled in his works the need for respect and caring attitudes toward parents.

Keywords: Mirza Elekber Sabir, national values, spiritual-moral and Islamic values

Türkçe öğretmeni adaylarının karakter ve değerler eğitimine yönelik metaforlarının incelenmesi

Abdusselam Köse

Türkçe Öğretmenliği Kilis 7 Aralık Üniversitesi
slm_12_00@hotmail.com

Özet

Bireyin anlam dünyasının zenginliğinin ifadesi olan metaforlar, kavramlara dil aracılığıyla düşünsel derinlik kazandırarak bireyin anlamlandırma pratiğini geliştirir. Birey, dilin imkanlarını kullanarak ürettiği metaforlarla edindiği deneyimleri kelimelere dökerek yaşantısını görünür hale getirir. Böylelikle birey birtakım olguları kendi özelinde anlamlandırırken özgün bir biçimde aktarma/paylaşmayı da gerçekleştirir. Bu anlamda metaforların varlığı özelde bireyler genelde ise toplum hakkında birincil elden kaynak sağlaması açısından önemli bir yere sahiptir. Bu bağlamda bu çalışmada Türkçe öğretmeni adaylarının karakter ve değerler eğitimine yönelik metaforlarının incelenmesi amaçlanmıştır. Çalışmanın katılımcı grubu amaçlı örneklem yöntemlerinden ölçüt örneklem tekniğiyle belirlenen 2025-2026 akademik yılında bir devlet üniversitesinde öğrenim gören 33 (28 kadın, 5 erkek) Türkçe öğretmeni adayından oluşmaktadır. Nitel araştırma yöntemlerinden fenomenoloji(olgubilim) deseni kullanılarak gerçekleştirilen çalışmada veriler yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmıştır. Elde edilen verilerin analizinde ise içerik analizi tekniği kullanılmıştır. Türkçe öğretmeni adaylarının karakter ve değerler eğitimine yönelik ürettikleri metaforlar ve gerekçeleri incelendiğinde, öğretmen adaylarının metafor algılarının ağırlıklı olarak yol gösterici, bilgilendirici ve ayna temaları altında toplandığı tespit edilmiştir. Ayrıca Türkçe öğretmeni adaylarının öğrenim hayatları boyunca sadece lisans eğitimi sırasında aldıkları karakter ve değerler eğitimine dair yüksek düzeyde olumlu algıya sahip oldukları belirlenmiştir. Çalışmada elde edilen bulgular doğrultusunda ilgililere yönelik çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Karakter ve değerler eğitimi, metafor, Türkçe öğretmeni adayları

An examination of pre-service Turkish language teachers' metaphors regarding character and values education

Abstract

Metaphors, as reflections of the richness of individuals' worlds of meaning, enhance meaning-making processes by providing intellectual depth to concepts through language. Through the metaphors they produce, individuals express their experiences and make their lived realities visible. In doing so, they not only interpret phenomena from their own perspectives but also communicate these interpretations in unique ways. Therefore, metaphors constitute important primary sources for understanding both individuals and society. Within this context, the present study aims to examine the metaphors of Turkish language teacher candidates regarding character and values education.The participants of the study consisted of 33 Turkish language teacher candidates (28 female, 5 male) enrolled at a state university during the 2025–2026 academic year. The participants were selected through criterion sampling, one of the purposive sampling methods. The study was conducted using the phenomenological design, a qualitative research approach. Data were collected through a structured interview form and analyzed by means of content analysis. The findings revealed that the metaphors produced by Turkish language teacher candidates regarding character and values education were predominantly categorized under the themes of guidance, informativeness, and mirror. In addition, the participants demonstrated highly positive perceptions of character and values education, which they had encountered only during their undergraduate studies throughout their educational lives. Based on these findings, several recommendations were offered for relevant stakeholders.

Keywords: Character and values education, metaphor, Turkish language teacher candidates

Amélie Nothomb'un Kıran Kırana (Stupeur et tremblements) romanında kadın bireyin Japon kültüründeki konumu ve itaat yoluyla direnişi

Nur Sultan Kılınçaslan

Fransız Dili ve Edebiyatı Selçuk Üniversitesi
nursultankilincaslan@gmail.com

Özet

XIX. yüzyılda ortaya çıkıp XX. yüzyılın ikinci yarısından itibaren kuramsal çerçevesi belirginleşen feminist yazının gündeme gelmesiyle birlikte, edebiyatın temel konularından biri haline gelen kadın imgesinin, birçok ulustan kadın yazarın kaleme aldığı özyaşamöyküsü (autobiographique), soy anlatısı (récit de filiation), özkurmaca (autofiction) türündeki eserlerde yerini aldığı görülür. Feminist yazının ortaya çıkışında Fransız ve frankofon kökenli kadın yazarların başat rol oynadığı göz önüne alındığında, söz konusu türlerde kayda değer ölçüde eser verildiğine tanık olunur. Bu kapsamda Belçika asıllı çağdaş frankofon yazarlardan Amélie Nothomb, bu imgeyi eserlerinde ana temalar arasında kullanan kadın yazarlardan birini oluşturmaktadır. Çoğu eseri çeşitli ödüllere layık görülen Nothomb'un 1999 Fransız Akademisi Roman Büyük Ödülünü (Grand Prix du roman de l'Académie française) kazanan Kıran Kırana (Stupeur et tremblements, 1999) başlıklı eseri de yazarın kadın imgesi çerçevesinde şekillendirilen özyaşamöyküsel (autobiographique) eserleri arasında yer almaktadır. Batılı bir kadının, hiyerarşik yapıda katı disiplin anlayışına sahip bir sistemin benimsendiği bir iş ortamında yaşamış olduğu baskıların, kültürel çatışmaların ve küçümseyici davranışların anlatıldığı bu eserde, Nothomb, özellikle kadının bedenen, ruhen ve zihnen bir "öteki" (l'Autre) konumunda varoluşsal düzeyde nasıl yok sayılarak denetim altına alındığını göstermektedir. Bu anlamda alışılageldiği üzere bir yabancının batılılar gözündeki yeri değil, aksine bir batılının yabancılar gözündeki konumu irdelenmektedir. Anlatıda Japon kültürünün katılığı Nothomb'u, ne bir kadın olarak ne de bir batılı olarak bu kültürde yer edinemeyeceği konusunda sınırlamaktadır. Bu kapsamda yazarın bizzat başından geçenlerin aktarıldığı söz konusu eserin ele alınacağı çalışmada, Japon kültüründe kadının yeri ve tüm baskılara karşı gösterdiği pasif direniş, özyaşamöyküsel roman kuramı (roman autobiographique) ve Judith Butler'ın "boyun eğme yoluyla özneleşme" (subjection) kavramı çerçevesinde incelenecektir. Böylece ataerkil bir kültürde baskıların kadın benliği üzerindeki etkileri ve bu baskılara karşı geliştirilen savunma mekanizmaları açığa çıkarılmaya çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Özyaşamöyküsü, kadın, öteki, kültürel çatışma, pasif direniş

The position of the female individual in Japanese culture and resistance through obedience in Amélie Nothomb's Stupeur et tremblements

Abstract

With the emergence of feminist writing, which originated in the nineteenth century and became theoretically structured from the second half of the twentieth century onward, the image of women, which has become one of the fundamental subjects of literature, has taken its place in genres such as autobiography (autobiographique), lineage narrative (récit de filiation), and autofiction (autofiction) written by women authors from different nations. Considering the leading role of French and Francophone women writers in the development of feminist writing, it is evident that significant works have been produced in these genres. In this context, Amélie Nothomb, one of the contemporary Francophone writers of Belgian origin, is among the women writers who use the image of women as a central theme in her works. Among her works, many of which have received prestigious awards, Stupeur et tremblements (1999), which was awarded the Grand Prix du roman de l'Académie française, is one of her autobiographical works shaped within the framework of the image of women. In this work, which depicts the pressures, cultural conflicts, and humiliating attitudes experienced by a Western woman in a workplace governed by a rigid hierarchical system, Nothomb demonstrates how women are existentially ignored and controlled as an "Other" (l'Autre) physically, psychologically, and mentally. Rather than examining the position of a foreigner in the eyes of Westerners, the narrative focuses on the position of a Westerner in the eyes of foreigners. The rigidity of Japanese culture limits Nothomb, preventing her from establishing a place within this culture either as a woman or as a Westerner. Within this framework, the present study examines the position of women in Japanese culture and the passive resistance displayed against various forms of pressure through autobiographical novel theory (roman autobiographique) and Judith Butler's concept of subjection, aiming to reveal the effects of patriarchal pressures on female identity and the defense mechanisms developed against them.

Keywords: Autobiography, Women, Other, Cultural Conflict, Passive Resistance

Ardahan ilinde eğitim öğretim çağındaki çocukların uygulanan risk haritasına göre mevcut risk durum ve düzeylerinin doküman incelemesi yöntemi ile analizi

Yıldız Dede [1], Öznur Orhan [2,*] & Nebat Zorba [1]

[1] Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Milli Eğitim Bakanlığı
[2] Özel Eğitim Öğretmenliği Milli Eğitim Bakanlığı
oznurorhan12@gmail.com

Özet

Bu çalışma, Ardahan ilinde eğitim çağındaki çocukların mevcut risk durum ve düzeylerinin, uygulanan risk haritası verileri doğrultusunda doküman incelemesi yöntemiyle analiz edilmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmada ilkokul, ortaokul ve lise kademelerinde öğrenim gören çocukların risk durumları; eğitim kademeleri, yaş grupları ve yaşadıkları sosyal çevre özellikleri temel alınarak değerlendirilmiştir. Çocukların gelişim süreçlerinin yalnızca bireysel özelliklerden değil, aynı zamanda aile yapısı, ekonomik koşullar, okul çevresi ve sosyal destek mekanizmalarından da doğrudan etkilendiği görülmüştür. Çalışma kapsamında incelenen veriler, özellikle sosyoekonomik yetersizlikler, aile içi iletişim problemleri, eğitim süreçlerine erişimde yaşanan güçlükler, akademik başarısızlık, sosyal uyum sorunları ve çevresel risk faktörlerinin çocukların risk düzeyleri üzerinde etkili olduğunu ortaya koymuştur. Kırsal yerleşim alanları ile merkez yerleşim alanları arasında risk dağılımı bakımından belirgin farklılıklar bulunduğu tespit edilmiştir. Ayrıca yaş ilerledikçe eğitimsel, davranışsal ve sosyal risklerin çeşitlendiği; eğitim kademelerine göre risk türlerinin farklılaştığı belirlenmiştir. Yerel ölçekte gerçekleştirilen bu araştırmanın, bölgesel ihtiyaçların görünür hâle gelmesine önemli katkılar sunduğu değerlendirilmektedir. Elde edilen bulguların, çocuk koruma politikalarının geliştirilmesi, eğitim ve sosyal hizmet alanlarında önleyici çalışmaların planlanması ve kurumlar arası iş birliğinin güçlendirilmesi açısından yol gösterici nitelikte olduğu düşünülmektedir. Bu yönüyle çalışma, yerel risk analizlerinin çocuk odaklı politika geliştirme süreçlerindeki önemini ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler: Çocuk koruma, Risk analizi, Sosyal çevre, Doküman incelemesi.

Analysis of the current risk status and levels of school-age children in Ardahan Province according to the applied risk map through the document analysis method

Abstract

This study was conducted to analyze the current risk status and levels of school-age children in Ardahan through a document analysis method based on applied risk mapping data. The study evaluated the risk profiles of children attending primary, secondary, and high school levels according to their educational stages, age groups, and characteristics of their social environments. The findings indicated that children's developmental processes are influenced not only by individual characteristics but also by family structure, socioeconomic conditions, school environment, and social support mechanisms. The data analyzed within the scope of the study revealed that socioeconomic disadvantages, intra-family communication problems, difficulties in access to educational opportunities, academic underachievement, social adjustment problems, and environmental risk factors significantly affect children's risk levels. Significant differences were identified in the distribution of risk factors between rural and urban settlement areas. Furthermore, it was determined that educational, behavioral, and social risks diversify with increasing age and vary according to educational levels. This locally focused research is considered to make an important contribution to identifying and understanding regional needs. The findings are expected to provide guidance for the development of child protection policies, the planning of preventive practices in the fields of education and social services, and the strengthening of interinstitutional cooperation. In this respect, the study highlights the significance of local risk analyses in child-centered policy development processes.

Keywords: Child protection, Risk analysis, Social environment, Document analysis.

Ebüzziyâ Tevfik'ten Madam de Lebedef'e (Gülnar Hanım'a) mektup

Ayşen Uslu

Türk Dili ve Edebiyatı Istanbul Beykent Üniversitesi
aysenbayramli@beykent.edu.tr

Özet

Ebüzziyâ Tevfik'in Olga de Lebedef'e nam-ı diğer Gülnar Hanım'a yazdığı on üç sayfalık mektup, Mecmûa-i Ebüzziyâ'nın 17 Recebü'l-ferd 1329 (14 Temmuz 1911) tarihli sayısında yayımlanır. Ebüzziyâ Tevfik, Mecmûa-i Ebüzziyâ'da yayımladığı mektuba eklediği dipnotta mektubu 1896 yılı şubat ayında yazdığını ve posta yerine Petersburg'ta ataşemiliter olarak görev yapan Said Bey'in oğlu Cemil Bey vasıtasıyla gönderdiğini belirtir. Bu çalışmanın amacı Ebüzziyâ Tevfik ve Mecmûa-i Ebüzziyâ dergisinden bahseden kaynaklarda Olga de Lebedef'e yazılan mektubun varlığından söz edilmesine rağmen içeriğine yer verilmemiş olmasından hareketle söz konusu mektupta yer alan Olga de Lebedef'in faaliyetleri, Ebüzziyâ Tevfik'in Osmanlı ve Rus ilişkileri, edebiyat, çeviri ve matbuat faaliyetleri hakkındaki görüşlerini ortaya koymaktır. Ebüzziyâ Tevfik mektubunda, Gülnar Hanım'ın çalışmaları hakkındaki güncel bilgileri Tercüman ve İkdam'da yayımlanan yazılardan öğrendiğini ifade eder. Tercüman'ın 29 Teşrin-i evvel rumî tarihli sayısındaki haberden Gülnar Hanım'ın Petersburg'a gittiğini ve kışı orada geçireceğini, Tolstoy'un bazı eserlerini Türkçeye çevireceğini; İkdam'ın 21 Kânun-i sâni efrenci tarihli sayısındaki haberden de halihazırda Tolstoy'un Efendi ve Hizmetkâr adlı romanın tercümesi üzerinde çalıştığını, Petersburg'ta bir şarkiyat dairesi kuracağını mutlulukla öğrendiğini ifade eder. Ebüzziyâ Tevfik, Osmanlı-Rus ilişkilerine katkıda bulunması bakımından Gülnar Hanım'ı öven uzun mektubunda tarih, politika, edebiyat konularındaki görüşlerini dile getirir. Söz konusu mektup; Olga de Lebedef'in tercüme ve şarkiyatçılık faaliyetleri, Ebüzziyâ Tevfik'in Osmanlı-Rus ilişkileri hakkındaki görüşleri, Donald Mackenzie Wallace ve onun Russia adlı eseriyle ilgili bilgiler, Russia adlı eserin Osmanlı Türkçesine çevrilme ve yayımlanma süreci, Namık Kemal'in Osmanlı Tarihi adlı eserinin yayımlanma hikâyesi, Rus tarihçi Karamzin hakkındaki bilgileri ihtiva etmesi bakımından edebiyat ve matbuat tarihi bakımından önemli bir belgedir.

Anahtar Kelimeler: Ebüzziyâ Tevfik, Olga de Lebedef, Gülnar Hanım, Mecmûa-i Ebüzziyâ, mektup

A letter from Ebüzziyâ Tevfik to Madame de Lebedef (Gülnar Hanım)

Abstract

The thirteen-page letter written by Ebüzziyâ Tevfik to Olga de Lebedef, also known as Gülnar Hanım, was published in the issue of Mecmûa-i Ebüzziyâ dated 17 Recebü'l-ferd 1329 (July 14, 1911). In a footnote added to the letter published in Mecmûa-i Ebüzziyâ, Ebüzziyâ Tevfik states that he wrote the letter in February 1896 and sent it via Cemil Bey, the son of Said Bey, who was serving as a military attaché in Petersburg, rather than by mail. The aim of this study is to shed light on the activities of Olga de Lebedef as described in the aforementioned letter, as well as Ebüzziyâ Tevfik's views on Ottoman-Russian relations, literature, translation, and publishing activities. In his letter, Ebüzziyâ Tevfik states that he learned the latest information regarding Gülnar Hanım's work from articles published in Tercüman and Ikdam. From the news in the issue of Tercüman dated 29 October (Rumi calendar), it is reported that Gülnar Hanım had gone to Petersburg and would spend the winter there, and that she would translate some of Tolstoy's works into Turkish; and from the article in the issue of Ikdam dated 21 January (Gregorian calendar), he happily notes that she is currently working on the translation of Tolstoy's novel *The Master and the Servant* and plans to establish an oriental studies department in Petersburg. In his lengthy letter praising Gülnar Hanım for her contributions to Ottoman-Russian relations, Ebüzziyâ Tevfik expresses his views on history, politics, and literature. The letter in question covers Olga de Lebedef's translation and Orientalist activities, Ebüzziyâ Tevfik's views on Ottoman-Russian relations, information regarding Donald Mackenzie Wallace and his work *Russia,* the process of translating and publishing *Russia* into Ottoman Turkish, the story behind the publication of Namık Kemal's work *Osmanlı Tarihi*, and information about the Russian historian Karamzin, making it an important document in the history of literature and the press.

Keywords: Ebüzziyâ Tevfik, Olga de Lebedef, Gülnar Hanım, Mecmûa-i Ebüzziyâ, letter

Bahtiyar Vahabzade poemaları üzerine eleştirel bir okuma

Yegane Hüseynova

Turk Dili ve Edebiyatı Gence Devlet Üniversitesi
yegane.huseynova@gdu.edu.az

Özet

Özet: Edebiyat, insanın iç dünyasını, toplumsal ilişkilerini ve ahlaki değerlerini anlamak için güçlü bir araçtır. Bu çalışma, Bahtiyar Vahabzade'nin poemalarında toplum, insan ve ahlak ilişkilerini merkeze alarak eleştirel bir okuma sunmayı amaçlamaktadır. Konunun önemi, edebiyatın insan ve toplum sorunlarını derinlemesine yansıtma işlevinden kaynaklanmaktadır. İnsan, yalnızca biyolojik bir varlık olarak değil, aynı zamanda toplumun sosyal ve kültürel dokusunda özgün bir yere sahiptir; bu nedenle edebiyatın temel temalarından biri olarak insanın iç dünyası, ahlaki sorumlulukları ve toplumsal rolü incelenmeye değerdir. **Araştırmada** Eleştirel Edebiyat Kuramı temel alınmıştır. Bu kuram, eserleri toplumsal, tarihsel ve etik bağlamlarıyla ele almayı mümkün kılar; aynı zamanda estetik değerlendirmeyi de kapsar. Kuram, özellikle bireyin içsel çatışmaları, toplumla ilişkileri ve ahlaki tercihlerinin şiirsel anlatımda nasıl biçimlendiğini analiz etmek için uygundur. **İncelenecek** eserler arasında B.Vahabzade'nin "Hər Baharın Öz Qaranquşu", "İki Qorxu" ve "Atılmışlar" gibi poemalar yer almaktadır. Bu eserlerde, bireyin zaman ve toplumsal koşullar karşısındaki çelişkileri, ahlaki ve vicdani ikilemleri ile estetik bir düzlemde bütünleşmiş biçimde sunulmaktadır. Şairin eserlerindeki tezis-antitezis yapısı, insan ve toplum, birey ve ahlak ilişkilerini derinlemesine yansıtır; karakterlerin yaşadığı psikolojik ve toplumsal çatışmalar aracılığıyla döneminin toplumsal ve etik sorunları görünür kılınır. **Araştırmada nitel analiz** yöntemi kullanılacaktır. Şiirlerdeki temalar, karakterler ve çatışmalar metin çözümlemesi yoluyla incelenerek ahlak ve toplumsal bilinç temaları ortaya çıkarılacaktır. Bu yaklaşım, şairin eserlerinde insanın ahlaki sorumlulukları, bireysel ve toplumsal çatışmalarını anlaşılır kılmayı ve edebiyatın insanı anlamlandırma işlevini açığa çıkarmayı sağlar. **Çalışmanın sonunda,** Bahtiyar Vahabzade'nin poemalarında insan-toplum ilişkileri ve etik-estetik değerler arasındaki etkileşimin, şairin toplumsal duyarlılığı ve bireysel karakter tasvirleri aracılığıyla güçlü bir biçimde ortaya çıktığı sonucuna varılmıştır. Bu analiz, Vahabzade'nin eserlerini sadece bir edebiyat ürünü olarak değil, aynı zamanda toplumsal ve ahlaki sorunlara ayna tutan bir araç olarak değerlendirmeyi mümkün kılar.

Anahtar Kelimeler: Bahtiyar Vahabzade, toplum, ahlak, insan.

A critical reading of Bakhtiyar Vahabzade's poems

Abstract

Literature is a powerful tool for understanding the inner world, social relations and moral values of a person. This study aims to present a critical reading of Bakhtiyar Vahabzade's poems, focusing on society, human and moral relations. The importance of the topic is due to the function of literature to deeply reflect human and social problems. Man, not only as a biological entity, but also has a unique place in the social and cultural fabric of society; therefore, as one of the main themes of literature, the inner world of man, his moral responsibilities and social role are worth examining. The research is based on the theory of critical literature. This theory makes it possible to deal with works in their social, historical and ethical contexts; it also includes aesthetic evaluation. The theory is especially suitable for analyzing how an individual's internal shortcomings, relations with society and moral preferences are shaped in poetic expression. Among the works to be examined are the poems of B. Vahabzade such as "Each Spring's Own Swallow", "Two Fears" and "Atilmishlar". In these works, the individual's contradictions, moral and conscientious dilemmas against time and social conditions are presented in an integrated form on an aesthetic level. The thesis-antithesis structure in the poet's works deeply reflects the relationships between man and society, individual and morality; the social and ethical problems of the era are made visible through the psychological and social shortcomings experienced by the characters. Qualitative analysis method will be used in the research. This approach makes the moral responsibilities of a person, individual and social shortcomings understandable in the poet's works and reveals the function of literature to make people understand. At the end of the study, it was concluded that the interaction between human-society relations and ethical-aesthetic values in Bakhtiyar Vahabzade's poems is strongly revealed through the poet's social sensibility and individual character images. This analysis makes it possible to evaluate Vahabzade's works not only as a literary product, but also as a tool reflecting social and moral problems.

Keywords: Bakhtiyar Vahabzade, society, morality, human.